

A Gazdasági Versenyhivatal **20** éve

– az országgyűlési beszámolók tükrében.

A kötet szövege a forrás feltüntetésével szabadon idézhető és hivatkozható.

A kötet anyagát válogatta: Dr. Nagy Márta, Sáriné Dr. Simkó Ágnes
A kötet idegen nyelvű anyagait fordították: a GVH munkatársai és Beke Katalin.
A kötetet szerkesztette: dr. Belényi Andrea, Martin József Péter, Dr. Nagy Márta

Kiadja a Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központja
1054 Budapest, Alkotmány utca 5.
www.gvh.hu

Felelős kiadó: dr. Belényi Andrea
Kiadványterv: RogerBrown
Fotó: Kalmár Zsuzsanna
Nyomda: Budai HI. TOP Nyomdaipari Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.

Budapest, 2010. október

Tartalomjegyzék

Elnöki köszöntő	7
Szerkesztői előszó	9
I. rész	11
1991. Az indulás éve: hatályba lép a versenytörvény, megalakul a Gazdasági Versenyhivatal	11
A szabad ár és a versenytörvény	11
A verseny és a privatizáció	12
Erősödő verseny	12
Jogszabálytervezetek véleményezése	13
1992. Hosszú folyamatnak ígérkezett a piacgazdasági normarend kialakulása	17
Generálklauzula	17
A fogyasztónak egyre több szövetségese lett	17
Kartelljogi paradicsom?	18
Erőfölény és piaci alku	18
Piac és „nem-piac” találkozása	18
Privatizáció	19
1993. A gazdaság átrendeződése nem a piaci alkalmazkodás, hanem a privatizációval összefüggő döntések miatt következett be	26
Gyakoribb a generálklauzula alkalmazása	26
A reklámtilalom megsértése, mint versenyjogi sérelem	26
A fogyasztó felelőssége	26
A csomagküldő szolgáltatás sajátosságai	27
Cukorkartell és az agrárrendtartási törvény	27
Az erőfölény nem elég	27
Felülvizsgálat	28
1994. Hiánygazdaság helyett piacgazdaság	37
Helyes-e a versenyjog más jogágak szankciórendszerét helyettesítő felhasználása?	37
A szociális funkciót vállaló diszkontboltok versenyhatása	37
A pilótajáték nem szerencsejáték	38
Nem tisztességtelen a termék „más” vagy „hagyományos” árukhoz hasonlítása	38
A hatósági eljárások díjainak emelése	38
1995. A feketegazdasággal szemben nem léphet fel a versenytörvény	42
Fellépés a tisztességes verseny érdekében	42
Bírságrekord megtévesztő pilótajátékért	43
Erőfölénnyel visszaélés az aránytalanul magas visszakapcsolási díj	43
Hátrányt okozó indokolatlan elzárkózás	43

Szervezeti egyesülések engedélyezése	43
A bíróságok bírósági csökkentése	44
Elkészültek az európai versenyjogi rendelkezések végrehajtási szabályai	44
1996. Az első modern versenytörvény utolsó évében csökkent az állami akciók fontossága	48
A generálklauzula alkalmazása	48
Erőszakos timeshare	49
Sörkartell	50
Versenylátozó szakmai szabályozás	50
Bírósági felülvizsgálat	50
Bírságbefizetések, 1991-1996	51
1997. Hatályba lép az új versenytörvény	55
A versenyszabályozás jogi hátterének változásai	55
Kérelem – bejelentés – meghallgatás	56
Szünetelés	56
Csomagküldő kereskedelem	56
Time sharing és a fogyasztói csoportok	57
Bírság behajtás	57
Elemzés az Országgyűlés Gazdasági Bizottságának	57
1998. A privatizáció befejeződése és a piacnyitások előkészítése	61
A fogyasztót megtévesztő, tisztességtelenül befolyásoló reklám	61
Túlzottan magas ár a kábeltelevíziózásban	61
A villamosenergia szektor átalakítása	62
A versenypolitika átvilágítása	63
Gazdasági kamarák etikai kódexeinek véleményezése	63
A nagyméretű kiskereskedelmi láncok gyakorlata	63
1999. GVH-javaslat az egységes szabályozási reformra	67
Versenylátozó megállapodások	67
Szünetelés	67
Jogszabályi változások	68
GVH kezdeményezések	68
Felkészülés az uniós tagságra, közép- és kelet-európai kapcsolatok	69
2000. A korábbi szabályozás kiigazítása	75
Négy év tapasztalata: módosul a versenytörvény	75
Készülő szabályok és a verseny	75
2001. A hatékony versenyzés feltételeinek megteremtése	81
A közbeszerzési törvény módosítása	81
Állami szerepvállalás	81
Új lehetőségek a versenytörvényben	82
Hírközlési, posta, távbeszélő szolgáltatás	82

Villamosenergia: ágazati felügyeleti hatóság és összevásárlási korlátozások	83
Verseny és közszolgáltatás az egészségügyben	83
Építési tervezési minimál díjak	84
2002. Célegyesben a jogharmonizáció	88
Trendek	88
Végrehajtási szabályok az Európai Megállapodás versenyjogi rendelkezéseire	89
A nagyméretű kiskereskedelmi láncok megrendszabályozása	89
Továbbra sincs fogyasztói csoportszabályozás	90
Nemzetközi kapcsolatok	90
2003. Egyes ágazatokban élénkül a verseny	95
Az állam és az önkormányzatok szerepe	95
Mezőgazdasági és az élelmiszeripari tendenciák	95
A gyógyszerpiac szabályozásának versenypolitikai kérdései	96
Kábeltelevíziós anomáliák	97
A villamosenergia-piacon megtorpant a piacnyitás	97
Az új szabályok véleményezése	97
2004. A GVH európai versenyhivatallá válik	101
A közösségi versenyjog alkalmazásának decentralizálása	101
Közlemény az engedékenységi politikáról	101
A gyógyszerpiac szabályozása – GVH javaslatok	102
Gépjármű eredetiségvizsgálat – GVH javaslatok	102
Együttműködés a Nemzeti Hírközlési Hatósággal	103
A beszerzési ár alatti értékesítés tilalmát kifogásoló álláspontok	103
Fix áras személytaxi szolgáltatás	103
Közreműködés az Európai Versenyhálózat tevékenységében	103
Az első többmilliárdos bírság kiszabása	104
2005. Intézményesülő versenykultúra fejlesztés	108
Új eljárási szabályok	108
A büntető és közbeszerzési rendelkezések változása	108
Ágazati vizsgálatok	109
A villamosenergiára vonatkozó szabályok módosítása	110
Kereskedelmi törvény – új GVH-hatáskör	110
Új társasági és cégtörvény a piacra lépés segítése érdekében	111
Rögzített hatósági ár a fővárosi taxizásra	111
2006. Intenzív versenypártolás, nagyobb bírságok	115
Visszásságok a villamosenergia-piacon	115
Jelentős változások a gyógyszer-kereskedelemben	116
Nagy bírságok	117
A hírközlési verseny és szabályozás elemzése	117

A pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos versenypártolás	118
2007. Problematikus ágazatok, régi és új ügyek	122
Hosszú távú megállapodások a villamosenergia-piacon	122
Egyoldalú banki szerződésmódosítások	123
A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat szabályozó irányelv átültetése	123
Az elektronikus hírközlési piac elemzése	124
Alkotmánybírósági döntések	124
2008. A munka középpontjában: a fogyasztóvédelem	128
Versenyszabályozási és fogyasztóvédelmi kockázatok a pénzügyi hitelezési piacon	129
GVH-elemzés a kötelező gépjármű eredetiségvizsgálatról	129
2009. Húsz év: érett korba lépett a GVH	134
A belső piaci szolgáltatási irányelv átültetése	134
A versenykorlátozó megállapodások hatékonyabb feltárása	134
Az „erőfölény-teszt” helyett „versenyhatás-teszt” az összefonódások ellenőrzésénél	135
A leggyakoribb fogyasztói sérelmek	136
II. rész: A versenytörvény megszületése	140
Trendek a versenyszabályozás változásában	147
Versenyszabályozási eljárások	150
Generálklauszula	150
A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalma	155
Versenyszabályozó megállapodások	162
Az erőfölénnyel való visszaélés tilalma	174
Összefonódások	180
Ágazati vizsgálatok	187
A bírósági felülvizsgálatok tapasztalatai	202
Bírságkiszabás, bírságkezelés	205
Versenypártolás	209
A versenykultúra fejlesztése	218
A nemzetközi kapcsolatok alakulása	226
Intézményi és működési feltételek	247
Országgyűlési ajánlások, szavazások	261
A Gazdasági Versenyhivatal adott évi beszámolója elfogadásáról szóló parlamenti szavazások összesítése	265
A GVH munkatársai	269

Elnöki köszöntő

Tisztelt Olvasó!

Húsz éves a modern magyar versenyjog és az annak kulcsintézményét jelentő Gazdasági Versenyhivatal.

Az 1990. évi első magyar versenytörvény soklépcsős módosításon ment keresztül, beleértve az 1996-ban elfogadott második, ma hatályos törvényt is, amíg elérte a mai formáját. E jogszabályról állíthatjuk, hogy nemhogy nem marad le semmiben a mai modern európai és észak-amerikai versenyjogi szabályoktól, de egyes területeken még újító megoldásokat is tartalmaz. A jelenlegi magyar versenyjog más magyar jogágak előtt is vezet. Elég, ha csak a hajnali rajtaütésre vagy az ügyvéd és ügyfele közötti információcsere védelmére vagy a kötelezettségvállalás jogintézményének alkalmazására gondolunk.

És vajon mindezt elmondhatjuk-e a magyar és immár hat éve az uniós versenyjogot is alkalmazó Gazdasági Versenyhivatalról? Biztos vagyok benne, hogy bátran állíthatjuk: működése két évtizede alatt a versenyjog érvényesítésének intézménye is arra a szintre fejlődött, hogy hazánkban, a régiókban, az Európai Unióban és a világ legfejlettebb országait tömörítő OECD tagállamok versenyhatóságainak sorában is megállja a helyét.

A GVH megalapításának első pillanatától kezdve a színvonalas szellemi munka primátusára helyezi a hangsúlyt. Mind az első, mind a most leköszönő, második elnöke távol tartotta az intézményt mind a politikai szempontok érvényesítésétől, mind az üzleti lobbierdekek érvényesítési terepétől. Ugyanakkor a versenypártoló munka keretében a hivatal szakmai vezetői és szakértői is aktívak voltak a gazdaságpolitikai viták során akkor, amikor a versenypolitika szempontjait kellett vagy lehetett érvényre juttatni. Lett légyen az a nagy ügyek bármelyike, mint a privatizációs elgondolások, vagy a piacnyitási törvények előkészítése vagy a közbeszerzési rendszer szabályai és végrehajtása. De a kis ügyek frontján is hasonlóképpen járt el a GVH szakértő gárdája, az egyes törvényi előírások vagy kormányrendeletek vagy egyszeri versenyellenes megoldások esetében. A versenypártolási munkák eredményei nem számszerűsíthetők, nehezen mérhetők – mégis, aki nyomon követte a hivatal ilyen irányú erőfeszítéseit, láthatja, hogy megérte a befektetett munkát. A döntéshozók gondolatmenetébe beépült a versenypolitikai szempontok figyelembe vétele, még akkor is, amikor tudatosan átléptek rajta.

A versenyfelügyeleti munka során a szakmailag, vagyis a közgazdaságilag és jogilag megalapozott, a tisztességes eljárás kereteit és szabályait megtartó, transzparens és részrehajlás nélküli vizsgálati és döntéshozatali folyamatot megkerülhetetlennek tartjuk. A versenyfelügyeleti munkánk kontrollját jelentő bírósági felülvizsgálati eljárások rendre megerősítik döntéseinket, amikor pedig új eljárásra utasít bennünket a bíróság, akkor tanulunk a tévedéseinkből.

A GVH munkájának harmadik pillére, az immár ötödik éve intézményesített keretek között folyó, versenykultúra fejlesztő tevékenységünk eredményeiből széles társadalmi kör részesedik. A felsőoktatási intézmények könyvtárainak olvasóitól a színvonalas tanulmányokat író és abból mélyebb szakmai ismeretekre szert tevő szakértőkön át a fogyasztóvédelmi konferencián részt vevő érdeklődőig.

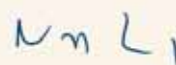
A GVH által létrehozott szellemi és szakmai értékeket vagy ismereteket örömmel megosztjuk másokkal az egyetemi katedrákon vagy a napilapok hasábjain vagy akár az OECD-vel alapított közös szellemi műhelyünkben, az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ programjain résztvevő 18 ország versenyhivatali szakértőivel.

A GVH munkája felett demokratikus kontrollt gyakorló Országgyűlés plenáris ülésein és bizottságaiban évről évre éles támadások keresztüzébe kerülünk, de minthogy tiszták és világosak a szempontjaink és az érveink, a viták vége az, hogy a versenyhivatal szempontjai – minthogy a közjót: a tisztességes versenyt, a hosszú távú fogyasztói jólétet, a gazdaság versenyképességének növelését szolgálják – elfogadásra kerülnek. Ez még akkor is fontos, ha a végső döntés egy másik közpolitikai szempont alapján születik meg. A plenáris ülésen, az elnök éves beszámolójának végén, kis számú ellenszavazat mellett elsöprő többséggel elfogadja az Országgyűlés a munkánkat.

Jelen jubileumi kiadvánnyal, amelyet az olvasó most a kezében tart, az a célunk, hogy bemutassuk a GVH munkáját, a gondolkodás logikáját, ami mentén döntéseink vagy javaslataink születtek, emellett azokat a kihívásokat is láttassuk, amelyekkel szembesültünk azon az úton, ami egy szakmai alapokon, jól működő szervezethez vezetett.

Kívánom, hogy a kötetet haszonnal forgassák!

Budapest, 2010. október 8.

Nagy Zoltán

Szerkesztői előszó

Kötetünk célja, hogy bemutassa a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) fennállásának húsz éves működését. Az első rész évenként tekinti át a hivatal tevékenységét. Az évek szerinti bontásban az adott évre vonatkozó események közül kiemeltünk néhány jelentősebbet, és azokon keresztül mutatjuk be a hivatali munkavégzést. Ahhoz, hogy szemléltetni tudjuk a fejlődést, szükségesnek tartottuk egy tematikus rész összeállítását is, amelyben felvillantjuk, miként alakultak a GVH egyes tevékenységei az eltelt idő alatt. A természetes súlypontokat a GVH tevékenységének fő területei adják: a versenyfelügyeleti eljárások, a versenypártolás és a versenykultúra fejlesztése, valamint néhány olyan kiegészítés, amelyekre a GVH éves tevékenységéről szóló országgyűlési beszámolóik is kitérnek, így például az ágazati vizsgálatok vagy a nemzetközi együttműködés. Az egyes évek munkájának bemutatását és a résztémákban adott rövid összefoglalásokat az éves beszámolókból vett idézetek illusztrálják.

Amikor a több mint 2000 oldalnyi anyagból – az eddigi elnökök parlamenti beszámolóiból – válogattunk, igyekeztünk olyan részleteket kiemelni, amelyek két évtizedes távlatban is elvi tanulságokat hordoznak.

Az éves beszámolóik megszokott szerkezetétől – az évforduló miatt – két dologban térünk el. Kezdeként idekíváncozott a törvény születésének felidézése és a jogfejlődés trendjeinek körvonalazása. Befejezésként pedig közreadjuk az éves beszámolókhöz adott ajánlásaink listáját és az országgyűlési szavazások tábláját. Ez utóbbit – a bírósági felülvizsgálatok röviden ismertetett tényei mellett – büszkén tekintjük szakmai erőfeszítéseink kedvező visszaigazolásának.

A szakmai munka bemutatásának és értékelésének elengedhetetlen része, hogy a GVH-val kapcsolatban lévő hazai és külföldi szakemberek is megszólaljanak és összefoglalják az elmúlt húsz évben tapasztaltakat. Mindezt a megkeresésünkre tették, azzal, hogy az általunk feltett kérdésekre tetszés szerint válaszoltak. A kötet szerkesztése során az egyes szövegeknél nem jelenítettük meg a kérdéseket, de hogy a válaszok érthetőbbé váljanak, itt felsoroljuk ezeket:

- Mikor és hogyan találkozott először a GVH-val? Hogyan összegezné az első benyomást?
- Kérjük, hogy idézze fel, és röviden ossza meg velünk GVH-val kapcsolatos legfontosabb (szakmai) élményét!
- Hogyan értékelné a GVH elmúlt húsz évét, a magyar gazdaságban betöltött szerepét? Mit tart a GVH legnagyobb eredményének?
- Milyennek látja a jelenlegi GVH-t? Mit tart a GVH legnagyobb erényének? Miben látja a GVH legfőbb gyengeségét?

- Milyen elképzelései vannak a GVH jövőjéről, milyen kihívások várják ön szerint a hivatalt?
- Miben látja a verseny szerepét, és miért tartja fontosnak a verseny védelmét Magyarországon?
- Miben látja a jól informált fogyasztói döntés előnyeit, és miért tartja fontosnak a tudatos fogyasztói döntés védelmét Magyarországon?

Reméljük, hogy hasznosnak találják ezt az összefoglalót, mely bemutatja, hogy Magyarország hogyan ért európai szintre a versenyszabályozás és jogalkalmazás terén az elmúlt 20 évben.

Budapest, 2010. október 5.

A kötet szerkesztői

I. rész

1991.

Az indulás éve: hatályba lép a versenytörvény, megalakul a Gazdasági Versenyhivatal

Az Országgyűlés 1990. november 20-án fogadta el az 1990. évi LXXXVI. törvényt a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról (az első modern versenytörvény). Az első versenyfelügyeleti megkeresés 1991. január 10-én érkezett a Gazdasági Versenyhivatalhoz (GVH, hivatal, versenyhivatal), az első hivatali döntés február 14-én született, s az év során a versenytörvény rendelkezéseinek többsége, a benne biztosított eszközök mindegyike alkalmazásra került.

A versenyjog előírásai akkoriban újszerűek voltak a magyar vállalkozók számára. Ezért nem meglepő, hogy a piaci szereplők még gyakran bizonytalanok voltak a törvény alkalmazásában. Ez abban nyilvánult meg, hogy nem kis számban – 23 ügyben – nem a versenytörvény hatálya alá tartozó vagy nem a versenyhivatal hatáskörébe tartozó piaci magatartási anomáliák rendezését kezdeményezték a GVH-nál. Az is egyfajta további bizonytalanságra utal, hogy a kérelmezők a versenysértő magatartás tényállásait tekintve sokszor tévedtek (a versenytörvény más rendelkezéseire hivatkoztak, mint ami az ügy tartalmának megfelelt), de ez a versenyjog belső intézményrendjénél fogva nem okozott problémát, a beadványokat tartalmuk szerint bírálták el.

A jogsértést megállapító 29 határozatból 10-zel szemben, az ilyen irányú kérelmet elutasító 13 határozatból pedig 6-tal szemben éltek az érintettek bírói felülvizsgálati kérelemmel. A felülvizsgálati kérelmek viszonylag kis aránya a jogsértést megállapító határozataink körében arra utal – függetlenül attól, hogy majd a bíróságok hogyan ítélték meg ezeket a kérelmeket –, hogy a versenytörvényben a közérdeket képviselő normákat maguk a piaci szereplők elfogadták.

A szabad ár és a versenytörvény

A hivatalból indult erőfölényes ügyek döntő többsége a mezőgazdasági felvásárlás területére vonatkozott (gabona, cukorrépa, tej), aminek oka az értékesítési nehézségek miatt kialakult erőviszonyok torzulása volt. A nyolc ilyen ügyből fele-fele arányban született felmentő és elmarasztaló határozat.

Az erőfölénnyel való visszaélést elmarasztaló határozataink közül négy volt olyan, amelyben a visszaélés az erőfölényben lévő által érvényesített árhoz kötődött. Ez többé-kevésbé módot adott arra is, hogy határozataink eligazítást adjanak **a szabad ár és a versenytörvény** viszonyáról. Ez a versenyjog egyik legnehezebb problémája, hiszen a piacon egyenlőtlen versenyhelyzetben (monopol- vagy domináns helyzetben) kialakuló tényleges árat kell viszonyítani egy ténylegesen nem létező, ám kalkulálható olyan árhoz, amely versenyviszonyok között alakulna ki. Érzékelhető, hogy az ily' módon elmarasztalt piaci szereplők nehezen fogadják el azt, hogy egy árunak nem mindig lehet egyszerűen annyi az ára, amennyi a vevőre rákényszeríthető.

Tapasztalható volt egy olyan **illuzórikus várakozás, hogy a versenyhivatal az eljárásában majd megállapítja, hogy egy erőfölényes vagy éppen monopolista szituációban mi a helyes ár**. Minden ilyen törekvésnek következetesen ellenálltunk. A versenyjog nem csempészheti vissza a kvázi hatósági jellegű ármegállapítást olyan területekre, amelyeket az Országgyűlés az ártörvényben foglaltakat meghatározva nem tekintti annak.

A verseny és a privatizáció

A privatizáció megítélése napjaink egyik legvitatottabb témája. A versennyel való kapcsolatot illetően éltek és élnek bizonyos illúziók. Az első modern versenytörvénytől sokan azt remélték, hogy a fúziókontrollon keresztül képes lesz ellenőrizni, és szükség esetén megtiltani az állami monopóliumok magánmonopóliumokká alakulását, erőfölényes piaci pozíciók privatizálását. A gyakorlatban bebizonyosodott, hogy **a versenytörvény alapján nem lehet jogszerűen megakadályozni a monopol- vagy erőfölényes cégek privatizálását**. A versenytörvény fúziókontrollja – mint mindenütt a világon – a piaci koncentráció növekedésének ellenőrzését, és amennyiben a koncentráció nem kívánatos, annak megakadályozását szolgálja. A privatizáció jellemzője, hogy nem piaci koncentrációnövekedés megy végbe általa, hanem – adott esetben – megmarad a koncentráció a tulajdonosváltás után is.

Erősödő verseny

Változtak a gazdasági szereplők érdekeltségi viszonyai; a profit mozgatóereje egyre erőteljesebbé vált. Észlelhetők voltak a racionális gazdasági cselekvés jegyei, fellelhetők a vállalkozásokra reagálni hajlandó, a saját gazdasági érdekeik érvényesítésére képes vállalkozók. Mindezek a verseny erősödése szempontjából is kedvezőnek bizonyultak.

A változások egyik fő jellemzőjévé vált, hogy a piacon részben versenyképes, **részben versenyképtelen túlkínálat** alakult ki. A versenytörvény érvényesülésében ez úgy jelent meg, hogy széleskörűen oldódott a szállítói oldalon korábban fennálló gazdasági erőfölény és értelemszerűen az ezzel való visszaélés lehetősége

is. Egyes vertikumokban a vevői pozícióban lévő vállalkozók piaci ereje, sőt esetenként erőfölénye is megjelent. A piac változása gyakran kihúzta a talajt a korábbi, vállalkozók közti megállapodásokban foglalt versenyjogi visszaélések alól. Ezt több kartellvizsgálatban is tapasztaltuk.

Jogszabálytervezetek véleményezése

Az első modern versenytörvény kimondta, hogy **a miniszterek kötelesek kikérni a versenyt korlátozó jogszabálytervezetről a versenyhivatal véleményét**. Ennek a rendelkezésnek a végrehajtása az első évben nem volt ellentmondásmentes. Mivel jelentős mennyiségű gazdasági jogszabályt alkotott a parlament és a kormány, nagy számban véleményeztük ezeket (mintegy 120-130 alkalommal az év folyamán), némelyeket persze az egyeztetések különböző szakaszában többször is. A versenyszabadság hivatalunk által képviselt elve sok tekintetben még ma is kényes téma, amit az állami szervek igyekeznek is megkerülni. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a hivatal „nem kellemes” partner a jogszabályalkotó munkában.

---

*„A versenyhivatal sokat tett azért, hogy **a versenytörvény** – részben a versenyfelügyeleti határozatok nyilvánosságra hozatalával, részben egyéb módokon – minél részletesebben és **minél gyorsabban ismertté váljon**. Ennek hivatalos és rendszeres formáját jelenti, hogy „Versenyfelügyeleti Értesítő” címen olyan hivatalos lapot jelentetünk meg, amely az összes versenytanács határozatot tartalmazza, s a versenyjog alkalmazása körébe tartozó más ismereteket, szócikkeket is közöl. A törvény értelmezését segítő kézikönyvünk 1991 márciusában forgalomba került. Sok „érintetthez” közvetlenül is eljutottunk, mintegy 100 előadáson, konzultáción ismertettük a versenytörvényt 5-6 ezer érdeklődő szakembernek.”¹*

*„**A versenyhivatal szervezete** – melyet részletes belső működési, hatásköri és eljárási előírások szabályoznak – jól működik. Az eredetileg engedélyezett 150 fős létszámkeretből az eddigi igényeknek megfelelően 123 fő volt 1991. év végén a létszám. Az ügyeket kivizsgáló szakértők (mintegy 50 fő) jelentős részét pályázat útján vettük fel. Mintegy 15 szakértő a versenypolitika és a versenyjog elvi kérdéseivel, nemzetközi összehasonlító elemzéssel, illetve a hivatali információs rendszerrel foglalkozik. A versenytanács hét főből áll, közülük négy bírói gyakorlattal rendelkezik.”*

*„**Nemzetközi kapcsolataink** részben már a törvény kidolgozása idején megalapozódtak, s az év során lényegesen bővültek. Intenzívvé válik kapcsolatunk néhány – a versenyjog és versenypolitika szempontjából is – jelentős nemzetközi szervezettel, a Nemzetközi Együttműködési és Fejlesztési Szervezettel (OECD) és az Európai Gazdasági Közösséggel (EGK). A hivatal részt vett a Magyarországról készített OECD-tanulmány munkálataiban, valamint az OECD és Magyarország kapcsolatait rendező ún. Partners in Transition program elkészítésében.”*

---

¹ Idézet a Gazdasági Versenyhivatal 1991. évi tevékenységéről szóló beszámolójából (Budapest, 1992, 32. oldal, az Egyéb információk a versenyhivatalról című fejezet 1. pontja). A továbbiakban a hasonló módon szedett szövegek szintén szó szerinti idézetet jelentenek az adott évi beszámolókból.

Ügycsoport	ügyzáró határozatok száma
generálklauzula*	11
fogyasztók megtévesztése	6
erőfölénnyel visszaélés	28
versenykorlátozó megállapodás	21
Fúzió	5
Egyéb	6
Összesen	77
elmarasztalások száma	29
bírság (millió forintban)	62

*Az első modern versenytörvény tartalmazta a verseny tisztasága és szabadsága követelményét, valamint tiltotta a tisztességtelen gazdasági tevékenységet – e rendelkezés alapján a versenyhez fűződő közérdeket sértő, de a törvényben konkrét tényállásként nem szereplő ügyekben is alkalmazható volt.

Kovács András

a Legfelsőbb Bíróság bírója
főiskolai docens, Kodolányi János Főiskola

Még bírósági fogalmazóként talákoztam először verseny ügyekkel és rögtön érzékelhető volt, hogy speciális tudást igénylő önálló jogterületről van szó. Egyértelmű volt, hogy a versenyjoggal való foglalkozás jelentős elhivatottságot és komoly szakmai autonómiát igényel a döntések meghozatalához.

Egy élményt nehéz lenne kiemelni, a bírák számára mindegyik ügy egyformán fontos. Ha a kérdés nem kerülhető meg, akkor azt mondhatom, gazdasági erőfölényes és fúziókontroll ügyekben Bodócsi András beadványai meghatározó intellektuális élményt nyújtottak, bemutatva azt, hogy hogyan kell egyszerre jó közgazdásznak és jó jogalkalmazónak lenni. Mindezt messzemenő elfogulatlansággal végezte, kizárólag szakmai alapon, tekintet nélkül arra, hogy a hatósági érdek egy perben természetesen, az adott döntés mindenáron való védelme. Ez komolyan elősegítette az ügyek megértését a színvonalas ítélkezést. Köszönet érte.

A piacgazdaság kiépülése és különösen annak „karbantartása” elképzelhetetlen lenne a GVH nélkül. Legnagyobb eredménynek a nagy állami beruházásokhoz kapcsolódó (útépítések, informatikai beruházások) kartellek felszámolását és a nagy szolgáltatókkal (bankok, biztosítók, energiaszolgáltatók) szembeni fogyasztóvédelmi és kartellelles fellépéseket, ezzel kapcsolatos ágazati vizsgálaton alapuló szabályozási javaslatok kidolgozását tartom. Nem hiszem, hogy ma Magyarországon van még egy olyan szervezet, amely képes lett volna felvállalni és minden gazdasági érdektől mentesen képviselni azokat az össztársadalmi érdekeket, amely nélkül jóléti társadalom kialakulására esély sincs.

A GVH legnagyobb erénye, hogy minden egyes dolgozójának rendkívül magas színvonalú a felkészültsége, töretlenül ambiciózus és motivált a szakmai professzionalizmus fenntartásában. És az egyedülálló erénye az, hogy ez a legalsó szinttől a legfelsőbb szintig egyaránt általános! Tapasztalataim szerint nincs szakmai, érdemi tudásbeli szakadék vizsgálók, vezetők, versenytanácsstagok között, amely rendkívül hatékonyá teszi a szakmai kommunikációt. Legalábbis gondolom...

Az itt és a hasonló formában olvasható válaszok a „Szerkesztői előszóban” található kérdések megválaszolásával születtek.

Gyengeségnek, a rendkívül komplex ügyek általános jogászok számára is közérthető megfogalmazásának hiányát látom. Épp az ügyek nehézsége miatt a jogalkalmazói tapasztalaton alapuló határozat szerkesztés adekváttsága nagyon fontos része a hatékony jogérvényesítésnek. Bár ebben határozott előre lépések tapasztalhatóak, komoly javulás a jogalkalmazói gárda (vizsgálók, versenytanácsstagok és más jogászok) állandósulásával érhető el. A versenytanácsstagok gyakori cserélődése ezen probléma a felszámolásának nem kedvez.

Véleményem szerint a néhány nagy szolgáltatóval és sok fogyasztóval jellemzett piacokon való hatékony fellépés jelenti a legnagyobb kihívást, amelyre még erőteljesebben kell koncentrálni. Ez a szerep kiemeltté teheti a GVH szerepét a jövőben mind a fogyasztóvédelem, mind a korrupció elleni harcban. Ennek nyilvánvaló feltétele a GVH függetlenségének, szakmai autonómiájának megtartása.

1992.

Hosszú folyamatnak ígérkezett a piacgazdasági normarend kialakulása

Ellentmondásos helyzeteket teremtett az átalakulási folyamatban a gazdasági szereplők sokféle érdekmotívuma, a bizonytalanságok 1992-re felhalmozódtak. A tartós recesszió, a piacvesztés, új és régi piaci szereplők megkapaszkodási törekvései, a magánszféra térnyerése és az állami tulajdon lebomlása, a gazdasági szabályozás régi, új és hiányzó elemei, a piaci szereplők folyamatos alkalmazkodását követelte meg. **A gazdasági szabadságjogok – tulajdonszerzés, piacra lépés, verseny – alkotmányos deklarációja akkor még nem volt mindennapos gyakorlat.** A piaci viszonyok új területekre terjedtek át, a piacos és nem piacos megoldások egymás mellett élése zavarokat okozott; sajátos szabályozási vákuumot alakult ki. A szabályozási vákuum megszüntetése nem volt egyszerű feladat: érdemi veszélyt jelentett, hogy sikerül-e az állami beavatkozás helyes mértékét és módját megtalálni. Egyre inkább világossá vált, hogy nagyok a szabályozatlanság veszélyei.

Generálklauzula

Az első modern versenytörvényben szereplő úgynevezett generálklauzula alapján, amely a verseny tisztasága és szabadsága általános védelmét szolgálta, 1992-ben, **24** határozatot hozott a hivatal. Elgondolkodtató, hogy a határozatok több mint **20 százalékában** a generálklauzula alkalmazására volt szükség, az elmarasztaló határozatok negyedét e szabály megsértése alapozta meg.

A fogyasztónak egyre több szövetségese lett

Tilalmazta a fogyasztónak az áru kelendőségének fokozása érdekében történő megtévesztését az első modern versenytörvény. Ilyen jogsértés esetén az eljárás lefolytatására választható fórum a **bíróság és a versenyhivatal**. Az ezen ügykörben hozott határozatok száma 1992-ben jelentősen megemelkedett; **24** határozat született, ebből **19** jogsértést állapított meg. Ez a magas szám tükrözte azt a gazdasági helyzetet, amelyben éltünk: a kereslet megszerzéséért a piac sok területén éles harc folyt, amelyben tisztességtelen eszközök is szerepet kaptak. A piacon sok új szereplő jelent meg, és közöttük nem volt kevés azoknak a száma, amelyek még nem a tisztességes kereskedelmi gyakorlatnak megfelelően működtek. Az ügyek többsége megtévesztő reklámhoz vagy az áru kedvezőtlen tulajdonságainak elhallgatásához kapcsolódott.

Jellemző volt ebben az évben az is, hogy az eljárások sokszor a **versenytárs kérelmére** indultak. Jó, hogy a versenytárs érzékenysége a tisztességtelen módszerekkel szemben – a saját jól felfogott és jogos érdekéből táplálkozó – a jogérvényesítésben járatlanabb fogyasztó helyett is elősegítette az ilyen típusú jogsértő magatartások elleni fellépést. A fogyasztónak egyre több „szövetségese” volt: több eljárás indult a **Kereskedelmi**

Minőségellenőrző Intézet és a **Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség** tapasztalataira alapozva, s a versenyhivatal is kezdeményezett ügyeket. 1992-ben a **fogyasztók** is megjelentek az eljárást kérelmezők között.

Kartelljogi paradicsom?

A kartellügyekben elég nagyok voltak az elvárások a versenytörvény pozitív szerepével kapcsolatban, hiszen a magyar gazdaságot 1990 előtt méltán nevezték „kartelljogi paradicsomnak”. Úgy látszik azonban, hogy e helyzet felszámolása a piaci viszonyok alapvető megváltozásával történt meg, s a valódi verseny kiépülését követően – az azzal szükségszerűen együtt járó – **kartellestedés és az ellene való fellépés akkorian még előttünk állt.**

Mindössze három kartellelles panasz ügyében döntött az év folyamán a hivatal; egyben felmentő, kettőben jogsértést megállapító határozat született. Ez előrelépés volt ahhoz képest, hogy az első évben kartellügyet csak maga a hivatal kezdeményezett. De az ügyszám nagyon kevés volt. Kétségtelen, hogy a gazdasági kereslet jelentős visszaesése nem igazán kedvezett a kartell-megállapodásoknak; a szűkülő piacért folyó verseny egyes szakmákban nagyon erős volt. A versenytárral való összebeszélés túlzottan szűkítette volna a saját érvényesülés kilátásait, hiszen a megmaradt csekély forgalmon is osztozni kellett volna a versenytárral. Ennek ellenére valószínű, hogy több versenykorlátozó együttműködés volt a gazdaságban, s a majdani gazdasági konszolidációval együtt újak is alakultak – a bővülő piacon már szívesebben osztoztak a szereplők, akár jogellenes eszközökkel is.

Erőfölény és piaci alku

Az erőfölényes ügycsoportban született 1992-ben is a legtöbb versenyhivatali határozat: **32**, amelyből **11** állapított meg erőfölénnyel való visszaélést. Az elmarasztalásra okot nem adó kérelmek nagy száma azt tükrözte, hogy a piaci szereplők meglehetősen bizonytalanok voltak a tényállás megítélését illetően. Magában a piaci alkuban esetenként nem fejtettek ki elegendő erőfeszítést érdekeik érvényesítésére, mintegy **előfeltételezték a partner erőfölényét**, és kiszolgáltatottként viselkedtek, bízva az **utólagos versenyjogi segítségben**. Ez azonban nem volt megadható akkor, ha az erőfölényt tévesen vélelmezték, ha saját erőpozícióikat nem ismerték fel helyesen. Nem ritkán talákoztunk azzal a kétarcú magatartással, hogy miközben a vállalat kereslethiánnyal küszködött, csökkentett kapacitással termelt, üzleti blöffként – vagy a régi beidegződések alapján – mégis „diktált” a vevőnek, és nem is eredménytelenül. Erre a szituációra nem volt és nincs versenyjogi segítség. Bár a versenyfelügyeleti eljárás talán annyiban mégis segített, hogy a partner a későbbiekben nem esett ilyen csapdába.

Piac és „nem-piac” találkozása

Több erőfölényes ügyet vizsgált 1992-ben a temetkezési szolgáltatások piacán a versenyhivatal. A piac kialakulása itt különös nehézséggel járt amiatt, hogy az önkormányzatokat illetően ellátási felelősség,

a másik oldalon pedig igénybevételi kötelezettség volt, s ugyanakkor mindez piaci szolgáltatási elemekkel is keveredett. Nem volt nélkülözhető, hogy **az ellátási felelősséggel bíró szerv világosan szabályozza a szolgáltatás piacos és nem piacos részeinek találkozási pontjait**. Ezt az önkormányzatok egy része akkorra már jól megoldotta; de nem mindegyikük. A probléma túlmutatott az adott szolgáltatáson: minden olyan helyzetben előkerülhetett, ahol piac és „nem-piac” találkozott; az oktatásban, az egészségügyben, a kommunális szolgáltatásokban. A megfelelő megoldások megtalálása sok gondal járt.

Privatizáció

A Gazdasági Versenyhivatal közreműködése a privatizációban 1992 során lényegesen kibővült. Az egyedi privatizációs tranzakciókban – az Állami Vagyonügynökség (ÁVÜ) kérésére – a GVH a verseny szempontjából **véleményt nyilvánított**. 1992-ben 15-20 ügyben érkezett ilyen megkeresés. Az egyedi véleménynyilvánítási forma 1992 tavaszától olyan módon is megerősítést nyert, hogy a versenyhivatal képviselője az **ÁVÜ Igazgatótanácsának ülésein állandó meghívottként vett részt**, és a napirenden levő privatizációkhoz kapcsolódó véleményét a döntés meghozatalakor mérlegelték.

---

*„Továbbra is gondot okoz **több, a verseny szempontjából jelentős jogszabály hiánya**, s itt lassú az előrelépés. A közszállítások szabályozása egyre sürgetőbb, egyes fontos ágazati törvények (például energiatörvények, vasúti, vízi, légi közlekedés) csak előkészületi stádiumban vannak, és ez bizonytalanná teszi a koncessziós törvény alkalmazását. A fogyasztóvédelmi törvény és a kamarai törvény nagyon hiányzik a piaci magatartási norma kialakulása szempontjából és az érdekegyeztetés, érdekérvényesítés intézményesüléséhez. Az agrárrendtartási törvény hiánya tartós bizonytalanságot jelentett a verseny terjedelme és szabályozottsága tekintetében az egész agrárszférában. A sajtó- és a médiumtörvény hiánya egy gyorsan változó piacon teszi ellenőrizhetetlenné a piaci szerkezet változását, vagy akadályozza magát a szerkezetváltozást. A monopóliumok szabályozása körüli szakmai munka ugyan felgyorsult, de eredmények csak hosszabb idő múlva várhatók.”*

*„A **versenytörvény módosítása időszerűvé vált**. A módosítást három körülmény teszi indokolttá: egyrészt az Európai Megállapodásból adódó **jogharmonizációs feladatok**, másrészt az elmúlt két év alatt szerzett és egyre nagyobb mélységű hatoló, hasznosítható **külföldi versenyjogi ismeretek**, harmadrészt pedig a **versenytörvény kétéves hazai jogalkalmazási gyakorlata** vetett fel néhány átgondolandó, esetleg változtatást igénylő problémát. Az anyagi jog körében vizsgálандó kérdések például: a törvény alanyi és tárgyi hatálya, a tulajdonos szerepe az egyes versenyjogi tényállásoknál, illetve a versenyjog egészében; a kétféle generálklauzula fenntartásának szükségessége; a fogyasztó megtévesztésének tilalma tekintetében a célzatosság indokoltsága; a vertikális versenykorlátozások értelmezésének bővítése; a csoportmentességek működtetése; a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés egyes esetei megfogalmazásának pontosítása; a fúziókontroll és a privatizáció kapcsolata, különös tekintettel e körben a tulajdonos szerepére. Külön vizsgálatot igényel, hogy miként oldható meg a kormányok közötti, versenyt érintő egyezmények versenyjogi kezelése.”*

ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma
generálklauszula*	24	12
fogyasztók megtévesztése	24	19
erőfölénnyel visszaélés	32	11
versenykorlátozó megállapodás	5	2
fúzió	8	0
egyéb	8	0
összesen	101	44
bírság (millió forintban)		130

*Az első modern versenytörvény tartalmazta a verseny tisztasága és szabadsága követelményét, valamint tiltotta a tisztességtelen gazdasági tevékenységet – e rendelkezés alapján a versenyhez fűződő közérdeket sértő, de a törvényben konkrét tényállásként nem szereplő ügyekben is alkalmazható volt.

Fejes Gábor

ügyvéd

partner

Oppenheim Ügyvédi Iroda

A GVH-val először a 2000-ben, három egymással összekapcsolódó és a cementpiacot érintő vizsgálatban találkoztam, amelyek közül kettő utólagos fúziókontroll, míg a harmadik egy kartellvizsgálat volt. (Mint utóbb egy kiadványban olvastam, ezek az ügyek voltak a későbbi VT elnök, Tóth Tihamér első ügyei is.)

Első benyomásom igen kedvező volt. Nagyon imponált, hogy a Versenytanács tagjai jól értették azt a közösségi jogi narratívát (közösségi jogszabályokat, azok gyakorlatát, az azok mögött álló gondolkodásmódot, értelmezési rendszert, stb.), amelyért én is – néha túlzottan is – rajongtam és amellyel szemben az ügyvédkollégák javarésze ekkor még igen ellenséges (de legalábbis érdektelen) volt (és maradt is nagyjából a 2000-es évek közepéig). Az első benyomásom tehát a GVH-val kapcsolatban akként összegezhető, hogy örültem és megkönnyebbültem, hogy egy – a szó legjobb értelmében – európai közigazgatási szerv előtt járhattam el.

Az európeér mellé kívánczok talán még a nyitott jelző is. Szintén kellemes meglepetés volt ugyanis, hogy a GVH munkatársai közül többen is – szemben az akkori közigazgatási gyakorlat széles körével – nyitottak voltak, ügyfélbarát módon viselkedtek (például telefonon elérhetőek voltak, mód volt személyes egyeztetésre) és láthatóan a szakmai érveket hajlandóak voltak alaposan megfontolni.

A képet kikerekítette a GVH későbbi elköltözése is: a „Spenót-ház” nyomasztó környezetéből üdítő volt ügyfélként is átlépni az Alkotmány utca 5. szám alá, amely – és ezt számos külföldi partner, ügyvéd és gazdasági vezető ott tett látogatása nyomán szerzett tapasztalatok alapján mondom – építészeti/esztétikai szempontból is kellő háttérrel ad a GVH-nak.

Az elmúlt tíz évben számos szakmai élményem kötődik a GVH-hoz, de talán a legfontosabb az utóbb autópálya-kartell ügyként elhíresült eljárás volt (2002-2004). Ebben az ügyben szinte az összes felvethető eljárási kérdés felmerült a versenyfelügyeleti eljárásban felhasználható bizonyítási eszközökkel kapcsolatban. Az ügy adta intellektuális élményeken túl szakmai szempontból a mai napig azt tekintem a legfontosabbnak, hogy az időközben a bírói fórumrendszer minden fokán megfordult ügyben továbbra is a GVH határozata tartalmazza a legvilágosabb, szakmailag legértékesebb és struktúrájában/nyelviségében legigényesebb érvelést (mellyel természetesen lehet vitatkozni, de az érvelés tisztaságát illik elismerni). Az ügyben felmerültek közösségi jogi érvek, összehasonlító jogi elemzés más országok (például Németország vagy az Egyesült Államok) jogrendszereinek egybevetésével, teleológiai és szerkezeti értelmezés a vonatkozó jogszabályok rendszere és összefüggései alapján, nyelvi értelmezés a normák megszövegezése alapján és jogpolitikai érvek, melyek az adott ügyön túlmutató szempontokat is figyelembe vettek.

Ez az ügy, illetve az ezt követő hasonló esetek nyomán több ponton is sor került a Tptv. módosítására, hogy a későbbiekben olyan jogi érvek jelentős részének felhívására, melyekre az említett esetekben a védekezés épült, már ne kerülhessen sor. Jelentős önteltséggel tehát úgy tekintetem, hogy védői munkám annyiban bizonyosan sikerre vezetett, hogy a jogszabályi helyzet pontosabb megfogalmazására serkentette a GVH-t (illetve természetesen a GVH-n keresztül a jogalkotót).

A fent említett ügyvel kapcsolatban a mai napig emlékezetes számomra, hogy az ügy precedens jellege, sok szempontból szenzitív vonatkozásai és – a későbbiekben rekordmértékű bírságban manifesztálódott – jelentős szankciós fenyegetettség okozta stressz és feszültség ellenére a Versenytanács tárgyalásai példás tárgyilagossággal, színtiszta szakmai megalapozottsággal és rendkívül kulturált (olykor kimondottan oldott és a humort sem nélkülöző) hangnemben zajlottak.

A GVH elmúlt húsz évét (magam az elmúlt tíz évre rendelkezem közvetlen személyes rálátással) egyértelmű sikertörténetnek tartom. Ennek alátámasztására szerintem teljes mértékben elegendő három – bár általában nem ebben a kontextusban idézni szokott – ténnyt feleleveníteni.

Egyértelműen a GVH munkájának elismerését jelenti, hogy – elsősorban a 2000-es évek eleje óta – a multinacionális és hazai vállalkozások egyre növekvő figyelmet szentelnek a versenyjogi megfelelésre. Ezt saját ügyvédi praxisomból is maximálisan meg tudom erősíteni: jelentős igény mutatkozik a konkrét versenyfelügyeleti eljárásoktól független versenyjogi képzésekre, tréningekre, compliance programokra valamint a folyamatos versenyjogi monitoringra (szerződések véleményezésére, tranzakciós dokumentumok versenyjogi elemzésére, stb.).

A másik, a GVH sikerét jelző lakmuszpapír az ügyvédtársadalom reakciója: míg az antitröszt versenyjog – és erre igen jól emlékszem – a 2000-es évek elején valamifajta egzotikus, gyakorta inkább gyanakvással fogadott, rendszerét, céljait és szabályozási eszközeit tekintve sok szempontból meg nem értett és sok jogász által a magyar jogrendben idegen testnek tekintett jogterület volt, addig mára nincs olyan akárcsak közepes méretű ügyvédi iroda Budapesten, amely hirdetéseiben ne hangsúlyozná, hogy specialitásai közé tartozik a versenyjogi tanácsadás (hogy az effajta üzletfejlesztési kezdeményezésekkel párhuzamosan a szükséges szakmai kompetenciák is megteremtődtek-e, nos, ez gyakorta kétséges). Az antitröszt versenyjogi szakmai élet is a 2000-es évek első felétől virágzott fel jelentősebb mértékben, ehhez természetesen a VKK pályázati lehetőségei is nagy mértékben hozzájárultak. Világos, hogy ha nem lenne egy markáns, szakmailag elismert, világos célokkal rendelkező hatóság, a jogásztársadalomban nem indult volna be az az üdvös érési folyamat, melynek eredményeként a versenyjog ma már a gazdasági közjog egyik legelismertebb ága, mely egyre több tehetséges jogászt vonz és egyre szélesebb szakmai diskurzusokban fejlődik tovább.

A harmadik szempont a nemzetközi elismertség. Magam sok területen tapasztalom, hogy a magyar versenyjogi közösség elismertsége messze meghaladja azt az átlagot, melyet hazánk egyébként a nemzetközi mezőnyben teljesít. Ez persze részben a színvonalas magyar iparjogvédelmi és tisztességtelen versennyel kapcsolatos jogi kultúrának tudható be, de e standing alapja újabban nagymértékben a GVH munkája és e munka megbecsültsége. E körben is a 2000-es évek elejétől beindult folyamatok tűnnek döntőnek: míg ezt megelőzően legfeljebb az EU jogharmonizáció terelte ránk a figyelmet és vonzotta hazánkba a külföldi

kollégákat, ezt követően és különösen Magyarország csatlakozása nyomán a GHV az európai versenyhálózat egyik elismert tagjává vált, mely nemzetközi szinten is figyelemre méltó eredmény-listát tudhat magának. Számos kollégától hallok más uniós tagállamokból (és egyáltalán nem csak az újonnan csatlakozottakból), hogy milyen irigylésre méltó a versenyjogászok helyzete Magyarországon, ahol a hatóság ilyen aktív, ilyen számú ügyet (és itt elsősorban a kartellügyek mondhatóak kiemelkedőnek) indít illetve ilyen nagy számú, európai szempontból is érdeklődésre számot tartó jogkérdésben vállalja a döntés meghozatalát.

A GVH legnagyobb eredményének azt tekintem, hogy – különösen az elmúlt négy-öt évben – a kompetens közigazgatás egyik üdítő szigetévé vált Magyarországon. Rendkívül fontosnak tartom, hogy van olyan közigazgatási hatóság Magyarországon, amely látványosan kirí abból a magyar valóságból, melyet az utóbbi években a korrupció gyanúja, a személyes kapcsolati hálók dominanciája és ezen keresztül a meritokrácia általános visszaszorulása illetve a szakmaiság devalválódása jellemzett. Véleményem szerint az elkövetkezendő évekre a legfontosabb szakmai feladat e függetlenség és meritokrácia fenntartása lesz, amely összességében fontosabb, mint az egyes versenypolitikai részsikerek.

Ahogy ezt említettem, a GVH legnagyobb erényének a szakmaiságát tartom, mégpedig a kérlelhetetlen szakmaiságát. Emellett fontos számomra, hogy a GVH munkája teljes mértékben megüti az európai mércét.

A kérdés nagyon messze vezet és színvonalas megválaszolásához sok időre és gondolkodásra lenne szükség. Ezért strukturálatlanul csak néhány szempontot vetek fel.

Először is a GVH jövőjéről az a legfontosabb elképzelésem, hogy kell lennie ilyennek. Azaz mindenképpen szükségesnek tartom a GVH jelenlegi struktúrában történő megőrzését, mint független, az országgyűlésnek felelős szervezet, amely a versenypolitika alakításáért felelős.

Legalább egy, de talán még két évtized szükséges ahhoz, hogy Magyarországon a piaci viszonyok kellően megizmosodjanak és ennek keretében a versenyszabályok beágyazottsága kiegyensúlyozott legyen (kiegyensúlyozott alatt azt értem, hogy a gazdasági és politikai döntéshozók megértsék és megtanulják a versenyjogi szabályokat és sem azok áthágása, sem az azokkal való indokolatlan fenyegetés ne váljon gyakorlattá).

A GVH-ra a jövőben több fontos kihívás is vár. Bizonyosan lesznek szervezeti, szervezet-átalakítási kihívások, amelyekkel kapcsolatban a legfontosabb – véleményem szerint – a függetlenség megőrzése és annak a szakmaiságnak a garantálása, amely eddig a GVH-t Magyarországon közel unikummá avatta. Folyamatos kihívás lesz a gazdaság szereplői részéről a befolyásolás kísérlete, ezzel szemben is a megfelelő szervezeti-trendszer és a függetlenséget garantálni tudó személyek jelenthetik az ellenszert.

Szakmai értelemben kihívás lesz a versenyjog további modernizálásának vezetése/egyengetése, melynek során nyilván az EU vezető szerepe mellett a GVH-nak továbbra is részt kell vennie a jogalkotói munkában, mely részvétel mindezidáig megővta – néhány kisebb pontatlanság ellenére (lásd a vezető tisztségviselők eltiltására vonatkozó AB határozatot) – a versenyjogi joganyagot attól, hogy az utóbbi hat-nyolc év sajnos nem kielégítő színvonalú általános jogalkotói munkája a versenyjogban is zavarokat okozzon.

Kihívásként fog jelentkezni, hogy a GVH hatásköreit ki kell-e terjeszteni vagy markánsabbá kell-e tenni más területeken (magam régebb óta javasolom a GVH szélesebb körű intervencióját a közbeszerzések területén), ám nyilván minden ilyen hatáskör-tisztázást csak a kellő jogszabályi háttér, szükséges eljárási és szervezeti eszköztár valamint az ehhez rendelt anyagi források mellett lehet egyáltalán felvetni.

Szervezetileg kihívást fog jelenteni, hogy az „alapítók anyák és atyák generációja” lassan átadja a helyét egy fiatalabb, új generációnak a GVH-n belül. Fontos arra ügyelni, hogy a generációváltás a szakmaiságot és az eddig kialakult szervezet-szociológiai hagyományokat ne szakítsa meg.

Filozófiai szempontból a verseny szerepét a meritokrácia megteremtésében látom. Magyarországon 1949-et követően szisztematikusan lerombolták a szakmaiság és az érdemiség szempontjait. Ezt átvette a kapcsolati háló mindenhatóságába vetett – sajnos gyakorta utólag beigazolódó – bizalom. Csak valós és torzítatlan versenyben mutatkozhat meg az érdemi teljesítmény, a szakmaiság és csak ez alapján alakulhat ki a szakmai munka megbecsülése és a szakmaiság alapú előmenetel, azaz a meritokrácia.

Ami a verseny gazdaságban betöltött szerepét illeti, abból számomra a legfontosabb a hatékony forrásallokáció: nem látok más olyan forrásallokációs mechanizmust (például állami beavatkozás, árszabályozás, kartell, stb.), amely hatékonyabb lenne, mint a tiszta verseny.

A verseny védelme körében Magyarországon rendkívül fontosnak tartom a piacra történő belépés biztosítását: Magyarország egyik gazdasági kitérés pontja a hazai kis- és középvállalkozások innovációs tevékenysége és aztán hazai, majd nemzetközi expanziója. Nagyon fontos, hogy az innovatív kis- és középvállalkozások piacra lépése ne nehezüljön el.

A tudatos fogyasztói döntés tiszta versenyfeltételek mellett a vállalkozás sikerének vagy sikertelenségének egyetlen és legjobb mérőeszköze. Ahogy a vállalatok piaci sikerességének mérésével kapcsolatos vitákban a tőkepiaci jogászok magabiztosan ki szokták jelenteni: „A piac sosem téved!”, úgy talán mi versenyjogászok is kijelenthetjük, hogy – hacsak meg nem tévesztik őket – a fogyasztók sem tévednek (legalábbis hosszú távon biztosan nem), azaz ésszerűen döntenek és az ár-értékarány szempontjából számukra legkedvezőbb és legjobb minőségű termékeket választják. Ha nem tévesztik meg a fogyasztókat, könnyörtelenül ítéletet mondanak a piac szereplői felett.

A tudatos fogyasztói döntések meghozatala körében még számos tennivaló lesz Magyarországon, amelynek csak egy része szabályozói természetű; talán még ennél is fontosabb általában a fogyasztói tudatosság növekedése, amely viszont elsősorban szociológiai és kulturális kérdés.

A fogyasztók megtévesztése, azaz a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása másik irányból, de ugyanolyan beavatkozás a verseny folyamatába, mint a kartell illetve az erőfölénnyel való visszaélés. A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása elsődlegesen a fogyasztóra kíván hatni, azaz nem közvetlenül a kínálatot vonja kontrollja alá (mint tipikusan a kartellek illetve az erőfölénnyel visszaélő vállalkozások): így a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásában benne van az a rendkívüli veszély, hogy kartellek és erőfölénnyel való visszaélések hiányában is képes eltorzítani a versenyt. Mindezek miatt helyesnek tar-

tom, hogy a GVH hatáskörrel rendelkezik a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása kapcsán, ugyanakkor szerencsésebb lenne, ha hangsúlyosabban megjelenne, hogy a GVH e körben elsősorban nem közvetlenül a fogyasztók védelmében, hanem a verseny védelmében lép fel. Minden, a verseny védelmét célzó beavatkozás természetesen hosszútávon és közvetetten a fogyasztói jólétet segíti elő, de a versenyhivatali hatáskör alapja nem lehet közvetlenül fogyasztóvédelmi.

A fogyasztói döntések (azaz a vevői oldal) manipulációját tiltó szabályok az anti-tröszt versenyjog (az eladói oldal bizonyos magatartásait tiltó szabályanyag) inverze, mely ugyanúgy a gazdasági közjog körébe tartozik, hasonló szabályozási elvek mentén és hasonló normatív módszerekkel (tiltás, szankcionálás generálprevenziós céllal stb) operál.

1993.

A gazdaság átrendeződése nem a piaci alkalmazkodás, hanem a privatizációval összefüggő döntések miatt következett be

Az **átmenet tipikus jelenségeit** figyelhettük meg 1993-ban. Az áru-, a tőke- és a munkaerőpiac egymáshoz képest is egyenlőtlenül fejlődött; a vállalkozások száma nem csak a természetes folyamatok következményeként nőtt vagy csökkent; egyes szakmák szabályozási rendje viszonylag modern, másoké elavult vagy hiányos volt; a piaci pozíciók nyertesei és vesztesei sok esetben nem a versenyképesség követelményeivel való lépéstartás, illetve lemaradás alapján határozódtak meg. Az év során tömegessé váltak az eladások a kis- és középvállalati szektorban, s a kedvezményes technikák kiterjesztésével jelentősen megnőtt a vállalati menedzsment és a hazai befektetők aránya a vásárlók körében.

Gyakoribb a generálklauzula alkalmazása

Az első modern versenytörvény vonatkozó rendelkezése alapján **35** határozat született 1993-ban, amelyből **29** tekinthető érdeminek; **6** esetben került sor az eljárás megszüntetésére a kérelem visszavonása vagy a felek megegyezése miatt. A **29** érdemi határozatból a GVH Versenytanácsa **18** esetben állapított meg jogsértést, **11** esetben pedig elutasította a kérelmet. Szembeötlő, hogy a generálklauzula alkalmazása az előző évekhez képest gyakoribbá vált; **az összes ügy 35, míg a jogsértést megállapító döntések 45 százaléká** tartozott e körbe.

A reklámtilalom megsértése, mint versenyjogi sérelem

A generálklauzulán alapuló marasztaló határozatok nagy csoportja a reklámtilalom megsértését szankcionálta (**6** eset, a kiszabott bírság **32,36 millió forint**). Ezekben az ügyekben hivatalból indultak az eljárások a tiltott reklámokat megjelentető újságok, a reklámügynökségek és a legnagyobb akciót megrendelő Egri Dohánygyárral szemben. Ezekben az esetekben **az elsődleges jogsértés nem versenyjogi természetű**, de mivel az e jogszabályokhoz rendelt szankciók nem voltak képesek semlegesíteni a tiltott eszköz igénybevitelével elérhető versenyelőnyt, járulékosan versenyjogi sérelem is történt.

A fogyasztó felelőssége

Ebben az évben volt két olyan ügy, amelyekben nem született elmarasztaló határozat, de amelyek szemléletesen mutatták, hogy a piaci tranzakciókban a fogyasztónak is felelőssége van. Ha választási lehetősége van – s ez egyre inkább általános –, maga a fogyasztó is felel a döntéséért; a tudomására hozott **információkat teljes egészében értékelnie kell**, meg kell tanulnia, hogy az **apróbetűs információ** is fontos lehet, sőt néha az a legfontosabb.

A csomagküldő szolgáltatás sajátosságai

Az elmarasztaló határozatokkal zárult 14 fogyasztó megtévesztéses ügy fele csomagküldő szolgáltatáshoz kapcsolódott. Két esetben **megtévesztő nyereményakció**ról volt szó, a többinél pedig **elhallgatással** vagy **valótlanságok állításával** tévesztették meg a fogyasztókat, s okoztak kárt nekik, a tisztességes versenytársaknak és tágabb értelemben az egész csomagküldő kereskedelmi formának. A határozatokban rendszerint rámutattunk mindhárom védett érdek fontosságára. Az eljárások során világossá vált az első modern versenytörvényt visszaesően megsértők sajátos filozófiája. Eszerint szerintük a csomagküldőnek szükségük volt az **agresszív reklámra**, hiszen csak ezen a módon kelthették fel a fogyasztók érdeklődését, s a **pénz-visszafizetés** vállalásával ellensúlyozták a túlzásokból fakadó esetleges csalódottságot. A határozatok következetesen elutasították ezt a filozófiát. A fogyasztó a csomagküldő szolgáltatás esetében teljes mértékben ki volt szolgáltatva a reklám tartalmának, hiszen csak ebből szerezhette információit. Lehet, hogy némely fogyasztó csalódottságát megoldotta a pénzvisszatérítés, de a versenyjog megsértését nem tette meg nem történtté.

Cukorkartell és az agrárrendtartási törvény

A cukorkartell ügyében megállapították a **versenykorlátozó áregyeztető magatartást**, amely jelentős készletfelhalmozás mellett is lehetővé tette, hogy az egyes vállalatok a piaci részarány csökkenésének kockázata nélkül, együttesen emelhessék az áraikat. A 11 vállalatra összesen **96 millió forint** bírságot szabott ki a GVH. A cukorkartell-ügy tanulságai közül fontos kiemelni azt, hogy várakozásaink szerint a versenykorlátozások – amelyek a közérdek szempontjából több hátránnyal, mint előnnyel járnak – az agrárrendtartási törvény életbelépésével sem kaptak szabad utat, bár úgy tűnik, egyes piaci szereplőkben volt ilyen várakozás. Kétségtelen ugyan, hogy egyes termékkörökben a **terméktanácsok irányarokat állapíthattak meg**, de a terméktanács – ha a törvénynek megfelelően szerveződik és működik – a piac különböző oldalán álló szereplők közös érdekei, nem pedig egy vertikum érdeke alapján döntött. Legfőképpen pedig a földművelésügyi **miniszter** minden versenykorlátozó döntése során köteles volt mérlegelni azt, hogy a megállapodás előnyei meghaladják-e annak hátrányait.

Az erőfölény nem elég

Erőfölényes ügyekben **26** határozat született, amelyből csupán **7** esetben állapítottunk meg erőfölénnyel való visszaélést, s **16** esetben találtuk megalapozatlannak a kérelmet. A marasztalások csekély aránya jelzi, hogy a kérelmezők nagyobb része vélt vagy valós, de nem jogellenes eszközökkel okozott sérelmek miatt fordult a hivatalhoz. Ebben az esetscsoportban a sérelmet szenvedett fél különösen fontos szerepet játszott a törvénysértés bizonyításában. Nem önmagában az erőfölény tényét, csupán az azzal való **visszaélést tiltja a törvény**, így a kérelmezőknek meggyőző bizonyítékokkal kell segíteniük a hivatal vizsgálatát ahhoz, hogy a jogsértés megállapítható legyen. A **határesetekben** viszont mindig a végső fogyasztó vagy felhasználó érdekeit szem előtt tartva igyekeztünk érvényesíteni a törvény előírásait.

Felülvizsgálat

Az 1991 és 1993 közötti három év során hozott 280 határozat közül 205 volt olyan, amelyek esetében szóba jöhetett a felülvizsgálati kérelem. Ebből 101 határozat felülvizsgálatát kérték az ügyfelek (49 százalék). Az elmarasztaló határozatoknál ez az arány magasabb (64 százalék) és növekvő volt a három év során; az elutasító határozatoknál alacsonyabb (30 százalék) és csökkenő tendenciát mutat. Az eddig kialakult felülvizsgálati arány igen kedvező volt abból a szempontból, hogy egy viszonylag fiatal joganyag normaként való érvényesülését nagyban elősegítette, ha az eljárási fokozatokat minél inkább kihasználták. A jogalkalmazás kikristályosodása szempontjából mindenképpen többletet jelentett egy adott probléma kétszeri, esetenként háromszori megközelítése. Meg kell azonban jegyezni, hogy a kétféle határozattípus felülvizsgálata iránti igény különbségét minden bizonnyal az is magyarázza, hogy az elmarasztaló határozatok esetében a felülvizsgálati kérelem benyújtásának halasztó hatálya volt a bíróság megfizetésére, s a bíróság kamatozás nélkül és jóval később vált csak esedékkessé, még elutasított felülvizsgálati kérelem esetén is. (Ez is az ügyfeleink gazdasági racionalitását jelzi: 1993-ban – egy kivétellel – minden olyan határozatunkat megtámadtak, ahol a bíróság százezer forintnál nagyobb összegű volt.) Néhány piaci szereplőnél az a szándék is tapasztalható volt, hogy a bírósági eljárás ideje alatt felszámolja vagy átmentse a céget, lehetetlenné téve a bíróság behajtását a majdan jogerős ítélet után is.

Az eddig benyújtott 101 felülvizsgálati kereset 37 százaléka, 37 ügy jogerősen lezárult (29 az elsőfokú bíróságon, 8 a Legfelsőbb Bíróságon). A határozatok túlnyomó részét a bíróság helyben hagyta. A 37 jogerősen befejezett felülvizsgálatban a bíróság határozatainkból a jogalap tekintetében mindössze egyet változtatott meg, s 6 továbbinál mérsékelte a bírságot. Van további 24, még nem jogerős bírósági ítélet is, a változtatási arányok ott is ehhez hasonlóak, az általunk kirótt bírságok csökkentése szaporodott. Mindez összességében igen nagy jogalkalmazási harmóniára utalt.

„Év végén alakult meg a Magyar Versenyjogi Egyesület, amelynek hivatalunk alapító tagja. Az egyesület érdemi tevékenységet 1993-ban még nem fejtett ki, de reményeink szerint a versenyjogról és annak alkalmazásáról való közös gondolkodás, a külföldi tapasztalatok megismerésének hasznos színtere lesz. Sokat tehet majd a versenyjog megismertetése terén is, s az egyesület segítségével hivatalunk is hatékonyabban folytathatja ez irányú munkáját.”

„Az év első felében tűzte napirendre az OECD Versenyjogi és Versenypolitikai Bizottsága a Gazdasági Versenyhivatal 1992. évi tevékenységének részletes értékelő átvilágítását. Nem OECD tagállam versenyfelügyeleti tevékenységét ilyen elemzően első ízben Magyarország esetében tekintette át ez a rangos fórum, és – az USA és Németország versenyhivatalainak opponensi közreműködésével – egyértelműen pozitívnak értékelte a magyar versenyjog alkalmazási gyakorlatát.”

„Jelentős szakmai támogatást jelent az amerikai Igazságügyi Minisztérium Antitröszt Részlegének, valamint a Szövetségi Kereskedelmi Bizottságnak az USAID által finanszírozott **tanácsadói programja**. Ennek keretében rövidebb-hosszabb időtartamra amerikai szakértők tartózkodtak hivatalunkban, és mód nyílt a magyar szakértők egyesült államokbeli szakmai útjára is.”

ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság
(millió forintban)			
generálklauzula*	35	18	38
fogyasztók megtévesztése	29	14	164
erőfölénnyel visszaélés	26	7	6
versenykorlátozó megállapodás	3	1	96
fúzió	3	0	0
egyéb	5	0	0
összesen	101	40	304

*Az első modern versenytörvény tartalmazta a verseny tisztasága és szabadsága követelményét, valamint tiltotta a tisztességtelen gazdasági tevékenységet – e rendelkezés alapján a versenyhez fűződő közérdeket sértő, de a törvényben konkrét tényállásként nem szereplő ügyekben is alkalmazható volt.

Frédéric Jenny

Chairman of the OECD Competition Committee
Professor of Economics (ESSEC Paris Business School)

I first became aware of GVH when its first chairman, Ferenc Vissi, came to OECD and described, in very clear and vivid terms, the dilemma facing countries in transition. The first chairman of GVH made the point that there was an inherent conflict for countries in early transition between competing policy goals. First, the fact that governments in countries which had just undertaken a transition from a command economy to a market economy were cash strapped, led to a strong pressure from their Treasuries or Ministries of Finance to privatize former state owned monopolies. Second, concerns about the future of the market economy suggested that privatizing state monopolies could be a dangerous policy. Indeed economic analysis teaches us that private monopolies could be tempted to exercise their market power by engaging in exclusionary and exploitative practices. Thus, the competition authorities in transition economies, and the GVH in particular, were making the point that state monopolies should be divided into viable competing units before being privatized, a policy prescription which was opposed by Treasuries and Ministries of Finance as the privatization of competing firms was likely to attract lower bid prices than the privatization of monopolies. Third, foreign multinationals were prepared to invest in economies in transition only to the extent that they would be sheltered from competition, at least for a few years, as they saw their investments in countries which did not have all the features of a mature market economy as risky. Thus governments of economies in transition which desperately needed to attract foreign investment were under pressure to engage in protectionist policies or to grant foreign investors monopoly powers at least on a transitory basis. Finally, the movement from a command economy to a market economy implied social disruptions (such as the necessity to let inefficient firms fail and efficient firms develop) which were unpopular as governments did not have the means to create the safety nets or the policies facilitating the reallocation of resources that would make such disruptions tolerable. Thus governments were also under domestic pressure to limit competition. Simultaneously, the change from a command economy to a market economy was based on the idea that the market economy would, if markets were sufficiently open to competition, better protect consumer welfare than the previous command economy.

The presentation of the dilemma facing economies in transition with respect to competition policy issues made by the GVH and its first president was the most articulate presentation informing the international debate on competition policy issues in these countries. It convinced the international community that during the first phases of the transition, competition policy had to be adapted to the local situation and that a one size fits all approach to competition would not be appropriate.

As is evident from what I have stated above, the GVH, right from the beginning of its existence, devoted a lot of thought to how to promote competition on markets while at the same time making competition policy and law enforcement relevant to local realities.

This thoughtful, careful and rigorous approach continued to be the approach of GVH in later years.

This point can be illustrated by the fact that under the chairmanship of Zoltán Nagy, in 2008 the GVH hosted the annual meeting of the Association of Competition Economists and developed a highly respected enforcement record while also acting as a driving force in establishing, in the context of the GVH OECD Regional Competition Center, an invaluable resource and educational institution for competition authorities in transition economies. Thus the GVH not only kept abreast of the most up to date innovative developments in competition analysis, sponsored international scientific meetings in this area and brought its own case handling up to par with internationally recognized best practices in the field while also providing a unique and extremely influential forum where members of newly established competition authorities and members of the judiciary in Central European and Near Asian countries could share their experiences and find guidance on the specific problems they were facing during their economic and legal transition.

This unique combination of scientific rigor, determination not to consider competition law and policy as a stand alone policy but rather as an essential tool to be used and adapted to the specific conditions of countries in transition and a willingness to share its relevant experience with other countries less advanced on the path of a market economy are the hallmark of the GVH.

The GVH has been one of the most active and influential competition authorities created in the 1990s. It has an extremely impressive enforcement record. It has attacked the most blatant anticompetitive practices such as bid rigging in the construction industry, has investigated cases of facilitating practices such as exchange of information, has dealt with cases of abuse of dominance in sectors such as the postal or the telecom sectors and with retail price maintenance cases, it has been active on the merger control front in many sectors, including the pharmaceutical sector, the cement or the retail sector, it has tackled issues of very direct interest to consumers such as when it embarked on a study of switching in the banking sector which led to recommendations by the GVH and legislative changes in 2009 etc...

It is difficult for a foreigner to give a precise estimate of the influence of the GVH in Hungary. What is clear, however, is that considerable benefits to the final consumers accrued from a large number cases investigated by the GVH (such as banking, retail, pharmacies, telecoms) etc... It is also clear that the GVH was very influential in its advocacy work with the government and contributed significantly to updating and improving the Hungarian Competition Law.

On the international front the GVH has become extremely respected and influential in the South East European and Central Asian regions thanks to its activities linked with the OECD GVH Regional Center on Competition. At a more global level, its active and effective participation in the international foras such as OECD or the ICN, has made the GVH become very well known and respected.

The main challenge the GVH is going to face in the next few years, as will a number of other competition authorities, will be resisting the pressure of government to weaken competition law and policy in the aftermath of the economic and financial crisis. Governments facing short term pressures on their revenues and fearing the macroeconomic effects of the slowdown in economic activities are tempted to artificially subsidize supply or demand for some of their most labour intensive economic activities, to lower the pressure of import competition by engaging in protectionist policies, to promote mergers, to reverse their liberalization policies of the 1990s by taking over failing firms, to establish or widen competition law exemptions. Such policies were implemented in the aftermath of the great depression in the 1930s in the United States and it is now widely accepted by all economists that those solutions prolonged that economic crisis for several years rather than contributing to shorten it. Weakening the discipline of competition may prevent under-achievers from going bankrupt in the short run but does nothing to force them to streamline their operations and/or reallocate their resources toward activities where they would be more efficiently used. In this sense such policies do not correct the weaknesses which have been exposed by the crisis or facilitate the necessary reallocations of resources or downsizing of certain sectors but merely attempt to hide the difficulties. Accompanying the necessary reallocation of resources by putting in place transfer policies which make this reallocation socially and politically more tolerable is a better policy than preventing competitive markets from operating.

Thus the challenge for the GVH will be to make its voice heard in the policy debate, to preserve its independence and to continue to enforce in a meaningful way the competition law in a context of severe economic recession. The success of the GVH in achieving these goals is crucial for the future welfare of Hungary.

When they are forced to compete firms have a powerful incentive to lower their costs by streamlining their operations, to lower their prices as much as possible, to provide quality for value and to differentiate their product or services from the product or services of their competitors by innovating. The strategies then adopted by firms ensure that collective resources are not wasted, that benefits are passed on to consumers and that innovation will be promoted.

The reason that firms are thus forced to adopt strategies which are congruent with the interest of consumers is that in a free and competitive market system consumers, through their choices, orient the economy in a way which is most beneficial for them.

In a society where firms are individually or collectively either protected from competition or allowed to erect barriers to competition by engaging in exclusionary practices, none of these incentives work.

It is thus no surprise that no country in the world has developed in the long run without being exposed to competition.

The sectors which developed rapidly in Japan and Korea in the 1950's to the 1980s were export sectors where the domestic firms of these two countries were competing intensely with international firms (automobiles, motorcycles, electronic products, games etc...).

The rapid global economic expansion since the Second World War is intimately linked with trade liberalization and deregulation and the rapid development of competition law and policy in most jurisdictions (think

for example of the growth in the airlines or in the telecom sector or the expansion of the economies of the BRICS countries or the fact that more than sixty new countries adopted a competition law in the last decade while forty others upgraded their competition law).

Like all other countries Hungary needs competition on its markets so that its citizens will be able to enjoy a high and growing level of income and that its firms will become efficient. This does not mean that other policies which may have an economic impact should not also be considered (such as education policy, the promotion of research and development, redistribution policies, consumer policy etc....) but what it means is that competition is a necessary component of economic development.

Frédéric Jenny

az OECD Versenyügyi Bizottságának elnöke

az ESSEC Párizsi Üzleti Iskola Közgazdaságtudományi professzora

Először akkor találkoztam a GVH nevével, mikor annak első elnöke, Vissi Ferenc első ízben látogatott az OECD-be, és nagyon tisztán és elevenen ecsetelte az átmeneti országok versenyjoggal kapcsolatos dilemmáit. Rámutatott, hogy szinte feloldhatatlan ellentmondás van az átmeneti gazdaságú országok esetében két egymással versengő elvárás között. Egyrészt a tervutasításos gazdálkodást éppen csak maguk mögött hagyó országok kormányai készpénzhiányban szenvednek, ezért pénzügyminisztériumaik illetve kincstáraik szívesen adnák el – privatizáció keretében – a korábbi állami monopóliumokat. Másrészt azonban a jövő piacgazdaságára vonatkozó elméleti gondolkodásban körvonalazódni kezdett, hogy az ilyen óriásvállalatok privatizálása veszélyforrást jelent. A gazdasági elemzések valóban azt mutatják, hogy a magánkézben lévő monopolcégek számára nagy a kísértés, hogy piaci erőfölényüket másokat kizáró és kizsákmányoló gyakorlatban kamatoztassák. Épp ezért az átmeneti gazdaságok versenyhatóságai, és különösen a GVH, arra az álláspontra helyezkedtek, hogy az állami óriásvállalatokat először fel kell darabolni kezelhető méretű, egymással majdan versengő gazdasági egységekre, és csak úgy privatizálni. E terveket azonban az érintett államkincstárak és pénzügyminisztériumok ellenezték, hisz a versengő cégekért várhatóan kevesebbet ajánlanak majd a vevők, mint a monopóliumokért. A harmadik megfontolandó szempont az volt, hogy a külföldi multinacionális cégek csak úgy szerettek volna bevásárolni az átmeneti gazdaságok privatizációiban, hogy – legalább az első pár évben – ne kelljen versenytársakkal bajlódniuk, mert így is elég kockázatosnak ítélték ezeket a befektetéseket a nem-fejlett piacgazdaságokba.

Mindent összevéve tehát az átmeneti gazdaságok kormányai, melyeknek elsőrendű érdekük volt a külföldi befektetők odavonzása, nyomás alatt voltak, hogy protekcionista gazdaságpolitikát folytassanak a leendő külföldi befektetők érdekében, illetve, hogy monopol pozíciókat juttassanak nekik.

Végezetül, a tervutasításos rendszerről a piacgazdaságra való áttérés népszerűtlenséggel járó szociális problémákat is felvetett (mint például annak a szükségként való elfogadtatása, hogy a nem hatékonyan működő vállalkozásoknak el kell bukniuk, míg a hatékonyak virágozni fognak) – és a kormányoknak nem

volt rögtön biztonságot adó szociális hálójuk vagy olyan politikájuk, amely lehetővé tette volna az erőforrások olyan jellegű átrendeződését, ami elviselhetővé tette volna ezeket a problémákat. Így aztán a kormányokra a hazai közvélemény nyomása is nehezedett annak érdekében, hogy korlátozzák a versenyt.

Mindez pedig annak fényében tekintendő, hogy ráadásul a tervgazdaságról a piacgazdaságra való váltás azon a vezérlő gondolaton alapult, hogy a piacgazdaság – ha a piacokon a szabad verseny érvényesül – majd jobban szolgálja a fogyasztók jólétét, mint a tervgazdasági rendszer.

Az, ahogyan a GVH és első elnöke az átmeneti gazdaságú országok versenypolitikai dilemmáit bemutatta, a legkifejezőbb előadása volt e kérdéskörnek. Ez meggyőzte a nemzetközi közösséget arról, hogy a szocializmusból a kapitalizmusba való átmenet első szakaszában olyan versenypolitikát lenne célszerű alkalmazni az érintett országokban, amely mindenhol a helyi viszonyokhoz igazodik, így tehát célszerűtlen lenne egyből egy egységes versenypolitikai megközelítést megcélozni.

Mint a fentiekből is kitűnik, a GVH már a működésének kezdetétől tudatosan foglalkozott azzal a problémakörrel, hogy hogyan lehet úgy versenyt élénkíteni egyes nemzeti piacokon, hogy közben a helyi sajátosságoknak megfelelő módon alakuljon a versenypolitika, a versenyjog.

Ez az átgondolt, alapos és szigorú megközelítés a következő években is jellemző maradt a GVH-ra.

Ezt az állítást jól illusztrálják azok a tények, hogy Nagy Zoltán elnöksége alatt, 2008-ban a GVH volt a Versenypolitikával Foglalkozó Közgazdászok Egyesülete éves konferenciájának vendéglátója; hogy a GVH jogalkalmazási eredményei elismerést keltettek nemzetközi szakmai körökben; ugyanakkor a GVH jelentős szerepet játszott abban, hogy Budapesten állt fel az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ, amely igen értékes oktatási és szakmai háttérközpontul szolgál a többi átmeneti gazdaság szakemberei számára. Más szóval, a GVH nem csak hogy mindig egy lépéssel előre járt az aktuális versenypolitikai szakmai kérdések boncolgatásában, de a szakterület számára nemzetközi tudományos találkozót tartott, és képes volt arra, hogy a nemzetközileg elfogadott ún. legjobb gyakorlathoz igazítsa saját eljárásait. Mindeközben pedig egy egyedi, nagyon befolyásos szakmai fórumot is működtetett, ahol a közép-európai és ázsiai piacgazdaságok újonnan létrejött versenyhatóságai és versenyjogi bírái eszmét cserélhettek és tanácsot kaphattak a gazdasági és jogi átalakulás során felmerülő speciális problémák megoldására.

A következőes tudományos megközelítés kombinálva azzal a meggyőződéssel, hogy a versenyjogot nem szabad önmagában tekinteni, hanem sokkal inkább mint egy, az adott ország viszonyaihoz igazítandó gazdaságpolitikai eszközt kell kezelni; továbbá a tapasztalatainak és ismereteinek a piacgazdaság kialakításában még kevésbé előrehaladott országokkal való készséges megosztása a GVH fő ismertetőjegyei.

A GVH a kilencvenes években létrejött versenyhivatalok közül az egyik legaktívabb és legbefolyásosabb intézmény, versenyfelügyeleti eredményei pedig egyenesen lenyűgözőek. A GVH fellépett a legsúlyosabb versenykorlátozó magatartásokkal – így például az építőipari közbeszerzések során tapasztalható kartellezésekkel – szemben, vizsgált összehangolt magatartást segíteni képes viselkedéseket (például versenytársak közötti információcserét), foglalkozott erőfölényes esetekkel a postai vagy a távközlési szektorban és foglal-

kozott a kiskereskedelmi vizonteladási ármegkötéssel is. Aktívan fellépett a vállalati összeolvadások terén több szektorban is, így a gyógyszeripartól a cementiparon át a kiskereskedelmi láncokig, valamint foglalkozott olyan, a fogyasztókat közvetlenül érintő témával, mint a bankváltás kérdésének vizsgálata, melyre nézve ajánlásokat dolgozott ki, elérve ezzel a vonatkozó jogszabályok módosítását 2009-ben és még folytathatnánk a sort.

Külföldiként persze nehéz pontosan felmérni, hogy mekkora befolyással bír a GVH Magyarországon. Annyi bizonyos, hogy a fogyasztók jelentős előnyökhöz jutottak a GVH által indított nagyszámú ügy vizsgálata nyomán például a bankszektorban, a kiskereskedelemben, a gyógyszeriparban, a távközlés terén. Az is világos, hogy a GVH sikeresen végezte versenypártolási munkáját és nagyban hozzájárult a magyar verseny szabályozás modernizálásához és fejlesztéséhez.

A nemzetközi szinten a GVH rendkívül nagy tiszteletet és befolyást vívott ki magának a kelet-közép európai és a közép-ázsiai régióban az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ tevékenységének köszönhetően. De a tágabb nemzetközi fórumokon – az OECD vagy az ICN keretein belül – is jól ismert lett mint aktív és jól működő tag.

A legfőbb kihívás, amellyel a GVH-nak az elkövetkezendő években szembe kell néznie – mint ahogy számos más ország versenyhatóságának is – az az, hogy ellenálljon a kormányzat felől érkező azon nyomásnak, amely a gazdasági és pénzügyi válság utáni helyzetben gyengíteni szeretné a versenyszabályozást és a versenypolitikát. Az állami bevételeik miatt rövid távon nyomással szembesülő kormányok, amelyek tartanak a gazdasági aktivitás lelassulásának makrogazdasági hatásaitól, azok hajlamosak a kereslet vagy a kínálat mesterséges felfuttatására a jelentős foglalkoztatást biztosító iparágakban; valamint az importárúk részéről támasztott versenyképességi protekcionista politikák alkalmazásával való csökkentésére; a fúziók ösztönzésére; és a kilencvenes évek piaci liberalizációs politikáinak lerombolására azzal, hogy a gyengélkedő vállalatok „hóna alá nyúlnak”; valamint a versenyjog alóli „kivételek” körét bővítik.

Ilyen politikákat alkalmaztak az USA-ban a 30-as évek nagy gazdasági világválsága után – és ma már általános egyetértés van a közgazdászok között abban, hogy ezek a „megoldások” sok évvel elnyújtották a válságot ahelyett, hogy lerövidítették volna. A verseny gyengítése rövidtávon ugyan megmentheti a rosszabbul teljesítő cégeket attól, hogy csődbe menjenek, de semmilyen módon nem kényszeríti őket arra, hogy racionalizálják a működésüket és/vagy olyan tevékenységekre fordítsák erőforrásaikat, melyekben azokat hatékonyabban használhatnák. Ilyen értelemben tehát e kormányzati politikák nem korrigálják azokat a gyengeségeket, amelyekre a válság rávilágított; illetve nem vezetnek az erőforrások szükséges átcsoportosításához vagy egyes iparágak tényleges szükségleteknek megfelelő összezsugorodásához, hanem csak elfedni igyekeznek a problémákat. A versenyző piacok működésének fékezésénél tehát jobb megoldás olyan intézkedések alkalmazása, amelyek az erőforrások egyébként szükséges átcsoportosítását társadalmilag és politikailag elviselhetőbbé teszik. Ennek megfelelően a GVH számára a kihívás abban áll, hogy hallassa a hangját a közpolitikai vitákban, hogy megőrizze a függetlenségét és hogy folytassa a versenyjog megfelelő érvényesítését az erős recesszió által sújtott gazdasági környezetben is. A GVH sikere ezen célok elérésében nélkülözhetetlen Magyarország jövőbeni jólétéhez.

Ha a cégek rá vannak kényszerítve az egymással való versengésre, akkor erős a késztetésük arra, hogy költségeiket működésük racionalizálása révén csökkentsék, árakat lehetőség szerinti leszorítsák, megfelelő ár-érték arányt biztosítsanak, valamint termékeiket és szolgáltatásaikat az innováció révén különböztessék meg a versenytársaikétól. A vállalatok mindezek érdekében alkalmazott stratégiái biztosítják, hogy a közös erőforrások ne vesszenek el, az előnyök eljussanak a fogyasztókhoz, valamint ösztönzik a fejlesztést is.

Azért kell a cégeket arra kényszeríteni, hogy a fogyasztók érdekeit szolgáló stratégiákat alkalmazzanak, mert egy szabad és versengő piaci struktúrában a fogyasztók – a választásuk által – a számukra leghasznosabb irányba terelhetik a gazdaságot. Ezzel szemben olyan társadalomban, ahol a vállalatok némelyikét vagy valamennyit „megóvják” a versenytől vagy megengedik, hogy azok kizáró magatartáson keresztül akadályozzák a versenyt, az említett ösztönzők nem működnek.

Épp ezért nem meglepő, hogy nincs olyan nemzetgazdaság, amely hosszú távon fejlődni tudott volna úgy, hogy ne lett volna versenynek kitéve.

Az 50-80-as évek Japánjában és Koreájában azok az ágazatok fejlődtek villámgyorsan, amelyeknek szereplői exportra termeltek, tehát nemzetközi versenytársakkal kellett megmérkőzniük (autóipar, motorkerékpárgyártás, elektronikai cikkek, játékok stb.).

A második világháború óta tapasztalt gyors világgazdasági növekedés szorosan összefügg a kereskedelem liberalizálásával, a deregulációval, illetve a versenyjog és a versenypolitika számos ország jogrendjében megfigyelhető gyors fejlődésével (gondoljunk csak a légitársaságok vagy a távközlési szektor fejlődésére vagy a BRIC országok gazdasági gyors feljutására, vagy akár arra a tényre, hogy az elmúlt évtizedben több mint hatvan ország kezdett versenyjogot alkalmazni, további negyven pedig modernizálta ilyen irányú jogszabályait).

Mint minden más országnak, Magyarországnak is szüksége van arra, hogy gazdasága versenyen alapuljon – annak érdekében, hogy polgárai magas és növekvő életszínvonalat élvezhessenek és vállalatai hatékonyan működhessenek. Ez nem azt jelenti, hogy más gazdasági hatással bíró politikák (mint oktatáspolitikák, a kutatás és fejlesztés előremozdítása, az újraelosztási politikák, a fogyasztóvédelem stb.) szempontjait ne kellene figyelembe venni, de verseny nélkül nincs gazdasági fejlődés.

1994.

Hiánygazdaság helyett piacgazdaság

A közelmúlt intézményi változásai alapjaiban változtatták meg a piaci szereplők működési feltételeit, mozgásterét, jogi és gazdasági környezetét és motivációit. A **csődtörvény**, a **privatizáció**, a **vállalkozásalapítás** akadályai többségének felszámolása, a **deregulációs** intézkedések, az **árak** szabad mozgásának lehetővé tétele és más – a verseny szempontjából egymást kiegészítő – intézkedések hatására megszűnt annak a lehetősége, hogy a hiánygazdaság érdekviszonyai a nemzetgazdaság nagyobb részében fennmaradjanak. A piaci részesedésért folytatott versenyben a nyertesek kizárólag magáncégek lettek, a vesztesek pedig többségében állami tulajdonú vállalatok és kisebb mértékben az alultőkésített, túlköltezett, vagy egyszerűen a rosszul számító kisebb magáncégek voltak.

Helyes-e a versenyjog más jogágak szankciórendszerét helyettesítő felhasználása?

A generálklauzula alkalmazása az előző évhez viszonyítva mind számosságát, mind arányát tekintve visszaesett. Ennek egyik oka az volt, hogy szándékosan törekedtünk arra, hogy a generálklauzulának minél **kevésbé legyen „gumiszabály”** jellege. A másik ok, hogy 1994 folyamán a Gazdasági Versenyhivatal nem indított eljárást a tiltott reklámtevékenységet elkövető, **dohány- és alkoholreklámot** megjelentető vállalkozásokkal szemben. Ennek indoka az volt, hogy tekintélyes elméleti jogászok is fenntartásaikat fejezték ki a versenyjognak más jogágak hiányos szankciórendszerét helyettesítő felhasználása miatt (az előző években a tiltott reklámok miatti szankciót kiszabó határozatainkat az érintettek a bíróság előtt megtámadták, így jogerős Legfelsőbb Bírósági ítélet csak 1994 második felében született). A **belkereskedelmi törvény reklámtilalmat előíró törvényhelyeinek megfogalmazása teljes egészében elavult**. A reklámtilommal kapcsolatos első versenyfelügyeleti eljárások tapasztalatai már évekkel ezelőtt arra utaltak, hogy sürgős lenne az elavult szabályok megszüntetése, új normák és hatékony szankciórendszer bevezetése. A versenyhivatal kezdeményezései mindaddig hiábavalók voltak.

A szociális funkciót vállaló diszkontboltok versenyhatása

A válságtérsegekben a kormány és az önkormányzatok a szociálisan rászoruló rétegek érdekében különféle eszközökkel (alapítványi támogatások, adókedvezmények stb.) segítették a szociális funkciót vállaló diszkontboltok létrehozását és működését. Ezek a kiskereskedelmi boltok azonban, ha **nyílt árusítású üzletként** működhetnek – tehát a szociálisan nem rászoruló rétegek előtt is nyitottak –, a piaci alapon működő kereskedőktől vették el a vevőket, s hozták **indokolatlan versenyhátrányba** ezeket a kereskedőket. Az ilyen és az ehhez hasonló esetekben, amikor az állami, önkormányzati szervek intézkedései nyomán alakul ki az **ésszerű versenysemlegesség elvét sértő piaci helyzet**, mindig körültekintően kellett mér-

legelni, meddig tart a hátrányok semlegesítése, és hol kezdődik az indokolatlan előnyök nyújtása. Nem lehet ugyanis jó az olyan cél és eszköz, amelyek következménye a piaci feltételek között gazdálkodók hátrányba hozása vagy tönkremenetele, hiszen hosszú távon ennek hátrányai sokkal nagyobbak lehetnek, mint amilyen előnyöket rövid távon egy-egy ilyen akció hoz.

A pilótajáték nem szerencsejáték

Az életkörülmények romlását és a laikus emberek megfélemlíthetőségét használták ki sokoldalú leleményességgel a pilótajátékokat szervező vállalkozók, mivel kis összegű befektetésre számottevő jövedelmet ígértek. A szerencsejátékok és a pilótajátékok között két döntő eltérés van. Egyrészt, a pilótajátékoknál nem a vak véletlen a nyereség alapja. Ellenkezőleg: a játékba belépők – a további belépők várható száma alapján – előre pontosan **kiszámolhatják nyeresi esélyüket és a nyereség összegét**. Másrészt, a pilótajáték szervezését **jogszabály nem rendezte**, a vállalkozók piacra lépésének különös feltétele tehát nem volt. Arra az álláspontra helyezkedtünk, hogy amennyiben **a szervezők nem tettek a fogyasztók megfélemlítésére alkalmas konkrét ígéreteket, kijelentéseket, akkor a versenyjogsértés nem állapítható meg** – jóllehet a pilótajátéknak objektíve nagy számú vesztese van. A pilótajátékokkal kapcsolatos problémák általában túlmutatnak a versenytörvény hatókörén, és sürgető volt a kérdés jogszabályi rendezése.

Nem tisztességtelen a termék „más” vagy „hagyományos” áruhoz hasonlítása

Ebben az évben a versenyhivatal határozataival szemben indított felülvizsgálati kérelemre hét jogerős bírósági ítélet született. Három ügyben nem állapítottunk meg jogsértést, s ezt a bíróságok jogerősen helybenhagyták. A marasztalást megállapító másik négy határozatból kettőnél semmit nem változtattak a bíróságok, egynél a bírságot mérsékelte a Fővárosi Bíróság, egynél pedig a jogsértés megállapítását nem hagyta helyben sem a Fővárosi, sem a Legfelsőbb Bíróság. Ez utóbbi ítélet normarendet formálónan leszögezte, hogy az általános összehasonlító reklám, amely **nem konkrét áruhoz, hanem csupán „más” vagy „hagyományos” áruhoz hasonlítja a reklámozott terméket, semmiféle konkrét versenytársnak nem okoz valós érdeksérelmet, így nem tisztességtelen**.

A hatósági eljárások díjainak emelése

Jogszabály-veleményezési munkánk során sűrűn visszatérő probléma volt az egyes hatósági eljárások díjának módosításáról szóló miniszteri rendeletek megalapozottságának – **a számítási anyagok teljes hiánya** miatti – megítélhetősége. Ezen időszakban számos hatósági eljárási díj három-öt-hétszeres emelése következett be, ami nyilvánvalóan érzékenyen érintette a vállalkozókat, hiszen lényegesen emelte a költségeiket és **nehezítette a piacra lépést vagy a piacon maradáást**. A díj megállapításának elveire eligazító jogszabályi háttér nem volt. Ezek hiányában különösen problematikus volt az a leegyszerűsített és minden más normát helyettesítő fiskális szemlélet, hogy **a hatóság tartsa el magát**.

„Az Alkotmánybíróság határozatai: sajátos szempontból érinti a gazdasági verseny és a vállalkozás szabadságát például a címerről szóló rendelet, mely megfosztotta a nem állami szférába tartozó gazdálkodó szervezeteket a címer használatának lehetőségétől. A rendelkezés indokolatlan vagyoni előny megszerzéséhez teremt jogszabályon alapuló lehetőséget. Vagyoni értéket jelenthet ugyanis, ha valamely gazdálkodó szervezet által készített terméken a magyar címer látható. Szintén a vállalkozás szabadsága korlátozásának minősült a közúti közlekedésről szóló törvény azon rendelkezése, mely szerint a települési önkormányzatok illetékességi területükön **rendelettel korlátozhatják a taxik számát**. Az Alkotmánybíróság nem talált olyan alkotmányos jogot vagy érdeket, mely a fenti korlátozást szükségszerűvé tette volna.”

„Az Európai Bizottság az Európai Megállapodás versenyjogi rendelkezései végrehajtásának elősegítésére tendert írt ki a PHARE keretében, amit a **McKenna brit jogi iroda** nyert el. A jogi céggel együttműködésben az év folyamán számos rendezvényre sor került, amelyek közül kiemelkedik a **háromhetes szemináriumsorozat**. Ennek keretében az európai versenyjog megismerésére nyílt lehetőség. Hasonlóképpen eredményes volt a **versenytörvény módosítástervezetének vitája**, amelyen európai szakértők fejtették ki véleményüket a változtatási elgondolások EK-konformitásáról.”

„Annak ellenére, hogy a Gazdasági Versenyhivatal a versenytörvényben foglalt kötelezettsége alapján az első három évben is elkészítette éves beszámolóját, csak a negyedik beszámoló kapcsán került először szó róla az Országgyűlés plenáris ülésén, s akkor sem magát a beszámolót, hanem az annak **bizottsági tárgyalásáról** készült Gazdasági Bizottsági indítványt hagyta jóvá.”

ügycsoport	ügyszóró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
generálklauzula*	23	9	10
fogyasztók megtévesztése	50	29	205
erőfölénnyel visszaélés	28	6	24
versenykorlátozó megállapodás	1	1	388
fúzió	4	0	0
egyéb	13	0	0
összesen	142	45	627

*Az első modern versenytörvény tartalmazta a verseny tisztasága és szabadsága követelményét, valamint tiltotta a tisztességtelen gazdasági tevékenységet – e rendelkezés alapján a versenyhez fűződő közérdeket sértő, de a törvényben konkrét tényállásként nem szereplő ügyekben is alkalmazható volt.

Pápai Zoltán

közgazdasági és szabályozási szakértő

Infrapont Gazdasági Tanácsadó Kft. ügyvezetője

Először azt Antall-kormány gazdasági kabinet ülésén voltam tanúja annak, ahogy a GVH akkori elnöke, Vissi Ferenc, különböző privatizációs vagy gazdaságpolitikai ügyekben a versenyt érintő kérdésekről a maga meglehetősen határozott stílusában, kíméletlen őszinteséggel kifejtette véleményét. A verseny szempontjainak következetes (és kompromisszumok nélküli) képviselése rendkívül imponáló volt, még akkor is, amikor a kormányzati politika – mint azóta is annyiszor – lazán túllépett ezeken a figyelmeztetéseken. Sok ügyben aztán a verseny szempontjainak rövidlátó figyelmen kívül hagyása később természetesen megbosszulta magát (cementipar, növényolajipar, cukoripar, távközlés, energia, közlekedés). Az eltelt idő tapasztalatai bebizonyították, hogy a verseny védelme – az esetleg előforduló hibák és tévedések ellenére – hosszú távon többet tesz a fogyasztókért, mint bármilyen népboldogító gazdaságpolitika.

A kilencvenes évek második feléig a GVH mint intézmény nem volt igazán markáns és szakmailag erős a versenyügyek megítélésében. Számomra ott lett világos, hogy egy új korszak, a verseny érdekeinek határozottabb képviselése kezdődik el, amikor döntésközelben is megjelentek azok a fiatalok, akik már valóban a világra nyitottan a versenyjogot és közgazdaságtant próbálták elsajátítani és használni a munka során. Számomra ezt az új hozzáállást először a JászTel Matáv általi felvásárlását tiltó döntés igazolta.

Fontos látni, hogy a GVH a versenyre nem csak a saját döntéseivel, hanem álláspontjának képviselésével a jogalkotásra és a kormányzati döntésekre is befolyással lehet. Ilyen fontos szerep volt a kábelhálózatok koncessziós telekom szolgáltatók általi felvásárlását korlátozó jogalkotás elősegítése.

A GVH az elmúlt húsz évben bőven megdolgozott a fenntartására fordított adóforintjainkért. Mára eljutottunk oda, hogy nívós, szakmailag szilárd szervezetként őrködik a verseny tisztaságán, s nem csak belföldön, hanem külföldön is elismerést vívott ki a magyar versenypolitikának. Erre nem kerülhetett volna sor a függetlenség, valamint a működés szakmai és tárgyi feltételeinek biztosítása nélkül. A versenyhatóság működésének legnagyobb eredménye, hogy a jelentős súlyú piaci szereplők, érdekcsoportok kénytelenek szembeülni azzal, hogy piackorlátozó, s végső soron a fogyasztókat sértő szándékaik vagy praktikáik jó eséllyel nem maradnak rejtve és büntetés nélkül, ami tisztességesebb piaci magatartásra, de legalábbis alaposabb mérlegelésre készíteti őket. A versenyt ugyanis nem csak a Versenytanács ítéletei alakítják, hanem a szereplők ehhez igazodó viselkedése is. A legnagyobb hatású dolog ebből a szempontból a különféle kartellek elleni fellépés, amivel a GVH a második évtizedében lépett újra egy jelentőset. Számomra mégsem annyira maguk az ügyek olyan fontosak, sokkal inkább az a módszertan, szakmai sztem, ami ezek vizsgálata során

kerül alkalmazásra. Ebben a tekintetben, különösen az elmúlt tíz évben, a GVH óriásit fejlődött. Ma már norma a döntések színvonalas közgazdasági megalapozása, ami nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a fontos ügyeket érdemben lehessen megítélni.

A mai GVH felkészült, független és egyike a magyar gazdaság stabil, tekintélyes, európai minőségű intézményeinek. Ez természetesen nem egy adottság, minden nap meg kell dolgozni érte. Ráadásul ezt az imázst nehéz felépíteni, de igen könnyű lerombolni.

A hivatal legnagyobb erényének a tanulás és fejlődés képességét tartom. Az eddigi pálya reputációs szempontból visszaesés nélkül ívelt felfelé. A GVH az elmúlt évtizedben, Nagy Zoltán elnöksége alatt, képes volt a folyamatos megújulásra. Ez minden bizonnyal annak is köszönhető, hogy a hivatalnak presztízse van, vonzó munkahely tehetséges és motivált fiatal szakemberek számára.

Bár nem tartozik a törvény szabta feladatok közé, kihagyhatatlan a pozitív hatások közül a magyar versenyjogi és közgazdasági kultúra fejlődéséhez különböző versenyjogi rendezvények, konferenciák szervezésével, könyvek és egyéb kiadványok megjelenésnek és különböző a verseny témák kutatásának támogatása útján való hozzájárulás.

Versenyügyekben szerzett tapasztalataim alapján gyengeségként azt lehet említeni, hogy a vizsgálók az elméleti felkészültség mellett viszonylag kevés gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek a tényleges vállalati működésről. Ez részben annak a következménye, hogy a GVH személyi állománya inkább frissen végzett közgazdászokból és jogászokból rekrutálódik, s nincs, vagy csak alig van olyan, aki komolyabb tapasztalatot szerzett az üzleti világban. Számos félreértés, vagy bizalmatlanság épp azért merül fel az egyes eljárások során, mert a felek nem ismerik egymás észjárását, munkafolyamatait, üzleti, szakmai gyakorlatát.

A verseny védelme minden piacon fontos, ahol az hatékonyan működhet. A versenynél az efféle piacok esetében – s ilyen a piacok többsége – nincs jobb módszer a fogyasztók érdekeinek védelmére. A verseny az arra kényszerülő szereplők számára természetesen nem tűnik a legfőbb jó forrásának, szívesen ellennének nélküle. Ha viszont figyelembe vesszük, hogy sok vállalatnak, sőt az egész országnak egy nemzetközi versenyben kell helyt állnia, a belföldi versenyre egy olyan ösztönzőként érdemes tekinteni, ami edzettséget ad, s felkészültebbé teszi a szereplőket a sikeres külföldi alkalmazkodásra. A protekcionista, versenykorlátozó gazdaságpolitika lehet, hogy jó egyes szereplőknek, de ingyen ebéd nincs, a verseny korlátozásának számláját ilyenkor a fogyasztók állják.

1995.

A feketegazdasággal szemben nem léphet fel a versenytörvény

A feketegazdaság kérdésköre a politikai és a társadalmi figyelem előterébe került. A versenyhivatallal szemben is volt bizonyos elvárás, hogy vegyen részt a feketegazdaság elleni küzdelemben. Több piaci szereplő kezdeményezett a hivatalban ilyen ügyben eljárást. Arra kívántuk felhívni a figyelmet, hogy az első modern versenytörvény alapján nem lehet a feketegazdaság ellen fellépni, az ugyanis a legális gazdaság törvénye. **Eljárási jogosultságunk csak a versenytörvényben tilalmazott magatartással kapcsolatban volt, és eljárásainknak sem lehetett anonim vállalkozó az alanya.** Gyakran előfordult, hogy legális piaci szereplővel szemben kezdeményeztek nálunk eljárást azon a címen, hogy a vám-, adó- termékfelelősségi- vagy más törvény megsértésével a vállalkozó versenyelőnybe került a törvényeket betartókkal szemben. Az ilyen ügyek azonban értelemszerűen nem vonhatók ki az adott, **konkrétan megsértett törvények eljárás- és szankciórendszere** alól, akkor sem, ha egyben versenysérelmet okoznak. Az említett törvényeknek kellett volna alkalmasnak lenniük arra, hogy a szankciórendszerükkel elvegyék a törvényt sértéssel okozott tisztességtelen versenyelőnyt is. Azért kívántuk minderre kiemelten is felhívni a törvényhozás figyelmét, mert az ezt követő időszakban több olyan jogszabály került az Országgyűlés napirendjére, amelyek eljárás- és szankciórendszerét a tisztességes verseny érdekében is preventívvé, hatékonyvá kellett tenni.

Fellépés a tisztességes verseny érdekében

Eljárásaink során azt is megfigyelhettük, hogy a tisztességes verseny valódi értékévé kezdett válni. A **piaci szereplők** közül sokan tartósan építettek a magyar piacra, a hazai keresletre, figyelték a versenytársaikat, s ha azt tapasztalták, hogy az első modern versenytörvényt megsértve próbáltak előnyhöz jutni, **eljárást kezdeményeztek** a hivatalnál. Ezeket az indítványokat szinte minden esetben megalapozottnak találtuk, s ritka az, amikor egy komoly versenytárs csupán a hatósági eljárással akart riválisának kellemetlenségeket okozni. Előfordult, hogy a piaci szereplők a **szakmai szövetségeik** keretében maguk léptek fel az üzleti etika szabályait sértő, félrevezető reklámozással szemben. Több szakma megalkotta vagy újjáalkotta az **etikai kódexeit**, egyesek az új kamarai szerveződést felhasználva. E szabályok a fejlett országokban is komoly szerepet tölthetnek be, egyes szakmákban hatásuk kiemelkedően fontos volt, mivel az első modern versenytörvényben foglalt szabályok nem tudták kellően átfogni a szakma sajátosságait, üzleti koordinációs kereteit. Megalakultak a **területi kereskedelmi és iparkamarák etikai bizottságai**, és bízunk abban, hogy ezek növekvő szerepet tudnak majd játszani a közérdekű etikai normák elterjedésében.

Bírságrekord megtévesztő pilótajátékért

A fogyasztót megtévesztő ügyekben folytatódott az előző évben már jellemző nagyarányú megkeresés, ami egyúttal jelezte, hogy a magyar gazdaság átalakuló magatartásnormái még elmaradnak a társadalmi tisztesség konszolidált gazdaságban elvárható normáitól. Ezen ügycsoporton belül a legmagasabb bírság a **pilótajátékot** érintően született. A versenyhivatal az **Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület kérelmére eljárást indított** a Mikroker Kft.-vel szemben. A döntésben megfogalmazottak szerint a vállalkozó a játék törvényszerűségeiből következően – matematikai úton is bizonyíthatóan – ígéreteit még elméletileg sem teljesíthette. A versenyhivatal a fogyasztók további megtévesztéseként ítélte meg a rendszer leállása esetén garantált részvételi díj visszatérítését.

Erőfölénnyel visszaélés az aránytalanul magas visszakapcsolási díj

Az első modern versenytörvény tiltotta az **erőfölénnyel való visszaélést**. 1995-ben a korábbi éveket is jelentős mértékben meghaladó, nagyszámú (44) kérelem érkezett, további 2 esetben pedig hivatalból indult eljárás. A 8 elmarasztaló döntésben összesen 8,9 millió forint bírságot szabott ki a hivatal, ezen belül a legmagasabbat – 5 millió forintot – a Budapesti Elektromos Művekkel (ELMŰ) szemben. Ez azért is figyelemreméltó, mert az ELMŰ-vel szembeni korábbi kérelmek általában elutasítással zárultak, tekintettel arra, hogy a kérelem egyik esetben sem terjedt túl az egyszerű szerződéses (számla) vitán. Az adott esetben azonban az ELMŰ a sérelmezett magatartást (a díjhátralék miatt szüneteltetett áramszolgáltatás **visszakapcsolásáért aránytalanul magas díjat** számlázott, s a **kikapcsolás előtt ezt nem közölte** a fogyasztóval) **ismétlődően** tanúsította, ami gazdasági erőfölénnyel való visszaélésnek volt minősíthető.

Hátrányt okozó indokolatlan elzárkózás

Három ügyben a elmarasztalás oka a **szerződéskötéstől való indokolatlan elzárkózás** volt: italaautomaták üzemeltetéséhez szükséges kávékivonat szállításának beszüntetése, Nissan személygépkocsi garanciális javításához szükséges alkatrészek szállításának megtagadása, fizetett reklámszöveg Magyar Rádióban történő közzétételének megtagadása.

Szervezeti egyesülések engedélyezése

Szemben a fejlett piacgazdaságok versenyhatóságával, amelyeknél az ügyek legnagyobb hányadát az utóbbi évtizedben a koncentráció engedélyezési eljárások adták, a GVH-nak – a működés első éveiben – viszonylag csekély számú koncentrációs ügyben kellett döntést hoznia. Az 1995. év során azonban **24 engedélykérelem érkezett**. A hivatal **egyetlen esetben tagadta meg az engedélyt**, a többi esetben nem gördített akadályt a fúzió elé. Ez nagyobb részben az engedély – esetenként feltételhez kötött – megadásával történt meg, kisebb részben pedig annak megállapításával, hogy a koncentráció nem engedélyköteles. Ez utóbbi típusú megállapítás az esetek túlnyomó többségében azon alapult, hogy a **meghatározó befolyást olyan**

külföldi befektető szerezte meg, amely Magyarországon korábban nem folytatott gazdasági tevékenységet, s ennek hiányában rá az első modern versenytörvény hatálya, és így az engedélykérési kötelezettség sem terjedt ki. Ilyen irányú döntést hozott a versenyhivatal például az 1995 decemberében megvalósított energiaprivatizáció során, amely kapcsán tíz engedélykérelmet bírált el.

A GVH-nak az engedélyt meg kellett tagadnia, ha a tervezett koncentráció a **gazdasági verseny kialakulását, fennmaradását vagy fejlődését akadályozta, és a koncentráció résztvevői nem tudták bizonyítani, hogy annak előnyei meghaladták annak hátrányait**. Ilyen döntés első ízben 1995-ben született, amikor a versenyhivatal a Gasztrolánc Kft-nek a Junior Vendéglátó Rt. feletti – a privatizáció keretében történő – meghatározó befolyásszerzését nem engedélyezte, mert a két vállalkozásnak a budapesti diákétkeztetési piacon meglévő magas (együttesen 66 százalékos) piaci részesedése mellett nem látta kellően bizonyítottnak, hogy a koncentráció hivatkozott előnyei (minőség javítása, költségek és árak csökkentése) a gyakorlatban is érvényre jutnak majd.

A bíróságok bírósági csökkentése

1995 végéig az **1991 óta** benyújtott 208 felülvizsgálati kereset fele (104 ügy) 1995. december 31-ig jogerősen lezárult. Míg a jogalap (anyagilag jogi kérdések) tekintetében szinte teljes volt a jogalkalmazási harmónia a GVH és a bíróságok között (összesen három ügyben változtatták meg a bíróságok a jogalapot), addig a bírság összegét viszonylag gyakran csökkentette a bíróság. A jogsértést megállapító határozatok felülvizsgálatakor a **Fővárosi Bíróság és a Legfelsőbb Bíróság minden harmadik ítéletében (18 ügyben) mérsékelte a kiszabott bírságot**. A bírság csökkentésének mértéke jellemzően az eredeti bírság harmada, illetve fele volt.

Elkészültek az európai versenyjogi rendelkezések végrehajtási szabályai

Az 1991. december 16-án aláírt EK/magyar Európai Megállapodás (a továbbiakban: EM) jogszabályok közelítéséről rendelkező 67-68. cikkelyek tételesen említik a versenyjogot. Mivel a GVH csakis a magyar jog alapján járhatott el az EM hatálya alá tartozó ügyekben is, érdekünkben állt, hogy az első modern versenytörvényt, természetesen a nemzeti érdekek értelemszerű figyelembe vétele mellett, a lehető legjobban közelítsük az európai szabályrendhez.

A Társulási Tanácsnak végrehajtási szabályokat kellett elfogadnia a versenyjogi rendelkezésekhez. Ezek kidolgozását az Európai Bizottság versenyhatósága a magyar versenyhivatallal együttműködve elkészítette, végleges jóváhagyásuk 1996. első félévében történt meg. A „végrehajtási szabályok” rendelkezéseket tartalmazták a **két versenyhatóság együttműködésére**. Fontos előírás volt, hogy mindkét fél a saját versenyjoga alapján járt el az EM hatálya alá eső versenyjogi ügyekben. Eljárásaikról, amennyiben kimutatható a másik fél fontos érdekének érintettsége, valamennyi esetben informálták a másik felet, szükség esetén konzultálhattak, és a másik fél véleményét a döntés során mérlegelték. A dokumentum az együttműködés alapjául

a kölcsönös jóindulatú elbírálás elvét (a szabályok szövegében használt angol szóval: comity) fogadta el, amelynek értelmében a másik fél eljárásának kezdeményezése is lehetséges volt. A szabályok a **vitarendezés fórumául a Társulási Tanácsot** jelölték meg, ezzel kapcsolatban néhány eljárási részletszabályt tartalmaztak.

„Négy éve megfigyelői státuszunk van az OECD Versenyjogi- és Versenypolitikai Bizottságában. Az OECD-vel való együttműködésünk az elmúlt évben a magyar csatlakozási szándék miatt meglehetősen intenzívvé vált. Korábban is rendszeresen adtunk tájékoztatót a magyar versenytörvényről és alkalmazásáról, de 1995-ben az **OECD Tanács számára a csatlakozás háttéranyagául versenyjogi és versenypolitikai összefoglaló** készült. A versenyhivatal beszámolóját illetően a két hivatalos opponens – a Német Szövetségi Kartellhivatal és az Európai Unió Verseny Főigazgatósága, kommentárja, s a Bizottság végső állásfoglalása pozitív volt. A magyarországi versenyjog-alkalmazás elismerést kapott, kiemelt érdeklődést törvénymódosítási szándékaink és a természetes monopóliumok szabályozásának helyzete váltott ki.”

„A Gazdasági Versenyhivatal működéséről szóló **éves beszámolót** első alkalommal vitatták meg az Országgyűlés plenáris ülésén is, majd azt az Országgyűlés 273 igen, 18 nem (FKGP), 1 tartózkodással elfogadta.”

ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
generálklauzula*	24	7	30
Fogyasztók megtévesztése	53	24	530
erőfölénnyel visszaélés	46	8	9
versenykorlátozó megállapodás	5	0	0
Fúzió	24	0	0
Egyéb	5	3	8
Összesen	157	42	577

*Az első modern versenytörvény tartalmazta a verseny tisztasága és szabadsága követelményét, valamint tiltotta a tisztességtelen gazdasági tevékenységet – e rendelkezés alapján a versenyhez fűződő közérdeket sértő, de a törvényben konkrét tényállásként nem szereplő ügyekben is alkalmazható volt.

Chikán Attila

egyetemi tanár

Budapesti Corvinus Egyetem

korábbi gazdasági miniszter

A GVH a rendszerváltás után a piacgazdaság egyik leggyorsabban „ébredő” intézménye volt Magyarországon. A verseny törvény gyors életbe lépése az egyik legfontosabb feltétele volt annak, hogy a gazdaság több évtizedes reformálása után valóban megváltozzon a gazdasági rendszer. A gazdaság szereplői hamar megértették ennek jelentőségét, értékelték, s azóta is értékelik azt a következetességet, amellyel a GVH a piac és a verseny mellett kiáll. Ennek nem mondanak ellent a jogsértő események, sőt a GVH épp ezeknek a hazai gazdaságirányítás átlagos teljesítményét jóval meghaladó színvonalú kezelésével vívta ki talán leginkább a hazai üzleti világ tiszteletét.

Több kutatás is igazolja, hogy a gazdaság szereplőinek körében az államigazgatás intézményei közül az Állami Számvevőszék és a GVH „becsülete” volt a legnagyobb az elmúlt években. Ennek igazolására álljon itt egy táblázat, amely a Budapesti Corvinus Egyetem Versenyképesség Kutató Központjának felmérése alapján készült.

Gazdaságirányítási intézmények működésének értékelése (1-5 skálán)

	Minta	Átlag	Szórás
Minisztériumok működése	114	3,08	1,40
Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal	119	3,15	1,43
Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Felügyelőség	111	3,51	1,23
Magyar Nemzeti Bank	106	3,77	1,42
Vám és Pénzügyőrség	92	3,80	1,38
Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet	83	3,81	1,22
Gazdasági Versenyhivatal	98	4,05	1,38
Állami Számvevőszék	82	4,35	1,49

Forrás: Báger Gusztáv – Czakó Erzsébet (2010, szerk.): A közszféra és a gazdaság versenyképessége – empirikus eredmények és tanulmányok. ÁSZ Kutató Intézet, Budapest, 64. oldal

A táblázat világosan mutatja, hogy az ÁSZ és a GVH külön kategóriát képez a hazai gazdaságirányítási intézményrendszeren belül. Ez számomra egyértelműen a Hivatal 20 éves munkájának elismerését jelenti.

Napjainkban – nem először a gazdaságtörténetben – éles vita dül mind az elméleti közgazdászok, mind az aktív gazdaságpolitikusok között abban, meddig tartson az állam hatásköre, s hol legyenek a piaci folyamatok a gazdasági működés vezérlői. Az utóbbi években megjelent válságjelenségek hatására sokan vannak olyanok, akik érdekből vagy meggyőződésből amellet kardoskodnak, hogy a gazdasági folyamatok eddigieknél jóval nagyobb részét az állami intézményeknek kellene szabályozniuk.

Ebben a helyzetben a GVH-nak sajátos, kettős feladata van. Hiszen egyrészt maga is állami intézmény, amely törekedhet befolyásának kiszélesítésére, a bürokratikus koordináció erősítésére. Másrészt azonban feladata épp a verseny védelme, ami a piaci folyamatok szabadságának erőteljes hangsúlyozását igényli. Nagyon szép, igényes és nehéz feladat a megfelelő egyensúly megtalálása, a számos oldalról érkező nyomás közepette. Amennyiben a GVH meg tudja őrizni függetlenségét és szakmai színvonalát, akkor képes lehet e feladat megoldására, s ezzel a hazai gazdaság versenyképességének elősegítésére.

1996.

Az első modern versenytörvény utolsó évében csökkent az állami akciók fontossága

A **pénzügyi szolgáltatások** piacán jelentős – és a verseny szempontjából kedvező – változások történtek. A korábbiaknál kevésbé koncentrálttá vált a banki tevékenység, a mérlegfőösszegek alapján számított koncentrációs mérőszámok sokkal alacsonyabbak, mint néhány éve voltak. Ez főleg a külföldi és a vegyes tulajdonú bankok előretörésének volt köszönhető, bár némileg közrejátszott benne egyes hazai bankoknál lezajlott portfóliótisztítás is. A szektor természetesen nem volt egységes, bizonyos területein (külföldi tulajdonban lévő cégek számlavezetése és a magasabb jövedelműeket megcélzó lakossági betéti szolgáltatások) erős volt a verseny, más területeit továbbra is a verseny hiánya (lakossági és kisvállalkozói hitelezés), vagy gyengébb jelenléte jellemezte.

A **mezőgazdasági alapanyag-termelés** jónéhány termék esetében erősen elaprózott volt. E helyzet a 90-es évek elején jött létre, és a magángazdaság kialakulása, elterjedése szempontjából progresszívnek tekinthető. Az elaprózott tulajdoni-, termelési- vagy termékértékesítési szerkezet azonban – az állami szabályozás és a politika alkalmazott gyakorlatától függetlenül is – sok termék vagy ágazat tekintetében a hatékonysági, üzemszervezési és méretgazdaságossági megfontolások alapján nem látszott megfelelőnek, ezért bizonyos koncentráció – akár vertikálisan akár horizontálisan – a jövőben törvényszerűnek, gazdaságilag indokoltnak volt tekinthető.

Igazi és messzire mutató koncentrációs tendenciát figyelhettünk meg a **kiskereskedelemben**. A nagyméretű kiskereskedelmi láncok egyre növelték a piaci részesedésüket, és tovább terjeszkedtek. A változás a korszerű, versenyképes kereskedelem térhódítását jelentette, amelynek háttérében a működési méretekben rejlő lehetőségek kihasználásán kívül a logisztikai rendszer, a beszerzési politika különbségei is ott voltak. A bevásárlóközpontok terjedése és térnyerése egyértelművé vált. E folyamat is a koncentrációt növelte. Fontos jelenség az is, hogy elmosódtak a kis- és a nagykereskedelem közötti határok, megváltozott a kiskereskedelmi vállalatok és a beszállítók viszonya.

A generálklauzula alkalmazása

A hivatal az általa vizsgált 21 esetből mindössze négyben hozott marasztaló határozatot a generálklauzula alapján. Ebből **kétféle ügýtípus érdemel említést a benne felmerülő jelenség miatt**. Az egyik esetben egy adott szerződéses jogvitán túlnőve, az elmarasztalt vállalkozás valamennyi szerződő partnerével szemben tanúsított eljárása, magatartása minősült tisztességtelennek. Az ügy olyan piacok összekapcsolódására (a konkrét esetben: számítástechnikai szoftver + folyamatosan frissítendő adatbázis) példa, amelyek közül

az egyik piac a másik piacon hozott döntés következtében a fogyasztók számára beszűkül, és akár monopol piaccá is alakulhat. Az ilyen piaci összekapcsolódás versenypolitikai problémákat is felvethet, egyes jelenségek versenyjogi beavatkozást is igényelhetnek. Ugyanakkor az első piacon hozott, de a második piac költségeit is figyelembe vevő, körültekintő döntésekkel a fogyasztóknak is komoly lehetőségük van önmaguk megvédésére, a kiszolgáltatott helyzet elkerülésére.

A további két esetben – bár az elsődleges jogsértés nem versenyjogi természetű –, a **magatartásoknak versenyjogi vetülete is volt.** Ebből az egyik, a nem szabványos, engedély nélküli termék gyártása, forgalmazása jogos érdekeket sértett (ez volt az úgynevezett Kommers Bandy – és nem Brandy! – eset).

Sajnos nem egyedi az a jelenség, hogy ismert színekombinációval, betűtípussal, első ránézésre nem is észlelhető – egy-két betűs – elnevezésbeli, vagy külső megjelenésbeli eltéréssel tűnik fel a rosszabb minőségű, esetleg forgalombahozatali engedéllyel sem rendelkező termék, amely éppen azzal ösztönzi e termékek megvásárlására a szegényebb fogyasztót, hogy **a megjelenése hasonlít valamely ismert márkához.** Sok esetben a fogyasztó maga is tudatában volt annak, hogy nem valódi márkacikkről van szó, ez azonban nem jelenti azt, hogy ez a manipuláció az eredeti márkacikk előállítójára nézve ne lenne méltánytalan. Esetenként olyan egyértelműek a különbségek, hogy az áruhamisítást nem lehet megállapítani, az azonban egyértelmű, hogy a márkacikk ismertségét és jó hírnevét használta ki a más erőfeszítéseiből hasznot húzó „potyautas” utánzó.

Erőszakos timeshare

Az időbeosztásos üdülőhasználat (angol elnevezéssel timeshare), **üdülési jog értékesítési eljárásával** kapcsolatban több panaszos megkeresés érkezett a hivatalhoz. Az e tevékenységgel foglalkozó cégek **erőszakos marketing** módszereket alkalmazva toboroztak ügyfeleket, kihasználták az üdülési szokások megváltozásából adódó nagyobb lehetőségeket, valamint az új üdülési konstrukció ismeretlenségét, nehezen átlátható jellegét. A reménybeli vásárlókat az úgynevezett bemutató előadásokon próbálták megnyerni, hangsúlyozva, hogy a „kedvező” ajánlat, a nagy árengedmény lehetősége csak azonnali döntés esetén érvényes. Ezáltal a fogyasztónak nem volt ideje és módja az alapos mérlegelésre, átgondolásra, a különböző lehetőségek közötti összehasonlításra. A hazai viszonyok külön sajátossága, hogy nem csupán az üdülőhasználati jog értékesítése történt, hanem mindez **tőkegyűjtéssel (részvény eladással)** is kombinálódott. Ez olyan elem, amely a tőkepiacon járatlan vevőnek további, számára ismeretlen kockázatokat jelentett. Az évek óta fennálló szabályozatlan piaci viszonyok és a vállalt jogközelítési kötelezettség miatt, a kormány 1996-ban megteremtette e tevékenység **jogszabályi háttérét.**

Sörkartell

Az év folyamán hivatalból indított, átfogó **kartell vizsgálat** (hat határozat) foglalkozott a sörpiac versenykorlátozó megállapodásaival. A sörpiac azért igényelt külön odafigyelést, mert a piaci helyzet – vagyis az, hogy a termék viszonylag homogén, a piaci struktúra oligopol jellegű, a kereslet stagnáló vagy csökkenő, az import pedig minimális – objektíve ösztönözte a versenykorlátozó megállapodásokat. A konkrét ügyekben a közös tulajdonosi irányítás alá tartozó Kőbányai és Kanizsai Sörgyárak öt regionális kft-ből álló, **közös forgalmazási hálózata**, valamint a szintén azonos tulajdonos által irányított Soproni és Martfűi Sörgyárak **közös nagykereskedője** szerződéses gyakorlatának feltárása volt a vizsgálat tárgya. (A vizsgálat kiterjedtségét jelzi, hogy összesen 240 vállalkozás volt szereplője az ügyeknek és a négy sörgyár adta a hazai sörértékesítés 58,6 százalékát.) A nagykereskedelmi tevékenységet végző kft-k **általános szerződési feltételek** alapján állapodtak meg a velük szerződő további nagykereskedőkkel, illetőleg a nagyobb forgalmat lebonyolító kiskereskedőkkel. E típusszerződéseknek azt a pontját, amely kimondta, hogy **a sörgyárak értékesítési kft-inek nagykereskedelmi árainál olcsóbban nem forgalmazhatták a viszonteladók** a termékeket, kartelltilalomba ütköző megállapodásnak értékeltük. A megállapodások a formát tekintve a továbbeladási árak megkötését jelentették, tartalmilag azonban **a nagykereskedők, mint versenytársak közötti árkartellnek** is tekinthetők. A bírság meghatározásakor figyelembe vettük, hogy az ármegkötés tényleges versenykorlátozó hatása – az azonnali eljárás miatt – nem volt kihasználható és a verseny veszélyeztetése kismértékű maradt.

Versenykorlátozó szakmai szabályozás

A GVH fellépett a különböző szakmai szervezetek versenykorlátozójaival szemben. A legegyszerűbb eset az volt, amikor egy **figyelemfelhívás** is elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy elálljanak az ilyen törekvésektől (például: a Magyar Biztosítók Szövetsége Etikai Kódexében szereplő versenykorlátozó jellegű szabályokat törölték a megkeresésünk után). Ha az önkéntes jogkövetés nem volt elérhető, akkor versenyfelügyeleti eljárást kellett lefolytatni. Nehezebb volt a helyzet, ha a versenykorlátozás lehetősége magából a **szakmai szabályozásból** adódott. Ott, ahol az újraszabályozás a versenyviszonyokat is érintette, (az orvos, a mérnök, az építész, a szabadalmi ügyvivő, a könyvvizsgáló, az ügyvéd, stb. foglalkozásokban) a GVH már akkor is a tisztességes verseny lehetősége vagy élénkítése irányába kívánt lépéseket tenni. Fellépéseinket nem nevezhetjük sikeresnek, néha csak annyit tudtunk elérni, hogy a további versenykorlátozó törekvéseknek gátat szabjunk.

Bírósági felülvizsgálat

Az a tény, hogy az **elmúlt hat évben** jogerősen elbírált **127** határozatból mindössze **7** határozatot változtattak meg a bíróságok, nagyfokú elvi azonosságot tükröz a döntésekben. Az 1996. év során egy esetben alapvető, elvi különbség mutatkozott. A Fővárosi Bíróság versenyhivatali döntést helybenhagyó ítéletét követően a **Legfelsőbb Bíróság** a MÁV Rt. magatartását azért **nem tekintette jogsértőnek, mert a kifogá-**

solt magatartást vevőként követte el, ami – álláspontja szerint – nem minősül a versenytörvény hatálya alá vont gazdasági tevékenységnek. A vita a jövőben nem fog felmerülni, mert az **új versenytörvény** már nem az ellenérték fejében végzett termelő-szolgáltató tevékenységben, hanem annál általánosabb fogalomban – a piaci magatartásban – jelöli ki a törvény hatályát. E fogalomba pedig **a vevőként elkövetett versenytorzító magatartások vitathatatlanul beletartoznak**.

Bírságbefizetések, 1991-1996

A hat év alatt született **249 bírságkiszabó határozatból összesen 172 vált jogerőssé**. Ebből 117-nél maradéktalanul, további **16-nál** részben megtörtént a bírság befizetése vagy behajtása, és **39** olyan ügy volt, ahol bár jogerős a bírság, nem történt teljesítés a végrehajtást elrendelő lépéseink ellenére sem. Mindez forintban kifejezve azt jelenti, hogy az eddig a kiszabott **1,8 milliárd forintos** bírságból **320 millió forint** vált jogerőssé, **100 millió** forint folyt be és **220 millió** forint lett a hátralék. Az eddig be nem hajthatóknak bizonyult bírságból **115 millió forint** két olyan céget érintett, amelyeknél a versenyjogsértő ügy mellett, vagy annak háttérben még büntetőeljárás is folyamatban volt. Az időnként különböző neveken felbukkanó (Home Shopping, Biotonic, Top Trading, Direct Shopping) csomagküldő cégek 81 millió forint bírsággal tartoztak, a végrehajtás eddig jórészt fedezethiány miatt megghiúsult. A többi, be nem folyt – mintegy **24 millió** forintnyi – bírság jellemzően felszámolás alatti vagy csődeljárásban lévő céget érintett.

---

*„Az Országgyűlés első ízben napirendjére tűzte az előző évi beszámolómat. A lefolytatott Gazdasági Bizottsági vita, a parlamenti hozzászólások, majd a meghozott **41/1996. (V.15.) OGY számú határozat** tanulságokkal szolgált a hivatal számára is. A határozat alkotmányozással, gazdasági törvényalkotással, kormányzati versenypolitikával kapcsolatban megfogalmazott szempontjai, követelményei túlmutatnak az adott év időhorizontján, és reményeink szerint a kormányzati és törvényhozási munkában tartós iránymutatásul szolgálnak.”*

*„A hivatal elnöke a **Gazdasági Kabinet** ülésein rendszeres meghívottként kifejtheti álláspontját. A **kormányzati szervekkel való együttműködésben** a hivatal, a jogszabály-veleményezésen túl, állandó résztvevője a **Deregulációs Tanács**, a **Gazdaságvédelmi Koordinációs Bizottság**, a **Közbeszerzési Tanács**, a **Vámtarifa Bizottság**, a **Piacvédelmi Bizottság** munkájának és az **ÁPV Rt. igazgatósági ülésein** is állandó résztvevőként ismertetheti a privatizációs koncepciókkal és döntésekkel kapcsolatos versenypolitikai véleményét.”*

*„Kiemelkedő esemény volt az, hogy 1996. november 6-án a Társulási Bizottság elfogadta az Európai Megállapodás (EM) vállalatokra vonatkozó versenyjogi rendelkezéseikhez kapcsolódó végrehajtási szabályokat. A jogszabály kihirdetése az Európai Unióban a **2/96. Társulási Tanácsi határozattal**, itthon a **230/1996. (XII. 26.) Korm. rendelettel** megtörtént. A végrehajtási szabályok fontos eljárási rendelkezéseket fogalmaznak meg a közösségi és a magyar versenyhatóság együttműködésére az EM versenyjogi cikkelyének hatálya alá eső magatartások vizsgálata során.”*

„Az eddigieken túlmenően kifejezetten a partnerhatóságok kezdeményezésére tovább bővült a **kelet- és közép-európai országokkal fennálló együttműködés**. Kapcsolatfelvételre és szakmai konzultációra hivatalunkba látogatott a szervezés alatt álló román verseny minisztérium vezetője és több vezető munkatársa. Együttműködést kért az ukrán versenyhatóság, és hasonló kérés érkezett az orosz társhatóságtól. Kérdéses azonban – különösen az uniós csatlakozással összefüggő feladatok kibővülése, valamint az OECD terén megnövekedett tennivalók mellett –, hogy a hivatal erőforrásai milyen mértékben lesznek képesek eleget tenni az ilyen irányú kéréseknek.”

Ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
generálklauzula*	21	4	5
fogyasztók megtévesztése	56	26	40
erőfölénnyel visszaélés	52	8	63
versenykorlátozó megállapodás	9	6	3
Fúzió	25	0	0
Egyéb	1	1	0
Összesen	164	45	111

*Az első modern versenytörvény tartalmazta a verseny tisztasága és szabadsága követelményét, valamint tiltotta a tisztességtelen gazdasági tevékenységet – e rendelkezés alapján a versenyhez fűződő közérdeket sértő, de a törvényben konkrét tényállásként nem szereplő ügyekben is alkalmazható volt.

Peter Freeman, CBE, QC

Chairman, UK Competition Commission

We regularly meet colleagues from the GVH at international competition law events and welcome their pro-active input to debates at the cutting edge of competition law. Whilst recognising that it must have been a steep learning curve post Communism, our impression is that the GVH has quickly established itself as a mature competition authority.

This is illustrated by active participation in organisations such as ECN, ECA and OECD. Indeed, the OECD has two regional competition centres, one of which is in Hungary, the other in Korea.

The GVH has hosted numerous international events, for example the ECN economists meeting in December 2007 and, in 2008, the ECA Annual meeting and a Conference on European Competition Policy. This shows Hungary's commitment to be at the centre of competition law learning and development.

Competition can be described as the process of rivalry between companies as they seek to persuade customers to purchase products or services from one company in lieu of another. Consumer choice drives competition in all its guises (lower prices, innovation, greater choice). That choice can only be exercised effectively (and may only be exercised at all) if the consumer is well informed.

It is therefore of the utmost importance that consumer protection measures across the EU facilitate the provision of information to consumers so that they can be encouraged to search for the goods they need and to switch between providers where they wish to do so. The UK Competition Commission carries out market investigations; in some of the markets it has examined, competition problems have been found to derive from a lack of information available to customers and measures have been introduced to facilitate searching and switching. The UK has found such measures useful in promoting well-informed consumer choice in markets such as retail banking, small sum credit, LPG and store credit cards.

Whilst consumer benefit is now firmly established as the focal point of modern competition law, it is extremely important to protect and preserve that focus. Each national competition authority has its role to play in applying such a competition policy. That said, especially in difficult economic times as have been experienced of late, other „public policy” requirements may come to the fore, such as protecting the financial stability of a country. Competition is not the whole answer and occasionally it will be appropriate to cede ground to other more pressing needs. Provided that is done in the context of a pre-established framework allowing necessary intervention in limited circumstances with democratic accountability, that should not diminish the need for competition policy nor undermine the focus on consumer benefit. These remain of central importance for economic growth.

Peter Freeman

az Egyesült Királyság Versenyügyi Bizottságának (UK Competition Commission) elnöke

Nemzetközi versenyjogi eseményeken rendszeresen találkozunk a magyar versenyhivatal képviselőivel. Mindig üdítő tapasztalni, hogy milyen kezdeményezően vesznek részt a legújabb felmerült problémákat feszegető szakmai diskusziókban. Különös tekintettel arra, hogy bizonyára rohamléptekkel kellett elsajátítani a piacgazdaság játékszabályait a rendszerváltás után. A GVH igen gyorsan nevet szerzett magának a nemzetközi szakmában. Ezt tükrözi aktív szereplésük olyan nemzetközi szervezetekben mint az ECN, az ECA vagy az OECD. Meg kell jegyeznünk itt, hogy az OECD-nek a világon csak két ún. regionális versenyjogi központja van: az egyik Dél-Koreában, a másik Magyarországon.

A GVH számos nemzetközi eseménynek volt már házigazdája, így pl. ők szervezték 2007 decemberében az ECN közgazdász konferenciáját, 2008-ban az ECA éves közgyűlését, illetve egy európai versenypolitikai konferenciát. Mindez jól mutatja, Magyarország azirányú elköteleződését, hogy a versenyjogi képzés és fejlődés egyik központja legyen.

A piaci verseny tulajdonképpen az árjukat értékesíteni kívánó vállalkozások folyamatos rivalizálása a fogyasztók kegyeiért. Ha a fogyasztónak van választása, az minden tekintetben előmozdítja a versenyt (alacsonyabb árak, innováció, nagyobb választék). E választási lehetőséggel azonban csak akkor lehet gyakorlatban élni, ha a fogyasztó kellően informált a lehetőségeiről.

Éppen ezért rendkívül fontos, hogy az EU fogyasztóvédelmi szabályai megkönnyítsék a fogyasztók tájékozódását, hogy azok tudjanak és akarjanak informálódni a számukra szükséges termékekről és válthassanak egyik szolgáltatóról/gyártóról a másikra, ha úgy tartja kedvük. A brit Competition Commission által folytatott átfogó piacvizsgálatok némelyikéből az derült ki, hogy az adott piacon nem volt kellő a fogyasztók informáltsága, így megfelelő intézkedéseket vezettünk be, hogy megkönnyítsük a fogyasztó számára a tájékozódást és a szolgáltatók közötti váltást. Nálunk beváltak ezek az intézkedések pl. a kereskedelmi banki szektorban, a kis összegű kölcsönök piacán, az üzletláncok által kibocsátott hitelkártyák esetében vagy a folyékony földgáztermékek piacán.

Bár ma egyértelműen a fogyasztó érdeke áll a modern versenyjog fókuszában, ügyelnünk kell arra, hogy e fókusz ne is mozduljon el. Minden nemzeti versenyhatóságnak szerepe van abban, hogy ennek megfelelően alakítsa saját országa versenypolitikáját. Ugyanakkor a jelenlegihez hasonló nehéz gazdasági időkben egyéb „közpolitikai” célok is előtérbe kerülhetnek, mint például egy adott ország pénzügyi stabilitásának megőrzése. A verseny nem gyógyír minden problémára és alkalmanként, rövid időre egyéb, sürgető igények kerülhetnek előtérbe. Ha ez előre meghatározott keretek között történik és közben a szükséges állami beavatkozást korlátok közé szorítják, a demokratikus elszámoltathatóságot pedig megőrzik, akkor nem szükségszerű a versenypolitika és a fogyasztói érdekekre összpontosítás megszűnése sem. Utóbbiak ugyanis alapvető fontosságúak a gazdasági növekedés szempontjából.

1997.

Hatályba lép az új versenytörvény

Az **állami hatások általános gyengülése** alapvetően összefüggött az államnak a gazdaság számos területéről való kivonulásával is. Ez a kivonulás – amely Magyarország esetében valóban imponáló gyorsaságú és kiterjedtségű volt – általános versenypolitikai szempontból is kívánatos volt, hiszen ez a piacgazdaság kiépülésének feltétele. A folyamat azonban paradox módon sokszor negatívan hatott a piaci viszonyokra, az esetlegessége okán. Az állam által hátrahagyott terep versenypolitikai szempontból sok esetben zavaros volt. Ez jelent meg a **gyógyszer árszabályozás** megoldatlanságában, ahol nem vált világossá, hogy a gyógyszerárak szabályozottak-e, s ha igen hogyan; avagy csak a gazdasági szereplők önkéntes, nem kikényszeríthető önkorlátozása működött. Ugyanezt a hatást tapasztalhattuk a **szakhatósági, a különleges jogok alapján végzett vállalkozási, és a versenyző vállalkozási tevékenységek** szétválasztásának hiányosságaiban, ami versenysemlegességi problémákat okozott (ilyen helyzetet eredményezett például a minőségvizsgálati és a minőségtanúsítási rendszer átalakítása).

Hasonló problémák merültek fel az **állam tulajdonosi és szabályozási funkcióinak szétválasztatlansága** miatt, valamint az önkormányzatok szintjén a **közfeladatként végzett, illetve a vállalkozási tevékenységek** keveredése miatt. Tapasztalataink szerint sorozatos versenysemlegességi problémákat vetett fel az a helyzet, hogy az **államnak lehetőségei** (és egyes kormányzati megnyilvánulások alapján szándékai is) voltak arra, hogy a tulajdonában lévő vállalkozások újraszervezésére, talpra állítására, életben tartására saját forrásaiból vagy vállalkozói vagyonaiból forrásokat biztosítson – miközben az azonos piacon működő magáncégek erre nem vagy csak piaci feltételek mellett megszerzett pénzeszközök révén voltak képesek. Az is előfordult ugyanakkor, hogy különböző okok miatt az állam saját vállalkozói vagyonával kapcsolatban gyakran elmulasztott vagy nem megfelelő módon tett meg olyan lépéseket, amelyeket viszont a magángazdaság szereplői megtettek, mert a vállalati alkalmazkodási folyamatokhoz hozzátartoztak. Mindkét jelenség csökkentette az állami vállalatok hatékonyságát, és torzította a tőke és az egyéb erőforrások allokációját.

A versenyszabályozás jogi hátterének változásai

Az év elején hatályba lépett az **új és ma is hatályos versenytörvény**, amely a korábbinál jóval kifinomultabb módon kezeli a tisztességtelen és versenykorlátozó piaci magatartást, valamint a korábbiaktól jelentősen eltérő eljárási szabályokat tartalmaz. Megszületett öt, a versenytörvényhez kapcsolódó **csoportmentességi rendelet** is, amelyek a versenyt korlátozó megállapodások bizonyos csoportjaira vonatkozóan egyszerűsítették az eljárást. A versenytörvény érvényesítésével kapcsolatban gondokat okozott, hogy az **agrárrendtartási törvény alapján** egyes, versenyt korlátozó megállapodások esetén a versenytörvény tilalma alóli mentesülés mechanizmusának működtetése anélkül volt miniszteri hatáskörben, hogy a részletes

eljárási, garanciális szabályok kialakítása megtörtént volna. Ugyancsak a versenyszabályozás szélesebb jogi háttere módosulásához tartozik a Polgári Törvénykönyv módosítása, a fogyasztóvédelmi törvény és a reklámtörvény megszületése, valamint az Alkotmánybíróság néhány, a verseny szabadságát, diszkriminációmentességét érintő határozata.

Kérelem – bejelentés – meghallgatás

Az új versenytörvény a jogsértés megállapítására irányuló eljárások körében megszüntette azt a korábbi versenytörvény szerinti rendszert, hogy minden, a versenyhivatalhoz érkező kérelmet automatikusan versenyfelügyeleti eljárás követ. A jelenlegi szabályok szerint **kérelemre** csak az engedélyezésre, illetve a mentésítésre irányuló versenyfelügyeleti eljárás kezdődhet, a jogsértés megállapítására irányuló eljárások – bejelentés vagy a hivatal saját észlelése alapján – a törvényi feltételek teljesülése esetén kizárólag hivatalból indulnak.

A GVH-hoz 1997 folyamán 630 **bejelentés** érkezett, ami jelentősen meghaladta az első modern versenytörvény alapján érkezett kérelmek számát. Ez utóbbi 1996-ban volt a legmagasabb, de még akkor sem érte el a 300-at, és annak is mintegy fele a díj meg nem fizetése vagy a tartalmi hiánypótlás elmulasztása miatt végül is nem vezetett versenyfelügyeleti eljáráshoz.

Összességében megállapítható, hogy a **meghallgatás** intézménye alkalmas volt arra, hogy megfelelően kiszűrje a versenytörvény érvényesítése szempontjából nem releváns bejelentéseket. A meghallgatási szakasz hozzájárult ahhoz, hogy az ügyek gyorsan kerüljenek a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságokhoz; emellett alkalmas volt arra is, hogy a piac működéséről, a szabályozás hiányosságairól, a jogalkalmazás problémáiról értékes információkhoz jusson a GVH. Nem csupán a versenyfelügyeleti eljárások lefolytatása fontos munkája a hivatalnak, hanem a piacgazdaság működése szempontjából jelentős szabályozásban való közreműködés is.

Szünetelés

Az új törvénnyel új lehetőség a hivatalnak a szünetelés elrendelése azokban az esetekben, amikor a jogsértés csekély jelentőségű, és a vállalkozó vállalja, hogy tartózkodik a kifogásolt magatartás további folytatásától, valamint kárveszély esetén a szükséges intézkedéseket megteszi. Ezzel az eszközzel **16** esetben éltünk 1997-ben. Fontos hangsúlyozni, hogy a szünetelés érdekében a cégek által vállalt – jellemzően visszamenőleges – reparációk a fogyasztók szempontjából a felmerült problémáknak előnyös megoldását jelentették.

Csomagküldő kereskedelem

Ez évben is visszatérő problémát jelentettek a Royal Ambassador Kft. csomagküldő kereskedelemmel foglalkozó vállalkozás (korábbi versenyfelügyeleti eljárásokban Euro Direct Service Kft., Swiss Ambassador

Kft., Top Trading Kft., Biotonic Kft. néven ismert a vállalkozáscsoport) ismétlődő, a fogyasztókat megtévesztő akciói, amelyek arra alapozva értek el sikereket, hogy látszólag nagy értékű ajándékokkal, nyereményekkel hitegették a fogyasztók tömegeit. Jellemzője még az elmúlt évek e „testvér” vállalkozásokkal kapcsolatos történéseinek, hogy amire a bírósági felülvizsgálatok után a kiszabott több tízmillió forintos bírságok jogerőre emelkedtek, addigra már **nem volt végrehajtható vagyona egy adott néven jegyzett vállalkozásnak**, vagy nem létezett maga a vállalkozás sem. Megfigyelhető azonban az is, hogy a működés során is minimális likvid tőkével gazdálkodtak. Csalás miatt folyt **büntetőeljárás** a korábbi ügyvezető ellen, amitől várható volt annak tudatosulása, hogy kockázatos az ilyen magatartást folytató vállalat vezetésében való részvétel. Az akkori szabályozási környezetben mindez a vállalkozás **valódi tulajdonosaira, irányítóira nem terjedhetett ki**, ezért annak semmi akadálya nem volt, hogy néhány hét alatt új céget alapítva tovább folytassák a jövedelemszerzésnek ezt a bevált módját.

Time sharing és a fogyasztói csoportok

Közös jellemzője e két sajátos vásárlási formának, hogy **nehezen átláthatók a konstrukciók, több szakértelemre, időre volna szükség** a mérlegeléshez, a tájékozódáshoz. A versenyfelügyeleti eljárások során csak ritkán találtunk olyan bizonyítékot, amely egyértelművé tette a fogyasztó megtévesztését, az alkalmazott módszer tisztességtelenségét. Mindkét speciális forma olyan, hogy elvileg működőképes és alkalmas eszköz volt a fogyasztói igények kielégítésére, emellett azonban olyan kockázati elemeket tartalmazott, hogy fogyasztóvédelmi okokból egyértelműen szükséges lett volna a **mielőbbi jogi szabályozás** megalkotása, ez azonban még ma is várat magára.

Bírság behajtás

Az új versenytörvény alapján a versenyfelügyeleti eljárásban kiszabott és a teljesítési határidőn belül be nem fizetett bírság adók módjára behajtandó **köztartozásnak** minősül, amelyet a GVH megkeresésére az illetékes állami adóhatóság szed be. Ennek érvényesítése érdekében **együttműködési megállapodás jött létre az APEH és a GVH között** a határidőben be nem fizetett versenyfelügyeleti bírságok behajthatóságához szükséges együttműködési rend kialakításáról.

Elemzés az Országgyűlés Gazdasági Bizottságának

Az Országgyűlés Gazdasági Bizottsága (GB) az éves beszámoló meghallgatásakor a versenytörvény vonatkozó rendelkezései alapján felkérte a GVH elnökét, hogy készítsen részletesebb elemzést a GB részére. Az 1997 júniusában elkészült, **Egyes természetes monopóliumok vagy kizárólagosságok versenypolitikai kérdései című** elemzés a beszámolóban felvetett problémákat részletesebben mutatta be. A GB megvitatta a jelentést, és felkérte a kormányt, hogy tekintse át és fontolja meg a **hálózattal rendelkező, szabályozott szektorokkal kapcsolatos szabályozások felülvizsgálatát**, és erről adjon tájékoztatást az Országgyűlésnek. A felkérésre két minisztérium: az Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztérium, valamint

a közlekedési, hírközlési és vízügyi tárca adott tájékoztatást. Az előbbi lényegében elvetette a versenypolitikai szempontok megjelenítését a szabályozásban és a verseny bevezetését az érintett területek erre alkalmas részében. Az utóbbi, részben elismerve a kritikákat, úgy értékelte a folyamatokat, hogy a GVH által kívánatosnak tartott irányba mozduljon el a magyar szabályozás.

A Gazdasági Bizottság 1998 márciusában tartott záró ülésén újra foglalkozott a GVH elemzésével és a GB felkérésére érkezett válaszokkal. Ezen az ülésen **a GVH elnöke** fenntartva az elemzésben foglaltakat külön hangsúlyozta, hogy a verseny nem öncél, hanem a hatékonyság növelésén, az árak kordában tartásán keresztül hasznot hajt a társadalomnak. Mivel az érintett szektorok hatalmas méretűek, ezért az ott kikényszerített, akár viszonylag szerény arányú hatékonyságnövekedés/megtakarítás is számottevő nagyságrendű lehet. Elhangzott, hogy az érintett szektorok hatékonysága az egész magyar gazdaság versenyképességét befolyásolja; hogy a fentiek alapján a verseny és a versenypolitikai szempontok minél erősebb érvényesülése az érintett szektorokban nemzeti érdek és nem pusztán az EU-val szemben vállalt kötelezettségek miatt fontos. **A GVH nem azonnali és mindenre kiterjedő versenyt sürget, hanem a versenymodell irányába való középtávú elmozdulás koncepcionális megalapozását és meghirdetését**, illetve az ennek ellentmondó döntések elkerülését javasolja. A versenyhivatal felhívta továbbá a figyelmet arra a veszélyre, hogy a kormányzat az akkori döntéseivel megnehezítheti a későbbi változtatásokat is. A GB a témával kapcsolatban állásfoglalást fogadott el.

---

*„Az elmúlt évben is előfordult, hogy fontos **jogszabály-tervezeteket** nem kaptunk meg, a jogszabályok államigazgatási egyeztetési folyamatának egészéből vagy egyes szakaszaiból kimaradtunk.”*

*„A csatlakozási tárgyalásokra való felkészülésre alakult **Európai Integrációs Tárcaközi Bizottság munkacsoportjai** (EITB munkacsoportok) közül a vállalatokra vonatkozó **versenypolitika kérdéseivel** foglalkozó 6/1-es munkacsoport tevékenységét a **versenyhivatal koordinálta**. A munkacsoport megfogalmazta a csatlakozással kapcsolatos feladatokat, valamint kidolgozta a csatlakozási tárgyalásokon képviselni javasolt, a szakterületre vonatkozó tárgyalási pozíciót. A felméréseink szerint a csatlakozást követően, éppen az új versenytörvénnyel és a csoportmentesítő rendeletekkel megvalósult nagyfokú jogközelítés következtében vállalni tudjuk majd, hogy a közvetlen hatályú közösségi versenyjogi szabályok vonatkoznak a magyar üzleti világ szereplőire.”*

*„1997-ben kezdte el működését **ügyfélszolgálati irodánk**, amely a magyar versenyjoggal és hivatalunk működésével kapcsolatos konkrét kérdések megválaszolásával segíti a hozzánk fordulókat, valamint szükség esetén azok technikai kiszolgálását végzi.”*

ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
generálklauzula*	14	3	34
fogyasztók megtévesztése	74	26	52
erőfölénnyel visszaélés	45	8	18
versenykorlátozó megállapodás	5	0	0
fúzió**	30	0	0
egyéb	2	2	0
összesen	170	39	104

*Az első modern versenytörvény tartalmazta a verseny tisztasága és szabadsága követelményét, valamint tiltotta a tisztességtelen gazdasági tevékenységet – e rendelkezés alapján a versenyhez fűződő közérdeket sértő, de a törvényben konkrét tényállásként nem szereplő ügyekben is alkalmazható volt

**Az „elmarasztalás” oszlop értelmezése: tiltás vagy feltételszabás.

Váradi Balázs

partner

Budapest Szakpolitikai Elemző Intézet

és

tudományos munkatárs

ELTE TáTK Közgazdaságtudomány Tanszék

Csaknem egy évtizeddel ezelőtt, még mint egyetemi oktató részt vettem egy, a hivatal munkatársainak industrial organization terén tartott továbbképzésében, mint tanár.

Imponált, hogy a továbbképzést a hivatal igen komolyan vette, az azon való sikeres részvételt kifejezetten ösztönözte; imponált, mennyire komolyan vették a visszajelzést és imponált a résztvevők érdeklődése és elkötelezettsége. Egy ilyen továbbképzés jó lehetőség arra, hogy az ember egy hivatal egy nehezen megragadható, de igen fontos tulajdonságát: a szervezeti kultúrát megismerje. E tekintetben a munkatársakban a világos misszió melletti, belsővé tett elkötelezettségnek olyan mértékét figyeltem meg, amiről most, hogy különböző szerepekben az államigazgatás számos elemét volt alkalmam megfigyelni, bizton állíthatom, hogy párját ritkítja.

Egy olyan, a kormányzattól viszonylag független, a rövid távú lobbierdekekkel gyakran szembe menő, a nagyközönség számára sem mindig érthető célokat szolgáló hivatal munkájának értékelése esetén, mint amilyen a Versenyhivatal is, az egyik legfontosabb, nehezen megválaszolható kérdés, hogy vajon küldetésének szolgálatában bátran elmegy-e addig a politikai határig (de nem tovább), ahol az ellenőrök már működésében és létében fenyegetik.

Ennek jó jele, ha nem szeretik, inkább félik. Ha olyan nagyvállalatokat képes megbüntetni, ha erőfölényükkel visszaélnék vagy kartelleznek, melyek más területeken formálják a magyar szakpolitikai döntéshozókészítést. Ha a területén a tudományos és egyetemi műhelyek is elismerik szakértelmét.

Ezen a vállaltan szubjektív mércén nem tudok még egy olyan magyar hivatalt mondani, amely olyan jól teljesít, mint a GVH.

1998.

A privatizáció befejeződése és a piacnyitások előkészítése

Az állami beavatkozások között, a privatizációs és a kereskedelempolitikai döntések jelentőségének csökkenésével párhuzamosan, a verseny szempontjából felértékelődtek a **szabályozási típusú beavatkozások**. Aktív kormányzati lépésekre is szükség volt ahhoz, hogy a piacnyitás után ne csak jogi értelemben beszélhessünk versenypiacról, hanem valóban kialakulhasson a hatékony verseny (effective competition). Megjegyzendő az is, hogy az olyan problémák, mint például a diszkriminációmentes hozzáférés vagy a megfelelő árkontroll biztosítása nem csak a nemzetgazdasági méretekben és szinten működő monopóliumok esetén merült fel és igényelt megoldást (például **energiaszektor, távközlés, vasúti közlekedés**). A versenypolitikai kihívás és az állam felelőssége hasonló volt egy sor más, látszólag kevésbé jelentős területen is (például **víz- és csatorna szolgáltatás, temetkezés, kábeltévék, buszközlekedés, hulladék-gazdálkodás, távhőszolgáltatás**). Míg az előbbi csoporthoz tartozó monopóliumokkal kapcsolatban ebben az időszakban történtek szabályozási, illetve piacnyitási lépések, és jelenleg is folyamatban vannak ilyenek (még ha a GVH ezeket gyakran igen erőteljesen kritizálta és kritizálja is), addig az utóbbi csoport esetén jóformán még a probléma észleléséről sem beszélhettünk, holott ideje lett volna, hogy nagyobb figyelem jusson ezekre a területekre is.

A fogyasztót megtévesztő, tisztességtelenül befolyásoló reklám

Az egyik leggyakrabban panaszolt és a hivatalnál bejelentett gyakorlat a fogyasztót megtévesztő, illetve tisztességtelenül befolyásoló reklám. Kétféle jogsértés tekinthető jellegzetesnek ebben az időszakban. Az egyik alapvetően a **fogyasztó biztonságát** befolyásolta, amennyiben a termék a forgalombahozatalhoz szükséges előírásoknak nem felelt meg. Ez a jogsértés elsődlegesen a hatósági előírások be nem tartását jelentette és a szankcionálást is alapvetően a hatáskörrel rendelkező szakhatóságnak kellett megtennie. A fogyasztót megtévesztő hatás ezeknél az eseteknél másodlagos. Amennyiben az elsődleges jogsértés kellő módon orvosolható, úgy elvész az a versenyelőny is, amely a szakhatósági előírás nem teljesítéséből származhatott. A másik jellegzetes jogsértés az érintett **termék tulajdonságainak megalapozatlan állítása**, dicsérete. Ez tipikus megtévesztő magatartás, különösen, amikor a termék valós tulajdonságai lényegesen eltérnek az állítottól vagy sugalltótól.

Túlzottan magas ár a kábeltelevíziózásban

A kábeltelevíziós vállalkozások piaci helyzetének megítélésében azt a – **Legfelsőbb Bíróság által is megerősített – gyakorlatot követtük**, amely szerint az adott szolgáltató gazdasági **erőfölénybe kerül** megrendelőjével szemben akkor is, ha műszakilag ugyan kivitelezhető más kábelrendszerhez történő csatlakozás

vagy egyedi műholdvevő rendszer létrehozása, az átálláskor azonban olyan jelentős egyszeri költségek merülnek fel, amelyek a fogyasztókat kedvezőtlenül érintik.

Elvileg egyértelmű és a nemzetközi versenyjogi gyakorlat alapjául is szolgáló álláspont, hogy az **ár akkor minősül túlzottan magasnak**, ha meghaladja a vállalkozás gazdaságilag indokolt költségeinek és a működéshez szükséges („tiszteséges”) nyereségnek az összegét. A vizsgált vállalkozások azonban nem rendelkeztek ilyen jellegű, elfogadható költségszámítással, sőt még az azok elvégzéséhez szükséges adatokat sem tudták a GVH rendelkezésére bocsátani. Ez önmagában még nem ütközik a versenytörvénybe, ilyen számítás hiányában azonban túlzottan magasnak minősítettük az árat, ha azt a vállalkozás nagyobb mértékben emelte, mint azt a gazdálkodási körülményeiben objektíve bekövetkezett változások indokolták volna. A kábeltelevíziós szolgáltatás díja **indokoltan emelhető** egyrészt a **szolgáltatott programokért fizetett díjak** növekedésével, másrészt, az elosztó hálózat működtetésének – inflációs mértékét figyelembevevő – **költségtöbbletével**.

A villamosenergia szektor átalakítása

A GVH 1998-ban a villamosenergia-szektor átalakítására összpontosított, mivel itt járt le legelőször az akkori szabályozási rendszer (2000. december 31.), így itt volt a **legsürgetőbb az új szabályozás** kialakítása. Az iparágban a verseny belátható időn belül való megjelenésére reális esély kínálkozott. Ugyanakkor fennállt a lehetősége annak is, hogy egyes, külföldön létrehozott versenymodellek bizonyos elemeit tartalmazó és formailag az EU-elvárásoknak is megfelelő, valójában azonban a versenyt elfojtó, a hatásos verseny kibontakozását feleslegesen akadályozó/késleltető szabályozás jön létre. Folyamatosan érzékeltük azt a **versennyel szembeni ellenállást**, amelyet részben a verseny révén esetleg hátrányosan érintett vállalkozások, részben az államigazgatás „hagyományosan gondolkodó” képviselői fejtettek ki.

A GVH folyamatosan részt vett az új szabályozás kialakításának koncepcionális megalapozását szolgáló munkálatokban, és képviselte a szabályozással kapcsolatos versenypolitikai szempontokat. A szabályozás átalakításának koncepcionális kérdéseiről 1998-ban még nem született kormányzati döntés, de az előkészítő munkák során szerzett tapasztalataink szerint megvolt az esély egy, a versenypolitikai szempontokat a korábbiaknál jobban figyelembe vevő szabályozás kialakításának.

A szabályozás átalakulásával párhuzamosan kívánatos volt megerősíteni, és függetlenebbé tenni a **szabályozó hatóságot** és megteremteni a közte és a GVH, illetve a többi szabályozó hatóság közötti együttműködés feltételeit. Ezen intézményi kérdésekkel kapcsolatban az energiaiparon túlmutató, valamennyi hálózattal rendelkező szabályozott szektor szabályozását, és az általános versenypolitikát is figyelembe vevő megközelítésmódot ajánlottuk a döntéshozók figyelmébe.

A versenypolitika átvilágítása

A legfontosabb feladatnak a magyar versenypolitikának a csatlakozási tárgyalásokkal kapcsolatos átvilágítása bizonyult. A GVH kompetenciájába tartozó, a vállalatokra vonatkozó versenyjogi szabályok tekintetében az **Európai Bizottság** már az országvéleményben is **pozitívan ítélte meg** az addig elvégzett munkát, a jogharmonizáció eredményeként megalkotott (jelenleg is hatályos) versenytörvényt, a csoportmentesítő rendeleteket, továbbá a GVH felkészülését.

November 26-án került sor az Európai Megállapodás (EM) végrehajtásáért operatív szinten felelős EU/**Magyar Társulási Bizottság Versenyjogi Albizottság**ának ülésére. Ezen tájékoztatást adtunk az év során bekövetkezett magyar jogharmonizációs lépésekről – ez a három tervezett csoportmentesítő rendelet előkészületi munkáit jelentette –, valamint a GVH éves tevékenységéről. Kifejezetten a Bizottság kérésére ismertettük a GVH-nak a különleges ágazatok szabályozásával kapcsolatos politikáját (ez lényegében a ”különleges és kizárólagos jogok” területét ölelte fel). Ennek kapcsán a Bizottság megismételte azt a korábbi felvetését, amely szerint a GVH-t fel kellene jogosítani arra, hogy a versenyjogi elveket az állami vállalatok és a különleges és kizárólagos joggal felruházott vállalkozások tekintetében a magyar hatóságokra is alkalmazhassa. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a GVH olyan jogosítvánnyal rendelkezik, mint amelyet az EGK Szerződés (akkor) 90. cikke biztosított a Bizottságnak, miszerint a tagállamok kormányait megakadályozhatja abban, hogy olyan jogszabályt alkossanak, amely a versenyszabályokba ütköző normákat fogalmaz meg.

Gazdasági kamarák etikai kódexeinek véleményezése

A gazdasági kamarák etikai kódexeit a törvényességi felügyeletet gyakorló miniszter köteles volt véleményezésre megküldeni a GVH-nak. A gazdasági kamarák etikai kódexeit áttekintve általában megállapítható volt a **versenytörvénnyel való összhang**. Versenypolitikailag fontos vizsgálati szempont volt, hogy az etikai kódexekben a jogszabályi előírásoknál szigorúbb etikai elvárások megfogalmazása és kikényszerítése **versenykorlátozó viselkedés kialakulásához vezethet**. Erre a jelenségre különösen azért kellett figyelni, mert a mindennapi tapasztalatok szerint az üzleti kapcsolatokban elvárt „együttműködést”, „egymás érdekeinek kölcsönös tiszteletben tartását” mint erkölcsi elvárást sok vállalkozó nem tudta megkülönböztetni a versenykorlátozó együttműködéstől. Fel sem merült az egyes piaci szereplőkben, hogy a „tisztes megélhetést biztosító” minimumárban való megegyezés, vagy bizonyos típusú reklámozástól való kölcsönös tartózkodásban történő megállapodás törvénybe ütköző cselekedet lehet.

A nagyméretű kiskereskedelmi láncok gyakorlata

A nagyméretű kiskereskedelmi láncokra már akkor is számos panasz érkezett, és gyakori volt a kritika a **beszerzési ár alatti értékesítéssel** kapcsolatban is. Különösen a kis- és közepes méretű kiskereskedelmi vállalkozások érdekeit képviselők részéről erősödtek a törekvések a gyakorlat tiltására, de elgondolkodtató,

és a probléma bonyolultságát is mutatta, hogy a legnagyobb (a beszerzési árak szempontjából legjobb pozícióban lévő) kereskedők is támogatták ezeket. A szabályozás – amely ebben az esetben jelentős beavatkozás a piac működésén keresztül a versenybe – formája, terjedelme, az érintettek köre, a tiltás esetleges szankciói, a felelősség és hatáskör széleskörű vita tárgya volt. A GVH szerint a **szabályozás implikációi költségek és kétségesek**, szemben a **vitatható előnyök** mértékével. Nem kellően átgondolt, hogy melyik szereplőnél jelentkeznek a szabályozás előnyei, valamint **nehezen átlátható és betartható** a beszerzési ár alatti eladás tiltása.

A beszállítóktól, termelőktől érkező, a **kiskereskedelmi láncok visszaélésére vonatkozó panaszok** leggyakrabban az indokolatlan kedvezményről, a versenytárs-kereskedők elleni segítség kiköveteléséről, a veszteségek közös levezetéséről, a polcdíjakról (fizetni kell azért, hogy a terméket szemmagasságban helyezzék ki) és a kilistázásról (fizetni kell a kereskedők listáira való kerülésért) szóltak. A **GVH kiindulási pontja a verseny, nem pedig a gyengébb, esetleg kevésbé hatékony versenytársak védelme**, különösen nem olyan (korlátozó, megkötő) szabályozás által, amely éppen a gazdasági hatékonyságot és a társadalmi felemelkedést szolgáló piaci verseny fenntartásához fűződő közérdeket sérti. A **nemzetközi tapasztalatok** is azt tükrözik, hogy a mesterséges intézményi beavatkozás gyakran inkább torzít a versenyen, mintsem kiegyensúlyozná azt.

„A GVH a távközlés, a villamosenergia szektor, a helyi monopóliumok és a kiskereskedelem szabályozást igénylő kérdéseire vonatkozó ajánlásokat fogalmazott meg az Országgyűlés számára. Az 53/1999. (VI.3.) Ogy határozat javasolja a Kormánynak, hogy a szabályozási reform során, a valódi verseny kialakulása érdekében vegye figyelembe e felvetéseket.”

„Fontos pozitív fejlemény, hogy 1998 végétől a GVH részt vesz a közigazgatási államtitkári értekezleteken. A jogszabály-veleményezések elmaradásából származó problémát azonban ez nem orvosolja. Ezen kívül, a közigazgatási államtitkári értekezleten való részvétel nem változtat azon, hogy ha az egyeztetés korábbi fázisaiból kihagyják a GVH-t, sérül a hivatal versenytörvényben biztosított jogszabály egyeztetési jogosultsága.”

„Szemben a jogalap tekintetében megmutatkozó nagyfokú jogalkalmazási harmóniával, a bírság összegét viszonylag gyakran változtatja meg a Fővárosi Bíróság, és ezeket az ítéleteket a Legfelsőbb Bíróság az esetek túlnyomó többségében helybenhagyja. Megállapítható ugyanakkor az is, hogy a GVH és a Fővárosi Bíróság bírságkiszabási gyakorlata fokozatosan közeledett egymáshoz: míg 1991-1993. években hozott határozatok esetében 40 % körül volt a bírságcsökkentő ítéletek aránya, addig 1994-1997. évi határozatoknál már nem érte el a 20 %-ot. Az utóbbi időben mérséklődött a bírságcsökkentés mértéke is, a kezdeti átlagos 50 % körüli mértékről mintegy 30 %-ra.”

„Az EU anyagi támogatásának köszönhetően a **GVH honlapja is megjelent az interneten** (www.gvh.hu). Honlapunkból az érdeklődők megismerhetik a magyar versenyjogot, a GVH felépítését és működését, információkhoz juthatnak a fontosabb ügyekről és arról, hogy mit tegyenek, ha versenyjogi problémájuk adódna. Tervezzük a honlap továbbfejlesztését és bővítését.”

Ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
fogyasztók megtévesztése	72	30	36
Erőfölénnyel visszaélés	44	5	29
versenykorlátozó megállapodás	15	2	5
fúzió*	49	3	0
Összesen	180	40	70

*A „elmarasztalás” oszlop értelmezése: tiltás vagy feltételszabás

Stumpf István

**a Magyar Köztársaság Alkotmánybíróság
alkotmánybírája,
korábban a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter**

Tisztességes piaci verseny és a Gazdasági Versenyhivatal

A magyarországi piacgazdaság első évtizedének tapasztalatai sokakban csalódást keltettek, mert többen érezték magukat a rendszerváltozás veszteseinek mint nyerteseinek. A kilencvenes évek végére lassan befejeződött az „eredeti tőkefelhalmozás” első, agresszív szakasza, a megszerzett vagyonok működtetése került előtérbe. Az állam tulajdonosi szerepének visszaszorulása mellett egyre nagyobb figyelmet kapott az állam szabályzó funkciójának erősítése.

Egykori kancellária miniszterként örülök annak, hogy szerepet vállalhattam a 2000. évi versenytörvény módosításában, amely megnyitotta az utat egy karakteresebb és nemzetközileg is elismert Gazdasági Versenyhivatal kialakulásához. Nem csupán a szűk szakmai nyilvánosság érzékelhette a GVH markánsabb szabályozói és ellenőrző szerepének megjelenését, hanem a rendszeres közlemények révén a szélesebb közvélemény számára is érzékelhetővé váltak a helyenként széles mérlegelési jogkörrel rendelkező versenyhatóság fellépései.

A piaci szereplők számíthattak arra, hogy a Hivatal élni fog a rendelkezésére álló eszközökkel. Új elemek jelentek meg a tényállás felderítésben előzetes értesítés nélküli helyszíni kutatás (váratlan rajtaütés), a számítógépen tárolt információk kutathatósága, a zár alá vétel lehetősége, a indokolt esetekben a magáncélú helyiségekbe való belépés lehetősége mind mind olyan új eszközök voltak, amelyek önmagukban is preventív hatást váltottak ki.

Az a szabály pedig, amely lehetővé tette a bírságelengedést azoknak a szereplőknek, akik érdemi információt adtak a kartell működéséről nagyban megnövelte a Hivatal hatékonyságát.

A kinevezési gyakorlat átalakítása megszüntette az „örökbérletet”, de a 6 éves, ismételhető kinevezésekkel a folyamtosság lehetőségét is fenntartotta a versenytanácsban.

1999-től a kormányzat és a GVH szorosan együttműködött olyan piaci szabályozási reformokban mint az egységes hírközlési törvény, valamint a villamos energia szektor piacnyitást megalapozó törvény létrehozása. 2000 és 2002 között nagyon intenzív felkészülés zajlott az uniós tagságra. Az uniós versenyjogi szabályok alkalmazásához a szakmai/bírói/üzleti körökben is elismert, magas presztízzsel rendelkező GVH kellett. Meggyőződésem, hogy a felkészüléshez a Hivatal az akkori kormánytól, mind költségvetési mind pedig törvényhozási oldalról minden segítséget magkapott.

Bízom abban, hogy az egyre bonyolultabbá váló globális gazdasági környezetben a Gazdasági Versenyhivatal fontos támasza lesz az erős államnak és finomhangolásai révén segít megtalálni az utat a piaci fundamentalizmus és az állami hedonizmus között.

Sok sikert ehhez a munkához.

1999.

GVH-javaslat az egységes szabályozási reformra

Erre az évre nem annyira a szabályozások változása vagy újak megjelenése volt jellemző, mint inkább azok **előkészítése**. A kormányzat a verseny elől korábban elzárt piacok – távközlés, energiaszektor – megnyitására tett előkészületeket (utóbbival kapcsolatban született A magyar energiapolitika alapjairól és az energetika üzleti modelljéről szóló kormányhatározat). Ugyancsak fontos – bár nem feltétlenül a verseny megjelenését támogató – szabályozási kezdeményezésre került sor az egészségügyi szektort illetően. Ezen erőfeszítések azonban **szinte teljes mértékben nélkülözték az egy egységes szabályozási megközelítést**.

Versenykorlátozó megállapodások

A **versenyt korlátozó megállapodásokkal** kapcsolatos eljárások száma a korábbi években érdemben nem változott, 1999-ben, elsősorban a GVH aktivitásának növekedésére azonban igen. Nőtt ugyanis a GVH saját kezdeményezésére hivatalból indított ügyek száma.

Ebben az évben a hivatalból indított eljárások közül **11** érintett valamilyen **önszabályozási jogosítvánnyal rendelkező szervezetet**. Az év folyamán ezekből az eljárásokból **6** zárult le, melyből **4** eset elmarasztalással végződött, míg az Budapesti Értéktőzsde esetében azt állapítottuk meg, hogy, bár a tőzsdének az a döntése, hogy a tagjai csak külön tőzsdei minősítéssel rendelkező könyvvizsgálókat bízhatnak meg, a könyvvizsgálói piacon versenykorlátozó hatású, azonban olyan csekély jelentőségű, hogy a versenytörvény alapján nem esik tilalom alá.

Sok érintett szervezetnél – különösen a kamaráknál – az a vélemény fogalmazódott meg, hogy – tekintettel arra, hogy ezek a szervezetek közvetlenül piaci vállalkozási tevékenységet nem végeznek, ezért piaci magatartást sem tanúsítanak – rájuk nem terjednek ki a versenytörvény rendelkezései. Vagyis, belső szabályzataik, döntéseik tekintetében autonómok. A GVH ezt az érvelést nem osztotta, hiszen a **versenytörvény rendelkezései külön kiemelik a köztisztviselőket, mint olyan szervezeteket, amelyek képesek lehetnek versenykorlátozó döntéseket hozni**. További tanulság, hogy az érintett szervezetek sok esetben nem ismerik fel azt, hogy melyek azok a magatartások, amelyek versenykorlátozó hatásúak.

Szünetelés

Ebben az évben **24** esetben (négyeszer annyiszor, mint az előző évben) alkalmaztuk a **szünetelést**. Ez részben a jogsértés csekély súlya miatt következett be, valamint azért, mert az adott vállalkozás vállalta a jogsértés megszüntetését, és az abból eredő károk gyors és hatékony helyreállítását. A szüneteltetési ügyek fontos

részét képezték a hivatal tevékenységének azzal, hogy felszámolták a tisztességtelenséget úgy, hogy a **vállalkozások maguk vállalták a helytelen magatartás abbahagyását**. Ez a verseny szempontjából ugyanolyan jelentőségű, mint a jogsértés szankcionálása, mivel megtörténik a helytelen magatartás megszüntetése. Ebben az évben ilyen esetek voltak a fogyasztók megtevesztése tárgyában elsősorban a nem körültekintő reklámok, az erőfölényes esetekben a kábeltelevíziós szolgáltatók díjmelési és szerződéses gyakorlata, illetve a szakmai kamarák és terméktanácsok versenykorlátozó szabályozásai.

Jogsabályi változások

Ebben az esztendőben újabb **három csoportmentességi rendeletet fogadtak el**, így a kutatási és fejlesztési, valamint a szakosítási megállapodásokat, továbbá a technológia-átadási megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól történő mentesítését.

Módosult a **közbeszerzési törvény** azon rendelkezése, amely szerint nem lehetett ajánlattevő az, akire nézve öt évnél nem régebbi versenyfelügyeleti határozat jogsértést állapított meg. A törvény jelenleg hatályos szövege szerint az ajánlatkérő ezt a kikötést előírhatja a felhívásban, de az kötelezően nem érvényesül. Emellett szűkült a figyelembe veendő jogsértések köre is. A jelenlegi szabályozás szerint csak akkor zárható ki a vállalkozás, ha a versenytárgyaláson történt összejátszás miatt született ellene elmarasztaló versenyfelügyeleti határozat.

Emellett említésre érdemes, hogy 1999 februárjában megjelent a **fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelenné minősülő feltételekről szóló rendelet**, amely csökkentette annak lehetőségét, hogy a vállalkozások az általános és egyoldalúan kikötött szerződési feltételeket felhasználva éljenek vissza erőfölényükkel a fogyasztók hátrányára. Ezzel egyidőben fogadták el – a GVH versenyfelügyeleti eljárásaiból leszűrt tapasztalatokat is felhasználva – **a távollévők között kötött szerződésekről, és az ingatlanok időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződésekről** szóló kormányrendeleteket. A két utóbbi rendelet olyan tevékenységeket szabályoz, amelyekkel kapcsolatban a GVH számos eljárást folytatott le, és hozott elmarasztaló döntést a versenytörvény fogyasztói döntések tisztességtelen befolyását tiltó rendelkezései alapján.

GVH kezdeményezések

A GVH részt vett a különböző szektorokkal kapcsolatos, a szabályozások változtatását, előkészítő kormányzati munkában, vitákban, esetenként maga is kezdeményezőként lépett fel. E tevékenység 1999-ben a **távközlésre és az energia** – különösen a villamosenergia – szektorra vonatkozóan volt intenzív, és jelentős részben a GVH-nak az Országgyűlés Gazdasági Bizottságával (GB) ápolt kapcsolatai keretében valósult meg. Ugyancsak intenzíven, bár átmenetileg, részt vett a GVH az **egészségügyi rendszer** átvilágításával és

új koncepciójának kialakításával kapcsolatos munkálatokban is. Ugyancsak kezdeményezőleg lépett fel a GVH akkor, amikor az **ön szabályozó szervezetekkel** (főként szakmai kamarákkal) kapcsolatos álláspontját a GB elé tárta.

Felkészülés az uniós tagságra, közép- és kelet-európai kapcsolatok

Az év során folytatódott az 1998-ban megkezdett munka, amely elsősorban arra irányult, hogy a GVH szakértői a közösségi versenyjog-szabályain túlmenően megismerkedjenek a **legfontosabb közösségi versenyjogi esetekkel** és azok tanulságaival.

Az utóbbi egy-másfél év során megszorodtak a **közép- és kelet-európai versenyhatóságokkal** történő operatív jellegű, konkrét versenyjogi ügyekhez kapcsolódó vagy egy-egy elvi kérdés szakmai megítélésére vonatkozó információ kérések. Az esetek többségében a megkeresés a GVH irányába történt, a hivatal által indított megkeresés ritkább.

---

*„A versenytörvény rendelkezése szerint a **GVH elnökével egyeztetni kell minden olyan előterjesztés és jogszabály tervezetét**, amely a hivatal feladatkörét érinti (36.§ (3) bekezdés). Ugyanakkor, – mint azt már a korábbi években is jeleztük – sokszor csak a Közigazgatási Államtitkári Értekezlet nyomán értesülünk olyan jogszabály tervezetek államigazgatási egyeztetéséről, amelyekbe a GVH-t nem vonták be, bár az előterjesztések a hivatal feladatkörét érintették.”*

*„A GVH-nak az Országgyűlés számára megfogalmazott ajánlásaiból egy ajánlás a **pénzügyi szektor különleges fogyasztóvédelmi kérdéseivel kapcsolatos**, kettő olyan szektorokra – **távközlés, földgáz** – vonatkozik, amelyekben természetes monopóliumok és kizárólagos jogok találhatóak, egy **ajánlás pedig a magyarországi szabályozási reform** folytatásával, illetve azoknak a szakmai tapasztalatoknak a hasznosítási módjával foglalkozik, amelyek az említett szabályozási reformnak az OECD általi értékeléséből fakadnak.”*

*„Az **OECD Szabályozási reform programja** keretében, három másik ország mellett, 1999-ben sor került **Magyarország átvilágítására** is. A felmérés kiterjedt a versenypolitika és a **versenyjog**, valamint a kereskedelempolitika, az energia és a távközlési szektorra vonatkozó szabályozás felmérésére és értékelésére. A hivatalt közelebbről érintő téma (versenyjog) esetén elmondható, hogy a magyar versenyjog rendelkezései és a jogérvényesítés gyakorlata, valamint a GVH versenypártolási tevékenysége a világ élenjáró versenyhatóságainak közös fórumán méretett meg, és a minősítés összességében kedvező képet adott a GVH működésének kilenc évről. Ez azt mutatja, hogy a GVH a versenyfelügyeleti eljárások tekintetében alapvetően jó és korszerű megközelítést követ, és a versenypártolási tevékenység irányultsága is megfelelő. Az elkészült jelentés ugyanakkor számos ajánlást is megfogalmazott. Az ajánlások alapvetően visszaigazolják a GVH eddigi gyakorlatát, továbbá a jelenlegi rendelkezések, illetve gyakorlat – többnyire eljárási kérdésekkel kapcsolatos – finomítását javasolják.”*

ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
fogyasztók megtévesztése	65	44	21
erőfölénnyel visszaélés	35	7	14
versenykorlátozó megállapodás	15	7	7
fúzió*	46	0	2
összesen	161	58	44

*Az „elmarasztalás” oszlop értelmezése: tiltás vagy feltételszabás

Andreas Reindl

Former Executive Director of the Fordham Law School (Fordham University, New York, USA)

For more than five years I have had the pleasure of working with Zoltán Nagy and his staff on the Budapest competition law seminars for national judges. It was an immensely rewarding professional experience, characterized by fruitful cooperation, dedication to highest quality output, and warm personal relationships. As discussions about competition law seminars for judges commenced between the OECD and the Association of European Competition Law Judges in 2005, it quickly became clear that in light of the two organizations' limitations such an event could not be launched without the GVH's and the Budapest RCC's involvement. When we approached the GVH, there was no hesitation to host and support such an event. No doubt, Mr. Nagy and his staff immediately recognized that seminars focused on the needs of national judges, which complement the RCC's core activities for competition authorities, would become increasingly important in a European competition regime seeking to expand the role of private enforcement.

Over the years, the GVH and the Budapest RCC have assumed the leading role in organizing the judges seminars. Their dedication ensured the program's continuity; and continuity has been the key to the program's success. The organization of each seminar has been flawless, ensuring that every participant and speaker feels warmly welcome and well taken care of by the Hungarian hosts; the GVH has contributed to the high quality of discussions by sending top-quality speakers to every event; the RCC's co-financing was a necessary condition for the European Commission's financial support; and when financial support by the European Commission was not available the RCC stepped in and provided its own resources to finance the entire event. Mr. Nagy's personal presence at the seminars has demonstrated to all participants, speakers and organizers how much the GVH has always been dedicated to the event's success. Today, the Budapest judges seminars are Europe-wide recognized as a unique, highest-quality opportunity for judges from EU member states and candidate countries to become more familiar with European competition law and economics.

In my view, the success of the judges seminars events reflects many of the qualities of the GVH that I have come to appreciate in other contexts as well: the ability to recognize important trends in European competition law; a vision, shared by the GVH leadership and staff, of the GVH as a regional hub for competition law and policy in Central and Eastern Europe; a willingness to continuously invest resources in worth-while projects; and the dedication of the GVH staff to ensure highest quality work product.

I have known the GVH for almost 10 years and continue to be impressed by its core qualities: openness towards emerging trends in international competition law and policy, combined with a willingness to learn from others and improve; the ability to attract and keep highly talented individuals who contribute

to the GVH's work product; and a vision about the competition authority's role and direction which is shared by the key players in the organization. I believe that these characteristics are essential ingredients for any successful competition authority, and maintaining them will be crucial in ensuring the GVH's success in the next decade.

Over the past 20 years the GVH's role has changed from a recipient of technical assistance to a main player in international competition law events and regional hub for competition law and policy in Central and Eastern Europe. But its attitude towards learning and improving has remained the same: The GVH continues to recognize the importance of understanding international trends in competition law and policy and of learning from the experience of others; it has relied on the experience of others to improve its own enforcement structures; and it uses opportunities for its staff to broaden their experience and strengthen analytical capabilities.

On staff policy, the same group of highly talented people, who represent the „face” of the authority, have remained in place for many years. One cannot overestimate the importance of continuity as a key ingredient for success: Not only has it helped the leadership and management to develop experience and a deep understanding of competition law and policy. It also has been uniquely important in developing excellent relationships with the wider enforcement community, thus contributing to the international image and position of the GVH.

The GVH, one of the most respected young competition authorities in Europe, has become a key player in the development of competition law and policy in particular in Central and Eastern Europe. This development has not happened by chance. It has been a vision that has been continuously developed, adapted and maintained over years, that has been shared by the agency leadership, management and staff, that has been used to define new activities, and that has been consistently represented to the outside world. And, importantly, the GVH has benefited from the necessary financial support by the Government to implement this vision on an ongoing basis.

Andreas Reindl

a Fordham Jogtudományi Iskola korábbi igazgatója (Fordham University, New York, USA)

Több mint öt éven át volt szerencsém együtt dolgozni Nagy Zoltánnal és csapatával a Budapesten tartott versenyjogi bírói szemináriumokon. Ez a munka szakmailag rendkívül hasznosnak bizonyult: a felek kölcsönösen a legjobb minőségre törekedtek, az együttműködés jelentős eredménnyel járt, és a résztvevők közötti személyes kapcsolatok is igen szívélyesek voltak.

Az együttműködés előzményei 2005-re nyúlnak vissza, mikor az OECD és az Európai Versenyjogi Bírák Egyesületének megbeszélésein felmerült a bírónak tartott továbbképző szemináriumok ötlete. Hamar világossá vált azonban, hogy a két szervezet korlátai miatt nem érdemes belevágni a dologba a GVH, illetve az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ bevonása nélkül. Mikor az ötlettel megkerestük a GVH-t, egyből igent mondtak arra a felvetésre, hogy Budapest legyen az esemény házigaz-

dája. Kétségtelen, hogy Nagy úr és kollégái azonnal felismerték, hogy a nemzeti bírácoknak tartott továbbképzések – melyek kiegészítik az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ nemzeti versenyhatóságok számára nyújtott alaptevékenységét – egyre komolyabb szerepet töltenek majd be az európai versenyjogi szabályozásban, melyben mind fontosabbá válik a magánjogi jogérvényesítés alkalmazása.

Az évek múlásával a GVH és az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ átvették az irányítást e szemináriumok szervezésében. Elkötelezett munkájuknak köszönhető a program folyamatossága, így sikere is. Valamennyi szeminárium megszervezése és lebonyolítása hibátlan volt, a résztvevők és előadók a jól szervezett rendezvényeken kívül a magyar vendégszeretetet is élvezhették. A rendezvény magas színvonalához a GVH azzal is hozzájárult, hogy mindig kiváló előadókat küldött e szemináriumokra. Az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ részéről történő társfinanszírozás előfeltétele volt annak, hogy az Európai Bizottság is hozzájáruljon a költségekhez – amikor pedig ez utóbbi forrásból nem állt rendelkezésre támogatás, az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ finanszírozta a teljes rendezvényt. Az a tény, hogy Nagy úr minden szemináriumon személyesen is megjelent, jelezte a résztvevőknek, előadóknak és szervezőknek, hogy a GVH mennyire komolyan veszi ezt a rendezvényt. Elmondhatjuk, hogy jelenleg „a budapesti bírói szemináriumokat” Európa-szerte páratlan, magas színvonalú versenyjogi és versenypolitikai továbbképzési lehetőségnek tekintik az EU tagállamokban és a tagjelölt országokban dolgozó bírák.

Meglátásom szerint a bírói szemináriumok sikere jól tükrözi a GVH sok erényét, melyeket én magam más vonatkozásokban is megismertem már. Ezen erények közé tartozik az európai versenyjogi trendek és aktuálisan fontos kérdések felismerése; a GVH vezetésének és munkatársainak erős elkötelezettsége amellet, hogy intézményük a szakterület közép-kelet európai regionális központként működjön; az, hogy mindig készek erőfeszítéseket tenni az arra érdemes új projektek megvalósítása érdekében; végezetül pedig az, hogy mindezt mindig a lehető legmagasabb színvonalon igyekeznek végbevinni.

Majd tíz éve ismerem a GVH-t, de újra és újra elismerően szembesülök az intézmény alapvető erényeivel: nyitottság a nemzetközi versenyjog és versenypolitika aktuális trendjei iránt; tanulásra és folyamatos fejlődésre való készség; az intézmény szakmai színvonalát tovább növelő, kiváló szakemberek felvételére és megtartására való képesség; a hivatal szerepéről és a követendő irányokról kialakított elképzelések, amelyben egyetértés van az intézmény kulcsszereplői között. Meggyőződésem, hogy ezek a vonások elengedhetetlenek egy versenyhatóság eredményes működéséhez, megtartásuk pedig ahhoz, hogy a GVH a következő évtizedben is megőrizze sikerességét.

Az elmúlt húsz évben a GVH szerepe megváltozott: míg kezdetben befogadója volt a technikai segítségnyújtásnak, mára már a nemzetközi versenyjogi események fő szereplője és a kelet-közép-európai versenyjogi és versenypolitikai élet szellemi központja. Ugyanakkor nem maradt el a tanulásra való készség és a fejlesztésre való nyitottság sem: a GVH továbbra is igyekszik felismerni a nemzetközi versenyjogi és ver-

senypolitikai trendeket, és tanulni mások tapasztalataiból. Más országok tapasztalatait is hasznosítva törekszik hatékonyabbá tenni saját jogalkalmazását; és kihasználja a kínálkozó lehetőségeket munkatársai képzésére, elemzési készségeik erősítésére.

A kiemelkedően tehetséges emberek azon csoportja, akik a hivatal „arcát” jelenítik meg, már évek óta e felállásban dolgoznak. Nem lehet eléggé hangsúlyozni e folytonosság mint a siker egyik zálogának jelentőségét. Egyrészt így a jelenlegi vezetés tapasztalttá vált, és valóban igen jártas lett a versenyjogban és versenypolitikában. Másrészt ez egyedülállóan fontos volt a szélesebb jogalkalmazó közösséggel való kiváló kapcsolat kialakításában, hiszen hozzájárult a GVH által kivívott nemzetközi tekintélyhez és ismertséghez.

Mint a fiatal európai versenyhatóságok egyik legelismertebbike, a GVH mára kulcsszereplő a versenyjog és versenypolitika formálásában különösen a kelet-közép európai régióban. Mindez nem a véletlen műve. Az a határozott jövőkép és annak évről-évre való fokozatos megvalósítása áll mögötte, amellyel a hatóság vezetése és munkatársai sok évvel ezelőtt munkához láttak. Készek voltak időről-időre új feladatokat megfogalmazni, a versenyjog fejlődése szellemében alakítani; és mindezt nyíltan kommunikálni a külvilág felé. Az sem közömbös ugyanakkor, hogy a GVH élvezhette a magyar kormány anyagi támogatását ahhoz, hogy megszerezze ezt az előkelő helyet az európai versenypolitika intézményei között.

2000.

A korábbi szabályozás kiigazítása

Jelentős előkészületek történtek a távközlés, a **villamosenergia-, valamint a földgázipar** területén a **piacnyitás és a szabályozás továbbfejlesztése** érdekében. Ilyen szabályozási reformot mind a GVH, mind az Országgyűlés évek óta szorgalmazott, és a kormány is elkötelezte magát emellett. Ennek ellenére a folyamatban levő piacnyitási programok egymás mellett, egymástól elszigetelten zajlottak; 2000-ben, a korábbi évekhez hasonlóan, a verseny szempontjából nem kielégítő kormányzati lépések is megfigyelhetők voltak. Az **autópálya-építési program és a Postabank értékesítése pályázatás nélkül** kezdődött meg. Az **egészségügyi szektorban fokozatosan és felemásan** folyt a piaci jellegű szabályozási elemek rendszerbe illesztése. A **gyógyszerpiacon** a gazdasági szabályozás nem tudta követni a piaci változásokat, ami a két oldal közötti feszültséghez, illetve a kormányrendeletben érvénybe léptetett **árbefagyasztáshoz** vezetett. A gyógyszer-nagykereskedelem szerkezete átrendeződőben volt, a koncentráció tovább nőtt, és ma már lényegében 5-6 nagykereskedelmi vállalkozás valósítja meg a gyógyszerforgalom 90 százalékát.

Négy év tapasztalata: módosul a versenytörvény

Az ebben az évben kezdeményezett törvénymódosítás nem kívánta a versenytörvény alapvető szabályait megváltoztatni. A törvény **négyéves jogalkalmazási tapasztalatai** megmutatták, hogy szükség volt bizonyos jogalkalmazásban kiforrott elveknek, fogalmaknak (például: vállalkozásrész fogalma az összefonódásoknál) törvényi szintű rögzítésére, és erősíteni kellett a GVH eljárási lehetőségeit, aktivitását. Az anyagi jogot érintő változást az jelentette, hogy a versenytársak közötti **„kőkemény” versenykorlátozások** (pl. árkartell, piacfelosztás) **nem minősülhetnek csekély jelentőségű megállapodásnak**, és így nem esnek ki a versenykorlátozó megállapodások tilalma alól. A módosítással sor került a **kiszabható bírság legmagasabb összegének** törvényi szintű meghatározására. Elengedhetlenné vált a vizsgálatot akadályozókkal szemben kiszabható **rendbírságok növelése**. A módosított törvény elősegíti a **helyszíni vizsgálat** sikerességét. A nem teljesen érthető piaci jelenségek háttéréről való informálódási lehetőséget biztosítja az **ágazati vizsgálat** lehetősége annak érdekében, hogy a GVH tisztában legyen a piaci folyamatok mögötti tényekkel.

Készülő szabályok és a verseny

A GVH kezdettől fogva nagy jelentőséget tulajdonított a **készülő egységes hírközlési törvénynek** (EHT), mert – az EU tagországok példája nyomán – a jogilag liberalizálódó piac működésbe hozása, a hatásos verseny elérése olyan átmeneti finomszabályozást igényel, amely új kihívásokat jelent mind az ágazati hatóság, mind pedig a versenyfelügyelet számára.

A GVH ugyancsak aktív szerepet vállalt 2000-ben a **villamos energia szektor** piacnyitásának előkészítésében. Tovább folytatódott az új villamosenergia-törvény kidolgozása. A GVH továbbra is folyamatosan hangsúlyozta annak szükségességét, hogy először készüljön egy – nem jogszabály-szövegszerű – tartalmi kérdésekkel foglalkozó működési modell, amelyről véleményt lehet nyilvánítani jogi természetű viták nélkül, s ezután készüljenek el a szabályozás jogi instrumentumai.

A GVH mind a távközlés, mind az energiaszektor átalakításával kapcsolatos tevékenysége során – más elvek és szempontok mellett – folyamatosan hangsúlyozta, hogy a szabályozás megfelelő működtetéséhez elengedhetetlen az **autonóm és erős felügyelőhatóságok** megteremtése. Ezt erősítették meg azok a magyar kormány számára tett OECD-ajánlások is, amelyek a magyar szabályozási reform átvilágítását követően születtek. Ugyancsak mindkét szektort érintette, és összefüggött az OECD elemzésével, hogy a GVH az OECD magyar szabályozási reformjának átvilágítását követően, 2000-ben azt javasolta a Miniszterelnöki Hivatalnak, hogy az átvilágítás tapasztalatainak hasznosítása és egy egységes szabályozási reform elindítása (pontosabban: a közben zajló szabályozási előkészületek egységes szabályozási reform keretében történő folytatása) érdekében **induljon műhelymunka**. E műhelymunka azonban azóta sem indult meg, és egységes szabályozási reformról sem lehetett beszélni annak ellenére, hogy emellett korábban az Országgyűlés és a kormány is elkötelezte magát.

Piacra lépési korlátokat teremtene az utazásszervezői, a vendéglátó üzlet és a kereskedelmi szálláshely üzemeltetőit érintő **minősítő vizsgáról** szóló többször véleményezett tervezet is. E tervezet esetében már a szabályozás célja sem volt világos; érthetetlen volt, hogy az állam miért akar beleszólni olyan kérdésekbe, hogy milyen képesítésű üzletvezetőt alkalmazzon az utazásszervező vagy a vendéglátó cég. Ezeket a kérdéseket a cégek döntésére lehet bízni.

A közúti közlekedésről szóló törvényt módosító előterjesztés a **menetrendszerű személyszállításra kötött koncessziós szerződések** időtartamát egy alkalommal pályázat kiírása nélkül meghosszabbította volna. Ez azonban nem volt indokolt, mivel a szolgáltatáshoz szükséges beruházások nem voltak olyan nagyok, hogy ne térülhetek volna meg a koncessziós szerződés időtartama alatt. Így ezt a megoldást a GVH nem támogatta, mert ezáltal megghiúsult volna a piaci viszonyok változásának lehetősége, az új piaci szereplők piacra lépése. Az államigazgatási egyeztetés szóbeli fázisában, illetve a Közigazgatási Államtitkári Értekezleten a GVH a fenti véleményét fenntartotta, és a kifogásolt rendelkezés kikerült a módosítási javaslatból.

A GVH álláspontja szerint alkotmányellenes diszkriminációt valósított meg a lakáscélú támogatásokról szóló kormányrendeletnek a **jelzáloglevelek kamattámogatásáról** rendelkező része. A rendelet szerint a lakáskölcsönök finanszírozására kibocsátott jelzáloglevél kamataihoz az állam csak a tulajdonában lévő jelzálog-hitelintézet útján nyújtott támogatást, ami nem volt versenysemleges, valamint a tulajdonformák szerinti megkülönböztetés az Alkotmány előírásaiba ütközött, hiszen van nem állami tulajdonban levő jelzálog hitelintézet is.

Több alkalommal véleményezte a GVH a **fogyasztói csoportok** szervezésére és működésére vonatkozó részletes szabályokról szóló előterjesztést (az első véleményezésre 1999 novemberében került sor). A többször átdolgozott előterjesztéssel kapcsolatban a GVH kifejtette azt az aggályát, hogy az ingatlanok vásárlására szerveződő csoportok esetében nagy a veszélye annak, hogy a csoport szervezője valójában – jogszerűtlen – hitelezési tevékenységet fog folytatni. Ezért a GVH azt javasolta, hogy ilyen csoportokat ne lehessen létrehozni, annál is kevésbé, mert az ingatlan vásárlására szerveződő csoportok esetére a tervezet nem számol megfelelő garanciákkal. Hasonlóképpen elvetendő a nyílt csoportok szervezésének lehetősége, mivel ebben az esetben jelentős a pilótajátékhoz hasonló visszaélések veszélye.

A **tankönyvpiac rendjéről** szóló törvényjavaslat két olyan elemet tartalmazott, amelyet a GVH nem tudott támogatni: a köztestület létrehozásának tervét, valamint a tankönyvárak szabályozására választott sajátos megoldás néhány elemét. A törvénytervezet ezen túl is számos ponton számottevően megszigorította a tankönyvek elismerésének feltételeit, amely azzal a veszéllyel járt, hogy egyes – különösen a kisebb volumenű – tankönyvek piacain ellehetetleníti az új termékek megjelenését, és lényegesen lelassítja a termékfejlesztést.

A **reklámtörvény** jogharmonizációs célú módosításának első változatát a GVH szakmailag elfogadhatatlannak tartotta. A módosítás a megtévesztő és összehasonlító reklámokról szóló EU irányelv követelményeit kívánta beépíteni a magyar jogba, de olyan módon, hogy – az említett reklámokkal kapcsolatos eljárásokat teljes egészében a fogyasztóvédelmi felügyelőségekhez telepítve – nem oldotta volna meg a versenysérelmek orvoslását. Ezáltal az irányelvi célok megvalósulása is kétséges volt. Az első tervezetet követően több szóbeli, majd írásbeli egyeztetésen született meg az a kompromisszumos megoldás, amely szerint a megtévesztő és összehasonlító reklámokkal kapcsolatban továbbra is a GVH jár el. Az ilyen reklámok fogalmát a reklámtörvény határozza meg, az ott elhelyezett néhány eljárási kérdés pedig a GVH-ra is vonatkozik. A parlamenti vita során azonban a reklámtörvény további olyan tilalmakkal is bővült, melyek indokoltsága, szakmai megalapozottsága megkérdőjelezhető volt.

Parlamenti képviselői indítványra az Országgyűlés elfogadta a **növényvédő mérnökök és növényorvosok kamarájáról** szóló törvényt. A GVH számos államigazgatási egyeztetésen hangsúlyozta, hogy az új szakmai kamarák létrehozásakor és kormányzati támogatásakor – különösen a versenytársakat tömörítő, erős feljogosításokkal rendelkező kamarák esetén – indokolt hangsúlyosan mérlegelni a lehetséges versenykorlátozó hatásokat is, azonban a jogalkotó a szakmához tartozók érdekeit a versenyhez fűződő közérdek elé helyezte. A GVH véleménye szerint egyértelműen alkotmányosértő, diszkriminatív rendelkezés (csak magyar állampolgár lehet a kamara tagja) került a törvénybe.

A GVH a **kormány felkérésére, a versenytörvény vonatkozó rendelkezése alapján egy, a hazai üzemanyagpiac helyzetéről, a számba vehető versenyjogi és kormányzati lépésekről szóló elemzést készített.** Ebben a GVH kifejtette, hogy mivel a Mol, mint a szektor domináns szereplője, a többi piaci szereplő számára megkerülhetetlen, a fogyasztói érdekeket is szem előtt tartva két megoldás képzelhető el az üzem-

anyagárok tekintetében. Egyrészt, lehetséges az árkontroll valamilyen formája (a Mol és a kormány közötti megállapodás vagy állami kényszer, azon belül is a versenyjogi eszközök alkalmazása vagy a hatósági ármeghatározás). Másrészt, megfontolható a szabályozási környezet oly módon való átalakítása, hogy más vállalkozások is piacra léphessenek. A versenyjogi eszközök alkalmazása csupán eseti és utólagos megoldást jelenthet, míg a hatósági ármeghatározás – amellet, hogy költségigényes – bár a problémát látszólag megoldja, annak forrását nem szünteti meg. A **szabályozási környezet megváltoztatása** a probléma forrását küszöbölne ki, ugyanakkor megvalósítása megfelelő előkészítést, költség- és idő-ráfordítást igényel.

A **gyógyszerek árának befagyasztása** idején a kormány különböző fórumokat hozott létre a gyógyszerpiac akut és idült problémáinak megoldására. Az ezredfordulón kormányrendelettel létrehozott Társadalombiztosítási Ár- és Támogatási Bizottság (TÁTB) munkájában tanácskozási jogot kapott a GVH. Ezzel párhuzamosan jött létre a Gyógyszerek Társadalombiztosítási Támogatásának Hosszú Távú Elveit és Stratégiáját Előkészítő Bizottság (THEB), melybe a GVH is delegált tagokat, illetve elemzést is készített a gyógyszer ár- és támogatás-szabályozás EU konform átalakításáról. Ezek a munkák azonban a GVH véleménye szerint nem hozták meg a várt eredményeket. Míg a TÁTB munkájában a támogatási döntések elvi megapozása helyett az egyedi támogatási döntések megvitatása lett a fő feladat, addig a THEB abbahagyta tevékenységét.

---

*„2000 elején jelent a hivatal munkatársai által összeállított **európai versenyjogi esetgyűjtemény**. A gyűjtemény 23 ügy ismertetését tartalmazza, és a szélesebb szakmai közvélemény számára is elérhetővé teszi a legfontosabb közösségi versenyjogi esetek megismerését.”*

*„Az EU csatlakozásra történő felkészülés alapvető célkitűzése, hogy a GVH alkalmassá váljék mindazon feltételek és kritériumok teljesítésére, amelyeket az uniós intézmények (alapvetően a Bizottság) a tagállami versenyhatóságokkal szemben támasztanak. Ezt a célt szolgálta a **Phare Technikai Segítségnyújtás** keretében finanszírozott egy hetes szemináriumsorozat, a GVH szakkönyvtárának a közelmúlt nemzetközi kiadványaival, szakkönyveivel való kiegészítésére és a hivatal számítógépes hálózatának korszerűsítésére is.”*

*„Az OECD programja az év során tovább folytatódott, ennek keretében egyebek mellett az **olasz versenyjogi szabályozás** és gyakorlat átvilágítására is sor került, a felmérés megvitatásában az **egyik kérdező ország a GVH munkatársai által képviselt Magyarország** volt, ami megtisztelő szakmai elismerést jelent a hivatal számára.”*

*„2000-ben ünnepelte – szerény keretek között – a GVH **tíz éves évfordulóját**. A munkatársak részére mintegy kéthavi illetménynek megfelelő jutalmat fizetett a hivatal.”*

ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
fogyasztók megtévesztése	86	47	47
erőfölénnyel visszaélés	56	19	12
versenykorlátozó megállapodás	18	11	96
fúzió*	70	3	3
összesen	230	80	158

*Az „elmarasztalás” oszlop értelmezése: tiltás vagy feltételszabás

Budapesti Értéktőzsde Zrt.

A versengés egyidős az emberiséggel, természetes, ösztönös igény bizonyítani, hogy jobbak, különbek vagyunk másoknál. A verseny az emberiség, ezen belül természetesen a gazdaság fejlődésének is talán legfontosabb mozgatórugója volt és lesz a jövőben is. A verseny ugyanakkor csak abban az esetben tudja kifejteni jótékony hatását, ha abban egyenlő feltételekkel indulhat bárki. E tekintetben óriási a felelőssége mindenfajta versenyszabályozó hatóságnak és intézkedésnek, hiszen feladatuk a névvel ellentétben nem a verseny szabályozása, hanem a természetes versenyhelyzet biztosítása.

Ilyen persze csak laboratóriumi körülmények között állítható elő. Különösen igaz ez egy olyan országban, mint Magyarország, ahol hasonlóan a többi, piacgazdaságot csak jelentős késéssel építő országban, a hazai szereplők jelentős hátrányból indultak a fejlett piacok szereplőivel szemben. A hatóságok számára így a feladat egy folyamatos kötéláncot jelent, hogy megtalálják az egyensúlyt a verseny mindenhatóságába vetett hit és a hazai szereplők versenyhátrányának mérséklésére irányuló törekvések között.

A közhiedelemmel ellentétben a tudatlan fogyasztóra épülő üzleti modell sokkal kevésbé jövedelmező, mint a tudatos fogyasztóra épülő modell. A tudatos fogyasztó a szolgáltatások szélesebb körét használja a céljainak megfelelően. Döntéseinek nagyobb hatásfoka az ügyfél elégedettség növekedésén keresztül a vállalkozás stabil, hosszú távú partnerévé válik. Pusztán ezen elméleti fejtegetés alapján a tudatos fogyasztói döntések központi, hatósági támogatása szükségtelen lenne, hiszen minden szolgáltató saját érdeke, hogy az ügyfelet a maximális informáltság állapotába hozza a tudatos döntés megkönnyítése érdekében. Persze az elmélet ez esetben sem feltétlenül egyeztethető össze a gyakorlattal, ezért szükség van arra, hogy szolgáltatói oldalról a maximális átláthatóságot szigorú szabályrendszer is védje.

Ez azonban csak az érem egyik oldala. A tudatos fogyasztói döntés ugyanis feltételezi a racionális fogyasztói magatartást, az igényt, hogy a döntés megalapozott legyen. Ez az a pont, ahol sokkal nagyobb szükség van központi szerepvállalásra, mert a tudatos fogyasztói magatartást éppúgy tanítani kell, mint akár a matematikát. Ellenkező esetben semmilyen szabályrendszer sem tudja megvédeni a fogyasztót saját magától.

2001.

A hatékony versenyzés feltételeinek megteremtése

Ebben az évben befejeződött a **távközlési szektor piacnyitásának előkészítése**, és jelentős lépések történtek ugyanebbe az irányba a **villamosenergia-szektorban** is. Ezzel megnyílt az út – még ha korlátozott mértékben is – a verseny kialakulása előtt. Ezenkívül lépések történtek az autonóm, a szektorális szabályozást **felügyelő hatóságok** megteremtésére, megerősítésére. Az érintett szektorokban a vállalatok magatartását a piacnyításra való felkészülés jellemezte. A monopolszolgáltatók részéről – különösen a távközlésben – ez észlelhetően a piaci pozíciók megőrzésének, megerősítésének szándékában mutatkozott meg. Továbbra is hiányzott az egységes és átfogó, a többi – állami, önkormányzati szintű szabályozást igénylő – szektort is felölelő szabályozási reformot célzó munka.

A **közfeladatokat ellátó állami szervek, illetve az állami tulajdonú gazdálkodó szervezetek** támogatások nyújtásával, beszerzői mivoltukban, kizárólagos jogokat; különleges jogokat adó szerepkörükben számtalan piacvaró, piactorzító hatású beavatkozás elindítói lehettek. Azok a szabályok, amelyek az állami és önkormányzati támogatások valamennyi formája feletti kontroll megvalósítását (vagy a közbeszerzési eljárásokat tették kötelezővé, illetve a közfeladatoknak minősített feladatok ellátását kötelező pályáztatással, határozott időre, hatékony ellenőrzés mellett alakították kiadhatóvá a gazdálkodó szervezetek számára), a társadalmi jólétet szolgálták, s a versenyben, a **versenyzetetésben rejlő előnyöket** voltak hivatottak kiaknázni a köz érdekében.

A közbeszerzési törvény módosítása

A **közbeszerzésekről szóló törvény** módosítása egyértelműbbé tette az állami támogatásból megvalósítandó beszerzések szabályait. A bírságolás további szigorítása, a jogsértés megállapítása esetén kiszabható bírság kötelezővé tétele azonban felvetette a túlszabályozás veszélyét. A törvénynek kiemelkedő szerep jutott a piaci viszonyok alakításában azáltal, hogy a potenciális beszállító vállalkozások számára egyenlő esélyeket biztosíthatott az állami megrendelésekhez való hozzáférést illetően. Több példa is mutatta, hogy a törvény alanyi hatályára vonatkozó rendelkezés nem alkot zárt rendszert, ezért a törvény **könnyen megkerülhető**.

Állami szerepvállalás

Ebben az évben a **Széchenyi Terv határozta** meg az állam gazdasági szerepvállalásának súlypontjait, a fejlesztés elsődleges területeit. A hasonló állami szerepvállalással kapcsolatban mindig kérdés, hogy az expanzív állami szerepvállalást **milyen területeken és módszerekkel, mekkora mértékig és időtartamra** célszerű növelni. Fontos az esetleges piacvarásra, a gazdasági növekedésre, a jóléti szempontokra, a fenn-

tartható fejlődésre gyakorolt hatások együttes mérlegelése. A 2001. évi támogatásokból részt kaptak a mikro-, kis- és középvállalkozások. Így az érintetteknek lehetőségük nyílt fejlesztésekre, piaci terjeszkedésre, erősödött a piaci pozíciójuk és a versenyképességük. Mivel a támogatási összegek odaitélése pályázat útján történt, a konstrukció versenypolitikai szempontból elvileg nem jelentett problémát. Kétségtelen azonban, hogy mivel a támogatások jelentős hányada nem normatív jellegű volt, ezért **nem volt zárható ki a diszkrimináció** megjelenése sem.

Új lehetőségek a versenytörvényben

A versenytörvény módosításával lehetővé vált a GVH versenyfelfogását, várható jogalkalmazói irányvonalát tükröző közlemények kibocsátása. A **közlemények** nem jogszabályok, kötelező erővel nem bírnak, céljuk a vállalkozóknak támpontokat adni, kiszámíthatóvá tenni a helyenként széles mérlegelési jogkörrel rendelkező versenyhatóság fellépését.

A versenytörvény felsorolja a GVH által, a **tényállás tisztázása** érdekében felhasználható eszközöket. A módosítások eredményeként a GVH képviselője hozzáférhet a számítógépen tárolt információkhoz is. Egyértelművé vált, hogy a hivatal kitől kérhet információt, magyarázatot. Emellett kivételes helyzetben, lemásolás, kivonat készítés céljából az iratok nyolc napra vehetők birtokba. Lehetővé vált az ügyfél iratainak zár alá vétele. Emellett a törvény részletesen szabályozta az előzetes értesítés nélküli helyszíni kutatás szabályait. A vizsgáló nem csak az ügyfél telephelyén tehet önhatalmúlag intézkedéseket, hanem magáncélú helyiségekbe is beléphet, és ott kutathat. E vizsgálathoz a GVH a rendőrség közreműködését is kérheti. Garanciaként szolgál, hogy házkutatásra csak előzetes bírói engedély alapján kerülhet sor, amelyet az illetékes megyei bíróság elnökénél kellett előterjeszteni.

A kartellügyek feltárásának másik fontos és a nemzetközi gyakorlatban sikerrel használt eszköze az úgynevezett **engedékenységi politika** versenyhatósági alkalmazása. Ilyen esetben a kartellben részt vevő vállalkozás szolgált olyan bizonyítékot a versenyhatóságnak, amellyel az képes felderíteni a jogellenes magatartást. Ezért cserébe az engedékenységi kérelemmel élő vállalkozás a bíróság elengedésében vagy bírságcsökkentésben részesül, akkor is, ha versenyjogi felelőssége egyébként megállapítható lenne.

Hírközlési, posta, távbeszélő szolgáltatás

Mivel a GVH a szektor újraszabályozási folyamatában kezdetektől fogva tevékenyen részt vett, közvetlen tanúja lehetett annak, hogy a két hírközlési részterület piacának együttes és egységes szabályozása elhibázott döntés volt. A **hírközlési törvény túlságosan távközlés centrikus lett, a postai szolgáltatásokra kevesebb figyelem jutott**, a rá vonatkozó szabályok helyenként ellentmondásosak, kevésbé kiérlelték lettek.

A GVH határozottan és sikerrel támogatta – az EU vonatkozó rendeletével összhangban – a **távbeszélő-szolgáltatói piacon** jelentős erővel rendelkező szolgáltató előfizetői hurok megnyitására irányuló kötelezett-

ségének törvényben való rögzítését, ugyanakkor e kötelezettség (a hazai többszereplős piaci feltételekhez igazodó) differenciálását. Az aszimmetrikus szabályozás ezen eleme a kisebb méretű helyi koncessziós társaságokat kívánta helyzetbe hozni annak érdekében, hogy azok megkapaszkodhassanak a piacon, mintegy ellensúlyt képezve a piacvezető szolgáltatóval szemben.

Ami a **hírközlési piac verseny előtti megnyitását** illeti, két területen nem könyvelhet el sikert a GVH. Az egyik: az országos műsorszétoztás és műsorszórás továbbra is kizárólagos joggal végezhető, koncessziós tevékenység maradt, ami ellentétes volt Magyarország jogharmonizációs kötelezettségével. A témában el nem fogadott GVH-javaslat a koncesszió helyett egyedi engedélyezési rendszer kidolgozására irányult. A másik: a „kijelölt egyetemes postai szolgáltató” további kizárólagos jogokkal való megtámogatása (postai pénzforgalmi és pénzügyi szolgáltatások és a belföldi postautalvány szolgáltatás nyújtása). A GVH minden lehetséges fórumon kifejtette, hogy a kizárólagos jogok széleskörű fenntartása túlterjeszkedik a szabályozással elérni kívánt célon, nem felel meg a versenykorlátozás arányossági követelményének. A hivatal álláspontja azonban nem talált megértésre.

Villamosenergia: ágazati felügyeleti hatóság és összevásárlási korlátozások

A **villamosenergiáról szóló törvény (VET)** előkészítése során a GVH újra felhívta a figyelmet a törvénytervezettel kapcsolatos, korábban is hangoztatott ellenvetéseire, mint a **kettős vertikum problémája**, a **befagyott költségek kompenzációja** és a **számvetési leválasztás**, amelyek nehezítik a valódi verseny kialakulását. Ugyanakkor a GVH a kodifikációs munka során két kérdésre – az ágazati felügyeleti hatóság megerősítésére és a tervezett összevásárlási korlátozásokra – összpontosított. A VET egyfajta **szektorális fűzőellenőrzési rendszert** írt le, amelyhez a verseny érdekében kialakított **összevásárlási korlátok** is tartoztak, és amelynek érvényesítése a Magyar Energia Hivatal (MEH) feladata lett. Örömteli, hogy a VET lényegében megteremtette a **független felügyeleti hatóságot** az energia szektorban, de látható, hogy még számos ponton további erőfeszítésekre volt szükség annak érdekében, hogy a rendszerirányításért felelős MAVIR is erős és független szereplője legyen a részlegesen liberalizált energiapiacnak.

Verseny és közszolgáltatás az egészségügyben

Az **egészségügyi közszolgáltatások** nyújtásáról, valamint az **orvosok jogállásáról** szóló törvény tervezete a GVH álláspontja szerint a korábbihoz képest jó irányba fejlődött. Az „egészségügyi közszolgáltatás” fogalmába tartozó funkciók – az **állam szabályozó szerepének és a tulajdonosi, vagyonekezelői szerepkörének elkülönítését** – határozottabb különválasztását javasoltuk, hangsúlyozva, hogy ezek a tervezetben nem válnak szét egyértelműen, és így hosszú távon a szabályozási és tulajdonosi funkciók keveredése a versenysemleges szabályozási környezet kialakulását gátolhatja, káros piactorzítások forrásává válhat. A piaci viszonyok átláthatóságát növelte az, hogy a közfeladat ellátásra a **szereződéses partner kiválasztása pályázati rendszerben** kerülhetett sor. A közfeladat-ellátási szerződés és a közfeladat-átvállalási szerződés esetében a GVH szükségesnek tartotta a **szereződés legrövidebb, illetve leghosszabb időtartamának meg-**

tározását – a versenypiaci szituáció lehetővé tételének érdekében. Ez az időtartam – a parlamenti fázisban képviselői módosító javaslat nyomán – véleményünk szerint túlságosan hosszú lett (25 év), ami a piaci struktúra túlságos megmerevedését eredményezheti olyan körülmények között, amikor közgazdaságilag (a befektetések megtérülésének szükséges idejével) ez nem volt indokolható. Ezzel összefüggésben szükségesnek láttuk azt is, hogy a közfeladat ellátási „fővállalkozói” szerződések esetén is történjen meg – 2-3 év alatt – e szerződések összhangba hozása a törvényi előírásokkal. Ilyen rendelkezést a törvény ma nem tartalmaz.

Csak remélni lehetett – de a garancia hiányzott –, hogy a közfeladat ellátásért felelős önkormányzatok nem tartós **helyi monopóliumhelyzetek** kialakulását segítették elő, hanem a versenybarát, hatékonyságra ösztönző megoldásokat részesítették előnyben. A verseny indokolatlan korlátozásának tekintettük azt a korlátozást is, amelynek értelmében az egészségügyi célvagyon megszerzője csak a vagyontárgyat használó egészségügyi szolgáltató lehet, hiszen ez a külső tőkebeáramlást akadályozhatja. Álláspontunk szerint az orvosi szolgáltatások piacán az **árverseny korlátozása** (Magyar Orvosi Kamarának adott szabályozási jogosítvány) sem indokolható. Egyetértettünk azonban elvi megfontolások alapján azzal, hogy a gyógyító egészségügyi szolgáltatások nyújtásában sem közvetlenül, sem közvetetten ne vegyenek részt olyan vállalkozások, amelyek a kapcsolódó piacokon (gyógyszer, orvostechnikai eszköz) érdekelték. Szükség lehet a szigor olyan irányú enyhítésére, amely a befektetéseket, bár nehezíti, de nem teszi lehetetlenné, ugyanakkor garanciákat ad arra, hogy az e területekről érkező **befektetők kontroll alatt** maradjanak, irányítási jogokhoz sem külön-külön, sem együttesen ne jussanak.

Építési tervezési minimál díjak

A Magyar Országgyűlés Területfejlesztési Bizottságának Elnöke a Magyar Építész Kamara (MÉK) elnökének megkeresésével kapcsolatosan kérte ki a GVH szakmai álláspontját. A MÉK elnöke az építési tervezési díjak nyomottsága, és az építési tervezési munka minőségének garantálhatósága miatt tartaná indokoltnak kötelező minimál díjak bevezetését. A GVH véleménye az, hogy hamis az a következtetés, hogy a kontárok és a külföldi tervezők működésétől a piacot, illetve az adóeltitkolás ellen az államot a minimál árak védnék meg. A GVH álláspontja szerint tehát a meglévő jogi eszközök következetesebb, hatékonyabb alkalmazását a MÉK a saját hatáskörében meg tudja tenni, ezen túli többlet eszközöket nem indokolt adni, mert érdemi többlet garanciát nem adnak, ellenben a versenyellenes hatások igazolhatóak.

„Az Európai Bizottság 2001. évi jelentése Magyarország előrehaladásáról a tagság felé” című dokumentum, három, a jövőre mutató javaslatot fogalmaz meg: 1) javasolja a jogközelítési munka folytatását, az időközben a közösségi jogban bekövetkezett változások követését, 2) hangsúlyozza, hogy a jövőben a jogalkalmazást illetően a versenyre komoly sérelmet jelentő ügyekre érdemes a GVH kapacitásait összpontosítani, 3) aláhúzza a bírák versenyjogi képzésének fontosságát, különös tekintettel természetesen a közösségi versenyjogi képzésre.”

„A módosítást követően a **versenytanács tagjainak kinevezése** a korábbi határozatlan időtartamtól eltérően határozott időre: hat évre szól. További módosítás, hogy a **versenytanács elnöke** feladatainak köre kibővült azzal, hogy konkrét ügyekben is eljárhat.”

ügycsoport	ügyszórá határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
fogyasztók megtévesztése	59	31	50
erőfölénnyel visszaélés	33	3	10
versenykorlátozó megállapodás	10	1	0
fúzió*	81	2	14
összesen	183	37	74

*Az „elmarasztalás” oszlop értelmezése: tiltás vagy feltételszabás

Vértés András

elnök

GKI Gazdaságkutató Zrt.

Bár az utóbbi időben számos megnyilatkozás és konkrét lépés a világban és Magyarországon olyan érzetet kelthet, hogy túl nagy szerephez jutott a verseny a gazdaságban, de én nem gondolom, hogy ez így van. Az elmúlt két évtizedben Magyarországon a piacok teljes mértékben átalakultak.

Olyan túlkínálat, áru- és szolgáltatás bőség jelent meg, amit talán sohasem reméltünk. Néhány nappal a legújabb elektronikus kütyű amerikai megjelenése után ez megvehető Budapesten is. A fogyasztói, a beruházási piacokon, a szolgáltatásokban a korábbi helyzettel ellentétben a vevők váltak meghatározó szereplőkké. A 17 és 19 éves gyermekem el nem tudja képzelni milyen volt az, amikor vonalas telefonra 10 évet kellett várni, nem hiszik el, hogy országos tervhivatali dolgozóként nem kaptam meg az áhítózott Skodámat, és egy kollégám édesapjának Daciáját kellett megvennem ahhoz, hogy autóm legyen. Persze a verseny nem mindig tisztességes, persze a verseny nem mindig igazságos, persze nem mindig az a győztes, aki a legjobb, de számos helyen így van máshol is. Wimbledon bajnoka pár héttel később ki kaphat a ranglista 88. helyezettjétől egy kis versenyen. Miért jó ez? Mert a 88. is kihívhatja az elsőt. Ezért kell a versenyt védeni, nemcsak a gazdaságban, hanem a tudás gazdaságban is, az oktatásban is, és a kultúrában is. Persze a verseny sem old meg mindent, elképzelhetők olyan nemzeti érdekek, amelyek a verseny bizonyos korlátozását indokolják. Magyarország gazdaságának mérete aligha indokolhatja 10-20 nagy cég versenyét pl. az energetikai piacon, a pénzügyi piacokon, a közszolgáltatásokban. De pozitív hatásokkal jár pl. a gázszolgáltatási piac megnyitása. A versenyhez tudatos, állami piacépítő politika is kell, tisztességes és átlátható szabályozással a monopol – és oligopol – pozíciók korlátozásával. A verseny kibontakozása hatalmas előnyökkel járt Magyarországra számára, és a gazdaságpolitika alapfeladata a jövőbeni versenyképesség elősegítése is.

Éppen azért, mert a globalizáció korában a piacok lényegében összeolvadtak, ezért a fogyasztó számára átláthatatlan kínálat jelenik meg a termékek és szolgáltatások piacán. A fogyasztó vásárlásai során részben rutinszerűen cselekszik, vagyis megveszi azt, amit megszokott. Másrészt a rendelkezésére álló nagyon minimális információ alapján választ az „ismeretlen” termékek közül. (Például amikor szokatlanul sok a szúnyog, akkor olyan fogyasztók is keresnek szúnyogirtót, akik ilyet nem szoktak vásárolni. Ezért fogalmuk nincs, hogy melyik mire jó, vagy melyik a jobb.) A jól informáltság tulajdonképpen mindkét típusú vásárlás esetén fontos. A rutinnál azért, mert igaz hogy megszoktunk valamit, de ettől még nem biztos, hogy a valóban jobbat használjuk. Emellett a termékek és a szolgáltatások nagy részénél egyéni preferencia kérdése az, hogy mi a jobb (ízlesek és pofonok különbözők). Akkor tudja a fogyasztó a saját valódi preferenciáit kialakítani és ennek megfelelően választani az átláthatatlan termék és szolgáltatás választékából, ha egyértelmű a saját érték skálája és a termékekről megszerzett információk alapján be tudja azonosítani a valóban számára legkívánatosabb portékát. De a tudatosság nem csak a sok termék közül való választásban, hanem egyálta-

lán a fogyasztás alapelveiben és mértékében is meghatározó. A fogyasztói társadalom mindenféle eszközzel arra próbálja rávenni az egyszerű polgárt, hogy vegye meg az éppen „divatos” cuccot. Ez arra készlet, hogy a családok túlvásárolják magukat, olyan termékeket és szolgáltatásokat is fogyasztanak, amire valójában nem igazán lenne szükség. Fontos a tudatosság a környezetet védő vagy legalábbis minimálisan terhelő termékekénél. Tudatos egészségvédelemre van szükség. Az emberek szinte mindent hajlandók megtenni az egészségükért, de csak akkor, amikor már nem egészségesek. A korrekt, alapos és valóságos tájékoztatás a megfelelő fogyasztói döntések alapvető feltétele. A GVH elveivel és konkrét gyakorlatával is nagyon sokszor kiállt emellett.

Nyilván más a GVH szerepe azokban az országokban ahol 60-80 éve szabad piacgazdaság működik. Magyarországon a rendszerváltást követően a GVH azonnal áthozta a legfontosabb elveket a nyugat-európai gyakorlatból. Első perctől fogva a versenytörvény tisztességes magatartást követelt meg, nem engedte a piaci erőfölénnyel való visszaélést, a verseny indokolatlan korlátozását, a fogyasztók félrevezetését stb. Ugyanakkor a GVH adott időt a gazdaságban az új viszonyok bejáratására. A hivatal eleinte alig-alig büntetett, vagy csak igen mérsékelt összegekkel. Ugyanakkor a 2000-es évekre világossá vált, hogy vannak olyan piacok, ahol a versenyt a szereplők súlyosan korlátozzák és nagy társadalmi költségekkel járó kartell megállapodásokat, vagy más egyezségeket kötnek. A GVH a második évtizedben egyre határozottabban lépett fel ezek ellen. A piaci verseny alapvető szabályait súlyosan és a társadalom számára nagy értékű hátrányokat okozóan megsértőket elkezdte keményen szankcionálni. Úgy érzem a GVH legfőbb eredménye ez a fokozatosság. Nem várta el, hogy az elején minden tökéletes legyen, de egyre magasabbra emelte a léceket és soha nem engedett a követelményekből lefelé.

2002.

Célegyenesben a jogharmonizáció

Az állam szabályozói beavatkozásai 2002 folyamán összességében nem gyakoroltak jelentős hatást a piaci viszonyok alakulására, ami részben a választások évével szokásosan együtt járó **mérsékelt intenzitású jogszabályalkotással** függött össze. Tovább folyt a **jogharmonizáció**, amely a magyar vállalatokat az európai uniós csatlakozás után kötelezően érvényesülő verseny- és működési feltételekhez szoktatta hozzá, illetve az ehhez való közeledést ütemezte. Míg 2001-ben a Széchenyi Terv határozta meg az állami szerepvállalás súlypontjait, addig 2002-ben – a források kimerülése, a szociális intézkedések előre sorolása és a kormányzó politikai akarat változása miatt – háttérbe szorult a vállalatok beruházási döntéseit közvetlenül befolyásoló **támogatási rend**, és a gazdasági szereplők közül (legalábbis a deklarációk szintjén) a kis- és középvállalatokat, magántermelőket a nagyobb szerveződésekkel szemben preferáló bánásmód.

Trendek

Az **élelmiszerpiacon** jelentős áringadozások történtek a sokszereplős és ezért erős versennyel jellemzett hússzektorban. A kormányzat az agrárpiaci rendtartáson keresztül próbálta a kilengéseket csillapítani, az ad hoc beavatkozások azonban most sem vezettek kellő eredményre.

A **pénzügyi szektorban** az állami tulajdon csökkenése volt várható a Földhitel- és Jelzálogbank és a Postabank privatizációjára vonatkozó döntéssel. A versenyfeltételek javulását eredményezte a majdani magánosítás túl, hogy a Diákhitel Központ Rt. által eddig kizárólagosan a Postabankon keresztül nyújtott hitelt 2003 februárjától valamennyi magyarországi hitelintézetnél vezetett számlára lehetett kérni.

A **távközlési szektort** érintő legjelentősebb változás a távbeszélő szolgáltatásra kötött koncessziós szerződésekben biztosított kizárólagos jogok lejárta. Az elvárt hatásokhoz képesti szerényebb eredményben a távközlési piac már 2000-2001-ben kezdődött globális visszaesése, továbbá jogalkotási és jogalkalmazási hibák is szerepet játszottak.

A **gyógyszerpiacon** erős küzdelem folyt a fogyasztókért, egyes vállalatok a törvényesség határán lévő eszközöket is bevetettek. Tovább koncentrálnak a gyógyszer-nagykereskedelem. A GVH 2002-ben hagyta jóvá három gyógyszergyártó cég, illetve gyógyszereszek tulajdonszerzését a korábban állami tulajdonú HUNGAROPHARMA Rt.-ben. A nagy koncentráció nem vetett fel különösebb versenyjogi aggályokat, ugyanis a gyártók könnyen megkerülhették a nagykereskedelmet, a gyógyszertárak nem rendelkeztek hosszú távú beszerzési szerződésekkel és általában több nagykereskedővel álltak kapcsolatban.

A **villamosenergia-piac** kínálati oldalán a jogszabályi háttér hiányosságai ellenére átalakulás, több új kereskedelmi vállalat megjelenése volt tapasztalható. A közvilágítási piacon korábban kizárólag a villamosenergia-szolgáltatás piacán monopolhelyzetben lévő áramszolgáltatók tevékenykedtek, újabban más versenytársak megjelenése is megfigyelhető volt. Az önkormányzatok ugyanakkor – részben a jogi szabályozás hiányosságai miatt is – továbbra is kiszolgáltatók voltak az áramot is szolgáltató vállalatoknak, a védelmükben a GVH jelentős bírságok kiszabására kényszerült az erőfölényükkel visszaélő áramszolgáltatókkal szemben.

A **kiskereskedelmi forgalom** – az erőteljes jövedelemkiáramlással összhangban – nagymértékben, változatlan áron több mint, 10 százalékkal emelkedett. A kiskereskedelmi vállalkozások terjeszkedése az előző évekhez hasonló volt. Tovább nőtt a kereskedelmi láncok saját márkás termékeinek szerepe. A háztartási gépek és elektronikai cikkek kínálatára és az alkalmazott árakra egy jelentős külföldi tapasztalattal és tőkeháttérrel rendelkező piaci szereplő (az Electro World) belépése átmenetileg igen erős hatást gyakorolt. Folytatódott az **utaztatási piac** átalakulása, annak tisztulásáról azonban még nem beszélhettünk.

Végrehajtási szabályok az Európai Megállapodás versenyjogi rendelkezéseire

Az Alkotmánybíróság még 1998 júniusában nyilvánította ki a magyar jogban egy kormányrendelettel kihirdetett, a Társulási Tanács (TT) határozataként megalkotott végrehajtási szabályok alkotmányellenességét. Az Európai Bizottsággal folytatott gondos és hosszadalmas előkészítő munka eredményeként született meg 2002 januárjában a TT új határozata, amely megnyugtatóan orvosolta az alkotmányossági aggályokat. E jogi megoldás révén a magyar versenyjog mintegy duplikálódott, **a hazai ügyekre továbbra is a magyar versenytörvény előírásait kellett alkalmazni, míg a közös kereskedelmet érintő magatartásokra az új törvénnyel közzétett európai közösségi jogot.** Mivel a közösségi szabályokat a hazai jogban kihirdető jogszabályok csak áprilistól léptek hatályba, és az ezt követően elkövetett magatartásokra irányadóak, 2002 folyamán még nem került sor az alkalmazásukra.

A nagyméretű kiskereskedelmi láncok megrendszabályozása

A különféle szakmai érdekérvényesítő szervezetek nyomására újra és újra felmerül a nagyméretű kiskereskedelmi láncok működésének szabályozása iránti igény. A megnövekedett vevői erővel rendelkező kereskedők egyes vélemények szerint akaratukat korlátlanul rá tudják kényszeríteni a beszállító partnereikre, így azok gazdálkodása az alacsony átvételi árak és a hosszú fizetési határidők miatt sok esetben ellehetetlenülhetett. A vevői erővel történő visszaélések megakadályozására általában két megoldást szoktak javasolni, a **beszerzési ár alatti értékesítés tiltását**, illetve a **szereződéskötési gyakorlatokra vonatkozó valamilyen korlátozást.** A GVH már korábbi törvényalkotási kezdeményezések kapcsán is vizsgálta a kérdést, a nemzetközi szakirodalom és a tapasztalatok alapján azonban úgy döntött, hogy nem támogatja az ilyen irányú szabályozási törekvéseket.

Továbbra sincs fogyasztói csoportszabályozás

A fogyasztóvédelmi törvény 1997-ben írta elő azt, hogy a fogyasztói csoportok szervezéséről és működéséről kormányrendeleti szabályozást kell készíteni. A kormányrendelet hosszú előkészületek után 2001-ben készült el, a kormány a **hatályba léptetést egy évvel elhalasztotta**, majd 2002 decemberében **újabb másfél év haladékot** kaptak az ezen a piacon érintett vállalatok. Ez az elfogadhatatlan, s vélhetően mulasztásos alkotmányvétség is megvalósító halasztás olyan piacon következett be, ahol nagy volt az **információs aszimmetria** a felek között, és a konstrukció az átlagosan felkészült fogyasztó számára is nehezen átláthatóvá, bonyolulttá vált. Halaszthatatlanul fontos tehát a fogyasztói érdekeknek megfelelő, minimálisan a fogyasztói tájékoztatásra, az elállási jogra vonatkozó rendelkezések mielőbbi hatályba léptetése, mert e vállalatok egyre inkább kiterjesztik a tevékenységüket az ingatlanhitelezés jellegű, hosszú távú (akár 10 éves időszakot is átívelő) szerződésekre.

Nemzetközi kapcsolatok

Lényeges elemét képezi a csatlakozási felkészülésnek, hogy 2002 októberében a GVH felkérést kapott a közösségi versenyhatóságtól, a Bizottság Verseny Főigazgatóságától, hogy más **tagjelölt országok versenyhatóságaival** együtt vegyen részt a közösségi versenyjog kibővült Közösségben való tagállami alkalmazásának mikéntjét kidolgozó munkacsoportban.

A globalizáció versenyre gyakorolt hatásaira válaszul a versenyhatóságok 2001 novemberében olyan nemzetközi együttműködést kezdeményeztek, amely az **International Competition Network (ICN)** keretében valósul meg. A hálózathoz a GVH 2002 januárjában csatlakozott. 2002-ben a koncentrációk ellenőrzésének egyes kérdéseiben és a versenypártolás témakörében indult el a munka. A GVH a versenypártolás kapcsán a hazai gyakorlatról adott jelentést, a fúziók tekintetében pedig a GVH honlapján egy, az ICN által kidolgozott, egységes adatlapon szolgáltatott információkat a vállalkozások részére.

---

*„Az államtitkári értekezleten az előző kormányzati ciklusban rész vett a GVH elnökhelyettese, így a **GVH jogszabály-véleményezési tevékenysége** ezen a fórumon is érvényesülhetett. A kormányváltást követően a GVH ezen lehetősége megszűnt, a hivatal informáltsága is lecsökkent. Az év második felében hiányzott ez a korrekciós lehetőség.”*

*„2002. elején a GVH bevezetett egy ezen a területen hazánkban úttörő jellegűnek mondható belső képzést. Az **Antitröszt közgazdaságtana** című képzés célja, hogy a résztvevő vizsgálók megismerjék a versenypolitikai elemzések, eljárások során alkalmazható speciális közgazdasági fogalmakat és ennek eredményeként pontosabban tudják elemezni a piaci szerkezeteket, a piaci szereplők viselkedését, illetve könnyebben tudják azonosítani a versenypolitikai szempontból aggályos gyakorlatokat.”*

„A 2001 februárjában hatályba lépett versenytörvény-módosítás kibővült vizsgálati jogosítványokkal vértette fel a GVH vizsgálóit. A törvényt módosítást követően, alapos előkészítő munkák után megalakult, kizárólag kartell ügyekben vizsgálódó **Kartell Csoport** 2002-ben sikeresen alkalmazta e kibővült jogosítványokat, többek között több rajtaütésszerű vizsgálatot is végzett az eljárás alá vont vállalkozások telephelyein.”

„2002. február 1-től indult el a **GVH új honlapja** (www.gvh.hu). Az új honlap célja, hogy élvezhetővé és gyorsabbá tegye a versenyjogi és versenypolitikai témák és anyagok iránt érdeklődők számára a hasznos, naprakész információt a hivatal működéséről és az egyes aktuális ügyekről. Űrlapjaink internetes elhelyezése máris igen hasznosnak bizonyult, megkönnyítette a kérelemre induló ügyek intézését. A hivatal a honlapon teszi közzé határozatait és a jogerős bírósági döntéseket, valamint azokat a fontosabb szakmai elemzéseket is, amelyek korábban a Versenyfelügyeleti Értesítőben jelentek meg.”

ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
fogyasztók megtévesztése	52	36	35
erőfölénnyel visszaélés	36	15	219
versenykorlátozó megállapodás	18	10	182
fúzió*	65	3	8
összesen	171	64	444

*A „elmarasztalás” oszlop értelmezése: tiltás vagy feltételszabás

Bruno Lasserre

President of the Autorité de la concurrence (France)

First and foremost, I would like to wish a very happy birthday to the GVH.

I was appointed President of the French Competition Authority in 2004, the same year that saw both the setting up of the European Competition Network and Hungary's accession to the European Union. So, I had an orchestra seat to personally witness the impressive development of the GVH and its continued commitment to making the European Competition Network the success story that we all know. In fact, the GVH is one of the most active members of the ECN if one looks not only at participation in the working group meetings, but also in terms of implementation of EU competition provisions at national level. The GVH has notably played a key role in the Cooperation issues group, which it chairs and which is a very important and productive ECN working group. I am confident that this strong contribution will continue in the future, as I know that the President Nagy Zoltán has always put at the heart of the GVH's priorities an exemplary involvement in the ECN.

I am a strong advocate of competition for a simple reason: developing a rivalry mind between companies is good, because it can benefit consumers, by allowing them to enjoy lower prices and better quality products. Competition stimulates innovation and ultimately productivity and growth, and eases our daily lives. But at the end of the day its legitimacy comes from the fact that it guarantees that consumers get a fair share of the benefits that can be drawn from the market economy.

It is the job of competition enforcers to promote competition by explaining its benefits to all the stakeholders – companies, consumers, public policy makers. It is also our task to make sure that companies effectively comply with these healthy principles. The involvement of the GVH on both grounds is impressive. For instance, in terms of advocacy, the GVH issued an outstanding study on the implementation of EU competition rules to the agricultural sector, outlining that competition is necessary in this economic sector in want of improved competitiveness. The GVH focused part of its study on the current milk crisis at the European level. Like the Autorité de la concurrence did in a recent opinion, the GVH did not bail out from its responsibilities and rightfully underscored that competition compliant solutions are the right path to follow while dealing with such crisis. I strongly believe that such advocacy efforts will pay in the future and give positive results on the Hungarian economy.

But the GVH is also fully committed to fighting hardcore cartels, that are among the most harmful conducts towards consumers. Like the Autorité de la concurrence, the GVH has notably put emphasis on detecting and deterring bid rigging cases. And I can assure you that this is working in the long run. In France, our commitment to detecting and fining such conducts has produced measurable results: they have become much less frequent, and this to the benefit of both consumers and tax payers.

More broadly, fighting cartels is at a turning point, because we need to converge not only on substantive analysis but also on actual outcomes, notably as regards fines. I am confident that the GVH will greatly contribute to this project, as it has already proven that building a European competition enforcement policy is one of its core value.

Bruno Lasserre

a francia versenyhatóság (Autorité de la concurrence) elnöke

Mindenekelőtt ezúton kívánok boldog születésnapot a GVH-nak!

Engem éppen abban az évben, 2004-ben, neveztek ki a francia versenyhivatal igazgatójává, amikor felállt az Európai Versenyjogi Hálózat (ECN), és Magyarország csatlakozott az EU-hoz. Így aztán „testközelből” tapasztalhattam a magyar versenyhivatal rohamléptű fejlődését, és azt, ahogyan hozzájárult az ECN sikeres működéséhez.

Valójában, a GVH az ECN egyik legaktívabb tagja – nem csak a munkacsoportokban való részvétel szempontjából, de az EU versenyjogi előírásainak nemzeti szintű alkalmazásában is, ugyanis kulcsszerepet játszik az általa elnökölt Együtműködési Munkacsoportban, mely az ECN egyik fontos és produktív munkacsoportja.

Bízom abban, hogy a magyar versenyhivatalnak a nemzetközi együttműködéshez való ilyen jelentős hozzájárulása a jövőben is töretlen lesz – már csak azért is, mert tudom, hogy a GVH elnöke, Nagy Zoltán mindig nagy súlyt fektetett az ECN munkájában való példaértékű részvételre.

Nagyon egyszerű oka van annak, hogy oly erősen a verseny pártján állok: a vevő kegyeiért vetélkedő vállalatok végső soron jobb minőséget és alacsonyabb árakat jelentenek a fogyasztónak. A versengés ösztönzi az innovációt, hosszabb távon javítja a termelékenységet és a gazdasági növekedést, valamint könnyebbé teszi a modern ember mindennapi életét. De mindent összevéve az a verseny fenntartása melletti legfőbb érv, hogy ez biztosítja, hogy a fogyasztók részesülhessenek a piacgazdaság előnyeiből.

A versenyjogok betartásán őrködő hatóságok feladata, hogy minél jobban megértessék a szabad verseny előnyeit a társadalom és gazdaság minden szereplőjével – tehát a vállalatokkal, fogyasztókkal és a közpolitikák alakítóival. Feladatunk továbbá az is, hogy biztosítsuk, hogy a vállalatok valóban betartsák a versenyjogot. A GVH eddigi teljesítménye mindkét vonatkozásban pompásnak mondható.

Például, ami a versenypártolást illeti, a GVH kiadott egy nagyszerű tanulmányt az EU versenyjogi szabályainak a mezőgazdaságban való alkalmazásáról, hangsúlyozván, hogy a mezőgazdaság versenyképességének fenntartásához elengedhetetlen a versenyhelyzet megléte. E tanulmány egy része a jelenlegi európai tejkészítésre fókuszált, és – csakúgy, mint a mi francia versenyhivatalunk is leszögezi egy nemrégiben kiadott állásfoglalásában – a GVH sem tért ki a felelőssége elől, és rámutatott, hogy versenypártolási intézkedésekre van szükség az ilyen válságok kezelésében. Meggyőződésem, hogy a versenypártolás bőven kifizetődik a jövőben, és pozitív hozadéka lesznek a magyar gazdaság számára.

A GVH elkötelezetten harcol a kartellek ellen is, melyek az összes versenykorlátozó magatartás közül a leginkább sértik a fogyasztók érdekeit. Épp úgy, mint a francia versenyhatóság, a GVH is nagy súlyt fektet a közbeszerzési eljárások során előforduló kartellezés felfedezésére és felszámolására. Biztos vagyok abban, hogy ez hosszú távon megéri. Nálunk, Franciaországban, mérhető eredményei vannak az ilyen törvénytörő gyakorlatok üldözésének: ma már sokkal ritkábban próbálkoznak ilyesmivel, és ennek haszna a fogyasztóknál illetve végső soron az adófizetőknél csapódik le.

Tágabb értelemben véve azt mondhatjuk, hogy a kartellezés elleni küzdelem mostanában fordulóponthoz érkezett: nem csak a jelenség elemzésére, hanem inkább a kézzelfogható eredményekre kell koncentrálnunk, főleg ami a bírságokat illeti. Meggyőződésem, hogy a GVH továbbra is kiveszi részét majd ebből a küzdelemből, hisz azt már bizonyította, mennyire hozzá tud járulni egy európai szintű versenyfelügyeleti politika kiépítéséhez.

2003.

Egyes ágazatokban élénkül a verseny

2003-ban az államnak a nagy ellátórendszerek tekintetében nem, a **piacok tényleges működését tekintve** azonban – részben még a korábban elhatározott, illetve elindított intézkedések jótékony hatásának köszönhetően – sikerült valamivel nagyobb teret biztosítani a verseny számára. A költségvetés túlterheltsége – amelyet a szociálpolitikai döntéseken túl az exportpiacok további gyengélkedése miatt bizonytalan hazai gazdasági alap okozott – gyengítette a strukturális reformokra való képességet. Ugyanakkor olyan piaci szempontból kedvezően értékelhető folyamatok is zajlottak, mint a **villamosenergia-piaci nyitás, a hírközlési törvény megújítása, a vasúti és a gázpiac liberalizációjára történő előkészületek**. A hosszú távon sem nélkülözhető állami kontrollmechanizmusok (például a szabályozott piacokon az árak felügyelete) azonban még sok területen szakmailag kevésbé megalapozottan működtek.

Az állam és az önkormányzatok szerepe

Fontos cél volt, hogy jogalkotási lépésekkel is elő lehessen segíteni azt, hogy a közfeladat-ellátáson kívüli, különösen a **versenyző piacokról folytatódjon az állam és az önkormányzatok kivonulása**, s ne induljon meg egy ellenirányú folyamat. Az önkormányzati törvény azon korlátlan felhatalmazása, hogy saját felelőségre **vállalkozási tevékenységet** folytathatott az önkormányzat, a piac, a verseny működése, de a kötelező közfeladatok ellátása szempontjából is veszélyeket rejtett magában. Előfordult, hogy az önkormányzatok kellő hozzáértés és a felelős tulajdonosi felügyelet biztosítása nélkül vállalkozási tevékenységekbe fogtak. Ez – azon túl, hogy a kötelező közfeladatok ellátását veszélyeztetheti – a versenypiacok működése szempontjából sem kívánatos fejlemény, hiszen diszkriminációs problémák forrása lehetett. Az állam, illetve az önkormányzatok **tulajdonosi döntéseinek**, illetve **szabályozási beavatkozásának** intézményes különválasztása érdekében nem történtek érdemi lépések, nem voltak láthatók az elvi alapon példát mutató, támogatható megoldások sem.

Mezőgazdasági és az élelmiszeripari tendenciák

A mezőgazdaság területén a **kistermelők** nem tudtak a felvásárlási oldalon korábban létrejött, a nagy szervezetekhez hasonló eszközrendszerrel kiépíteni. **Tejtúltermelés, sertéstúlkínálat** jellemezte az ágazatot, amelyet az EU-csatlakozásra való felkészülés is kihívások elé állított. A csatlakozás után az élelmiszerpiac több szegmensében a piaci szereplők számának csökkenése várható – részben az európai uniós **termékbiztonsági előírások** betartásának nehézségei, részben az **agrártámogatási rendszer változása** miatt (takarmánypiac, tejpiac, baromfi piac), továbbá azért, mert a **hatékony üzemmérettől** való elmaradás az EU versenypiacán való gazdaságos termelést nem teszi lehetővé (cukorpiac). A **gabonaárak** várható emelkedése

az állattenyésztés több ágazatában különleges nehézséget okozhat a csatlakozáskor. A **malomiparban** a csatlakozástól függetlenül is leépülésre lehetett számítani, az akkor működő 140 malomnak a fele is eleendő lenne. Ezekkel a folyamatokkal szemben egyes részpiacokon ugyanakkor erőteljes bővülés figyelhető meg, így például jelentősen emelkedett az **ásványvíztermelés**. A **gabonatermesztésben** az EU-csatlakozás egyértelmű előnyöket jelenthet. A **sütőipart** a pékségek kíméletlen versenye jellemzi, az ágazatban a legnagyobb cégek is csak két-három százalékos piaci részesedéssel rendelkeznek.

A GVH már a 2002-es tevékenységéről szóló beszámolójában is felhívta a figyelmet arra, hogy a később elfogadott **agrárpiaci rendtartás** akkori tervezetében a jogalkotó nem rendezte a versenytörvény versenykorlátozást tiltó rendelkezései (mint általános szabályozás) és az agrárpiaci rendtartás (mint speciális – bizonyos versenykorlátozásokat, versenytörzításokat lehetővé tevő ágazati szabályozás) egymáshoz való viszonyát. Ezen belül rendezetlen maradtak a **miniszter, illetve a terméktanácsok és a GVH hatásköre** között bizonyos esetekben feszülő ellentmondások. E törvény részeként a kormány bevezette – a törvény tárgyához csak részben kapcsolódva – a kiskereskedelem, illetve az élelmiszerverteikum egészében, valamint agrárpiaci beszállító viszonylatában, a számla szerinti **beszerzési árak alatti eladások megtiltását**, illetve 30 napban maximálta a **fizetési határidőket**. A GVH a hazai tapasztalatok és az idevágó nemzetközi szakirodalom alapján nem támogatta az ilyen irányú szabályozási törekvéseket. A GVH 2003 márciusában az Országgyűlés Gazdasági Bizottsága előtt újra megjelenítette álláspontját, azonban a hivatal érvei sajnálatos módon továbbra sem kerültek meghallgatásra.

A gyógyszerpiac szabályozásának versenypolitikai kérdései

A GVH 2002 folyamán kezdte el a gyógyszerpiac elemzését. Az elkészült munkaanyagot a GVH 2003 januárjában kiküldte az érintett minisztériumoknak és az ágazati szakmai szervezeteknek. A GVH a szakmai anyagról készített összefoglalóját 2003 márciusában az **Országgyűlés Gazdasági Bizottsága** elé tárta, majd az időközben **széles körben megvitatott** anyagot 2003 júliusában **versenyhivatali füzet** formájában is megjelentette „A gyógyszerpiac szabályozásának versenypolitikai kérdései” címen. A GVH az említett füzetben megfogalmazott álláspontja szerint az EU-csatlakozás idejére hatályba léptetve indokolt volt kialakítani és működtetni egy teljes egészében harmonizált, részleteiben is elrendezett, új támogatási-, szabályozási-, befogadási- és intézményrendszert. Ezzel összefüggésben alapvető feladatnak látszott a **támogatási rendszer** működésének átláthatóvá, kiszámíthatóvá tétele is – a **jogharmonizációs** kötelezettségünkkel összhangban. A javaslatok között szerepelt a **gyógyszer-forgalmazási korlátozások oldása** (a vény nélküli készítmények esetén az ár-, illetve árrés szabályozás jelenlegi megoldásának eltörlése, a gyógyszer-tár-alapítás engedélyezésének szabadabbá tétele, az ellátási garanciák érdekében piacbarát szabályozás bevezetése, stb.). Emellett a hivatal szorgalmazta a **gyógyszer-ismertetési tevékenység szabályozásának** pontosítását, illetve a **gyógyszer-nagykereskedelmi tevékenység** korlátainak bizonyos oldását is.

Kábeltelevíziós anomáliák

A GVH már a 2002-es országgyűlési beszámolójában kitért a **vezetékes műsorelosztási piacon** tapasztalt, a sajátos piaci szerkezetből származó – hiszen tipikusan monopol- vagy gazdasági erőfölényes helyzetben lévő vállalkozás áll szemben a fogyasztókkal –, évről-évre ismétlődő, a GVH által hatásosan nem kezelhető visszaélészerű piaci magatartásokra. Így elsősorban a szolgáltatók inflációt meghaladó mértékű előfizetői díjemelését és a szerződéses feltételek egyoldalú meghatározását említette a GVH jelentése. A versenyhivatal 2003 márciusában az **Országgyűlés Gazdasági Bizottságához** eljuttatta a témában készült szakmai anyag tervezetét, amely 2003 nyarán jelent meg egy **versenyhivatali füzet** formájában. A **szolgáltatók általános szerződési feltételeinek egyoldalú módosítását**, illetőleg az arról való tájékoztatással kapcsolatos kötelezettségeket pontosabban fogalmazták meg a törvényben és az előfizetői szerződésekre vonatkozó végrehajtási rendeletben; a díjmegállapításra, illetve a díjmelés módjára, valamint annak ellenőrzésére azonban továbbra sem terjedt ki semmilyen formában a szabályozás.

A villamosenergia-piacon megtorpant a piacnyitás

A hivatal figyelemmel kísérte a **villamosenergia-törvény** év eleji változása következtében meginduló piacnyitási folyamatokat, így érzékeltte azt is, hogy ez az év közepére megtorpant. A magyar gazdaságnak nyilvánvaló érdeke fűződött a verseny kiterjesztéséhez, emiatt a hivatal a piaci szereplők felmérésével megvizsgálta, hogy mely tényezők akadályozhatják a villamosenergia-piacon a szabad piacrálépést. A munkát a GVH májusban kezdte meg, **konzultációkat** folytatott néhány piaci szereplővel, a nagyfogyasztók érdekvédelmi fórumával, az Ipari Energia Fogyasztók Fórumának képviselőivel, valamint a Magyar Energia Hivatal (MEH) szakembereivel. 2003 nyárutóján az **elemzés** elkészültét követően a GVH elnöke találkozott a MEH elnökével, ahol a GVH által összeállított anyagot is megvitatták. A találkozó után a MEH elnöke sajtótájékoztatón ismertette, hogy milyen további feladatok szükségesek ahhoz, hogy a piacnyitás folytatódhasson a villamosenergia-piacon. Elképzelhetőnek tartottuk, hogy a GVH a közeljövőben ágazati vizsgálatot indít a szektorban.

Az új szabályok véleményezése

A hivatal javaslatára került be az új **közbeszerzési törvénybe** az a kikötés, hogy egy közbeszerzési eljárásban **ugyanaz a vállalkozó önálló ajánlattevőként, ezzel párhuzamosan konzorcium tagjaként, esetleg versenytársának alvállalkozójaként ne szerepelhessen**, ugyanis egy ilyen, vállalkozások közötti kapcsolat szükségszerűen megteremti az ajánlattevők közötti információcserét, hozzájárulva ahhoz, hogy összehangolják ajánlataikat, árat egyeztessenek vagy felosszák a piacot. Nem értettünk viszont egyet az **eddigi szabadkézi vétel fogalomkörébe tartozó beszerzések törvény hatálya alá** vonásával, mert bár a pályáztatást egyszerű eljárás keretében kellett lefolytatni, a közzétételi kötelezettség és a jogorvoslat lehetősége jelentős többlet költséggel járt.

A **közjegyzői díjak** megállapításáról szóló rendelet módosítása kapcsán a GVH azt vetette fel, hogy általánosabb újraszabályozásra volna szükség, mert vitatható az, hogy a közjegyzők tevékenységében a **hatósági elem** az általuk végzett valamennyi tevékenység esetében domináns lenne a **vállalkozói** mivolthoz képest. Ebből következően a jelzálgszerződések közokiratba foglalásának díjszabására javasolt rögzített mértékű átalánydíjas megoldás helyett a GVH alkalmasabb eszköznek tartotta a **díjmaximálást**, hogy a szabad szolgáltatató választás mellett a verseny hatása jobban érvényesülhessen a piacon. Az időközben hatályba lépett módosításba nem ültették át a GVH javaslatát.

Az Igazságügyi Minisztérium megkeresésére a GVH állásfoglalást adott a taxis szervezetek által felvetett igények, továbbá a kötelező tagságú kamara létrehozásának kérdésében. A hivatal álláspontja szerint – tekintettel arra, hogy minőségi szempontból a taxi-gépkocsik típusválasztéka tág határok között volt, továbbá egyéb okból is relatíve nagyok lehettek az egyes taxi gépkocsik közötti ráfordításbeli különbségek – a **fix tarifa alkalmazása nem volt indokolt**. A **gépkocsik számának korlátozására sem** láttunk érdemi indokot, hiszen tapasztalható a piaci szelekció hatása. Az akkori rendszerben érdemben a **droszthasználat** kérdését látta a GVH kevésbé megoldottnak, különösen azokon a földrajzi pontokon, ahol a kapacitások szűkek, s nem is bővíthetőek az igények szerint.

„A GVH 2003-ban is prioritásként kezelte az EU-csatlakozásra történő felkészülést. A felkészülés egyik legfontosabb pillére az európai versenyhatóságok együttműködése 2004 májusától érvényes részletes szabályainak kidolgozására még 2002 októberében létesült **Európai Versenyhálózat (European Competition Network – ECN) munkájában való részvétel** volt. Az ECN-en belül működő **munkacsoportok** közül a GVH a csatlakozás utáni ügyek elosztási kérdéseivel, továbbá a versenykorlátozó megállapodásokkal kapcsolatos engedékenységi politika gyakorlásával foglalkozó munkacsoportokban vesz részt. Tevélegesen hozzájárult a magyar versenyhatóság a majdani együttműködésre vonatkozó **kézikönyv** kidolgozására létesített irányító csoport (Steering Group) tevékenységéhez is, különösen a 25 tagállam versenyjoga eljárási, szankcionálási lehetőségeinek és engedékenységi politikáinak feltérképezésében vállalt szervező munkájával.”

„A **versenytörvény EU csatlakozás miatti módosításának** a csatlakozással egyidejűleg hatályba lépő legfontosabb pontjai: (1) **kiterjesztik a versenytörvény hatályát**, amennyiben a versenytörvény eljárási szabályait rendeli alkalmazni az EK-Szerződés 81. és 82. cikkei alkalmazása során is; (2) rendezik azt, hogy mit kell tenni abban az esetben, ha az Európai Unió tagállamai versenyhatóságainak együttműködése következtében **a magyar versenyhatóságtól egy ügy a hálózat más tagjához kerül át**; (3) részletezik az eljárási tennivalókat arra az esetre, amikor a GVH a Bizottság eljárását **helyszíni vizsgálat** során a bírósági engedély beszerzésével segíti, illetve amikor a Bizottság vagy a hálózat bármely más tagja kérésére vizsgálati cselekményt folytat magyar honosságú vállalatnál; (4) szabályozzák a közösségi eljárási szabályok által bevezetett **tagállami versenyhatóság – tagállami bíróság** viszonyrendszert, részletes szabályokat fogalmazva meg az együttműködés kerekeire és mikéntjére.”

„2003. jelentős eseményei közé tartoznak a GVH elnöke és a versenytanács elnöke által együttesen kiadott közleménytervezetek (2004 januárjában kiadásra kerültek) a **fúziók engedélyezése, a bírságszámítás és az engedékenységi politika témájában.**”

Ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
fogyasztók megtévesztése	52	37	90
erőfölénnyel visszaélés	31	8	56
versenykorlátozó megállapodás	20	12	638
fúzió*	68	2	8
összesen	171	59	792

*A „elmarasztalás” oszlop értelmezése: tiltás vagy feltételszabás

Tóth István György

vezérigazgató

TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Zrt.

A Gazdasági Versenyhivatal Magyarországon egy olyan periódusban tudta megőrizni szervezeti integritását és tudott eredeti missziójának megfelelő, a közjó érdekében kifejtett tevékenységet folytatni, amikor egyébként sokat romlott a fékek és ellensúlyok szerepét betöltő intézmények hatékonysága és szervezeti összeszedettsége. A GVH – különösen működése második évtizedében – határozottan lépett fel a versenykorlátozó/versenytorzító jelenségekkel szemben úgy, hogy közben még a gyanúja sem vetült rá, hogy akár közvetlen, akár politikainak látszó külső gazdasági nyomásnak engedett volna. Ezt itt és most nagyon nagy értéknek tartom és részemről a Versenyhivatal integritása iránytű is: ha megvan, akkor tán jó az irány a piacgazdaság legitimitásának megteremtése felé is. Ha nincs meg, az rossz jel. Mindannyiunknak.

Ma Magyarországon a közintézmények iránti általánosan alacsony bizalmi szintünk ugyanis oka is megkövetkezménye is annak, hogy a rendszerváltás óta nem igazán sikerült megteremteni az újonnan kialakult, versenyre épülő piacgazdaság legitimitását. Mi, magyarok többnyire mélyen meg vagyunk győződve arról, hogy a társadalomban általános tisztességtelenség uralkodik és hogy a gazdasági tevékenység során az egyes szereplők csak egymás rovására érvényesülhetnek. A magyarok négyötöde szerint ebben az országban becsületesen nem lehet meggazdagodni, háromnegyedük szerint pedig aki vinni akarja valamire, annak egyes szabályokat át kell hágnia, csak minden második magyar szerint érhetjük el kemény munkával azt, amit akarunk, és csak minden ötödik ember véli úgy, hogy Magyarországon mindenkinek egyenlő esélye van az érvényesülésre. Ez a közeg különösen masszív táptalajt ad annak az egyébként amúgy is mélyen gyökerező elköteleződésnek, amely több reményt fűz az állami megoldásokhoz, mint a piaci szereplők önkéntes alkuján és cseretevékenységére épülő piacgazdasághoz.

Ez minden közintézménynek – így a Gazdasági Versenyhivatalnak is – állít egy csapdát. Nehéz ugyanis eltalálni az egyensúlyt abban, hogy a Hivatal meddig védje az állampolgárt (a megtévesztett, léprecsalt fogyasztót) és honnantól kezdve fókuszáljon inkább a procedúrákra és a versenyszabályok érvényesülésére. Szerintem, ha a GVH az igazán lényeges dolgokra akar figyelni, akkor továbbra is a nagyobb jelentőségű versenykorlátozással kapcsolatos ügyekre koncentrál annak ellenére, hogy a fogyasztóvédelem terén is sok a teendő és nagy a nyomás (legalábbis ezt mutatja a Versenytörvény III. fejezetéhez köthető ügyek nagy száma a IV. és V. fejezetéhez köthető ügyekéhez képest.)

Véleményem szerint az első tíz évben talán többet lehetett volna koncentrálni a monopolhelyzetek létrejöttének megakadályozására (már persze ha ehhez meglettek volna a kellően széles törvényi felhatalmazások is). Az elkövetkező időszakban pedig – úgy tűnik – arra kell ügyelni, hogy a Versenyhivatal továbbra is lépjen föl az állampolgároknak nagyon sokba kerülő versenykorlátozásokkal szemben. Úgy, mint eddig: függetlenül...

2004.

A GVH európai versenyhivatallá válik

Több tényező is segítette 2004-ben a **verseny erősödését**. Az inflációs cél elérése érdekében erősen tartott forint kedvező áron tette hozzáférhetővé a külföldi termékeket, és a hazai piacon történő értékesítésre ösztönözte a hazai termelőket. Az Európai Unióhoz történő csatlakozás javította a külföldi vállalkozások magyar, illetve a magyar vállalatok külföldi **piacra lépési lehetőségeit**, a korábban még meglévő **kereskedelmi korlátok lebontása** különösen az élelmiszerpiacon éreztette hatását.

A verseny erősödésével ugyanakkor a hazai vállalkozások jelentős része több szektorban is gyengén bizonyult **versenyképesnek**, ami – a viszonylag alacsony nyugat-európai gazdasági növekedéssel együtt – **veszteséges működéshez, gyárbezárásokhoz, a munkanélküliség** (enyhe) növekedéséhez vezetett. A versenyképesség növelése elengedhetetlen – így például különösen fontos a külkereskedelemben nem résztvevő, de a hazai termelőknél költségként felmerülő **szolgáltatások** versenyének élénkítése, illetve a gazdaság egésze által viselt terhet jelentő **ellátórendszerek** reformja.

A közösségi versenyjog alkalmazásának decentralizálása

A versenyszabályozás jogi háttérének alakulását jelentősen befolyásolta – az évközi uniós csatlakozás mellett – az, hogy az EU bővülésével egyidejűleg került sor a **közösségi versenyjog eljárási szabályainak reformjára**. Ennek egyik eleme a közösségi versenyjog alkalmazásának decentralizálása, amelynek következtében a tagállami versenyhatóságok – így a GVH is – kötelesek a közösségi versenyjogot alkalmazni minden olyan versenykorlátozó megállapodásra és erőfölényes visszaélésre, amelyek alkalmasak lehetnek a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására. Emellett azonban lehetőség van ugyanezen ügyekben a hazai versenytörvény párhuzamos alkalmazására is. Az EU-csatlakozás miatt módosultak a vállalkozások összefonódására vonatkozó szabályok is. A **fúziókontroll közösségi szabályozásának** értelmében nem kell a tagállami versenyhatóságokhoz bejelenteni azokat az összefonódásokat, amelyek, bár elvileg bejelentés-kötelezettek lennének a nemzeti versenyjog alapján, egyidejűleg bejelentés-kötelezettek a közösségi fúziós rendelet alapján is.

Közlemény az engedékenységi politikáról

A GVH elnöke a Versenytanács elnökével közösen a hivatal jogalkalmazási gyakorlatát ismertető **közleményt** adott ki a kartellek feltárását segítő, 2003-ban meghirdetett engedékenységi politika feltételeinek **átmeneti könnyítéséről**. A könnyítés célja az volt, hogy a kartellekkel terhelt piacok szereplői az EU-csatlakozás után nagyobb számban hagyjanak fel jogsértő magatartásukkal. Az 1/2004. közlemény a 2004. május

1-je előtt kötött tiltott versenykorlátozó megállapodásokra nézve a korábbinál **nagyobb mértékű bírságcsökkentést** helyezett kilátásba a **2004. október 1-ig jelentkező piaci szereplők számára**, egyebekben azonban a korábban is meghirdetett engedékenységi politika elemeit tartalmazta. (Mindössze öt olyan kérelem érkezett korábban a hivatalhoz, amely alapján eljárás indult.) A tapasztalatok alapján azonban elmondható, hogy az átmeneti könnyítés nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, hiszen a kedvezményes időszakban egyetlen kérelem érkezett a GVH-hoz, amely egy, már folyamatban lévő ügyben tárt fel további információkat a hivatal vizsgálói számára.

A gyógyszerpiac szabályozása – GVH javaslatok

Több, az uniós csatlakozást előkészítő törvény parlamenti tárgyalásának szakaszában – 2004 márciusában – a GVH elnöke több javaslatot is eljuttatott az Országgyűlés illetékes bizottságaihoz, amelyekben a gyógyszerpiac sajátosságait figyelembe véve indítványozta egyes rendelkezések kiigazítását. Az indítványok között szerepelt a **gyógyszertár alapítás engedélyezésének** részleges eltörlése, különösen a gyógyszertári szolgáltatások javításának vállalása esetén. Emellett javasoltuk a **gyógyszerek árának és kereskedelmi árérének** szabályozási ellentmondásai feloldását, a **szabályozás részleges liberalizálását**. Indítványoztuk az egészségbiztosító által támogatott termékek és szolgáltatások reklámozására, eladásösztönzésére vonatkozó szabályok rendezését, az ellátási garanciák javítása érdekében a **forgalmazók ellátási felelősségének** pontosabb meghatározását, a gyógyszerek piacról, üzleti megfontolásból való kivonásának szigorítását. A **piac-liberalizálási, árszabályozási, továbbá ellátás biztonságot szolgáló javaslatokat nem vették figyelembe**, kizárólag az eladás ösztönzésére vonatkozóan történtek szigorítások.

Gépjármű eredetiségvizsgálat – GVH javaslatok

A GVH 2004 elején próbált segítséget nyújtani a Belügyminisztérium számára az eredetvizsgálati piacon zajló kartellezés hatásainak felszámolásában, sajnos eredmény nélkül. A gépkocsik tulajdonosváltozását megelőző eredetellenőrzése 1999 óta kötelező, s 2003 folyamán törvényes háttérrel is kapott. A piacon működő vállalkozók a kötelezettség bevezetése óta **kartellbe** tömörülve alakították ki szolgáltatási díjtételeiket, amely miatt 2003-ban a GVH elmarasztalta a közreműködőket. E vállalkozások különféle módszerekkel igyekeztek a megváltozott jogi környezetben is fenntartani korábban szerzett különleges pozícióikat, magas áraikat. Az illetékes hatóság 2004-ben két ízben is megkísérelte – közbeszerzés útján – szabályozott keretek közé terelni a szolgáltatások vállalkozók általi ellátását, ez azonban sikertelennek bizonyult. A Belügyminisztérium az első eredménytelen közbeszerzési eljárásnak is köszönhetően **miniszteri rendelettel, a korábbi – kartellben kialakult, magasabb – árak szintjén** alakította ki az eljárási díjakat. Ennek nyomán feltűnő aránytalanság alakult ki a gépkocsik ellenőrzésének különféle hatósági díjtételei között. Egyszerű ár-összehasonlítás alapján is látható volt, hogy az ár az indokolt **költségek ésszerűen vélelmezhető szintjét akár többszörösen is meghaladta**. Fontos volt arra is rámutatni, hogy az eredetvizsgálati rendszer ilyen költségek melletti működtetése megkérdőjelezi a rendszer fenntartásának társadalmi hasznosságát, értelmét. Mindezek alapján javasolható volt az **eredetvizsgálat deregulációja**, a teljes körű, kötelező előzetes eredet-

vizsgálat akkori rendszerének megváltoztatása. Ez történhet az eredetiség ellenőrzésének a műszaki ellenőrzés rendszerébe integrálásával, vagy a szolgáltatásnak az önkéntesen, piaci alapon igénybe vehető szolgáltatások sorába történő visszahelyezésével is.

Együttműködés a Nemzeti Hírközlési Hatósággal

Az elektronikus hírközlési törvény előírja a GVH és az Nemzeti Hírközlési Hatóság számára, hogy működjenek együtt a piaci versenyt érintő kérdésekben a verseny védelmének következetes érvényre juttatása, illetve az egységes jogalkalmazás előmozdítása érdekében. Ezen együttműködés keretében a GVH részt vett a **hírközlési piacok elemzésében**, valamint a **jelentős piaci erővel rendelkező vállalkozások (JPE)** azonosításának és a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírásának a folyamatában.

A beszerzési ár alatti értékesítés tilalmát kifogásoló álláspontok

A **kereskedelemről és a kereskedelmi igazgatásról** készült előterjesztés tervezetével kapcsolatban, melynek alapvető szabályozási koncepciójával egyébiránt a GVH egyetértett, a **hivatal ismételten és határozottan fellépett a beszerzési ár alatti értékesítés tilalma ellen**. A hivatal évek óta képviselt közgazdasági érvekkel és külföldi tapasztalatokkal alátámasztott álláspontja az volt, hogy az ilyen irányú szabályozás nem éri el a kívánt célt, sőt azzal ellentétes hatást fejt ki, valamint érdemi veszélyt jelent a fogyasztói jólétre. A GVH arra is felhívta a figyelmet, hogy az OECD 2004. évi Magyarországról készített jelentésének ajánlásaiban kívánatosnak tartotta az egyes élelmiszeripari cikkek vonatkozásában hatályos szabályozás, a beszerzési ár alatti értékesítés tilalmának eltörlését.

Fix áras személytaxi szolgáltatás

Önálló képviselői indítvány alapján módosult az ártörvény. A GVH a jogszabály-módosítás indítványozásának jellege miatt nem tudta a javaslatot rendes közigazgatási egyeztetés keretében véleményezni. A módosítás azt a **lehetőséget biztosítja az önkormányzatoknak**, hogy az eddigi **legmagasabb ár meghatározása helyett fix tarifa** bevezetésével szabályozzák a személytaxi szolgáltatásért felszámítható díjakat. A GVH álláspontja szerint a fix árak bevezetése önmagában nem nyújt megfelelő megoldást a taxipiacon azonosítható piaci viselkedési problémákra, ugyanakkor az önkormányzatoknak adott felhatalmazással élve akár teljes mértékben is **megszüntethető a taxis vállalkozások között folyó árverseny**. Ismereteink szerint a módosítás eredményeként 2005 elején megszülettek az első önkormányzati rendeletek, illetve azok tervezetei, melyek igazolni látszanak a GVH aggályait.

Közreműködés az Európai Versenyhálózat tevékenységében

A GVH nemzetközi kapcsolatainak egyik legfontosabb pillére 2004-ben az ECN (**Európai Versenyhálózat**) **munkájában való részvétel** volt. Az ECN-ben a GVH már a csatlakozást megelőzően is aktívan

közreműködött, mégpedig a 2004. május 1-je utáni eljárásjogi reform részletszabályainak kidolgozásában. A csatlakozást követően az e téren folyó munka két síkon folytatódott. Egyrészt, gondoskodni kellett arról, hogy az EK versenyjogának a csatlakozás révén kötelezővé vált alkalmazása kapcsán az ügyorientált munka (a jogalkalmazás és az ahhoz kapcsolódó hálózati együttműködés) zökkenőmentes legyen, amely a többi versenyhatóság által indított ügyek folyamatos figyelésével, és bizonyos ügyek közösségi versenyjogon alapuló indításával valósult meg. Másrészt, az ECN 2004 júniusában három munkacsoportot alakított a hálózati együttműködés kezdeti tapasztalatainak elemzésére, a rendszer finomra hangolására és egyes, különösen fontos szakmai kérdések további pontosítására. Az egyes munkacsoportok a rendszer bevezetésének tapasztalataival, az engedékenységi politikának a hálózatban való alkalmazásával és a több hatóság által párhuzamosan folytatott eljárások tapasztalatainak elemzésével foglalkoztak.

Az első többmilliárdos bírság kiszabása

A 2004. évi, a korábbiakhoz képest kiugróan magasnak tekinthető 8,89 milliárd forintos bírságösszeg jórészt egy konkrét eljáráshoz, a **7,04 milliárd forintos bírságkiszabással záródó autópálya-kartell** ügyhöz köthető. Az autópálya-építések érdekében 2002 tavaszán, nyarán és őszén zajlottak le **közbeszerzési eljárások**. A versenyfelügyeleti eljárás feltárta, hogy a tenderen elindult vállalatok között olyan megállapodás született, amely eredményeként **előzetesen felosztották** maguk között a mintegy 110 milliárd forintos összértékű autópálya építési munkákat.

---

*„Az EU csatlakozással a magyar bíróságok alkalmazhatják az EU versenyjogát, így különösen fontos a bírák versenypolitikai ismeretekkel történő segítése. Ezt a célt szolgálta, hogy a GVH aktívan közreműködött a Magyar Versenyjogi Egyesület és a Magyar Közigazgatási Bírák Egyesületének közös szervezésében **„Az Európai Unió Versenyjogának magyar bírósági alkalmazása”** címmel tartott konferencián.”*

*„A GVH 2004. március 12-én nemzetközi konferenciát szervezett **a közösségi versenypolitika és versenyjog magyarországi alkalmazásáról**, melyen Mario Monti, az EU Bizottság versenyügyekért felelős biztosa is részt vett, illetve témába vágó előadást tartott. Ugyancsak az előadók között szerepelt a dán versenyhatóság vezetője, illetve magas rangú magyar kormányzati tisztviselők.”*

*„A GVH OECD-vel való együttműködése keretében 2005 februárjában hivatalosan is megalakult az **OECD Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ**. A budapesti központ az OECD és a GVH szakmai hátterére építve nyújt majd segítséget elsősorban a közép, kelet- és délkelet-európai országok számára a versenypolitika és a versenykultúra fejlesztése terén, hozzájárulva a verseny javításához és ezzel az érintett országok és a térség gazdasági növekedéséhez. A Központ a feladat megvalósítása érdekében főként szemináriumokat, képzési programokat és tréningeket szervez majd a társ-versenyhatóságok szakembereinek (illetve a GVH munkatársainak is), ugyanakkor néhány nagyobb konferencia megrendezése is a tervek között szerepel hazai*

gazdasági szakemberek bevonásával. A Központ Budapesten történő alapítása jelentős nemzetközi szakmai elismerés a GVH számára, hiszen az ázsiai országok versenyhatóságainak megsegítését célzó dél-koreai központ mellett a budapesti lesz az **OECD második ilyen intézménye.**”

„2004. november 1-jei hatállyal a köztársasági elnök **Dr. Nagy Zoltánt** újabb hat évre a GVH elnökévé nevezte ki.”

Ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
fogyasztók megtévesztése	65	50	321
erőfölénnyel visszaélés	31	7	165
versenykorlátozó megállapodás	28	12	8398
fúzió*	65	2	5
összesen	189	71	8889

*Az „elmarasztalás” oszlop értelmezése: tiltás vagy feltételszabás

Szamosi Katalin

Ügyvéd

a Magyar Versenyjogi Egyesület elnöke

Szívesen visszaemlékezek a Versenyhivatallal történő első személyes benyomásaimra. Mint ismert a Magyar Versenyjogi Egyesület 1993 októberében alakult a nemzetközi versenyjogi liga magyarországi, ún. Study Day szakmai napjának alkalmából. Az egyesület alapító tagjai olyan ismert jogászok voltak, akik a gazdasági jog és a szellemi alkotások jogának területéről már többször foglalkoztak a verseny tisztaságával a fogyasztók megtevesztésével és más olyan tisztességtelen versenypiaci magatartásokkal, melyek a Versenytörvény hatálya alá tartoztak. Az ünnepélyes megalakulással egy új fejezet indult a magyar jogásztársadalom életében, mert az egyesület már nem csak egyedileg lépett kapcsolatba a Versenyhivatallal, hanem vezetősége a szakmai előadásai, konferenciái révén „hivatalosan” is felvehette a kapcsolatot a Versenyhivatallal. 1993-ban történt tehát az az első hivatalos megkeresés, amit a Versenyhivatal akkori elnöke Dr. Vissi Ferenc felé az egyesület megküldött és ennek révén került sor az első személyes találkozóra az akkori un. Spenót házban a Roosevelttéren. A fiatal egyesület és a fiatal GVH hamar hangot talált egymással, hiszen mindkét szervezetben új, friss erővel indultak neki a munkatársak, illetőleg az egyesület oldalán a tagok a versenyjog és a versenykultúra terjesztésének. Nagyon hamar baráti kapcsolat alakult ki Dr. Boytha Györgynéval és Dr. Nagy Mártával, valamint a „hőskorszak” akkori versenytanács tagjaival, akikből sokat a Bíróságról már az egyesület tagjai ismertek. Ez a kezdeti kor volt legbarátiabb korszak, hiszen mindenkinek egy volt a célja, egy új törvény, egy új hivatal és egy új egyesület népszerűsítése. Nagyon ritkán adódik egy ügyvéd számára, hogy egy olyan intézmény születésénél, illetőleg a kezdeti korszakánál ott lehessen és javaslataival, vagy észrevételeivel segíthesse a munkát, mint ahogy az akkoriban történt.

Szinte mindig nyitva álltak a Hivatal dolgozóinak ajtajai nem csak az egyesület tagjai, hanem minden olyan jogász előtt, akit a versenyjog érdekelt, szakmai beszélgetésekre és akár egy ügy tanulságainak megvitatására mindig volt lehetőség. A Versenyjogi Egyesület népszerűségét és az Egyesületek között létszámtól független nagy tekintélyét pont az alapozta meg, hogy a Hivatal partnerként tekintett a tagjaira, és nyitott volt a füle a javító kritikáktól kezdve a jogszabály módosítási igényekre is. A nosztalgia hangjai szólnak belőlem, aki végigkísérte ezt a 20 évet és örül, valamint büszke, hogy ott lehetett a Versenytörvény módosításainak előkészületein és Versenyhivatal legfontosabb eseményein az elmúlt 20 évben. Kevés olyan szakmai szervezet mondhatja magáról, hogy együtt fejlődött, együtt tanult az állami intézményekkel, úgy hogy e közben a kapcsolatuk és feladataik nem hogy szétváltak volna, hanem a mai napig szorosan együttműködve segítik egymás tevékenységét.

Nagyon nehéz felidézni 20 év távlatában, hogy melyik volt a legfontosabb szakmai élményem. Talán mégis azt a szakmai konferenciát szeretném felidézni, amelyet a Magyar Versenyjogi Egyesület a Magyar Közigazgatási Bírák Egyesületével közösen rendezett 2004. január 30-án a Legfelsőbb Bíróságon. Maradandó élményt azért jelentett számomra ez a konferencia, mert első ízben sikerült egy olyan részvevői gárdát megszervezni, melyben a Legfelsőbb Bíróságon dolgozó Dr. Darák Péter segítségével az ország összes versenyjogi foglalkozó bírója, a Gazdasági Versenyhivatal számos munkatársa, valamint Egyesületünkben versenyjogi ügyekben gyakran eljáró képviselők vettek részt. Számomra lenyűgöző volt az az imponáló felkészültség és ugyanakkor szakmai alázat, ahogy a Versenyhivatal előadói, a Bírák és a képviselők számára felvázolták azokat a problémákat, amelyek a gyakorlat során jelentkezhetnek. Megdöbbentő volt, hogy a bírói kar milyen lelkesedéssel fogadta azt a lehetőséget, hogy első ízben találkozhat a Hivatal képviselőivel és szembesülhettek a versenyjogi vizsgálatok és versenytanácsi határozatok hátterével, melyek a Bíróság elé kerülő ügyekből csak részben tükröződnek.

2008. november 19-én újra összeülhettek a versenyjogászok, a bírák és a képviselők egy nyilvános tudományos tanácskozás keretében, mely tartalmában ugyanolyan nívós volt, mint a korábbi, de az első közös szakmai nap közös öröme már nem tudott visszatérni.

2005.

Intézményesülő versenykultúra fejlesztés

Ebben az évben több területen is érezhetően nőtt a verseny intenzitása, ami a fogyasztók számára mind a **termékek és szolgáltatások választékának bővülésében**, mind a vállalkozások fokozottabb és gyakran **kevésbé fogyasztóbarát piac- és ügyfélszerzési magatartásában** megnyilvánult. Az európai uniós csatlakozás – mely jelentősen megkönnyítette a külföldi vállalkozások magyar, illetve a magyar vállalatok külföldi **piacra lépési lehetőségeit** – immár több piacon, így elsősorban az élelmiszeriparban, de a közúti árufuvarozás területén is érezte hatását. A megváltozott piaci környezet a vállalkozások **alkalmazkodását és versenyképességének növelését** igényli, amelyre válaszként több szektorban is megindult a vállalkozások, illetve az egyes tevékenységek **koncentrációja**.

Új eljárási szabályok

2005-ben jelentős változást hozott a versenytörvény módosítása és az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló törvényt (Áe.) felváltó, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény (Ket.) hatályba lépése. A **versenytörvény** módosításának háttérben elsősorban a mindennapi jogalkalmazás során probléma nélkül alkalmazott gyakorlat törvényi szintű megjelenítésének igénye állt, de a versenytörvény és a háttérjogszabályát képező **eljárási törvény** összhangjának megteremtése, valamint a csatlakozás óta eltelt idő alatt a közösségi jogalkalmazásban szerzett tapasztalatok is indokoltá tették azt. A törvénymódosítás elemei közül kiemelendő a **bejelentés** intézményének átalakítása, a **magánjogi jogérvényesítés** lehetőségének megteremtése, az **egyedi mentesítés kérelmezésének megszüntetése**, a **vállalkozáscsoport** fogalmának, illetve a **kötelezettségvállalás** intézményének bevezetése, valamint a **fúziós szabályok**, a **vizsgálati jogosítványok** és az **eljárási szabályok** „korszerűsítése”. A versenytörvény módosítása – a mentesítési rendszer átalakítása kivételével – a Ket.-tel egyidejűleg, 2005. november 1-jén lépett hatályba. 2005 végén módosították a GVH elnöke és a Versenytanács elnöke által együttesen kiadott antitröszt-bírságot, illetve a teljes körű és **egyszerűsített fúziós eljárások** megkülönböztetésének szempontjait tartalmazó **közleményeket** is.

A büntető és közbeszerzési rendelkezések változása

A Büntető Törvénykönyv módosítása 2005. szeptember 1-jei hatállyal új büntetőjogi tényállást vezetett be, mely a **közbeszerzési és koncessziós eljárásban kötött versenyt korlátozó megállapodás megkötését, illetve összehangolt magatartás tanúsítását tilalmozza**. A versenyfelügyeleti eljáráshoz hasonlóan

a büntetőeljárás során is lehetőségük van a jogsértésben résztvevőknek arra, hogy a jogsértés kivizsgálására jogosult hatóságokkal való együttműködés révén mentesüljenek a büntetőjogi szankciók alól. A versenyfelügyeleti eljárásban ezt a lehetőséget a GVH engedékenységi politikája biztosítja.

Az engedékenységi politika működését érinti a közbeszerzési törvény módosítása is, mely szerint **nem zárható ki** az ajánlati felhívásban azon ajánlattevő vagy a közbeszerzés értékének 10 százalékát meghaladó mértékben igénybe venni kívánt alvállalkozó közbeszerzési eljárásban való részvétele, aki a GVH engedékenységi közleményének megfelelően **teljes bírságelengedésben részesült**, és így vele szemben a versenyfelügyeleti eljárásban nem került sor bírság kiszabására.

Ágazati vizsgálatok

A 2002. január és 2004. július közötti időszakra vonatkozó, **jelzálog-fedezetű lakáshitelezéssel** kapcsolatos hitelintézeti gyakorlattal foglalkozó vizsgálat lezárásaként közzétett jelentésében a GVH a piacot mind keresleti, mind pedig kínálati oldalról nagymértékben bővülőnek ítélte, melyen sem a piaci résztvevők bármelyikének gazdasági erőfölényes helyzete (vagy ilyen helyzetének közeljövőben történő kialakulása), sem a piaci szereplők közös erőfölényes helyzete nem volt valószínűsíthető. A GVH szükségesnek tartotta ugyanakkor az alapvetően nem a versenytörvénnyel kezelhető, de a verseny alakulására kiható **fogyasztóvédelmi problémák** rendezését, melyre javaslatokat is tett a szabályozási kompetenciával rendelkező hatóságoknak, illetve az érintett szakmai szervezeteknek.

A felvetések közé tartozott:

- a fogyasztói tájékoztatás hatékonyabbá tétele;
- bizonyos árukapcsolási gyakorlatok korlátozása;
- a szerződéses feltételek változtatása esetén szokásos banki gyakorlatok felülvizsgálata;
- a kényszerértékesítés esetén irányadó árak sajátos meghatározása;
- a vételi opció esetére lehetőség biztosítása az adós számára saját vagy közös értékesítésre;
- a díjstruktúra egyszerűsített, átláthatóbb közlése;
- a hitelszerződésekre vonatkozó általános szerződési feltételek felülvizsgálata a fogyasztóvédelmi rendelkezésekkel való összhang tekintetében;
- a fogyasztóvédelmi civil szervezetek jogkörének, érdekérvényesítő lehetőségeinek bővítése.

A **villamosenergia ágazati vizsgálat előzetes megállapításai a modellváltás szükségességére** hívták fel a figyelmet. Az akkoriban működő modell ugyan alkalmas volt arra, hogy a verseny megjelenjen a szektorban, de egyben korlátozta a valódi verseny kialakulását. A villamosenergia belső piacára vonatkozó közös szabályokat tartalmazó uniós irányelv által megkövetelt magyar jogharmonizációs kötelezettség alkalmat teremtett egy, elsősorban a fogyasztók versenyhez fűződő érdekeit szem előtt tartó, a kettős vertikum koncepcióját feladó új működési modell kialakítására.

A villamosenergiára vonatkozó szabályok módosítása

Módosult a villamosenergia-törvény végrehajtási rendelete, a **megújuló energiaforrásból előállított villamosenergia** tekintetében a közüzemi nagykereskedőre és a közüzemi szolgáltatókra telepített átvételi kötelezettséghez kapcsolódóan. A GVH az átvételi kötelezettséget előíró törvényt elfogadása előtt nem véleményezhette, ezért a végrehajtási rendelet egyeztetése során fejtette ki aggályait. **A hivatal megítélése szerint az átvételi kötelezettség előírása súlyosan sérti a diszkriminációmentesség és a versenysemlegesség elveit.** A GVH javasolta egyfajta „pool” jellegű megoldás alkalmazását, melyben a megújuló energiát valamennyi értékesítéssel foglalkozó piaci szereplő felé értékesíteni lehet. A hosszú távra szóló szerződés kötési kötelezettség előírása mellett a piaci szereplők és fogyasztók (a közüzemi fogyasztók) helyzetét még tovább nehezíti a megújuló villamosenergia **átvételi árának és az egyéb szerződéses feltételeknek a szerződés teljes tartamára történő rögzítése.** Alternatívaként a GVH vázolta azt a német megoldást, mely meghatározza a megújuló erőművek beruházásának megtérülési idejét, és legfeljebb ezen időtartamra nyújt támogatást, ezt követően pedig a piaci viszonyokra bízta az erőmű versenyképességének alakulását.

A GVH korábban is hangsúlyozta, hogy a rendszerirányító – piaci szereplőktől való – függetlenségének garanciáit a jogalkotó kötelessége kiépíteni. Azzal, hogy a hálózati és rendszerirányítási eszközöket tulajdonló átviteli hálózati rendszerirányító létrehozása az MVM Rt. és a MAVIR Rt. vertikális integrációjával történt, e garanciarendszer kiépítése elkerülhetlenné vált. A **MAVIR Rt.** villamosenergia szektorban betöltött helyének és szerepének újradefiniálásával párhuzamosan azonban a jogalkotó nem teremtette meg azt a **szigorú és ellenőrizhető elválasztási rendszert**, mely biztosíthatná a rendszerirányító tevékenységi és döntési függetlenségét a – közüzemi nagykereskedelmi tevékenységet végző, de egyben szabad piaci kereskedelmi érdekeltségekkel is rendelkező – MVM Rt.-től.

Kereskedelmi törvény – új GVH-hatáskör

A **kereskedelemről szóló törvény** tervezetének egyeztetése során a GVH következetesen arra törekedett, hogy a kereskedelmi tevékenység gyakorlásának – alapvetően liberalizált – szabályai fennmaradjanak, az állam szabályozói jelenléte a kereskedelemben inkább mérséklődjön, de legalább érdemben ne növekedjen, s az 1978-as belkereskedelmi törvényt felváltó **új jogszabály ne tartalmazzon a kereskedelemben folyó versenyt gátló, indokolatlan szabályozási akadályokat.** A hivatal – közgazdasági érvekre és nemzetközi tapasztalatokra alapozva – **nem támogatta sem a beszerzési ár alatti eladásokat tiltó, sem a nagyméretű kereskedelmi létesítmények létrehozását nehezítő rendelkezések törvénybe iktatását.** A GVH a beszerzési ár alatti értékesítés tilalmának káros következményei közül annak árfelhajtó hatását emelte ki az egyeztetések során. Ezzel ellentétben **támogathatónak tartottuk** – bár a problémakör közgazdasági elméleti háttere erősen vitatott, és széleskörű nemzetközi szabályozási tapasztalatok sem állnak rendelkezésre – a nagyméretű kiskereskedelmi láncoknak a kisméretű beszállítókkal szemben alkalmazott üzleti gyakorlatai tekintetében a jelentős piaci (vevői) erővel történő visszaélésre vonatkozó sajátos magatartási szabályok törvénybe foglalását. A jogalkotó végül törvénybe iktatta a **jelentős piaci erővel való visszaélés tilalmát,**

melynek felügyeletére a GVH kapott hatáskört. A jelentős piaci erővel rendelkező vállalkozások a beszállítókkal való kapcsolataikban tisztességes kereskedelmi gyakorlatok alkalmazására, az ezeket tartalmazó önszabályozó **etikai kódex** megalkotására, valamint az abban foglaltak megsértése esetén alkalmazandó eljárásrend kialakítására is kötelesek, melynek jóváhagyása szintén a hivatal feladata lett.

Új társasági és cégtörvény a piacra lépés segítése érdekében

A GVH az államigazgatási egyeztetés keretében két alkalommal is véleményezte a gazdasági társaságokról, valamint a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló új törvénytervezeteket. Észrevételeiben a hivatal a vállalkozások piacra lépésének előmozdítására, adminisztratív terheik és költségeik csökkentésére, illetve a cégnyilvánosság elvének maradéktalan érvényesülésére helyezte a hangsúlyt, mivel ezen tényezők szolgálhatják leginkább a piacon folyó hatásos verseny élénkítését.

Rögzített hatósági ár a fővárosi taxizásra

A fővárosi taxiszoftárrendszerének módosítására és a rögzített hatósági ár bevezetésére készült előterjesztés és rendelettervezet véleményezése során a **GVH részletes kritikát fogalmazott meg** a tervezett szabályozási beavatkozással szemben, amelyet mind közgazdasági, versenypolitikai okokból, mind jogi, alkotmányossági megfontolások alapján ellenezett. A rendelet-tervezetet végül nem fogadták el.

---

*„A versenytörvény 2005. évi módosításának köszönhetően immár a törvény is nevesíti a hivatalnak, illetve a GVH elnökének a **versenykultúra fejlesztésével** kapcsolatos feladatait, s egyben felelősségét. A versenyfelügyelet és a versenypártolás mellett a hivatal gazdasági verseny védelme érdekében végzett tevékenységének harmadik pillérét jelentő versenykultúra fejlesztése a versenytörvény alapján a GVH részéről elsősorban a verseny társadalmi elfogadottsága érdekében a versenypolitikai ismeretek terjesztését, valamint a verseny közgazdasági és jogi kérdéseivel foglalkozó szakmai közélet fejlődéséhez való hozzájárulást öleli fel. 2005. július 15-ével egy szervezeti átalakítással a Főtitkárságon belül létrehozásra került a **Versenykultúra Központ (VKK)**.”*

*„A GVH nemzetközi kapcsolatainak alakulásában 2005-ben is meghatározó szerepet játszott az Európai Bizottság Versenyügyi Főigazgatóságából és a tagállamok versenyhatóságaiból álló **Európai Versenyhálózat**on (European Competition Network – ECN), az **európai versenyhatóságok hálózatán** (European Competition Authorities – ECA), valamint a **Nemzetközi Verseny Hálózat**on (International Competition Network – ICN) belüli együttműködés.”*

*„2005. év kiemelkedő eseménye volt a **Versenykultúra Központ keretén belül működő OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK)** megalakítása, mely február 16-án jött létre az OECD és a GVH közötti megállapodással, s a magyar kormány anyagi támogatásával. A ROK a két alapító*

intézmény – az OECD és a GVH – szakmai háttérére építve, oktatási és szakmai programok szervezésén keresztül nyújt segítséget elsősorban a közép-, kelet- és délkelet-európai országok számára. A ROK 2005-ben kilenc szemináriumot, konferenciát rendezett (illetve vett részt a szervezésben), köztük két alkalommal a GVH munkatársai számára.”

ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
fogyasztók megtévesztése	79	54	438
erőfölénnyel visszaélés	25	6	39
versenykorlátozó megállapodás	25	13	2856
fúzió*	70	1	21
összesen	199	74	3354

*Az „elmarasztalás” oszlop értelmezése: tiltás vagy feltételszabás

Allan Fels

**Dean of The Australia and New Zealand School of Government
Former Chairman of the Australian Competition and Consumer
Commission**

My first exposure to Hungarian economists was to Professor Nicholas Kaldor of whom I was a junior colleague at Cambridge University in the 1960s. Later I had the honour of briefly meeting Professor Kornai and reading his important analysis of how the Hungarian economy operated in the period before 1989. It was clear from Kornai's work and from visiting the country that there was a strong entrepreneurial spirit in Hungary. This led me to the conclusion that Hungary would need to introduce a competition law to maximise the benefits to the community of Hungarian business expertise and dynamism.

I have known the GVH and its leaders since its inception 20 years ago. It has been apparent to foreign observers such as myself that Hungary is a serious country in regards to its attitude to competition law and that the GVH had a good understanding of the requirements for a successful competition law. It has been a leader in international thinking and especially in the application of competition law to emerging economies. The fact that the OECD Regional Centre is based in Hungary is a sign of Hungary's leading role in education about competition in this part of the world. The GVH has been one of the most successful of all competition agencies in emerging and developing countries. It compares well with European regulators. The GVH has stood up well to the inevitable political pressures that are applied to an effective competition law enforcement agency. The fact that it has been criticised from time to time largely reflects the fact that monopolists and cartel members do not like the consequences of GVH doing its job well. I happen to have quite a number of personal friends in Hungary. They tell me that the GVH has an extremely high reputation as a regulator of competence, substance and integrity. They tell me that its standing in the Hungarian community is very high.

The GVH has had a philosophy of continuous improvement. Accordingly, some of its best activities have occurred recently. For example Zoltán Nagy convened a meeting of some 30 heads of agencies and senior officials in the surrounding region to workshop issues of fundamental strategy including determining the underlying objectives of the agency, dealing with the political environment, building capacity and working with business, consumers and the community, as well as other parts of government. This was a highly valuable one and a half day meeting, with a truly productive interchange of personal experiences and analysis at the cutting edge of competition agency innovation.

From an international perspective, the greatest virtue of the GVH is its interest in continuously improving by learning from others. It also appears to have a very substantial commitment to upholding the law without fear or favour despite the political pressures that that can generate. This is all to the benefit of the Hungarian community. I congratulate the GVH on its 20th anniversary.

Allan Fels

**az Ausztrália és Új-Zéland Kormányzati Vezetőképző Intézet dékánja
az ausztrál Verseny- és Fogyasztóvédelmi Hatóság (Australian Competition and Consumer Commission) korábbi elnöke**

Magyar közgazdással első alkalommal a 60-as években találkoztam, mikor is Cambridge-ben Káldor Miklós professzor ifjú kollégájaként dolgoztam. Később volt szerencsém röviden találkozni Kornai professzorral is, és olvasni nagy jelentőségű elemzését az 1989 előtti magyar gazdaság működéséről. E műből, illetve a Magyarországon tett látogatásomból is azt szűrtem le, hogy a magyarokban igen erős a vállalkozói szellem. Ez arra a meglátásra vezetett, hogy Magyarországon szükség lenne a versenyjogi szabályozás bevezetésére, hogy a társadalom számára a legkedvezőbb módon hasznosulhasson a magyar üzleti szakértelem és dinamizmus.

A GVH-t és vezetőit az intézmény 20 évvel ezelőtti megalakulása óta ismerem. A hozzám hasonló külföldi megfigyelők számára egyértelmű volt, hogy Magyarország komolyan veszi a versenyszabályozás ügyét, és a GVH-ban nagyon jól értik, hogy mi kell ahhoz, hogy egy ilyen szabályozás eredményesen működjön. A Hivatal élen járt a nemzetközi versenyjogi koncepcióalkotásban, de különösen a versenyjog egy fejlődő nemzetgazdaságban való alkalmazásában. Az a tény, hogy az OECD regionális versenyügyi oktatási központja Magyarországon kapott helyet, jelzi az ország régióin belül elfoglalt vezető szerepét e területen. A világ fejlődő országainak versenyhatóságai között a GVH volt az egyik legsikeresebben működő intézmény, mely Európa fejlett országainak hivatalaival összevethető színvonalú munkát végzett.

A GVH szembeszállt az elkerülhetetlen politikai nyomásgyakorlással, amivel minden, a versenyfelügyeletet eredményesen ellátni kívánó versenyhatóságnak meg kell küzdenie. Az intézményt időről-időre érő kritikák azt jelzik, hogy a monopol helyzetben lévő vállalatok és a kartellek résztvevői nehezményezik a hivatal eredményességét. Számos barátom él Magyarországon, akik szerint a GVH-nak rendkívül jó megítélése van szakértelme, keménysége, valamint feddhetetlensége miatt, és ennek megfelelően kiemelt tekintélynek örvend.

A GVH egyik alapelve a folyamatos fejlődés, így természetesen legjobb kezdeményezéseit is a közelmúltból tudnám felidézni. Ilyen volt például amikor Nagy Zoltán meghívta a régió körülbelül 30 hivatalvezetőjét és magas rangú tisztviselőjét egy, a versenyhatóságok elemi stratégiáját feldolgozó képzési programra. A témák között szerepelt a hivatalok alapvető céljainak meghatározása, a politikai környezet kezelése, a munkaerő-képzés, továbbá a fogyasztókkal, üzleti, társadalmi és kormányzati körökkel való együttműködés. Ez egy rendkívül értékes másfél napos találkozóznak bizonyult, gyümölcsöző eszmecserekkal a személyes tapasztalatokról, és elemzésekkel a versenyhatóságok megújításáról.

Nemzetközi összehasonlításban azt emelném ki a GVH legfőbb erényeként, hogy törekszik a folyamatos fejlődésre, arra, hogy tanuljon másoktól. Mindemellett az ilyen esetekben jellemző politikai nyomás ellenére is nagyon elkötelezettnek tűnik, hogy a tisztességes verseny szabályait meghátrálás vagy részrehajlás nélkül betartassa. Gratulálok a GVH-nak a 20. születésnapja alkalmából.

2006.

Intenzív versenypártolás, nagyobb bírságok

Az EU-csatlakozás versenyt erősítő hatása 2006-ban is jelentősen befolyásolta a magyar gazdasági életet. A piacok EU-szintű és globális integrációja révén az erősödő verseny a fogyasztói igények teljesebb kielégítését segítette. A nemzetközi versenynek kitett területeken, így különösen a tartós fogyasztási cikkek körében 4 százalékos árcsökkenés következett be, a ruházati cikkek ára pedig a 3,9 százalékos éves átlagos fogyasztói árnövekedéstől erősen elmaradva, csak 0,4 százalékkal nőtt. A verseny ugyanakkor alkalmazkodási kényszerrel járt, ami a vállalkozások egy részének tönkremeneteléhez vezetett. A verseny erősödése a vállalkozásokat a külföldi piaci fejlemények figyelembe vételére kényszerítette, és mind a hazai, mind a külföldi piacokon **nagyobb teljesítményre, a fogyasztók által jobban értékelt termékek és szolgáltatások előállítására** készítette őket. A nagyobb konkurenciaharc egyes vállalkozások **jövedelmezőségének csökkenését** vetítette előre, így a **vállalati működés racionalizálását** kényszerítette ki. A vállalaton belüli reorganizáció, illetve a hatékonyságnövelésre képtelen **vállalkozások tönkremenetele** a termelési erőforrások ideiglenes felszabadulásával, így a **munkanélküliség** növekedésével járhat.

Ám az erőforrásoknak ez a felszabadulása biztosítja azt, hogy a viszonylag kevésbé hatékonyan felhasznált erőforrások a hatékonyabban működő cégekhez kerüljenek, továbbá, a fogyasztók által **kedvelt termékeket előállító cégek fejlődjenek**. Az **erőforrások** hatékonyabb felhasználási módokra történő **átcsoportosításával** nő a gazdaság jövedelemtermelő képessége és a jólét. Ennek a hatékonyságnövelő erőforrás-átcsoportosításnak ugyanakkor feltétele a **humán erőforrások** és a **fizikai infrastruktúra** hosszú távú fejlesztése, illetve a piaci igényekhez való rugalmas alkalmazkodást támogató **gazdaságpolitikai környezet** és a gazdasági sokkokat csillapító **szociális és munkaügyi intézményrendszer hatékony működése**.

Visszásságok a villamosenergia-piacon

A magyarországi villamosenergia-piacon 2006-ban tovább **nőtt a szabad piac szerepe**. A közüzemi piacot újabb cégek hagyták el, hogy a szabadpiacon olcsóbban vegyenek áramot, és ezzel a szabad piac aránya 33 százalékról 40 százalék körülire nőtt a villamosenergia-fogyasztásban. A szabadpiaci áramár 2006 közepétől bekövetkezett emelkedése azonban ezzel ellentétes mozgást is kiváltott: ismét megfigyelhető volt a fogyasztók visszaáramlása a közüzemi szektorba. Ezt az a szabályozás tette lehetővé, amely olyan **hibrid piaci modellt** hozott létre és tart fenn, amely biztosítja, hogy a fogyasztók költségmentesen és különösebb adminisztratív akadályok nélkül **mozoghassanak a verseny és a közüzemi piac között**. Emiatt a fogyasztók nem kényszerülnek arra, hogy tartósan a közüzemi árnál többet fizessenek, így bátrabban tehetnek

próbát a szabadpiaccal. Ez a megoldás hasznos volt a piacnyitás kezdetén, amikor előmozdította a szabad piac kis kockázatú megismerését, ugyanakkor később egyre inkább előtérbe kerültek hátrányai, így az, hogy **a szabad piac valódi piaci működését erősen korlátozza.**

A GVH 2006-ban befejeződött **villamosenergia ágazati vizsgálata** több piaci problémára is rávilágított; ezek közül a fent ismertetett csak az egyik. A legjelentősebb probléma, hogy, a közüzemi nagykereskedő Magyar Villamos Művek (MVM) és az erőművek közötti (illetve a határkeresztező kapacitások egy részének használatára vonatkozó) **8-15 éves kifutású hosszú távú megállapodások a piac mintegy 70 százalékát fedik le, és ezzel akadályozzák a piac továbbfejlődését.**

A GVH 2006. szeptember-október folyamán az ÁPV Zrt.-vel és a GKM-mel folytatott levelezést annak megakadályozása érdekében, hogy a magyar rendszerirányító szerepét betöltő **Magyar Villamosenergia-ipari Rendszerirányító Zrt.-t (MAVIR) az MVM a számára kedvező, versenyellenes piaci magatartásra kényszerítse.** Az MVM több módszert is alkalmazott, hogy a MAVIR működését a saját érdekében befolyásolja, így például az MVM holding sikeressége érdekében, kiemelkedő nyereségességi követelményeket fogalmazott meg az egyébként szabályozott árakat alkalmazó MAVIR számára. Különösen durva versenyellenes próbálkozás volt az MVM és a MAVIR közötti úgynevezett uralmi szerződés megkötésének kísérlete, amely szerint a törvény által is versenysemleges működésre kötelezett MAVIR-nak gyakorlatilag az MVM érdekeinek megfelelően kellett volna a piaci magatartását alakítania, és az MVM kifejezetten bele szólhatott volna a MAVIR működésébe. A GVH korábban éppen a rendszerirányító függetlenségének biztosítása érdekében ellenezte a MAVIR és az MVM holdingba olvasztását, s a 2006-os események igazolták is a GVH ezzel kapcsolatos félelmeit. Egyben felhívták a figyelmet arra, hogy a **függetlenség biztosításához elégtelen a tevékenységek szétválasztása, csak a tulajdonosi szétválasztás nyújthat valódi megoldást.**

Jelentős változások a gyógyszer-kereskedelemben

A 2006. december 29-től hatályba lépett, a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló törvényben, valamint a 2007. április 1-étől hatályos, az egészségügyben működő szakmai kamarákról szóló törvényben megtestesülő változások folytán a **gyógyszer-kereskedelmi piacok struktúrájának, piaci viszonyainak megváltozása valószínűsíthető volt.** A szabályozás megváltozása a gyógyszer-nagykereskedelmet is érintette (elsősorban azért, hogy lehetővé tette a nagykereskedők és a gyógyszergyártók közvetlen tulajdonszerzését a patikákban); a jelentős hatással volt ugyanakkor a gyógyszer-kiskereskedelem struktúrájára és piaci viszonyaira is.

Az új törvényi szabályozás ugyanis egyes gyógyszertermékek tekintetében lehetőséget biztosított azok gyógyszerháron kívüli értékesítésére, vagyis – e termékek kiskereskedelme vonatkozásában – a piaci szereplők száma jelentősen bővült, ugyanakkor a piacra lépési korlátok, valamint a gyógyszerhárok tulajdonjogára vonatkozó korlátozások oldásával, a gyógyszerhárok alapításával és működésével kapcsolatos kamarai jogkörök megvonásával csökkentek az adminisztratív korlátok és a már piacon lévők új belépőkkel szembeni

fellépésének legális mozgástere. A gyógyszerészek kötelező kamarai tagságának megszűnése a Magyar Gyógyszerész Kamara versenykorlátozó, a piaci szereplők magatartását összehangoló szerepének veszélyét jelentősen csökkentette.

Nagy bírságok

A **fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását** érintő rendelkezések alapján 2006-ban összesen 1,823 milliárd forint bírságot szabott ki a GVH. Ez az összeg **négyszerese a 2005. évben ebben az ügýtípusban kiszabott bírságösszegnek**. A korábbi évekhez hasonlóan a 2006. évben is a (vezetékes és mobil) **távközlési és a pénzügyi szolgáltatásokra, valamint az egészségre ható termékekre** vonatkozó reklámok, tájékoztatások kapcsán indult versenyfelügyeleti eljárások mind az ügyek számát, mind a jogsértések súlyát tekintve kiemelkedtek az ügýtípuson belül.

A **versenykorlátozó megállapodásokkal** kapcsolatban összesen 8,65 milliárd forint bírságot szabott ki a hivatal. Öt olyan versenyfelügyeleti eljárás zárult le, amely az **informatikai piacon** a potenciális versenyzők közötti, az ajánlattételt megelőző különféle jogellenes együttműködésekert tárt fel. A 2006. év **legnagyobb összegű bírságkiszabásával** zárult versenyfelügyeleti eljárás a **biztosítási piacot**, azon belül is a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításhoz, illetve a casco-hoz köthető rezióradíjakat érintette. Az ügy érdekességét az adta, hogy a két elmarasztalt biztosító nem egymással kartellezett, hanem a gépjárműjavítók árkartelljére rábólintva próbálta meg korlátozni a versenyt a kisebb biztosítók visszaszorítása érdekében., Ehhez az autókereskedők szakmai szövetsége nyújtott segítséget. Ebben az évben nemcsak az előbb említett esetekben, de az **agrárszektorban, a könyvkiadás és könyvkereskedelem területén, valamint szakmai kamarákkal szemben is született elmarasztaló határozat.**

A hírközlési piaci verseny és szabályozás elemzése

A GVH 2006-ban – hét év elteltével – ismét átfogó, a nyilvánosság számára is hozzáférhető versenypolitikai **elemzéssel** jelentkezett az **elektronikus hírközlési piacokkal** kapcsolatban. „A Gazdasági Versenyhivatal versenypolitikai álláspontja a magyarországi elektronikus hírközlési piaci verseny és szabályozás alakulásáról” címet viselő dokumentum a hivatal szándékai szerint – a piacnyitás során megszerzett tapasztalatok birtokában – olyan időpontban nyilvánított véleményt az elektronikus hírközlési piaci verseny és szabályozás alakulásáról, amikor a piaci folyamatok jövőbeni alakulása, fejlődésének irányai jól leírhatók voltak.

Míg 2002-ben a szabályozás, addig erre az időszakra a piacnyitás eredményeként a verseny kedvező alakulása miatt lehetett – az elektronikus hírközlés piacairól szólva – fordulópontról beszélni. A GVH szerepe egy ilyen helyzetben jelentős mértékben azon múltott, hogy képes volt-e **felismerni, megfelelő rugalmassággal és gyorsasággal értékelni a piaci körülményekben bekövetkező változásokat**. Ezen ugyanis nem csak a **versenyfelügyeleti eljárások** kezelése, de az **állami szabályozás** versenybarát alakulása is múlhat, hiszen arra a GVH-nak ráhatása lehet. Sőt, ennek a versenyhatósági szerepvállalásnak a jelentősége az ezt

követő időkből meg is nőhet, amennyiben az elektronikus hírközlés piaci a hosszú távon is fenntartható infrastruktúra-alapú verseny útjára lépnek. A GVH a dokumentum közreadásával nem titkoltan **más, piacnyitás alatt álló iparágak szabályozása számára is követendő példának kívánta állítani** az európai és a magyar elektronikus hírközlési verseny alakulását és annak szabályozását. Különösen a versenyjog és szektorspecifikus szabályozás egymást kiegészítő viszonya, valamint az ex ante szabályozás versenyjogi elveken nyugvó természete érdemelt figyelmet.

A pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos versenypártolás

A GVH folytatta a pénzügyi szektorban lefolytatott **ágazati vizsgálati jelentés** megállapításai kapcsán, valamint a korábbi évről szóló éves beszámoló **ajánlásában is megfogalmazott**, a pénzügyi szolgáltatási szektorral kapcsolatban megkezdett versenypártolási munkát. Az ágazati vizsgálat lezárásaként ugyanis a GVH – a vizsgálat alapján kirajzolódott megállapítások nyomán – javaslatokkal fordult a szabályozási kompetenciával rendelkező kormányzati és más szervek, illetve a szakmai felügyeleti hatóság felé az alapvetően a versenytörvénnyel nem kezelhető, de a verseny alakulására kiható, **elsődlegesen fogyasztóvédelmi jellegű problémák rendezése** céljából. Ennek keretében levélben kereste meg a Pénzügyminisztériumot (PM), az Ifjúsági Szociális Családügyi és Esélyegyenlőségi Minisztériumot (ISZCSEM), a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletét (PSZÁF), a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőséget (FVF) és a Magyar Bankszövetséget, amelyek döntően egyetértően reagáltak a felvetésekre.

A **PSZÁF** novemberben – a GVH javaslataival nagyban egybecsengő – **ajánlást adott ki a pénzügyi intézmények lakossági hitelezésre irányuló ügyfélkapcsolatai során követendő elvekre** vonatkozóan. Az ajánlás kibocsátásának indokai azok a GVH által is azonosított jelenségek voltak, hogy egyrészt a hitelintézetek nem helyeztek kellő hangsúlyt ügyfeleik igényének, illetve **teherviselő képességének** megismerésére; másrészt az **ügyfelek pénzügyi ismeretei** nehezen tartottak lépést a pénzpiaci szektor gyors fejlődésével, a folyamatos termékinnovációval; harmadrészt számos olyan piaci gyakorlattal, eljárással lehetett találkozni, amelyek ugyan nem jogszabályellenesek, de fogyasztóvédelmi szempontból, a tájékoztatás hiányossága miatt kifogásolhatók. Az ajánlásban foglaltakat a **Magyar Bankszövetség is** alkalmazásra javasolta tagjainak.

---

*„A szélesebb jogi környezet legjelentősebb változását az új kereskedelmi törvény 2006. június 1-jei hatályba lépése jelentette, amely **bővítette a GVH hatáskörét**. Az új törvény – a kereskedelmi tevékenység gyakorlásának egyéb szabályai mellett – a GVH hatáskörébe utaltan fokozott ellenőrzés alá vonta a jelentős piaci erővel rendelkező kereskedelmi vállalkozásokat, **megtiltva** egyrészt a **jelentős piaci erővel való visszaélő magatartást** a beszállítókkal szemben, másrészt pedig az önszabályozást ösztönzendő – 2006. december 1-jei határidővel – **etikai kódex** kidolgozását írta elő számukra.”*

„2006 májusában a GVH közzétette a **verseny szabadságával** (a klasszikus versenypolitika területeivel, vagyis a fúziókkal, a versenyt korlátozó megállapodásokkal, az erőfölénnyel való visszaéléssel, valamint a versenypártolással és a versenykultúra fejlesztésével) összefüggő, valamint a **fogyasztói döntések szabadságával kapcsolatosan követett alapelveit** tartalmazó dokumentumok tervezetét.”

„A **Versenykultúra Központ (VKK)** 2006 szeptemberében véglegesített és nyilvánosságra hozott **munkaterv** a következő feladatokat irányozta elő:

- egy idegen nyelvű szakkönyv fordítása és megjelentetése;
- a versenyjog intézményeit általában bemutató, illetve egyes piacokra és az azokon tapasztalható jelenségekre fókuszáló ismeretterjesztő kiadványok készítése;
- szakmai rendezvények szervezése, illetve támogatása;
- könyvtárak (szakirodalmi) fejlesztésének támogatása;
- versenyjogi, versenypolitikai, illetve piacelméleti kérdésekkel foglalkozó kutatási pályázatok meghirdetése;
- tudományos-oktatási projektek támogatása;
- a fogyasztóvédő civil szervezetekkel való együttműködés kialakítása, s munkájának támogatása; illetve
- a „verseny napja” és a „versenykultúráért díj” koncepciójának kidolgozása.”

„A GVH folytatta az **ajánlattevők versenytárgyaláson való összejátszásával** és annak gyanút keltő jeleivel kapcsolatos felvilágosító kampányát: a hivatal megbízásából egy jogász, elsősorban a megyei közigazgatási hivatalokkal együttműködésben, az önkormányzati igazgatásban dolgozó köztisztviselők számára tart rendszeres tájékoztatókat, illetve konzultációt e témában. 2006-ban összesen 152 előadásra került sor.”

„A GVH a vizsgálók munkájának szervezeti szintű jogi támogatását szolgáló **Jogi Iroda** 2005. évi megalakítását követően a közgazdasági elemzések minőségének javítására és az elemző munka szerepének növelésére is intézményesített megoldást keresett. Ennek megvalósítása érdekében 2006. szeptember 1-jével létrehozta a **vezető közgazdász** pozíciót.”

ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
fogyasztók megtévesztése	85	66	1823
erőfölénnyel visszaélés	33	11	1170
versenykorlátozó megállapodás	19	15	8650
fúzió*	43	3	42
összesen	180	95	11685

*Az „elmarasztalás” oszlop értelmezése: tiltás vagy feltételszabás

Sárközy Tamás

**jogászprofesszor
a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem,
valamint a Budapesti Corvinus Egyetem tanára**

Miután az 1990. évi LXXXVI. törvényt lényegében – Vissi Ferencsel és Vörös Imrével együtt – én készítettem elő, a GVH-val először a saját törvénytervezetünkben találkoztam, tudniillik mi kívántuk intézményesíteni a nyugat-európai kartellhivatalok mintájára a Gazdasági Versenyhivatalt. Úgyhogy a GVH-ra magam részéről mindig, mint kedves „gyermekemre” tekintettem. Olyan versenyhivatalt szerettünk volna, amely egyesíti a közigazgatási és a gazdasági jogi szaktudást, része a kormányzati gazdaságpolitikának, ugyanakkor a kormánytól függetlenül működik. Ez az elképzelés lényegében megvalósult.

Sok ilyen szakmai élményem van. Részt vettem a versenytörvény fejlesztésében, az európai versenyjogba való szerves beépítésben (hiszen erre 1989-90-ben még nem volt mód), több tudományos versenyjogi konferencián, és szerkesztője, illetve szerzője voltam több versenyjogi könyvnek. Úgy gondolom, hogy a magyar versenytörvény, amely komplex törvény, tehát átfogja a versenyjog minden területét a tisztességtelen versenycelekményektől a fogyasztóvédelmen át egészen a kartelljogig és a versenyjog konszernjogig, továbbá egyszerre anyagi jogi, eljárásjogi és szervezeti törvény, az egyik legmodernebb versenytörvény egész Európában.

Ebben a dologban én elfogult vagyok, de magam részéről a GVH 20 éves működését igen pozitívan értékelem. Több kiemelkedő tudású közgazdász, illetve jogász kolléga dolgozott, illetve dolgozik itt. Az eredmények közül kiemelném az európai versenyjogba való harmonikus – zavarok nélküli – beilleszkedést.

A GVH függetlenségét ugyanakkor a mindenkori kormányzattal való együttműködési készségét meg kell tartani, sőt meg kell erősíteni. Növelni lehetne a GVH tudományos háttérét. Hosszabb távon megvizsgálható, hogy szükséges-e egy bíróságszerű Versenytanács GVH-ba való beépítése akkor, amikor a versenyhivatali döntéseket amúgy is meg lehet támadni bírósági úton. A fogyasztóvédelem terén fennálló intézményi párhuzamosságok is csökkentendők.

Nincs piacgazdaság tisztességes verseny nélkül, tehát egy piacgazdasági gazdaságpolitikának szükségképp szerves része a versenypolitika. A magyar versenypolitikában is érvényesíteni kell az európai versenypolitika alapvető tendenciáit, de nem szolgáljan, hanem a magyar adottságokra adaptálva. Különösen óvni kell mindenkit a magyar jogi kultúrától távol álló amerikai antitrust law szélsőséges vonásainak egy az egyben való átvételétől. A kartellek ellen fel kell lépni, az erőfölénnyel való visszaéléseket szankcionálni kell, de a fúziókontrollt, a befolyásszerzést nem szabad kriminalizálni. Ha kell, büntessen a Versenyhivatal, talán nagyobb pénzbüntetések kiszabásával, mint most. De a lényeg nem a büntetés, hanem a vállalkozók munkájának segítése, a piac erősítése. A GVH nem nyomozóhatóság, nem bűnüldöző szerv, nem büntetőbíró, hanem a tisztességes verseny alapintézménye.

2007.

Problematikus ágazatok, régi és új ügyek

A **piac szűkülése** és a **kereslet csökkenése** a leginkább érintett szektorokban a vállalkozások alkalmazkodási képességének javítását követelte meg, továbbá az alkalmazkodásra képtelen vállalatok körében a felszámolási eljárások számának növekedését vonta maga után. Mindez – 2007-ben – még nem vezetett a termelési erőforrások kihasználatlansághoz, a munkanélküliség 7,4 százalékos szintje még enyhén – 0,1 százalékponttal – csökkent is 2006-hoz képest. Ugyanakkor a **munkanélküliség** így is meghaladta az EU átlagos szintjét. Ez, illetve a magyar munkaerő alacsony mobilitása, az idegen nyelvek alacsony szintű ismerete azt jelezte, hogy a **humán tőkébe való beruházás elégtelen**. Emiatt a gazdasági lehetőségek, a piaci rések keresése és felismerése, és így az egyes ágazatokban a **hazai verseny szintje és a hazai termelők versenyképessége jóval alacsonyabb volt a lehetségesnél**. A verseny erősödése a tisztességtelen versenyeszközök alkalmazását is előmozdíthatja.

Hosszú távú megállapodások a villamosenergia-piacon

A villamosenergia-piacon valamelyest mérséklődött a verseny, illetve az energiahordozó árak emelkedése. Az importlehetőségek szűkülése és a magas energiafogyasztás eredményeként **jelentősen nőtt a villamosenergia ára mind a közüzemben, mind a szabadpiacon**. Eközben a hazai termelő kapacitások 70-75 százaléka továbbra sem volt elérhető a szabadpiacon, mivel a közüzemi villamosenergia-nagykereskedőhöz, az MVM Trade Zrt.-hez volt kötve, ami **kizárta az ilyen hosszú távú megállapodással (HTM-mel) rendelkező erőművek egymás közötti versenyét**. Mivel pedig az államilag szabályozott, közüzemi árak a kínálathiányos szabadpiac árainál kevésbé emelkedtek, sok fogyasztó kihasználta a szabad piacról a közüzembe történő visszalépés lehetőségét, aminek hatására a szabadpiac aránya a fogyasztásból a 2006-os 35 százalékról 2007-ben 25 százalékra csökkent. 2007 nyarán kihirdették az **új villamos energia törvényt** (Vet.), amely azonban csak formálisan nyitotta meg a szektort a verseny előtt, és a GVH 2006-ban befejeződött ágazati vizsgálatában a piaci verseny legnagyobb akadályaként azonosított HTM-ek problémáját nem oldotta meg.

Magyarország kötelezettségvállalásának megfelelően megszületett a 37/2007. (III.7.) Korm. rendelet, amelyet azonban 2007 novemberében módosítottak. A módosítás szerint az MVM importszerződésai teljesítéséhez szükséges határkeresztesző kapacitások előzetesen lekötött kapacitásoknak minősülnek, amelyek következtében azokra nem vonatkozik a szokásos aukciós kötelezettség – 2008-ra sem.

A GVH **felhívta a kormány figyelmét** arra, hogy a kormányrendelet módosítása nemcsak alkalmas a **verseny torzítására** (erősíti az erőfölényben levő MVM piaci dominanciáját, beleütközik a diszkriminá-

ciómentesség elvébe, illetve nehezíti a versenytársak szabad piacralépésének lehetőségét), hanem **európai uniós rendelkezésekbe is ütközhet**. A hivatal a jól működő versenypiac további elengedhetetlen feltételének tartja az összes piaci szereplőtől **független rendszerirányító létrehozását** a MAVIR Zrt.-nek az MVM csoporttól történő tulajdonosi leválasztása révén.

Egyoldalú banki szerződésmódosítások

A hosszú távú hitelszerződések esetében jelentős versenyproblémát jelent az a gyakorlat, hogy a bankok **általános szerződési feltételeikben** rendkívül kiterjedt szerződésmódosítási jogot kötnek ki. A **GVH az Országgyűlésnek benyújtott éves beszámolójában ajánlást fogalmazott meg** arra vonatkozóan, hogy az Országgyűlés a vonatkozó törvényi rendelkezések módosításával, illetve megalkotásával gondoskodjon arról, hogy csökkenjen a fogyasztók kiszolgáltatottsága, váljon egyértelművé az egyoldalú szerződésmódosítások szabályozása, javuljon a hitelintézeti termékek árazásának és feltételeinek átláthatósága, kiszámíthatósága és ellenőrizhetősége, azaz

- a hitelintézetek csak igen **korlátozott körben és kivételes alkalmakkor** változtathassák meg egyoldalúan a megkötött szerződések feltételeit;
- az esetleges változtatások esetében a felek legyenek kötelesek mindkét szerződő fél számára egyértelműen és ellenőrizhetően **definiálni** azokat az eseteket, amikor a változtatásra sor kerülhet;
- mind a szerződési feltételek kivételes egyoldalú módosíthatósága, mind a változási mechanizmus tekintetében követelmény legyen a **kiszámíthatóság és ellenőrizhetőség**, mind az időpont, mind a mérték tekintetében, megszüntetve az egyoldalú banki előnyöket, különösen a fogyasztó számára kedvező változások késleltetése, illetve a mértéktől való eltérés iránya és aránya vonatkozásában;
- az **ügyfelek tényleges döntési helyzetbe kerüljenek**, azaz személyre szóló kommunikációs forma használata révén értesüljenek a szerződésben meghatározott változás bekövetkeztéről, a szerződésmódosításról, és – a bankváltás időszükségletére is figyelemmel – elég idejük legyen arra, hogy szükség esetén a szerződést felmondják.

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat szabályozó irányelv átültetése

A **2005/29/EK irányelv (UCP)** magyar jogrendszerbe való átültetésével kapcsolatos **jogharmonizációs munkába a GVH aktívan bekapcsolódott**. Álláspontunk az volt, hogy a kialakítandó új szabályozásnak a fogyasztói tájékoztatásra vonatkozó teljes joganyagot – a **reklámtörvényt, a fogyasztóvédelmi törvényt, a versenytörvényt és az ágazati jogszabályokat** egyaránt – érintenie kell, mivel az irányelv „kereskedelmi gyakorlat” fogalmát a lehető legtágabban kell értelmezni.

Az elektronikus hírközlési piac elemzése

A GVH legutóbb 1999-ben jelentkezett az **elektronikus hírközlést érintő átfogó versenypolitikai elemzéssel**. A versenyhatóság akkor a hatályos jogszabályi környezet kritikai értékelését és a küszöbön álló piacnyitás fogyasztói jólétre gyakorolt hatásainak feltérképezését végezte el. A **2002-es piacnyitás** eredményeként az elektronikus hírközlési piac (távközlés, média, informatika) a verseny kedvező alakulása miatt újabb fordulóponthoz érkezett, emiatt újabb elemzés készült, amelyben a hivatal immár a piacnyitás során szerzett tapasztalatok birtokában nyilvánított véleményt az elektronikus hírközlési piaci **verseny és szabályozás alakulásáról**. A 2007 novemberében kiadott újabb dokumentum közel másfél éves előkészítés és – külső, belső – konzultációs folyamatok eredményeként született meg.

Alkotmánybírósági döntések

Az **Alkotmánybíróság** (AB) két határozata érintette a versenyjog területét, illetve a GVH működését. Az AB határozatában helyt adott annak a beadványnak, amely megkérdőjelezte a **GVH belső eljárásrendjéről szóló elnöki utasítás**, mint az állami irányítás egyéb jogi eszköze egyes pontjainak alkotmányosságát, ugyanakkor a döntés meghozatalakor már – a versenytörvény 2005. november 1-jei módosításával párhuzamosan kidolgozott – **új elnöki utasítás** volt érvényben. Elutasította viszont az AB azt a beadványt, amely kifogásolta, hogy a versenytörvény a Versenytanács által **kiszabandó bírságot** mind a köztisztviselők, mind a vállalkozások társadalmi szervezete, egyesülés és más hasonló szervezetek esetében a **tagvállalkozások előző üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százalékában** maximálja.

„A GVH 2007 áprilisában **„Versenyt az egészségügyben? Igen, de hogyan!?”** A verseny lehetőségei és korlátai a szabályozott egészségügy piacain – egy modellváltáskor figyelembe veendő szempontok” címmel **nyilvánosságra hozott vitaanyaga** az egészségügyi és az egészségbiztosítási piac kudarcait számba véve, a meglévő szabályozási rendszer ezekre adott válaszait feltérképezve, valamint az egészségügyi szabályozás intézményi felkészültségét figyelembe véve egy lehetséges szabályozási alternatívát vázolt fel.”

„2007 októberében kiadásra került a GVH elnökének és a versenytanács elnökének fogyasztóvédelmi ügyekben alkalmazandó **bírságszámítási közleménye**, amely azokat a jogszabály által meghatározott szempontokat részletezi, amik alapján a GVH meghatározza a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt indított ügyekben kiszabott versenyfelügyeleti bírság mértékét.”

„A **Versenykultúra Központ (VKK)** 2007 szeptemberében megjelentette **Massimo Motta: Versenypolitika – Elmélet és Gyakorlat** című művének magyar nyelvű kiadását, hogy ezt a nemzetközileg elismert szakkönyvet magyar nyelven is elérhetővé tegye a versenyjogi, versenypolitikai kérdésekkel foglalkozó szakemberek és az érdeklődők számára. A VKK **tájékoztató füzetek, szórólapok, illetve a Versenytükkör** c. időszaki lap megjelentetésével, valamint **nemzetközi versenypolitikai konferencia** és rendszeres, szűkebb körű szakmai beszél-

getések szervezésével tett a versenyjoggal, versenypolitikával kapcsolatos széles körű tájékoztatás érdekében. A VKK folytatta a versenyjogi, versenypolitikai, illetve piacelméleti képzést nyújtó **magyarországi felsőoktatási intézmények könyvtárfejlesztési célú támogatását** is. A VKK 2006 őszén – külsős szervezetnek a versenykultúra fejlesztésébe és terjesztésébe való bekapcsolódását előmozdítandó – **pályázatokat hirdetett** szakmai rendezvények, kutatások és más tudományos-oktatási projektek, valamint a fogyasztóvédelmi célú **civil munka** támogatására. 2007 folyamán a VKK-hoz **87 pályázati anyag** került benyújtásra, amelyek elbírálása, illetve jelentős részben a megvalósítása is 2007 végéig megtörtént. 2007-ben elindult a **VKK honlapja** is, amelyen a központ céljaival, működésével és tevékenységével kapcsolatos valamennyi információ megtalálható.

„A kétoldalú kapcsolatokban továbbra is hangsúlyos irányt képvisel a délkelet-európai országok versenyhatóságainak segítése, amelynek részeként a GVH 2007 folyamán együttműködési megállapodást írt alá a **bolgár** és a **moldáv** versenyhatósággal.”

„Az **OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK)** 2007-ben összesen 158 résztvevőt és 51 előadót látott vendégül programjain, ami **678 embernapi szakképzést** jelent. 17 ország szakértői, 21 ország résztvevői látogatták a ROK programjait. 2007 elején kezdte meg működését a **ROK honlapja**, ahol folyamatosan bővülő tartalommal elérhetők a központtal kapcsolatos tudnivalók.”

ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
fogyasztók megtévesztése	84	81	1286
erőfölénnyel visszaélés	13	10	0
versenykorlátozó megállapodás	15	12	1069
fúzió*	46	3	5
összesen	158	106	2360

*Az „elmarasztalás” oszlop értelmezése: tiltás vagy feltételszabás

Dr. Sarkady Ildikó

**média jogász,
a MEDIA CONTENT Consulting ügyvezetője,
korábban audiovizuális médiáért felelős kormánybiztos**

A Gazdasági Versenyhivatallal először az azt létrehozó 1990. évi új törvény Magyar Közlönyben való megjelenésekor találkoztam. Magyarország gazdasági-társadalmi átalakulásának folyamatában az egyik legfontosabb törvényünk volt az 1990. évi LXXXVI. törvény, amely letette a hazai piacgazdaság működésének egyik jogszabályi alapját, megalapította a Gazdasági Versenyhivatalt, meghatározta feladatait, hatáskörét és rendezte az eljárás rendjét. A '90-es évek jogalkotásának eufóriájában nem gondoltuk még, mennyire jelentős ez a jogszabály, hiszen a piacgazdaságról, annak működéséről nem volt tapasztalatunk. A későbbiek folyamán, a gyakorlati alkalmazás során vált nyilvánvalóvá, hogy az első modern versenyjogi jogszabály – nyilvánvalóan a nemzetközi tapasztalatok és jogalkotási ismeretek alapján – jól megszerkesztett, alapos munka, amely a szinte folyamatos „karbantartás” eredményeként megfelelően kezelte és kezeli ma is a hazai piaci viszonyokat.

Az első jogalkotási „karbantartásra” a társulási megállapodás szerint már 1996-ban sor került; az ezt követő módosítások is e szellemben készültek, a hazai és a nemzetközi piacgazdaság működésének tapasztalatait implementálták a versenytörvénybe.

Nagyon hasznosnak és szükségesnek tartottam mindig, hogy az ún. gazdasági jellegű jogi szabályozás folyamatosan kövesse a gazdaság megújulását, beépítse a gyakorlati tapasztalatokat a törvényalkotásba.

Megítélésem szerint különösen jelentős, hogy a versenyjogi kodifikáció terén kiváló együttműködés alakult ki a Gazdasági Versenyhivatal és a versenypolitika, a versenyjog civil szervezete, a Versenyjogi Egyesület között. Az egyesületnek alapítása óta tagja vagyok, így volt lehetőségem a jogalkotási együttműködés mellett megtapasztalni a közös gondolkodást és munkát a jogalkalmazás során is.

Az első közvetlen élményem – a versenyjoggal és a Gazdasági Versenyhivatallal kapcsolatban is -, még 1993-ban volt. Ügyvédként a legjelentősebb külföldi tulajdonú hazai sajtó-kiadó társaság képviseletében eljárva találkoztam a gyakorlatban azzal a versenyjogi és versenypolitikai szemlélettel, amely megtiltotta az akkor még kurrens terméknek minősülő egyik női magazin kizárólagos postai terjesztését. A GVH eseti ügyben hozott döntésének eredményeként a kiadó a – postai terjesztő mellett – köteles volt átadni terjesztésre magazinjait a gombamód szaporodó terjesztői kisvállalkozásoknak, bt.-knek, kft.-knek is. A minimális tőkével rendelkező kis cégek ténylegesen felelősséget nem tudtak vállalni a terjesztői feladatok ellátásáért, így később a gyakorlat igazolta, hogy az olvasók sajtótermékkel történő biztonságos ellátása fontosabb érdek, mint a terjesztői kisvállalkozások versenypolitika útján történő támogatása. A Versenytanács adott ügyben eljáró tagja utóbb revideálta döntését.

Megjegyzem, a kezdeti időszakban a GVH rendkívül alacsony büntetéseket szabott ki a jogsértő piaci magatartás miatt. Nyilvánvalóan nem a fegyelmezés, a büntetés, sokkal inkább a piaci szereplők terelgetése, szoktatása a piaci viszonyokhoz, volt a cél.

Egyetemi oktatói és tudományos tevékenységem addigi összefoglalásaként 2005-ben megjelent Médiajogi írárok című könyvem egyik tanulmányában „A lap ingyenes megjelenésének versenyjogi megítélése” kapcsán elemeztem a Versenytanács Vj-57/2000/24.sz. határozatát. A tanulmány az MTA és a MJE által szervezett „Az információs társadalom hatása a jogra” című konferencián elhangzott előadásom egyik jogesetének feldolgozásában rámutat arra a versenytanácsi álláspontra, miszerint „aki szolgáltatást nyújt vagy igényel, elad vagy vásárol, függetlenül attól, hogy a tevékenység céljaként vagy eredményeként profithoz jut-e, piaci magatartást tanúsít.

A GVH átfogó értékelésére nyilvánvalóan nem vállalkozhatom. Mindenesetre rendkívül jelentősnek tartom azt a munkát, amellyel a médiapiaci viszonyok kialakulását, működését, a médiapiaci szereplők magatartásának értékelését végezte a GVH. Kezdetben eseti döntésekkel adott iránymutatást a médiapiac szereplőinek a jogszerű piaci viselkedéshez, később pedig 2007-ben, az átfogó médiaszabályozási reform keretében kezdeményezett ágazati vizsgálattal segítette az analóg médiapiaci viszonyokkal kapcsolatos állapot felmérését, megteremtve ezzel is a digitális korszakba való átmenet versenypolitikai és versenyjogi bázisát. Nagy örömmel szolgált, hogy az ágazati vizsgálati anyag tervezetét véleményezhettem, majd a végleges megállapítások széles körben történő ismertté válása érdekében szervezett 2009. őszi konferencia létrejöttében és sikerében a Versenykultúra Központtal együttműködve, közreműködhettem.

A GVH – tapasztalataim szerinti – egyik legnagyobb erénye, hogy meg tudta őrizni függetlenségét és szakmaiságát. Mindkét tulajdonság rendkívül fontos a hivatali munka magas szintű elvégzéséhez a jövőben is.

2008.

A munka középpontjában: a fogyasztóvédelem

Ebben az évben a **versenytörvény módosítására a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv** (Unfair Commercial Practices Directive, UCP) rendelkezéseinek a magyar jogrendbe történt átültetése keretében került sor. A törvénymódosítási csomag alapvetően **alakította át a magyar fogyasztóvédelmi szabályozás rendszerét, a GVH fogyasztóvédelmi hatáskörét**: 2008. szeptember 1-jével lépett hatályba a **fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény, az új reklámtörvény, valamint módosult a versenytörvény is**.

A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény a vállalkozások és fogyasztók közötti – kereskedelmi – kapcsolatok szabályait helyezte új alapokra. A fogyasztók tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni védelmét a törvény **háromszintű tilalmi rendszerben** biztosítja. Egy általános és elvont **generálklauzula** formájában megtilt minden tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot, majd a szabályozás második szintjén a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok legjellemzőbb előfordulási eseteiként nevesítve is tiltás alá esnek a **megtévesztő és az agresszív kereskedelmi gyakorlatok**. Végül, a szabályozás harmadik szintjén a törvény melléklete összesen 31 olyan kereskedelmi gyakorlatot – közöttük 23 megtévesztő, illetve 8 agresszív gyakorlatot – sorol fel, amelyek minden körülmény között tisztességtelennek minősülnek (ez az úgynevezett „**feketelista**”).

A törvény végrehajtására **hármasszintű rendszer** alakult. A versenyt érdemben nem érintő ügyekben a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (NFH) és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) jár el, mégpedig az NFH általános hatáskörrel, a PSZÁF pedig a pénzügyi szervezeteket érintően. **A versenyt érdemben befolyásoló ügyekben – a törvényben nevesített kivételektől eltekintve – a GVH jár el**. A hatáskörrel rendelkező hatóságok számára a törvény a feladatok hatékony ellátása érdekében együttműködési kötelezettséget ír elő, amelynek részletes szabályaira vonatkozóan az érintett hatóságok 2008 szeptemberében együttműködési megállapodást kötöttek. A fogyasztóvédelmi szabályozás új rendszerében a vállalkozások közötti viszonyokban közzétett, tehát nem a fogyasztók felé irányuló **reklámok az új reklámtörvény alapján** ítélandók meg. A vállalkozások közötti viszonyokban közzétett minden olyan tájékoztatás pedig, amely nem minősül reklámnak, a versenytörvény módosított, az üzleti döntések tisztességtelen befolyásolását tiltó fejezete előírásainak kell, hogy megfeleljen.

Versenyjogi és fogyasztóvédelmi kockázatok a pénzügyi hitelezési piacon

A pénzügyi hitelezési piacon a 2008-as év meghatározó eseménye volt az **amerikai másodrendű jelzáloghitel-piaci válság**, amely Magyarországra a kockázati prémium emelkedésén keresztül gyakorolt negatív hatást. Ez főként a forinthozamok emelkedésében, a forintárfolyam leértékelődésében, valamint a gazdaság külső devizaforrásainak drágulásában jelent meg. A pénzügyi veszteségek és az emelkedő forrásköltségek miatt a bankok elkezdtek szigorítani mind a lakosság, mind a vállalati szektor hitelfelvételi feltételeit. A költségnövekedést – a piaci versenytől függően részben vagy egészben – az ügyfelekre hárították át. 2008 folyamán a kiskereskedelmi hitelpiaci értékesítésben jelentősen **megnövekedett a közvetítők szerepe**, a közvetítők általi értékesítés meghaladta a bankok hiteleladásainak felét. Az ügynöki tevékenység terjedése **versenyjogi és fogyasztóvédelmi természetű kockázatokat** hordozott. A megváltozott piaci körülmények között, elsősorban a válság hatására, a pénzügyi szolgáltatók hitelezési magatartásában is megfigyelhetők voltak bizonyos módosulások, a hitelintézetek – a negyedik negyedévben már tömegesen – módosították már felvett hitelek feltételein. A módosítások bizonyos esetekben az ügyfél fizetőképességének fenntartását szolgálták, esetenként viszont nemcsak a fogyasztói terhek könnyítése, hanem – elsősorban a megnövekedett kockázati felárak következtében – növekedése is megfigyelhető volt.

A GVH a pénzügyminiszternek, a szociális és családügyi miniszternek, gazdasági és közlekedési miniszternek, az igazságügyi és rendészeti miniszternek, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete és a Magyar Bankszövetség elnökének írt 2008 márciusi levélben javaslatot tett a **hitelintézeti törvény fogyasztóvédelmi tartalmú rendelkezéseinek** – különösen az egyoldalú, az ügyfél hátrányára történő szerződésmódosítási jog és az ezzel összefüggő tájékoztatás – módosítására. A **GVH egyidejűleg szakmai egyeztetést is kezdeményezett** a témában az érintettekkel, a hivatal felvetéseit azonban a kormányzati és felügyeleti szervek akkor elutasították. Decemberben viszont a Pénzügyminisztérium egy erre (is) kiterjedő törvényjavaslatot nyújtott be a Parlamentnek, amelyet az Országgyűlés 2009 márciusában elfogadott.

GVH-elemzés a kötelező gépjármű eredetiségvizsgálatról

A GVH átfogó elemzést készített a kötelező gépjármű eredetiségvizsgálat **szabályozásáról**, a **szabályozás működéséről és a piacról**. Az elemzés következtetése, hogy a gépjármű eredetvizsgálat jelenlegi rendszere **túl drága és nem eléggé hatékony**, ami a rendszer érdemi felülvizsgálatát indokolná. A GVH 2002-ben indított – s időközben bírósági döntéssel jogerősen megerősített – kartellejárása feltárta, hogy az eredetiségvizsgálatban érintett vállalati kör tagjai **1999 elejétől árkartellal működtek**, megállapították a szolgáltatásaik minimális díjtételeit, egyeztették az árkedvezmény rendszerüket. A kartellben kialakult árak ugyanakkor, már **szabályozott díjként**, a GVH beavatkozása ellenére is fennmaradtak.

A 2004 közepén hatósági eljárássá tett eredetiségvizsgálat igazgatási szolgáltatási díjtételeinek kialakítását ugyanis nem előzte meg újabb verseny-, illetve költségvizsgálat, így a jogsértő vállalatok meg tudták tartani mind a korábbi kartellben kialakult extraprofitjukat, mind kivételes pozícióikat. A GVH aggályosnak tar-

totta azt is, hogy érdemi költségkontrollra, ár-összehasonlításra és a rendszer értékelésére nem került sor. **Az állam nem érvényesít hatékonysági kényszert** a vállalatok irányába. A költségnövekedést akadály nélkül átháríthatják a lakosságra, míg az igénybevétel kötelező jellege miatt nincs lehetőség annak kikerülésére. Ezen túlmenően, az elmúlt években az állam az eredetvizsgálattal párhuzamos rendszereket (mint például a műszaki vizsgába integrált vizsgálat) alakított ki jelentős többletköltséggel. A GVH szerint indokolt az állami kötelezés – a tulajdonosváltáshoz kötött általánosan kötelező eredetvizsgálat – **felülvizsgálataival, a rendszer átalakításával vagy akár megszüntetésével** az állami beavatkozásból fakadó társadalmi költségek csökkentése.

„Az **Európai Bizottság** 2008 nyarán határozatot hozott a **hosszú távú kapacitáslekötési és áramváltási szerződéseket (HTM)** állami támogatási szempontból vizsgáló eljárásában, amelyben a **HTM-eket az állami támogatásra vonatkozó közösségi jogszabályokkal összeegyeztethetetlennek minősítette, kötelezte a Magyar Államot azok felmondására és a kifizetett jogellenes állami támogatások visszafizetésére.**”

„A GVH Versenykultúra Központ (VKK) 2008-ban megjelentette **William W. Lewis A termelékenység ereje: Gazdagság, szegénység és a globális stabilitás fenyegetettsége** című könyve magyar nyelvű kiadását, amely a gazdasági növekedés és a verseny összefüggéseire irányítja rá a figyelmet, aktualizálta a **hivatalról szóló ismertetőfüzetet**, illetve folytatta negyedévente megjelenő lapja, a **Versenytükrök** kiadását. A GVH VKK szervezésében 2008. május 9-én került megrendezésre az „**Aktuális versenypolitikai fejlemények Európában, különös tekintettel a bankszektorra és az energiaszektorra**” elnevezésű nemzetközi konferencia, illetve folytatódott a „**Versenyjogi beszélgetések délidőben**” elnevezésű rendezvény-sorozat. A hivatal szakkönyvtárának fejlesztése mellett GVH VKK 2008-ban is **hozzájárult a felsőoktatási, illetve tudományos képzést nyújtó intézmények könyvtárainak, valamint a Magyar Bíróképző Akadémia könyvtárának szakirányú fejlesztéséhez**. A magyarországi versenykultúra állapotának empirikus vizsgálatára készült kisebb felmérés-sorozat mellett a GVH VKK gondozásában létrejött a **Versenystatisztika adatbázis**. A GVH VKK szorosabbra fűzte a versenykultúra fejlesztése érdekében végzett szakmai együttműködését az ágazati felügyeleti hatóságokkal, amelynek keretében a pénzügyi kultúra fejlesztése céljából intenzív együttműködést folytat a Magyar Nemzeti Bankkal (MNB) és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével (PSZÁF). A GVH VKK 2008-ban a munkaterve négy pontjához kapcsolódóan jelentetett meg – **rendezvények, tudományos, oktatási projektek és fogyasztóvédő civil szervezetek munkájának támogatására szóló – pályázati felhívást** külsős személyek, szervezetek versenykultúra és fogyasztói kultúra fejlesztő tevékenységének támogatására. 2008 folyamán a GVH VKK-hoz 112 pályázati anyag került benyújtásra, amelyből 53 pályázat nyert támogatást, közel 180 millió forint értékben. A pályázatok megvalósítása nagyrészt lezárult 2008 végére, azonban néhány kutatási tárgyú pályázat – a megvalósítás időigényére tekintettel – csak 2009 folyamán kerül majd befejezésre. Kilencedik alkalommal került meghirdetésre az egyetemi és főiskolai hallgatóknak szóló „**Versenyjog Magyarországon és az EU-ban**” címet viselő országos **tanulmányi pályázat**, amelyre tizenegy pályamunka érkezett.”

„A GVH munkatársai 2008-ban számos szakmai konzultáción vettek részt az **ukrán** és a **ciprusi** versenyhatóság „twinning”, illetve „twinning light” konstrukcióban történő technikai megsegítésére elnyert pályázatok keretében.”

„Az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK) működésének negyedik évében összesen hét, a **versenyhatóságok legfontosabb hatásköreit, valamint a versenyjog területén bevált gyakorlatokat** középpontba állító esemény zajlott le a ROK szervezésében, illetve – néhány újítás mellett – a ROK két sikeres kezdeményezését is folytatta: egyrészt az **európai bírák részére szervezett versenyügyi szemináriumot**, másrészt a **versenyszabályozás és az ágazati szabályozás közötti kapcsolódással** foglalkozó szemináriumot rendezett. A ROK 2008-ban – valamennyi rendezvényét számításba véve – összesen 201 résztvevőt és 43 előadót látott vendégül programjain, ami 785 embernapi szakképzést jelent. Tizenegy ország szakértői, 34 ország résztvevői látogatták a ROK programjait.”

Ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
fogyasztók megtévesztése	66	64	714
erőfölénnyel visszaélés	7	3	0
versenykorlátozó megállapodás	6	5	3
fúzió*	37	2	18
Összesen	116	74	735

*Az „elmarasztalás” oszlop értelmezése: tiltás vagy feltételszabás

Danica Paroulkova

Chairwoman of the Antimonopoly Office of the Slovak Republic

20 years of the GVH

At the beginning of nineties the post-communist countries met the great challenge including also the correct setting of competition rules. In this area noticeable activities have been done within Visegrád Group (Visegrád Four) where the Hungarian competition authority played a major role. Common problems of our countries, similarity of markets' structure as well as identical goals „doomed“ us naturally to close cooperation in setting the competition rules, in communication on how to manage first competition cases as well as in discussion on actual competition problems. Active participation of representatives of Hungarian competition authority within V-4 was unforgettable.

Twenty years passed and, as I see it, the Hungarian competition authority became the modern, dynamic institution considerably changing the perception of competition in Hungary and many thanks belong to you for it. I highly appreciate also the fact that the Hungarian authority did not remain a reactive authority, but quite the reverse; it becomes an active part of establishment of new trends, agenda or improvement proposals. As an external observer, I take the liberty to emphasize the consistence and transparency of the authority's activities, professional experiences, willingness to exchange experiences and discussion on topics of mutual interest, as well as openness of GVH. I am proud of my neighbour and I wish successful interventions in favour of competition and consumers. Fingers crossed!

Danica Paroulkova

a szlovák versenyhivatal (Protimonopolný úrad Slovenskej republiky) elnöke

A kilencvenes évek elején a poszt-kommunista országok sok jelentős kihívással, néztek szembe. E feladatok között volt a megfelelő versenyjogi szabályozás megalkotása is. Jelentős munkát végeztek e téren a Visegrádi Országok, ahol a közös munkában a magyar versenyhivatal nagyon fontos szerepet játszott. Gazdaságaink hasonló problémái, piacaink hasonló struktúrája és a közös célok természetes módon szoros együttműködésre készítettek minket a versenyszabályok kialakításában, valamint az első versenyügyek és felmerülő problémák megvitatásában. Különösen emlékezetes volt a GVH képviselőinek aktív részvétele a Visegrádi Négyek tevékenységében.

Úgy látom, hogy az azóta eltelt húsz év során a magyar versenyhatóság egy modern, dinamikus intézménnyé nőtte ki magát, melynek nyomán jelentősen megváltozott a verseny szerepének magyarországi felfogása és megértése, amiért köszönet illeti az intézményt. Nagyra becülöm továbbá a magyar versenyhivatal azon

teljesítményét, hogy nem az események után kullogó intézményként működik, hanem ellenkezőleg: aktívan részt vesz az új trendek, cselekvési programok, újító javaslatok kialakításában. Külső megfigyelőként hadd dicsérjem itt azt a következetességet és átláthatóságot is, ami a GVH működését jellemzi; csakúgy, mint munkatársaik szakmai tudását és egyben készségét és nyitottságát a tapasztalatcserére és a közös érdeklődésre számot tartó témák megtárgyalására.

Büszke vagyok arra, hogy ilyen szomszédunk van, és kívánok a GVH gárdájának további sikeres munkát a verseny és az elégedett fogyasztók érdekében! Szorítok Önöknek!

2009.

Húsz év: érett korba lépett a GVH

A 2009. évet a pénzüpiaci- és hitelválsággal induló és az év folyamán eszkalálódó általános gazdasági visszaesés, a belföldi termelői és fogyasztói piac szűkülése, a munkanélküliség növekedése, valamint a fogyasztói kiszolgáltatottság fokozódása jellemezte. A válság – bár eltérő mélységben – **szinte minden piacon érzékelhető volt.**

Az Országgyűlés 2009. március 23-án elfogadta a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény módosításáról szóló 2009. évi XIV. törvényt (**Tpvt.-novella**), amely 2009. június 1-jén lépett hatályba, rendelkezéseit – néhány kivétellel – az ezen időpont után indult eljárásokban kell alkalmazni. A Tpvt.-novella nyomán több területen is **szélesebbé vált a Gazdasági Versenyhivatal eszköztára** a hatékony piaci verseny védelme érdekében.

A belső piaci szolgáltatási irányelv átültetése

Ebben az évben az egyik legnagyobb terjedelmű jogalkotási feladat, mely a verseny alakulását érzékenyen befolyásolta, a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv magyar jogrendbe való átültetése volt. Az irányelv célja, hogy felszámolja a szolgáltatók tevékenységét nehezítő és drágító adminisztrációs terheket, azaz **a letelepedéssel járó, valamint a határokon átnyúló szolgáltatásnyújtást korlátozó tagállami rendelkezések eltörlésével** megvalósítsa a szolgáltatások szabadon működő tényleges belső piacát, ugyanakkor javítsa az átláthatóságot, és – nem utolsó sorban – bővítse a fogyasztók számára nyújtott tájékoztatás és a szolgáltatás igénybevételének biztonságát. Az irányelv törvénybe való átültetésén az érintett tárcák koordinálásával szakértői csoportok dolgoztak, munkájukban a GVH munkatársa is részt vett. A kerettörvény államigazgatási egyeztetése megtörtént, az előterjesztő a versenyhivatalnak a rendszer átláthatóságát javító észrevételeit figyelembe vette.

A versenykorlátozó megállapodások hatékonyabb feltárása

A **kartellek jobb felderítését** szolgálja az a változás, amelynek nyomán a korábbi közleményi formával ellentétben immár törvényi szinten szabályozták az úgynevezett **engedékenységi politikát**. Ez lehetővé teszi, hogy súlyos versenyjogi jogsértéseket a hatóságnak feltáró, a GVH számára fontos bizonyítékot szolgáltató vállalkozások tekintetében – a törvényben meghatározott feltételek teljesülése esetén – a bírság elengedhető vagy jelentősen csökkenthető legyen.

Annak érdekében, hogy a kartellezéssel okozott károk összességének bizonyítása egyszerűbb legyen, a Tpv. az úgynevezett kőkemény kartellek esetében immár megdönthető vélelmet állít fel, miszerint a kartell következtében megvalósuló **áremelkedést az ellenkező bizonyításáig 10 százalékosnak kell tekinteni** bármely, a kartellben részes fél ellen indított polgári jogi igényre vonatkozó perben. Szintén a magánjogi jogérvényesítés szabályai között vezették be azt az új, a hatósággal való együttműködésre ösztönző szabályt, amely szerint attól, aki az engedékenység keretében bírságelengedésben részesült, mindaddig **nem követelhető kártérítés**, ameddig a követelés az ugyanazon jogsértésért felelős másik károkozótól behajtható.

A GVH tapasztalatai szerint a versenyhatóság határozott és súlyos következményekkel járó fellépése miatt a kartellezők az elmúlt években sokkal óvatosabbak lettek, így a kartellek feltárása is nagyobb kihívás elé állítja a versenyhatóságot, melynek gyakorlatában továbbra is kiemelt ügycsoportot képeznek a tiltott és titkolt **legkeményebb versenykorlátozást** (ármeghatározás, piacfelosztás, kvótameghatározás) **megvalósító összejárások**. A titkosan megvalósított „kőkemény” versenykorlátozó megállapodások felderítésének egyik fontos eszközt jelent, hogy a GVH vizsgálói – bírói engedéllyel – **előzetes értesítés nélkül helyszíni szemlét** („hajnali rajtaütés”) hajthatnak végre vállalati és más helyszíneken, aminek köszönhetően a jogsértést alátámasztó közvetlen bizonyítékok is előkerülhetnek. Ebben az évben négy olyan kartellügy fejeződött be (egy már a vizsgálati szakaszban), amelyekben a hivatal rajtaütésszerű helyszíni vizsgálattal indította meg az eljárást. A „kőkemény” versenykorlátozások felderítésének másik fontos, a kartellezésben érintett vállalkozások versenyhatósággal való együttműködésére építő eszköze, az úgynevezett engedékenység a 2009-ben lezárt ügyek közül egy esetben került alkalmazásra.

Az „erőfölény-teszt” helyett „versenyhatás-teszt” az összefonódások ellenőrzésénél

A módosítás célja egyfelől az **uniós gyakorlat átvétele**, ezáltal a fúziók versenyjogi megítélésekor az európai uniós szabályokkal egyező megközelítés biztosítása, így az érintett vállalkozások számára kiszámíthatóbb jogi feltételrendszer megteremtése. Másfelől pedig az, hogy a fúzió versenyhatásainak értékelése kevésbé formális, inkább a **verseny tartalmi kérdéseire koncentráló** módon történjék.

Az összefonódás-ellenőrzési rendelkezések célja, hogy minden, a gazdaság szempontjából lényeges vállalatgyűlést vagy felvásárlást (és egyéb irányításszerzést) versenyfelügyeleti ellenőrzés alá vonjon. Ha az adott összefonódás **nem hozott létre vagy nem erősített tovább olyan erőfölényes helyzetet**, amely akadályozta a hatékony verseny kialakulását, fennmaradását vagy fejlődését (erőfölény-teszt), akkor a GVH a 2009. június 1-jéig megvalósított összefonódások esetében azt nem tilthatta meg. Ezt az időpontot követően a GVH abban az esetben nem tagadhatja meg az engedély megadását, ha az összefonódás – különösen gazdasági erőfölény létrehozása vagy megerősítése következményeként – **nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt az érintett piacon** (versenyhatás-teszt). Ellenkező esetben a versenyre gyakorolt hatásokkal járó hatékonysági előnyök és hátrányok mérlegelése alapján az összefonódás megtiltható. A hivatal **előzetes**

vagy **utólagos feltételt, illetve kötelezettséget is** előírhat az összefonódás hátrányos hatásainak mérséklése érdekében (például vállalkozásrészek, vagyontárgyak elidegenítésének tilalma, vagy valamely közvetett résztvevő felett gyakorolt irányítás megszüntetése).

A leggyakoribb fogyasztói sérelmek

A gazdasági válság felszínre hozott számos, a fogyasztók informáltságának alacsony szintjével kapcsolatos, a piaci szereplők és a fogyasztók közötti **információs aszimmetria** nagyságából fakadó problémát. A **pénzügyi piacokon** igénybe vehető termékek, szolgáltatások sok esetben újszerű, a fogyasztó számára **bonyolult termékek**. Egy-egy esetben választásukkal a fogyasztó nagy értékű (például egy lakásvásárlási céllal felvett devizahitel esetén lehetséges, hogy az egész életében a legnagyobb volumenű) tranzakciós döntést hoz, így a nem optimális döntésből eredő fogyasztói hátrány rendkívül jelentős lehet. A GVH 2009-ben folytatott **ágazati vizsgálatának** eredményeként is leszűrhető volt az a következtetés, hogy az egyes pénzügyi piacokon a fogyasztó jelentős transzparencia-problémákkal szembesült, azaz a tudatos és megfelelően felkészült fogyasztó sem volt képes sok esetben a döntéséhez szükséges valamennyi információhoz hozzájutni. A fogyasztók többsége azonban alacsony pénzügyi tudatossággal bírt. A döntések eredményeképpen bekövetkező fogyasztói hátrány nagyságát is figyelembe véve a pénzügyi piacok olyan piacok, ahol a fogyasztói tájékozottság javítása érdekében nagy valószínűséggel **állami beavatkozásra van szükség**.

A GVH évek óta figyelemmel kíséri az úgynevezett **fogyasztói csoportokat szervező vállalkozások** tájékoztatási tevékenységét. Az elmúlt években több parlamenti beszámolóban is kitértünk e vállalkozások működésének, tájékoztatási gyakorlatának visszaságaira, és ajánlásaink között jelenítettük meg a fogyasztói csoportok szabályozásának szükségességét. E vállalkozások jelentős része hirdetéseiben a fogyasztók részére **nem vagy nem egyértelműen ad információt** a fogyasztói csoportok azon lényeges tulajdonságairól, amelyek alapján a fogyasztók számára egyértelműen érzékelhető lenne, hogy milyen konstrukcióról van szó: így többek között az úgynevezett vásárlói jog gyakorlásának tartalmáról és a hozzájutás bizonytalan időpontjáról, a kockázati tényezőről, a megszerzhető termékek jellegéről. **A reklámok révén az ügyfelek annak reményében kötnek szerződést a fogyasztói csoport szervezőjével, hogy hamarosan pénzhez jutnak**, miközben ez nem felel meg a valóságnak.

Ebben az évben meghatározó volt azon ügyek száma, amelyekben a GVH **egyres termékek gyógyító és betegségmegelőző hatásáról** adott tájékoztatást bírált el annak fényében, hogy a termék engedélyezése elmaradt. A GVH a gyógyszerek kapcsán történő gyógyhatásállítások esetében elvárja, hogy mindazok a vállalkozások, amelyek az emberi egészséget gyógyító, de egyben veszélyeztető termékeket kívánnak forgalomba hozni, az erre hivatott hatóságnál vizsgáltsák azt meg. A gyógyhatású, az emberi szervezetre, egészségre ható készítményeket kereső vásárlók a fogyasztók speciális csoportját jelentik, akik a gyógyulás vagy gyógyító hatás reményében lényegesen érzékenyebben reagálnak az ezt ígérő tájékoztatásra, és anyagi erejüket meghaladó kiadásokra is hajlandóak.

„2009 során a GVH VKK **Richard Whish: Versenyjog** című műve magyarra történő fordítását és megjelentetését készítette elő.”

„A GVH VKK a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézetével közösen 2009 őszén indította el „**Piacelemzés, versenypolitika és szabályozás**” című kötetlen közgazdasági szeminárium-sorozatát.”

„2009. május 7-én került megrendezésre az **Amerikai Kereskedelmi Kamara (AmCham) és a GVH VKK közös reklámjogi konferenciája**, amelyen a reklámfelügyeleti hatóságok képviselői és a magyar reklámozók kulcsszereplői vettek részt.”

„A GVH és a GVH VKK 2009. november 25-én „**Öt év versenypolitikájának mérlege, avagy mit hozott Magyarországnak és a régióknak az EU csatlakozás óta eltelt időszak**” címmel nagyszabású konferenciát rendezett. Az eseményen felszólalt **Neelie Kroes, az Európai Bizottság versenyügyi biztosa is**. A Biztos Asszony előadásában kiemelte, hogy a tisztességes piaci verseny szabályai alól még válság idején sem szabad felmenteni senkit. Ugyanakkor ahhoz, hogy a jövőben ugyanazokat a hibákat ne kövessük el, fel kell tárni az okokat és tanulni az elkövetett hibákból. Ennek véghezviteléhez pedig erős politikusok, erős üzletemberek, erős piaci szabályozás és nem utolsósorban erős versenyhatóságok kellenek. A rendezvényt **Nagy Zoltánnak, a GVH elnökének előadása zárta**, amely a versenyhatóság szempontjából foglalta össze a Magyarország uniós csatlakozása óta eltelt öt évet, valamint leszögezte, a GVH-nak továbbra is az a célja, hogy a piacok jobban, versenyző módon, a fogyasztók hasznára működjenek.”

ügycsoport	ügyzáró határozatok száma	elmarasztalások száma	bírság (millió forintban)
fogyasztók megtévesztése	51	48	907
erőfölénnyel visszaélés	1	1	0
versenykorlátozó megállapodás	7	6	5081
fúzió*	34	3	38
összesen	93	58	6026

**Az „elmarasztalás” oszlop értelmezése: tiltás feltételszabás

Mátyus Ádám

Ügyvéd

Andrékó Kinstellar Ügyvédi Iroda

A 90-es években kezdtem versenyügyeken dolgozni. Már akkor is kifejezetten kedvező benyomásaim voltak a GVH ügykezelésével kapcsolatban. Fontosnak tartom, hogy a GVH bizonyos szakmai – konkrét ügyhöz közvetlenül nem kapcsolódó – kérdésekben kész a segítségre és a konzultációra.

Nagy multinacionális IT-cégek képviselete során több olyan eljárásban vettem részt, ahol sikerült kötelezettségvállalással az eljáró versenytanácsot, vagy még vizsgálati szakban az eljáró vizsgálót a jogsértés reparálhatóságáról meggyőzni. Ezen eljárások a jogsértés megállapítása nélkül végződtek, továbbá a kötelezettségvállalások megfelelőnek tűntek, mivel a kifogásolthoz hasonló esetek a kérdéses ügyek óta egyik cégnél sem fordultak elő.

A GVH egyik legnagyobb sikere, hogy a cégek (gazdasági szereplők) mára „komolyan veszik” a Versenyhivatalt, és a versenyjogot önmagát. Egy új reklámkampány vagy egy versenytárrsal kötött kooperációs szerződés aláírása előtt ügyfeleim gyakran kérik az ügylet, akció versenyjogi szempontú értékelését is. Minden évben tartok „dawn raid” vagy versenyjogi tárgyú – sokszor interaktív – szemináriumokat, amiket a cégek nem is külső (külföldi) hatásra, hanem a magyar menedzsment kezdeményezésére igényelnek. A 90-es években ilyen mértékű érdeklődést a téma iránt még nem tapasztaltam.

A GVH mindig magas szakmai színvonalon dolgozott, és példamutató erőfeszítéseket tett a versenyjog, mint Magyarországon új jogág fejlesztésében. Munkájára általában jellemző a nyitottság az ügyfél felé (pl. konzultáció lehetősége), az ügyfél érdekeinek figyelembe vétele, pl. összefonódások engedélyezése során. Míg más állami szervek idegen nyelvű anyagokat nem hajlandóak befogadni, addig a GVH esetében sokszor ez sem jelent problémát (angol vagy a német nyelvű döntések dokumentumok használatakor).

Megoldandó feladatnak tartom az eljárási határidők folyamatos betartását kartellügyeknél, aminek alkalmankénti hiányát vélhetően kapacitáshiány okozza. A GVH nem tűnik egyértelműen sikeresnek a hagyományos értelemben vett versenyjog kikényszerítése terén, pl. a versenykorlátozó megállapodások felderítésében – ezt további fejlesztésre szoruló területnek gondolom. Annak ellenére, hogy bizonyos versenyjog-

sértések kriminalizációja megtörtént, és létezik engedékenységi politika, a kartellügyek száma elenyésző az üzletfelek és a fogyasztók megtévesztésével foglalkozó ügyekhez képest, noha nem valószínű, hogy ennek a versenyjogsértések hiánya lenne az oka.

Álláspontom szerint további probléma (bár közvetlenül nem a GVH-é), hogy a GVH szakmai felkészültsége és az általuk hozott döntések bírói felülvizsgálatát ellátói bírói fórumok versenyjogi ismerete között nagy a különbség. Ez bonyolultabb ügyekben oda vezetett, hogy az eljáró bíróságok szinte kizárólag eljárási kérdésekben, vagy a bírságok mértékének tekintetében hajlandóak megváltoztatni a GVH döntését, és érdemi kérdésekbe nem bocsátkoznak. Ez a tényleges (és nem formális) szakmai kontroll hiányát eredményezheti, ami hosszabb távon a GVH munkájának minőségére is kihathat. (Pl. a Bizottság vagy a Bundeskartellamt munkáját is kedvezően befolyásolja, hogy döntéseit ténylegesen meg kell védenie a bírói fórumok előtt). Korábban volt arra precedens, hogy a bíróság érdemben is megvizsgálta a GVH döntéseit, azonban erre – személyi változások miatt – mostanában ritkábban látunk lehetőséget.

Meglátásom szerint a GVH igyekszik minél jelentősebb szerephez jutni a magyar gazdaságban, azaz arra törekszik, hogy a piac szereplői betartsák a versenyjogi szabályokat. Ennek jele pl. az egyre magasabb bírságok kiszabása, illetve az informátori díj nemrég történt bevezetése.

A GVH-nak vélhetően egyre nagyobb számú ügyet kell majd kezelnie, és e körben kérdés, hogyan biztosítja a hivatal a megfelelő számú és megfelelő szakértelemmel rendelkező munkatársat. A GVH megfelelő szakmai munkája azért alapvető elvárás a piaci szereplők részéről, mert jelenleg – mint említettük – a GVH feletti tényleges bírói kontroll nem mindig tökéletes, miközben a GVH-nak páratlanul súlyos szankcióki-szabási jogköre van.

II. rész

A versenytörvény megszületése

A demokratikusan választott Országgyűlés 1990 októberében három ülésnapon vitatta meg a versenytörvény törvényjavaslatát és a 109 módosító indítványt, majd november 20-án elfogadta az első modern versenytörvényt. A törvényelőkészítő munka a nyolcvanas évek közepétől folyt, széleskörű szakmai és társadalmi vita közepette. A rendszerváltás előtti utolsó Kormány még megvitatta a tervezetet, de a befejező munkát az új Kormány és az új Országgyűlés végezte el. Nyártól ősziig egy sor parlamenti bizottság tárgyalta meg a törvényjavaslatot.

Érdemes felidézni, hogy **Dr. Isépy Tamás igazságügyi minisztériumi államtitkár expozejában** mit mondott a cél meghatározásáról:

„A gazdasági verseny kifejlődéséhez nyilvánvalóan a gazdasági viszonyok megváltozása szükséges, és elsődleges szerepe van ebben a tulajdonviszonyok átrendeződésének, a gazdasági szerkezet és a termelés korszerűsítésének, a hatékony tőkeáramlásnak és a kereslet és kínálat egyensúlyának, amelyek mind nyilvánvalóan közgazdasági és gazdasági előfeltételek. A verseny kifejlődéséhez és működéséhez, annak tisztességes keretek között tartásához nyilvánvalóan nélkülözhetetlen a fejlett versenyjognak megfelelő hazai jogalkotás.”

Nyilvánvaló ugyanis, hogy a verseny önmagában nem egy önérdékű működési elv, hiszen a közérdekkel ellentétes, túlhajtott konkurenciaharc alááshatja magát a piacgazdaságot. Ezért alkották meg a fejlett nyugati országok a verseny elfajulását megakadályozó és a tisztességes üzletvitel etikáján alapuló versenytörvényeket.

A plenáris vita néhány fő kérdése máig érdekes, ezeket a képviselői hozzászólásokkal szemléltetjük.

Mikor lesz itt piacgazdaság és verseny?

„Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! Hogyha egyetlen mondatba tömörítve kellene összefoglalnom azon impresszióimat, amiket ezen törvénytervezet elolvasása alapján, elolvasása után kaptam, akkor azt mondhatnám, hogy ez egy olyan 2-3 számmal nagyobb kabát, amelybe csak remélhető, hogy a serdülő delikvens egy idő után – és remélhetőleg minél rövidebb idő után – belenövi magát.”

SZALAY GÁBOR (SZDSZ)

„Elnök Úr! Tisztelt Ház! A szóban forgó törvényről itt nagyon sok minden jót elmondtak már. Én tudom, hogy ez nagyon fontos egy piacgazdaság esetében, de nálunk még a piacgazdaságtól messze járunk. Azt hiszem, hogy sok időnek kell még eltelnie ahhoz Magyarországon, hogy piacgazdaság alakuljon ki, amikor ennek a törvénynek ténylegesen nagyon fontos szerepe és jelentősége lesz. Úgy gondolom, hogy ezt a törvénytervezetet még egyszer át kellene nézni, és a jelenlegi gazdasági viszonyokat, amik vannak, s a törvényt ehhez kellene igazítani.”

CSÉFALVAY GYULA (KDNP)

„Egy alig létező piacra akarunk rávezetni egy olyan versenynormát, amely jól működő piacgazdaságra jellemző. Bárcsak sikeres lenne eme felvilágosult kísérletünk. De ne várjuk azt, hogy az ilyen szabályozás helyettesíteni tudja az amúgy nagyon gyenge piaci morált. A mi millenniumunk évében tett angol bírósági ítélet kételyeit osztom, amely – idézem – 'sajnálattal kell látnom, hogy a jog alkalmatlan eszköznek bizonyult a kereskedelmi erkölcs legegységesebb alapelveinek a kikényszerítésére'”

„Végül egy XVIII. századi angol gondolkodó bölcsességével zárom. William Godwinnal egyetértve állítom a klasszikus liberalizmus tételét, hogy „a kereskedelem soha nem virágozhat annyira, mint amikor kiszabadulhat a törvényhozók és a miniszterek gyámkodása alól”. Köszönöm szépen a figyelmet. (Lelkes taps a baloldalon, taps a jobb oldalról.)”

SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ)

„A tárgyalt törvényjavaslat tulajdonképpen monopólium- és kartellelles törvény, és mint ilyen, feltétlen támogatást érdemel. A gazdasági életben még a szakadék innenső oldalán toporgunk – ha a politikai életben sikerült is változást elérni –, és egy szakadékot nem lehet két lépésben átugrani, mint Churchill mondta volt. Tehát ezt a törvényjavaslatot annak szellemében kell vizsgálni, hogy elegendően nagy ívű-e egy ilyen szükséges ugráshoz.”

KIS GYULA JÓZSEF, DR. (MDF)

Marosi Zoltán

Ügyvéd

Oppenheim Ügyvédi Iroda

Nehéz egyetlen szakmai élményt kiemelni a GVH-val meglévő – idetova majdnem hétéves, egészen ügyvédjelölt korom kezdetéig, 2003-ig visszanyúló – kapcsolatomból. A legemlékezetesebbek talán a versenytanácsi tárgyalások voltak, amelyek egyenletesen jó színvonalon zajlottak, és sokszor hoztak valamilyen izgalmas fordulatot az ügyben. Különösen érdekes volt az autópályakartell ügy (Vj-27/2003) tárgyalása, amelyen mind anyagi jogi mind eljárási jogi csatákat is folytattunk a hivatallal.

A GVH-t (és annak egyes munkatársait) szakmailag igen felkészült csapatként ismertem meg, amely messze kiemelkedik más közigazgatási szervek közül (hozzaértés, világlátás, szakmai pontosság, európaiság, nyelvismeret tekintetében). Fontosnak tartom jelezni, hogy a bírósági felülvizsgálati eljárásokban – bár igen sok ügyben ellentétes oldalon álló ügyfelet volt szerencsénk képviselni – mégis sokszor szakmai szempontból a GVH beadványai igényesebbek és méltányolhatóbbak voltak, mint az egyéb résztvevők által beadott és elkészített anyagok.

A Gazdasági Versenyhivatal státusza

A Kormány elé került tervezet jelentős függetlenséggel bíró hivatal létrehozását célozta meg. Az Országgyűléshez benyújtott változat azonban ennél kisebb függetlenségről, kormányszervről szólt.

„Befejezéseképpen hadd utaljak Antall József miniszterelnök úrnak egy beszédében tett azon kitételére, amikor a Gazdasági Versenyhivalt a gazdasági élet alkotmánybíróságának minősítette. Nagyon találónak tartom ezt a hasonlatot, de kérem a tisztelt Országgyűlést, gondolja végig, hogyha a valódi Alkotmánybíróságot a Parlament nem a Parlament mellé, hanem a Kormány alá helyezné, akkor az Alkotmánybíróság tudna-e valódi alkotmánybíróságként működni, tudott volna-e vajon olyan határozatot hozni a földkérdésben, amelyet hozott, vagy pedig erre képtelen lett volna a kormánykoalíció fenntartását szolgáló érvek nyomása alatt. Azt hiszem, egyetérthetünk abban, hogy ez nem lenne lehetséges, az Alkotmánybíróságnak a Kormánytól függetlenül kell működnie, és ha ez igaz, és ha igaz Antall József miniszterelnök úr hasonlata is, akkor a gazdasági élet alkotmánybíróságának, a Versenyhivatalnak szintén a Kormánytól függetlenül kell működnie. Abban az esetben, hogyha a tisztelt Országgyűlés ezeket az aggályokat meghallgatja, megszívleli, akkor a szabad demokraták képviselőcsoportja ezt a törvényjavaslatot boldogan fogja elfogadásra ajánlani. Köszönöm a figyelmüket.” (Taps.)

EÖRSI MÁTYÁS, DR. (SZDSZ)

„Azt gondolom, ha megengedjük és elfogadjuk azt a koncepciót, hogy ebben a helyzetben olyan törvényt kell készíteni, amelyik a versenyt felügyelő szerv számára széles körű mérlegelési lehetőségeket biztosít, akkor mindenképpen biztosítani kell a törvényben egyúttal azt is, hogy ez a szerv, amely a versenyt felügyeli, független legyen, de legalábbis önállóan és csak a verseny érdekeinek alárendelve tudjon mérlegelni és döntéseket hozni. Sajnos azonban úgy tűnik, hogy a Versenyhivatal közjogi státusza és az a mód, ahogy a törvény ezt szabályozza, nem teszi lehetővé ezt a függetlenséget. Úgy gondoljuk, jobban megfelel a törvény egész koncepciójának a törvény eredeti megfogalmazása, amiben is a hivatalt a Parlamentnek rendelik alá.”

KÓSA LAJOS (FIDESZ)

„Ha a Kormány alá helyezve kerül ez a hivatal megalakításra, akkor ez Alkotmányba ütköző lehet. Nem tételes jogszabályt, amit könnyű lenne módosítani, hanem jogelvet sértene, ugyanis úgy funkcionálja a szankcionálási jogai folytán, mint egy kvázi gazdasági legfelsőbb bíróság, és a hatalmi ágak megoszlása folytán – így az egyik alkotmánybíró – nehéz elképzelni, hogy a végrehajtó hatalom szférájába tartozzék egy olyan jogalkalmazó szerv, amelyik a gazdasági életben perdöntő ítéletet hozhat.”

SZABÓ IVÁN, DR. (MDF)

Ezek után lássuk a téma lezárását dr. Balsai István igazságügy-miniszter záróbeszédében:

„Rendkívül vitatott kérdése volt és része volt a törvényjavaslatnak a Gazdasági Versenyhivatal jogállásának és felügyeletének a kérdése. A státus problémája tulajdonképpen abban áll, hogy a Gazdasági Versenyhivatal nem sorolható be egyértelműen a jelenlegi állami szervezeti rendszerbe, ugyanis kvázi igazságszolgáltatási funkciói miatt nem tekinthető tisztán államigazgatási szervnek, és ezért ezen feladatainak pártatlan elbírálása érdekében nem célszerű más szerv felügyelete alá helyezni. Itt tehát két nagyon fontos érdek, egyrészt a kormányzati gazdaságpolitika érvényre juttatása, másfelől az igazságszolgáltatási funkció függetlensége kerül egymással szembe.

Az alkotmányügyi bizottság Kutrucz Katalin képviselőnk kezdeményezésére olyan módosító indítványt terjesztett elő, amely várhatóan összhangba tudja hozni e fontos érdekeket, ezért a javaslatot a Kormány elfogadja. Eszerint a Gazdasági Versenyhivatal nem áll egyetlen szerv felügyelete alatt sem, viszont elnökét és elnökhelyetteseit a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki meghatározott időtartamra.

A hivatalvezetők megbízatása csak szigorúan körülhatárolt esetekben szüntethető meg, és a hivatal működésének megítélése ebből a szempontból teljesen közömbös. A hivatalnak a Parlamenttel való kapcsolatát biztosítaná a viszonylag sűrű tájékoztatási kötelezettség mind a plenáris ülés, mind pedig az illetékes országgyűlési bizottság tekintetében. Természetesen ezek nem adhatnak lehetőséget az eseti ügyekben hozott döntések megvitatására, illetőleg felülbírlására.”

Szavazás (1990. november 20.)

„Tisztelt Országgyűlés! Soron következik a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról szóló törvényjavaslat szavazása. Kérem, készüljenek fel a szabadon választott Parlament egyik leghosszabb határozathozatalára. Képviselőtársaimtól fokozott figyelmet és együttműködést kérek, a szavazás várhatóan többség lesz.”

„Így végezetül kérdezem a tisztelt Országgyűlést, hogy a már elfogadott módosító javaslatokkal együtt elfogadja-e a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról szóló törvényjavaslatot. Kérem, szavazzanak. (Megtörténik.) Megállapítom, hogy az Országgyűlés 290 „igen” szavazattal, 2 ellenszavazattal és 1 tartózkodással a törvényjavaslatot elfogadta.”

SZABAD GYÖRGY, DR. ELNÖK

Ekkor még volt bő egy hónap a Gazdasági Versenyhivatal felállítására, hogy 1991. január 1-jén, a törvény hatálybalépésével egyidejűleg megindulhasson a jogalkalmazás.

Andreas Mundt

President of the Bundeskartellamt

When I was a rapporteur – soon after I joined the Bundeskartellamt – I took part in a workshop on banking issues in Budapest. The colleagues from the GVH I met there were highly motivated and inspiring. While there were many people new in the agency, the whole staff worked at a very professional and advanced level. Already at this early stage of the new century, the GVH and Hungary seemed to be ahead of accession.

The GVH and the Bundeskartellamt have enjoyed an intensive and reliable relationship ever since Hungary entered the accession process to the European Union. The close cooperation seems most prominent in the group of European Competition Authorities (ECA) and the European Competition Network (ECN). Even before its accession to the EU, the GVH played an important role in founding the ECN by participating in the working groups drafting the rules for the ECN.

The ECN of today is a vivid and successful example of cooperation in the field of competition policy and enforcement. The GVH and the Bundeskartellamt have from the very beginning co-chaired the longest standing ECN Working Group on Cooperation Issues and Due Process. Participation in this group has complemented the area of professional cooperation with friendly and personal relations. We still recall the very hospitable and delightful atmosphere at the meeting of the Working Group organized by the GVH in May 2005 in Budapest.

Andreas Mundt

a német versenyhivatal (Bundeskartellamt) elnöke

Nem sokkal azután, hogy vizsgálóként dolgozni kezdtem a német versenyhatóságnál, a Bundeskartellamt-nál, részt vettem egy banki ügyekről szóló budapesti workshopon. Az ott megismert GVH-s kollégák nagyon lelkesen és lelkesítően álltak a munkájukhoz. Jóllehet sokan még újnak számítottak a GVH-nál, mindannyian nagyon szakszerűen, magas színvonalon végezték a munkájukat. Már ekkor, az évtized elején az volt a benyomásom, hogy a GVH és Magyarország is elértek, sőt meg is haladták az EU csatlakozáshoz szükséges feltételek szintjét.

A GVH és a Bundeskartellamt intenzív és megbízható munkakapcsolatban állnak, mióta csak Magyarország megkezdte a felkészülést az EU csatlakozásra. E szoros együttműködés legfontosabb színterei az Európai Versenyhatóságok (ECA) együttműködése és az Európai Versenyhálózat (ECN). A GVH már Magyarország EU csatlakozása előtt is fontos szerepet játszott az ECN létrehozásában, részt vett az ECN szabályait megalkotó munkacsoportok tevékenységében.

Az ECN jelenlegi formájában a versenypolitika és versenyfelügyelet terén megvalósuló együttműködés élő és sikeres példája. A GVH és a Bundeskartellamt közösen elnökölnek az ECN leghosszabb ideje működő Együttműködési Munkacsoportjában. A munkacsoportban való részvétel a szakmai együttműködésen túl baráti, személyes kapcsolatok kialakulását is lehetővé tette. Mind a mai napig szívesen emlékezünk vissza a GVH által 2005. májusában Budapesten megrendezett munkacsoport találkozóra csodálatos, vendégmázasztató hangulatára.

Trendek a versenyjogi szabályozás változásában

Az elmúlt húsz év versenyjogot, versenyhivatalt érintő szabályváltozásainak áttekintése alkalmat ad arra, hogy a változások irányait, trendjeit fölvezolhassuk.

Az egyik legmeghatározóbb tendencia az **EU versenyjogához való fokozatos igazodás**. Ennek számtalan példája és állomása volt, s kiterjedt mind az anyagi jogi részletszabályokra, mind az intézményi és eljárásjogi megoldásokra. E folyamat középpontjában az EU-csatlakozás meghatározó eseménye áll, amelyet megelőzően a felkészülés és a jogközelítés időszakáról beszélhetünk, ezt követően pedig az EU-jog tagállamként való végrehajtásáról. E folyamat intézményi vetületeként külön kiemelésre érdemes, hogy az EU-jogához való közelítés nem csak a belső szabályaink harmonizálásában, illetve az EU jogának végrehajtásában ölt testet, hanem az uniós antitröszt (ECN) és a fogyasztóvédelmi (CPC) beágyazódásba. Természetesen a nemzetközi jogfejlődés követése nem szorítkozik csupán az EU eseményeire, emellett különösen az OECD-ben folyó elvi munkák és az ICN (Nemzetközi Versenyhálózat) gyakorlati összefoglalói fontosak számunkra.

Egy másik, mindvégig tetten érhető mozgásiránya volt a szabályozásnak a **jogalkalmazási tapasztalatok folyamatos beépítése** a törvénybe. Ez erősítette a jogbiztonságot, ami a szerves fejlődés jele.

A **jogbiztonságra törekvés**, amelynek fontos eleme az átláthatóság, mindig is hangsúlyos szerepet kapott a változtatásokban. A közlemények kifejezett célja az volt, hogy a vállalkozások számára átláthatók legyenek a jogalkalmazás irányai. A GVH a döntéseit és minden más fontos dokumentumát folyamatosan nyilvánosságra hozta az interneten keresztül, továbbá a bírósági versenyjog-alkalmazást is segítette az amicus curiae intézménye segítségével.

A **versenyjog-kikényszerítés eszközrendszerének folyamatos erősítése** is állandó célja a módosításoknak, annak érdekében, hogy hatékonyabbá váljon a hatóság fellépése, illetve megteremtődjön a közérdekű fellépést kiegészítő, magánjogi alapon való jogérvényesítés lehetősége (például: rajtaütés szabályozása, információkérési jogosítványok, ágazati vizsgálat bevezetése, elévülés meghosszabbítása, magánjogi jogérvényesítés lehetőségének megteremtése, ezt könnyítő magánjogi szabályok bevezetése, közérdekű kereset szabályozása, tükrömáolat készítésének lehetősége).

Ezzel párhuzamosan az **eljárás alá vont vállalkozások eljárási és egyéb jogainak védelme** is fokozatosan erősödött, legfőképpen biztosítandó a jogi háttérrel a védekezés lehetőségéhez (például: előzetes álláspont közlésének intézménye, ügyvéddel folytatott kommunikáció védelme, rajtaütés bírói engedélyhez kötése, üzleti titok védelme).

Szintén a vállalkozások érdekeit szolgálta az **adminisztrációs terhek csökkentésére** való törekvés (például: a beadványok elkészítését segítő űrlapok alkalmazása, a fúziós küszöbszámok emelése, az egyedi mentesítési rendszer eltörlése).

A **GVH hatásköreinek módosulásait** illetően a profil tisztítása és egyértelműsítése jegyében egyfelől szűkítések történtek (például a hatósági árakhoz kapcsolódó hatáskör elhagyása), másfelől bővült is a GVH hatásköre olyankor, amikor a törvényalkotó a versenytörvény szabályaihoz hasonló, új, szektorális, illetve egyéb módon speciális anyagi szabályokat vezetett be, és ezeket a GVH-hoz telepítette. (ilyen volt például a hatáskör bővítése a bank- és biztosítási szektorral, a kereskedelmi törvény jelentős piaci erővel visszaélésre vonatkozó szabályainak, valamint a Tptv. korábbi III. fejezetét részben felváltó Fttv.-nek az alkalmazása.). Más esetben a GVH-val való együttműködést írtak elő más hatóságok számára. A GVH hatásköréhez kapcsolódik az a fejlődési irány is, hogy fokozatosan egyértelművé vált, a GVH a versenyhez fűződő közérdeket képviselő hatóság, s nem egyéni érdekek jogorvoslati fóruma (lásd a bejelentési rendszer átalakítását).

E tendenciák sokszor együttesen is motiváltak egy-egy módosítást. Például számos, a hatóság hatékonyabb fellépési lehetőségét biztosító jogintézmény egyúttal az EU-joghoz való közelítést is megvalósította.

Különösen figyelemreméltó, közös jellemzője mindegyik trendnek, hogy a jelzett szabályozási törekvések annyira erősek voltak, hogy **számos olyan újszerű megoldás és intézmény született, amelyet a magyar jogrendben elsőként a versenyjogban vezettek be.** Csak néhány példa: a hatósági bizonyítási cselekmények (rajtaütések) bírói engedélyhez kötése, a kötelezettségvállalás intézménye, a számszerűsített kárvélelem, az informátori díj, az előzetes álláspont közlése a védekezési jog érdekében, az ügyvéd ügyfél-kommunikációjának védelme, a tükörmásolat szabályozása, a független döntéshozó testület a hatóságon belül, az amicus curiae intézménye, az engedékenység, a közlemények kibocsátása.

Ezen új intézményeket leíró szabályok kialakításában a **GVH mindig is kezdeményező szerepet játszott,** az előkészítés motorja volt, a versenyjogi jogterületért felelős igazságügyi tárca pedig mindig felkarolta, támogatta e törekvéseket.

Borsainé dr. Tóth Erzsébet

Fővárosi Ítéltábla Közigazgatási Kollégium,
2. Kf. tanács tanácselnöke

A GVH-val az első emlékezetes találkozásom a Legfelsőbb Bíróságon történt: a kávékartell első másodfokú tárgyalásán, Bauerné dr. Polonyi Enikő tanácsában, mint szavazó bíró vettem részt. Meggyőződésem, hogy jó döntést hoztunk, de végül – több év múlva – más döntés született. Véleményem az, hogy sem a GVH, sem a bírói kar a kartell ügyekre akkor még nem készült fel, azóta azonban mindannyian sokat tanultunk.

A Fővárosi Ítéltáblán – már tanácselnökként – találkoztam a Húsvéti füstölt áru (kartell) ügyével, majd a tojás-kartellel; az érdemi másodfokú tárgyalásokra két egymást követő évben, Húsvét környékén került sor. Döntéseink helyesek voltak – a GVH jogsértést megállapító határozata elleni kereseti kérelmek nem vezettek eredményre; álláspontunk a Legfelsőbb Bíróság is osztotta. Hiányoltam, hogy 2010-ben valamilyen csoki nyuszi kartell nem került elénk!

A tudatos fogyasztó – az igényeit kielégítő – helyes döntést csak információk birtokában tud hozni; a jól informált fogyasztó azonban nem kompetens fogyasztó, tőle nem várható el az áruját kínáló reklámozó hiányos, vagy hibás tájékoztatásának a pótlása vagy felderítése. A jól informált fogyasztótól nem várható el, hogy a környező világból érkező információkat gyanakvással fogadja. A tudás hatalom; a tudás feldolgozott információk, ismeretek halmaza, hasznosítása. Korunk megnövekedett - és felhasználni szükséges - információ áramlása mellett a fogyasztó joggal és alappal várhatja el, hogy a tudatos fogyasztói döntéséhez szükséges helyes információkhoz feltétel (és a „feldolgozás” szükségessége) nélkül juthasson hozzá. A nem ilyen tájékoztatás, reklám, elfogadhatatlan.

Versenyfelügyeleti eljárások

Közel 3000 érdemi határozat született 1991 és 2009 között a GVH által lefolytatott versenyfelügyeleti eljárásokban. Ezek közül szűk ezer határozat tartalmazott beavatkozást, marasztalást és/vagy kötelezettségvállalást, tiltást, feltételszabást. Az elmarasztaló határozatokban a kezdetektől 2010. augusztus 31-ig **44,2 milliárd forint bírságot** szabott ki a GVH. Rövid áttekintést adunk ügýtípusonként az eljárások közel húsz év alatt kialakult tapasztalatairól.

Generálklauzula

Amikor a versenytörvény vadonatúj volt, a jogalkotó úgy látta helyesnek, ha beépít egy általános, verseny-szabadságot és tisztaságot védő rendelkezést, hogy a normakialakítás érdekében **olyan magatartások is kezelhetők legyenek, amelyeket a versenytörvény konkrét tényállásként nem tartalmaz, de a versenyhez fűződő közérdeket sértik.**

Az első években több tucat határozat született a generálklauzula alapján és ez valóban segítette a norma kialakulását, s hasznos tapasztalatokat hozott a későbbi törvénymódosításokhoz, finomhangoláshoz. Két fő esetcsoport alakult ki. Az egyik a **más jogszabályok be nem tartásából** eredő tisztességtelen versenyelőny-szerzés, a másik, olyan, a **fogyasztó megtévesztésére irányuló magatartásforma**, amelyeknél nem volt bizonyítható az áru kelendőségének fokozására irányuló szándék, s így, bár torzította a piacot, nem volt kezelhető a megfogalmazott fogyasztók megtévesztésére alkalmas tényállások körében. A két ügycsoport sorsa így aztán különbözőképpen alakult, mire fél évtized után megszűnt a generálklauzula.

A szakmai viták során világossá vált, hogy nem volna helyes a versenytörvényt arra használni, hogy ezzel szabályozzuk a más gazdasági törvények be nem tartásával elért tisztességtelen előnyöket, ezeket az adott törvények szankciórendszerébe kell beépíteni. Ezt időközben több-kevesebb eredményességgel rendezte is a törvényhozás. A kelendőség fokozására irányuló célzatosság elhagyásával a versenytörvény konkrét, a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását tiltó szabályai alkalmassá váltak a tisztességes szereplők versenyhátránya kiküszöbölésére. A generálklauzulára alapozott esetek 1997-től kizárólagos bírósági hatáskörbe kerültek. Ma már csak a tisztességtelen magatartások fejezetnek van „kis” generálklauzulája, nem az egész törvénynek.

Aasztalos László György

**egyetemi magántanár,
az MTA Pénzügyi Bizottság tagja,
az Állami Biztosításfelügyelet volt elnöke,
a PSZÁF Felügyeleti Tanácsa volt elnökhelyettese**

A GVH létrejöttéhez szerényen, de hozzájárulhattam. Az 1981-82-es német tanulmányutam eredményeként, 1984 márciusában az OAÁH felkérésére születtek meg „A versenypolitika alapjai és a nyugatnémet versenypolitika gyakorlata”, illetve „A versenypolitika árszabályozó funkciója a piactgazdaságban” című tanulmányaim. Ezek voltak ismereteim szerint az első magyar nyelvű versenyelméleti és versenypolitikai anyagok, legalábbis a szocializmus korszakában.

Miután igen jó, s pályakezdő koromtól ápolt, szoros szakmai viszony fűzött az Anyag- és Árhivatal vezetőihez – Csikós-Nagy Béla, Rácz László, Szikszai Béla, majd különösen Vissi Ferenc – mindenütt hirdettem egy „versenyhivatalyszerű” intézmény létjogosultságát – s nem csak a kapitalista, hanem a „szocialista gazdaságban is”. Részben talán ennek következtében, én is részt vehettem azon munkacsoport munkájában, amelyik a versenytörvényt és a GVH alapítását készítette elő. Az ott lévők közül ma már csak Vissi Feri és Vörös Imre nevére emlékszem.

Ennél fontosabb volt azonban az a vita, amelyet Voszka Évával vívtunk. Ő – mint a Pénzügykutató Intézet vállalatkutatói részlegének okos és igen szemrevaló tagja – egyértelműen az antitrösztjellegű (amerikai) szabályozás mellett volt, míg mi – Vissi Ferivel és Vörös Imrével – egyértelműen a „visszaélés” felügyelete (németes) koncepcióját favorizáltuk.

Utólag visszanézve azt kell mondanom és elismernem, hogy az azóta megvalósult magyar viszonyok között – bármennyire is nekünk volt elvileg és jogdogmatikailag igazunk –, a gyakorlat miatt, jobb lett volna Éva álláspontját követni...

A későbbi, a pénzintézeti szektorok – bank-, biztosítás-, szerencsejáték, tőzsde, pénztárak – szabályozásának és felügyeletének kialakításakor is mindenkor támogattam a GVH-szerű intézmény létjogosultságát. Kezdetől fogva a „két-kulcsos” megoldás mellett voltam – azaz, hogy a GVH és a szakfelügyelete együttesen dönhessen –, s azon belül a GVH tartsa a „nagyobb kulcsot”, azaz ő legyen vita esetén a „döntő intézmény”.

Összefoglalva: a GVH létrejöttét a magyar „reformerek” nagy, s nemzetközileg is elismerést hozó, eredményének tartom. A jogállamiság és a demokratikus piactgazdaság kiépülésének (évtizedes küzdelmeket igénylő) rögzös útján ez egy jelentős mérföldkő volt.

A legemlékezetesebb számomra a biztosítók kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási és Casco-árakkal összefüggő kartellezési ügy volt. Miután „hivatalból” mindkét fél valamennyi szereplőjének véleményét, illetve az ügyvédjeik, jogászaik álláspontját részletesen megismerhettem, szakmailag is izgalmas feladat lett egy ilyen jelentőségű ügy tisztázása.

Örülök annak, hogy részben talán sikerült a folyamatokat is befolyásolnom. Miután ugyanis a „vertikális” kartell megállapítása a GVH remek felderítő-„lecsapó” munkája miatt egyszerűen vitathatatlan volt (legalábbis nekem), addig jeleztem a GVH illetékeseinek, hogy a „horizontális” kartell (szerintem) „nem állt volna meg.” Sőt, annak megítélése komoly alkotmányos gondot hozott volna magával. A MABISZ KGFB-szakosztályának elítélése ugyanis általában is felvetette volna valamennyi civil, illetve érdekvédelmi szerv elleni versenyeljárás jogosultságát?! Minden ilyen szervezet ugyanis nyíltan azért jön létre, hogy összehangolja és képviselje az adott csoport érdekét. A GVH tehát egy ilyen döntésével az összes civil-szervezet létjogosultságát, illetve a verseny konformitását megkérdőjelezte volna.

Az ügy azonban rámutatott arra is, hogy sem a „verseny-mentességi”, illetve kivételes területi”, sem pedig az alkotmányos szabályozásunk nem elég finom, pontos, árnyalt. S ne legyenek illúzióink: a helyzet most sem jobb...

A GVH legnagyobb eredménye az, hogy ma már senki sem meri vitatni a létjogosultságát. Igazolta, hogy szükség van egy ilyen intézményre, illetve komolytalanná válna az, aki a megszüntetését merné felvetni. Mára a GVH az alkotmányos rend egyik pillérévé vált – s ennél többet nem nagyon akarhat egy köztisztviselőkből is álló munkahely. A GVH ugyanakkor példamutatóan tárgyilagos, depolitizált intézményként működött, ami még az esetleges hibái, hiányosságai esetén is tiszteletet, megbecsülést szerzett.

A GVH legnagyobb előnye a világos, egyértelmű értékrendje, a stabilitása, a kiszámíthatósága volt. Ebben nagy és pozitív szerepet játszott, hogy elnöke és helyettesei hosszú időn keresztül formálhatták, őrizhették - csiszolhatták a közös értékeiket. A GVH kiválóan (meg)szervezett intézmény. Példamutatóan jó kapcsolatokat épített ki az állami társszervezetekkel, a rendőrséggel, a politikai élet képviselőivel, illetve remek kapcsolatok fűzik a nemzetközi, s főleg az európai versenyhatóságokhoz, jogszabályalkotókhoz, szakbírókhoz stb. Különösen jól sikerült a kutatási-elemzési munkák szervezése és publikációja, ami észrevétlenül belesimult és segítette az amúgy is kiváló általános reklám és PR-munkájukat.

A hiányosságok közül kizárólag csak a pénzügyi területtel összefüggésben érzem magam felhatalmazva. Itt a legnagyobb gondot a biztosítóknál a KGFB-szabályozás alapösszefüggésének meg nem értése adja. Eszerint ugyanis egy sztenderdizált (törvényben és kormányrendeletekben meghatározott) egységes terméknel az ár-verseny csak korlátozott lehet, illetve pontosan a korlátlan („romboló”) árverseny a súlyosan verseny-sértő, a piacot zavaró, az ügyfeleket komolyan veszélyeztető?! (Ld. a MÁV ÁBE csődbe jutását, illetve az azóta is megjelenő „ár alá vágók” súlyos gondjait, a „minimális ár elvének”, illetve a dömpingárak problémáját stb.) Élesebben fogalmazva: a 20 %-nál nagyobb ottani árkülönbség szinte alig magyarázható – legalábbis komolyan, felelősséggel. Hasonlóképpen gondok voltak a „No-Casco” versenytörzítő hatásának megítélésekor, illetve az „aktív kárrendezés” eddigi gyakorlatának kezelésében. A bankoknál és a takarékszövetkezeteknél a vezetői „pénzkiemelések”, a megtévesztő reklámok, az egyoldalú „ügyfélkárosító praktikák” le nem leplezése, illetve az ahhoz szükséges elméleti és (nemzetközi) adatgyűjtő munka elmaradását hiányoltam. Ezek a hiányosságok azonban eltörpültek a GVH tevékenységeinek értékei mellett.

S a korrektség kedvéért még azt is hozzá kell tenni, hogy ezen hiányosságok kialakulása miatt egyrészt a jogalkotókat, másrészt a PSZÁF-ot, harmadrészt a fogyasztóvédelmi hatóságokat is komoly kritika érheti; azaz súlyosan igazságtalan lenne csak a GVH bírálata.

A GVH jelentősége egyértelműen növekvő. Egyre bonyolultabb, több szektort és több jogrendet (országot, régiót) érintő ügyekkel kell majd foglalkoznia. Ez a szakemberek képzésénél egyszerre kívánja meg a sokféle elvi/elméleti rendszerben való általános eligazodásra képes, illetve az egyes konkrét nemzeti és regionális joganyagok legkisebb részletében is jártas tagokból álló „csapatépítést”.

A gazdasági és a pénzügyi válság miatt előtérbe kerül a GVH fogyasztóvédelmi funkciója, s az főleg a – sok helyütt bűnbakként kijelölt – pénzügyi szférában tevékenykedők látványos „megrendszabályozásának” az elvárásával azonos. Emiatt a GVH „átpolitizálódása” - hasonlóan a teljes köztisztviselői karhoz, és intézményeikhez – elkerülhetetlen és a mindenkori Kormány álláspontját jobban támogató újraszabályozása, szervezeti és személyi felállása várható... s nem csak Magyarországon.

A versennyel kapcsolatos, s az évszázadok alatt sem kitisztult, illetve oktatott fogalmak és értelmezések tömeges elterjedésének a hiánya miatt – egyelőre, a mai Magyarországon – a konkrét verseny szereplőinek védelmét fontosabbnak tartom, mint a „verseny, mint intézmény” védelmét. (Az NSZK vagy az USA, Nagy-Britannia esetében nem így vélekednék, de a BRIC-országokra vonatkozóan valószínűleg ugyanezt vallanám...) A társadalom számára ugyanis jobban érthető és „fogható”, ha konkrét, nagyot „durranó” ügyekkel, azokon keresztül ismerkedik meg a verseny fontosságával.

A versenyelméleti és versenypolitikai – alsó, középső és felső szintű - tömegoktatás kialakításával azonban egyre realisabb és hasznosabb lehet a versenynek – mint a többpárti demokratikus államrend és a tőkeviszonyon alapuló (kapitalista) piacgazdaság alapját, s egyben legitimitációját jelentő – intézménynek az előtérbe kerülése is.

A tőkeviszonyon alapuló piacgazdaság „fogyasztóvédelmének” elvi alapjai sajnos világszerte filozófiailag, erkölcsileg és történetileg teljességgel kidolgozatlanok, zavarosak. Egész Európa nem tud mit kezdeni a természetes személyiségű egyén, illetve a jogi személyiségű társaságok viszonyaival, az „egyenjogúságukkal”, de a „különözőségükkel” az egyéni, a kölcsönös és a közös döntési jogaikkal és felelősségükkel kapcsolatban; nem tud értelmes választ adni az „innovációk”, a „szükségletek”, a manipulálhatóság/reklám és „bődületes marhaságot” stb. előállításának alkotmányos jogára és kötelességére, illetve azoknak a piacgazdasági, tőkeviszonyon belüli hatáira vonatkozóan stb. Ennek következtében sokszor vágyálom- és locsogás-jellegűek a „fogyasztó informálására és informáltságára” vonatkozó feladatok felelőseinek a meghatározására vonatkozó levezetések és a meghatározásukra vonatkozó „jogszabályok” is. (Ld. pl. a pénzügyi „előzetes szükséglet-felmérések” alkotmányos zűrzavarát, a fogyasztókra a kaszinózást, hiteleket, a legújabb Ipod-ot stb. „rátukmáló” termelők közötti megkülönböztetések önkényességét stb.) A „fogyasztó-

védelem” és az „ügyfélvédelem” fogalmának elkülönítése, a megkülönböztethezőségük elvei, módszerei, illetve a közös halmazaik felmérése is ismeretlen – gyakran még a „szakemberek” széles körében is. Végezetül: ezek után egyáltalán nem meglepő, ha a lehető legsunyibb, néha kimondottan tragikomikus érveket lehet hallani a „fogyasztói tájékoztatás” költségeire, az azokkal „megtiszteltek” személyére, illetve a „kijelöltségük”, vállalásának indokoltságára vonatkozóan.

A jövő gazdasági és politikai közvélekedése számára kulcsfontosságú „fogyasztóvédelem” fogalmának tisztázása végett a Magyar Tudományos Akadémiának kellene elindítania egy interdiszciplináris kutatást. Az etikai, történetfilozófiai, illetve alkotmányos alapok tisztázása után van csak értelme az alanyok, a tárgyak, a tevékenységek, a jogok és a kötelezettségek elvi alapjainak meghatározásának. Ezen „versenyelméleti” munka elvégzése után már viszonylag könnyen elvégezhető a versenypolitikai megfogalmazás, illetve annak a kodifikációja is. Ameddig ez a nyomasztóan nagy, nehéz és bonyolult tisztázó munka nem kerül „elvégzésre”, addig csak elvi és gyakorlati „csúszkálás”, „csúsztatás”, a jogos és jogtalan vádaskodások és bűnbak-keresések kavalkádja folyhat – miközben a fogyasztók hatékony védelméről csak üres szövegelés folyik....”

A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalma

A versenytörvény hatálybalépése óta közel 1200 fogyasztói döntés tisztességtelen befolyásolását érintő ügyben (beleértve – 2008 szeptembere óta – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok témakörét is) hozott több mint 700 esetben elmarasztalással vagy kötelezettségvállalással, valamint közel 7 milliárd forint bírság-kiszabással zárult döntést a GVH. Az ügyek változatosak, és az elmúlt húsz év alatt fokozatosan alakultak ki a főbb súlypontok. Az idők során a versenyfelügyeleti eljárások és a tapasztalatok nyomán előállt szabályozási változások következtében csökkent a rossz gyakorlatok száma. A döntési **csomópontok 2000 óta szinte állandóak.**

Bonyolult szolgáltatások: telekommunikáció és pénzügy

A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását érintő ügyek egyik súlypontja a viszonylag bonyolult szolgáltatások kommunikációja a távközlésben és a pénzügyi szolgáltatások területén. A szolgáltatás-csomagok valódi tartalmát illetően információs aszimmetria van az ajánló és az igénybevevő között. Ezen túlmenően gyakori az olyan egyoldalú reklámozási gyakorlat, amikor **a leendő ügyfél egy ajánlatnak csak az előnyös vonásairól kap tájékoztatást**, a szolgáltatáshoz tartozó, az előnyök megvalósulását esetleg erőteljesen korlátozó feltételek ismertetése pedig elmarad. Az nem vitatható, hogy ilyen esetekben torzul a fogyasztói döntés a félrevezető tájékoztatás miatt. Az eljárásaink kritikája viszont főként arra irányult, hogy a reklámhordozók korlátozott terjedelmű tájékoztatási lehetősége miatt nem lehet teljes a kommunikációban közreadott információ. A GVH eljárásai és a döntésünket elfogadó bírósági indoklások mára világos és egyértelmű tájékoztatási követelményrendszert állítottak fel. Ha egy szolgáltatás meghirdetett előnyös tulajdonságának szűkítő feltételei vannak, azt meg kell jeleníteni a reklámban, illetve mivel a vállalkozás maga választja meg a reklámfelületet, ezért a kommunikáció tartalmát is annak áteresztőképességéhez kell igazítani.

„A Magyar Telekom Nyrt. 2007. első felében számos kommunikációs eszközben megtévesztésre alkalmas módon „akár 8 Mbit/s maximális letöltési sebességet” népszerűsített annak ellenére, hogy ezt a sávszélességet nem szolgáltatta a fogyasztók számára, valamint egyes kommunikációs eszközökön nem megfelelően tüntette fel azon tény, hogy a reklámozott áron történő szerződéskötés feltétele a szerződés hűségnyilatkozattal, határozott időre való megkötése.

A verseny- és reklámjogi előírások alapján a fogyasztókhöz eljuttatott információk valóságtartalmát minden esetben a közreadójának kell igazolnia, amelynek az eljárásban a Magyar Telekom nem tudott eleget tenni. A vizsgált reklámok egyértelmű közlést tartalmaztak a letöltési sebességgel kapcsolatban, amelyek a fogyasztók felé – a reklámban szereplő „akár”, illetve a „maximális” kitételek mellett is – konkrét ígéretként jelentkeztek. A tájékoztatásokban alkalmazott „akár”, illetve a „maximális” szavak ugyan nem szükségszerűen megvalósuló lehetőséget jelentenek, azonban a tájékoztatásban megfogalmazott ígéret szempontjából nem egy elméleti,

hanem egy reális lehetőséget kell, hogy jelentsenek. Azt pedig a vizsgálat során az eljárás alá vont maga is elismerte, hogy a leggyorsabb csomag esetében is csak megközelíteni tudták a reklámozott sebességet, s 2007-ben nem volt olyan fogyasztó, aki a csomag maximális értékét elérte volna.”

„A GVH – bíróság által is megerősített – gyakorlata szerint a csak hűségnyilatkozattal érvényes ár esetén, a hűség nyilatkozat megléte olyan lényeges tulajdonság, amelynek a tájékoztatásból való elmaradása (vagy akár csak mellékes kérdésként való feltüntetése, az árközléstől eltérő hatásosságú kommunikációja) lehetetlenné teszi az ajánlat valós tartalmának megítélését, s ily módon a fogyasztókat súlyosan megtévesztő jogsértő magatartás. Az ésszerű, tudatos fogyasztónak egyáltalán nem kell azt gondolnia egy „akciós árról”, hogy később csak komolyabb összeg megfizetése esetén tudna kedvezőbb ajánlatú szolgáltatásra váltani. A határozott időre megkötött szerződés az adott termékről való (más termékre történő) áttérés időbeli korlátja, amely alkalmas a fogyasztó időszakos fogva tartására, nehezítve a versenytársak közötti váltást, s így alkalmazásának nyilvánvalóan lehet piaci hatása.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2008. 216-218. pont)

„Az **OTP Bank Nyrt.**-vel szemben lefolytatott versenyfelügyeleti eljárás során derült fény arra, hogy a pénzintézetek hitelkártya termékeik népszerűsítése körében széles körben alkalmaznak megtévesztő hirdetéseket, ezért a GVH úgy döntött, hogy piactisztítási célú vizsgálatot indít a nem megfelelő tájékoztatási gyakorlat visszaszorítása érdekében. A több mint tíz bankkal szemben megindított és kilenc bankkal (CIB Bank Zrt., MKB Bank Zrt., Kereskedelmi & Hitelbank Zrt., Erste Bank Hungary Nyrt., Citibank Zrt., Budapest Bank Nyrt., Raiffeisen Bank Zrt., Magyar Cetelem Zrt. OTPBank Nyrt.) szemben lezárult, az általuk kibocsátott hitelkártyák használatáról nyújtott tájékoztatásokat vizsgáló eljárás-sorozatában a GVH megállapította, hogy az eljárás alá vont vállalkozások egyes piaci tájékoztatásaikban a fogyasztók megtévesztésére alkalmas módon közölték, hogy hitelkártya termékeiket a fogyasztó „akár X napig kamatmentesen használhatja”. A GVH álláspontja szerint a hitelkártya kamatmentes használatáról a fogyasztók csak akkor kapnak reális képet, ha a banki tájékoztatás egyértelműen és pontosan tartalmazza, hogy

- a kamatmentesség kizárólag a kártyával történő vásárlásokra vonatkozik, készpénzfelvételre nem;
- a kamatmentességhez a teljes tartozás fizetési határidőre történő megfizetése szükséges, a teljes tartozás egy részének megfizetése esetében a fogyasztónak kamatot kell fizetnie;
- a teljes tartozásba nemcsak a vásárlások értékének összege, hanem a bank felé a hitelkártyával összefüggésben bármilyen jogcímen fennálló tartozás (vásárlási és készpénzfelvételi tranzakciók, illetve a bank által felszámított költségek, díjak teljes összege) beleértendő.

A GVH álláspontja szerint az a tájékoztatás, amely csak (az akár x napig tartó) kamatmentességre utal, s ezzel összefüggésben további tájékoztatást nem nyújt, figyelmen kívül hagyja, hogy a kamatmentességhez több feltétel teljesítése szükséges. Ezáltal az ilyen hirdetés alkalmas a fogyasztók megtévesztésére.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2007. 246.,248. pont)

Theodor Thanner

Director General of the Austrian Federal Competition Authority

When starting as Director General of the Austrian Federal Competition Authority (FCA) President Zoltán Nagy was one of the first people I met in the international competition community and I gained a lot of know-how from this contact. Beginning 2008 I visited the Hungarian Authority (GVH) and my impression was that it is a very well structured authority with sections on Consumer Protection, the Financial sector, Cartels, Productions and Services, Network Industries, competition Policy, Legal and International issues and one chief economist. It is also a very successful authority when you look at recent cases such as the cartel on tendering for public procurement procedures for renovating, reconstructing and rehabilitating railway lines in Hungary. In this case the Hungarian competition Authority fined the companies HUF 7,178 billion (approx. EUR 25,6 million). Also the Hungarian Competition Authority recently launched a proceeding against MOL Hungarian Oil and Gas Company (MOL) for alleged abuse of dominant position which is very valuable and in a market also of great concern for Austrian consumers.

Competition pushes down prices, encourages companies to provide consumers products that consumers want more and better choices, encourages innovation, is a key driver for economic growth and wealth creation and competition policy has a central but limited role to play in overcoming the spillover effects of a financial crisis into the real economy. That is why an effective competition policy and the enforcement of competition laws are essential for a functioning market economy. The Hungarian Competition Authority, established in 1990, has become an important guardian of a competitive market economy in Hungary.

The creation of the OECD-Hungary Regional Centre for Competition in Budapest and the Competition Culture Centre has further strengthened the role of the Authority in raising public awareness and providing a forum for discussion in the field of competition law & economics.

When I together with the former Chairman of the Czech Office for the Protection of Competition Martin Pecina took the initiative of founding the Marchfeld Competition Forum (MCF) it was only natural to ask our sister authority in Hungary to be one of the founding members. Other members are Bulgaria, Croatia, Czech Republic, Estonia, Latvia, Lithuania, Romania, Slovakia, Slovenia, Switzerland, Poland and DG Competition. The objective of this cooperation is to strengthen regional cooperation and coordination between EU-NCAs as well as non-EU-NCAs, in particular with regard to cross-border issues of common concern. I also hope that the Hungarian Competition Authority will soon join our latest project within this cooperation, the Merger Information Exchange Platform.

Overall I can only congratulate President Zoltán Nagy as well as all the Hungarian colleagues who have contributed to the success of this institution on the work they have done and I am looking forward to deepening the cooperation between the FCA and the GVH in the future.

Theodor Thanner

az osztrák szövetségi versenyhivatal (Bundeswettbewerbsbehörde) vezetője

Miután az osztrák Szövetségi Versenyhatóság főigazgatója lettem, az egyik első külföldi kolléga, akivel találkoztam, Nagy Zoltán elnök úr volt. A vele való ismeretségemnek sok szakmai ismeretet köszönhetek. 2008 elején el is látogattam a Gazdasági Versenyhivatalba. Az volt a benyomásom, hogy a GVH egy nagyon jól szervezett intézmény, külön fogyasztóvédelmi, pénzügyi szolgáltatási, kartell, termelő és szolgáltató, hálózatos ágazati, versenypolitikai, jogi és nemzetközi irodákkal és vezető közgazdással. Nagyon eredményes hatóságról van szó – elég csak számba venni az olyan közelmúltbeli eseteit, mint a vasútvonalak felújítására és átépítésére kiírt közbeszerzési eljárások kapcsán működő kartell felderítése. Ebben az ügyben a Gazdasági Versenyhivatal az eljárás alá vont vállalatokat összesen 7,178 milliárd forint (kb.25,6 millió euró) bírsággal sújtotta. Szintén a közelmúltban a GVH eljárást indított a Mol Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. (MOL) ellen piaci erőfölénnyel való visszaélés gyanúja miatt. Ez fontos lépés egy olyan piacon, melyet az osztrák fogyasztók is fokozott érdeklődéssel figyelnek.

A verseny csökkenti az árakat, arra ösztönzi a gyártókat, hogy olyan termékekkel álljanak elő, amikre a fogyasztóknak szükségük van, szélesebb és jobb minőségű kínálatot eredményez, ösztönzi az innovációt, és általában véve a gazdasági növekedés és a jólét teremtésének egyik fő hajtóereje. Ezen felül a versenypolitikának központi, bár korlátozott szerepe van a pénzügyi válság reálgazdaságba való begyűrűzésének leküzdésében. Így alapvető fontosságú egy működő piacgazdaság számára a hatékony versenypolitika és versenyfelügyelet. Az 1990-ben alapított Gazdasági Versenyhivatal a magyar piacgazdaság egyik fontos öre lett.

Az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ életre hívása, illetve a Versenykultúra Központ tovább erősítette a GVH szerepét a fogyasztók fokozott tájékoztatása révén, valamint a versenyjogi és közgazdaságtani kérdések megvitatására szolgáló fórum biztosításával.

Amikor a cseh versenyhatóság korábbi elnökével, Martin Pecinával, kezdeményeztük a Marchfeld Competition Forum (MCF) megalapítását, természetesnek tűnt számunkra, hogy a magyar testvérszervezetünket is meghívjuk az alapítók közé. Az MCF további tagjai ma a következő országok érintett szervei: Bulgária, Horvátország, Cseh Köztársaság, Észtország, Lettország, Litvánia, Románia, Szlovákia, Szlovénia, Svájc, Lengyelország illetve az EU Verseny Főigazgatósága. Az együttműködés célja az EU-ban és azon kívül működő nemzeti versenyhatóságok közötti regionális együttműködés erősítése és koordinálása, különös tekintettel a határokon átívelő közös ügyekre. Remélem, hogy a magyar hatóság hamarosan csatlakozik az MCF-en belüli legújabb projektünkhöz, mely az összefonódásokkal kapcsolatos információcserével foglalkozik majd.

Összességében csak gratulálni tudok az eredményes munkához Nagy Zoltán elnök úrnak és a magyar kollégáknak, akik hozzájárultak az intézmény sikeréhez. Bízom benne, hogy a jövőben tovább tudjuk mélyíteni a hatóságaink közötti együttműködést.

Egészségre ható termékek

A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását érintő ügyek másik súlypontját az egészségre ható, illetve a gyógyhatású termékekről adott tájékoztatások hamis ígéretei képezték. Ebben a körben fogyasztószerek, immunerősítők, rákellenes szerek, különleges hatásúnak ígért kozmetikumok széles skálája fordult elő eljárásainkban, 2000 óta egyre szélesedő körben. Ezek a tájékoztatók saját vagy hozzátartozójuk betegségével küzdő, a **reklámüzenetekkel kapcsolatban hiszékenyebb, sérülékeny embereket célozták meg**. A cégek ezáltal jelentős bevételeket értek el, valamint jobb esetben nem bizonyított hatású, rosszabb esetben ártalmas szereket forgalmaztak.

„A StemXcell Kft., a Crystal Insitute Kft., a Dunai és Társa Bt., valamint a Flavinárium Első Magyar Flavonoid és Antioxidáns Termék Forgalmazó Zrt. „Olimpiq StemXCell” érendkiegészítő termékkel kapcsolatos, különböző kommunikációs eszközökben közzétett állításairól a Versenytanács megállapította, hogy az eljárás alá vontak a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsítottak, amikor a termékről azt közölték, hogy az alkalmas az őssejtek szaporítására és védelmére, illetve azt, hogy a termék és az egészség között összefüggés van, a termék gyógyhatással bír. Azonban az eljárás alá vontak semmilyen olyan, általánosan elfogadott tudományos bizonyítékkal nem szolgáltak, amely igazolná, hogy ezek az állítások megfelelnek a valóságnak annak ellenére, hogy a fogyasztókhoz eljuttatott információ valóságtartalmát minden esetben a közreadónak kell bizonyítania.

A gyártóként érintett Crystal Institue Kft., valamint a forgalmazóként közreműködő Flavinárium Első Magyar Flavonoid és Antioxidáns Termék Forgalmazó Zrt. és Dunai és Társa Bt. „Flavin” termékcsaláddal kapcsolatos kommunikációja kapcsán indult versenyfelügyeleti eljárás. Mivel az Országos Gyógyszerészeti Intézet engedélyének hiányában a „Flavin” nem minősíthető gyógyszernek, és az eljárás alá vontak a termék gyógyító hatását tudományos ismeretekkel sem igazolták, a terméknek gyógyhatást tulajdonító fogyasztói tájékoztatások tartalma alkalmas a fogyasztók megtévesztésére. A jogsértés megállapítása és bírság kiszabása mellett a Versenytanács eltiltotta az eljárás alá vontakat a jogsértő magatartás folytatásától, valamint kötelezte őket arra, hogy honlapjaikon meghatározott időtartamig tegyenek közzé a Versenytanács döntésére vonatkozó tájékoztatást.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2008. 255.,258. pont)

Fogyasztói csoportok

Egy különleges ügycsoport a pénzügyi szolgáltatásokon belül a fogyasztói csoportokat szervező vállalkozások esete. Ezek – különösen 2005 óta, illetve a pénzügyi válság hatására egyre szélesebb körben – a **hitelezés látszatát keltve hirdetik szolgáltatásaikat**, miközben egyáltalán nem nyújtanak hiteleket, hanem a csoport tagjai által összeadott „részleteket” kaphatja meg időközönként sorsolással (vagy más módon, jellemzően előtörlesztéssel) egy csoporttag. Akik az első néhány hónapban nem ilyen szerencsések, rendszerint kiszállnak, elvesztve a jelentős belépési díjat. A kilépők befizetett részleteikhez csak sokéves várakozás után, a futamidő lejártával, kamat nélkül juthatnak hozzá. Az ilyen szolgáltatók lényegében nem a szolgáltatásukból, hanem a megtévesztett belépők veszteségeiből élnek – ennek ellenére és a GVH több mint egy évtizedes fellépése dacára **nem sikerült elérni betiltásukat, vagy legalábbis szigorú szabályozásukat**. A GVH sorra bírságolja az ezeket szervezők vállalkozásokat, a tevékenység azonban nem szorul vissza és a félrevezetéssel sem hagynak fel.

Akciók, nyereményjátékok

Amióta a magyar fogyasztó vásárlásösztönzésében az akciók és a vásárláshoz kapcsolódó nyereményjátékok növekvő szerepet kaptak, gyakoriak az ezekkel kapcsolatos megtévesztésre alkalmas magatartások. A fő műfajok: nem valós vagy nem elérhető árengedmények, akciók termékek készlethiánya, nem valós nyeremények vagy ajándékok. Az akciók újságokat kiadó, nagyméretű kiskereskedőkre több esetben versenyfelügyeleti elmarasztalásokat, növekvő bírságokat szabunk ki. Mindezzel alig sikerült változást elérni: a bírságokat szinte bekalkulálták a marketingköltségek közé. Az utóbbi idők jelentős bírságai kezdik kissé megmozdítani a cégek belső intézkedéseit a jogsértések elkerülésére, de a GVH lassúnak találja az előrehaladást.

Amerikai Kereskedelmi Kamara

A GVH és a hivatal munkatársainak tevékenységét mindig is a magas szakmai színvonal, a felkészültség, és a közigazgatási intézményektől egyébként szokatlan ügyfélbarát magatartás jellemezte. A GVH az egyedi ügyek elbírálása során nyitott a fogyasztók érdekeit leginkább szolgáló megoldásoknak az eljárás alá vontakkal közösen történő megkeresésére továbbá arra, hogy az eljárás alá vont vállalkozások működését, üzleti modelljét részleteiben megismerje. Bár a GVH a múltban is folyamatosan biztosította a személyes konzultáció lehetőségét az egyedi ügyek kapcsán, hasznosnak tartanánk, ha a hivatal nagyobb horderejű ügyek kapcsán olyan - a jövőre nézve is használható - iránymutatásokkal, állásfoglalásokkal szolgálna, amelyekkel elősegíthetné a vállalkozások jogkövető magatartását. Ugyancsak hasznosnak tartanánk, ha az egyes egyedi ügyekben az eljárás alá vontak számára kiszámíthatóbb lenne az egész eljárás, illetve az eljárás egyes szakaszainak időigénye. Kívánatos lenne, ha ez eljárás alá vont vállalkozások abban az esetben is értesülhetnének az ügy állásáról, ha egy fogyasztói panaszra indult eljárásban az adatszolgáltatások megtörténtét követően a vizsgáló nem kíván eljárást indítani (jelenleg ebben a kérdésben a vizsgáló nem végzéssel dönt és nem köteles értesíteni az érintett vállalkozást).

A GVH-t véleményünk szerint komoly kihívások várják a fogyasztóvédelem területén, ahol is a maximum harmonizációnak megfelelően a tagállami szabályok bár nem lehetnek szigorúbbak az UCP Irányelv által előírt szabályoknál, azonban több „gumiszabály” lokális színezetet kapott a hivatal gyakorlatában. Ezeknek az eltéréseknek a korrigálása, és közeledés egy egységes európai reklámjogi gyakorlathoz lehet a GVH egyik legnehezebb feladata a jövőben.

Versenykorlátozó megállapodások

A versenykorlátozásokat tiltja a versenytörvény, hacsak nem esik kivétel alá, mert csekély jelentőségű vagy egymástól nem független vállalkozások között jön létre. A tilos horizontális (versenytársak közötti) és vertikális (eladó és vevő közötti) megállapodások **a piaci verseny hatékonyságát rontják, jóléti veszteségeket okoznak**. Szakirodalmi becslések szerint 10-49 százalék közötti ártöbbletet fizetnek vevőikkel a tilos kartell-megállapodással a versenyár felett árazni képes piaci szereplők. A piacfelosztásra, termelési mennyiség meghatározására vonatkozó megállapodások a verseny korlátozása miatt – a műszaki fejlődés, minőségjavulás, választék bővülés elmaradása következtében – a magas árazáson túli társadalmi jóléti veszteségeket okoznak. A közel húsz év alatt a GVH 227 versenykorlátozással kapcsolatos eljárásából 106 zárult elmarasztalással és összesen 27,4 milliárd forint bírság kiszabásával.

Korai kartellek

A GVH kartellelles fellépései mind a felderítés hatékonyságában, mind a büntetések visszatartó hatása tekintetében a kezdetektől fogva nagy ívet írtak le. Eleinte a fő piacok összeomlása, a versenyképességi hátrányok, a magas infláció nem kedvezett az árorientált versenykorlátozásoknak. A rendszerváltás előtti gazdasági viszonyok továbbéltették a versenyelkerülő reflexeket. Mára feledésbe merült, de az első modern versenytörvénynek volt egy különleges szabályozása: bár bírság kiszabásának nem volt helye, **el lehetett marasztalni az olyan kartelleket, amelyek ugyan a törvény hatálybalépése előtt jöttek létre, de versenykorlátozó hatásuk 1991. január 1. után is fennmaradt**. A GVH tucatnál több eljárást indított ennek alapján már az első évben különböző szövetségek, egyesületek, érdekképviseletek együttműködési szerződésai vizsgálatára. Ennek jegyében fontos szemléletváltást lehetett elérni, a tiltott kitételek kikerültek a szerződésekből, együttműködési szabályzatokból és az élesedő verseny is aláásta ezeket.

Az első jelentősebb kartellügy 1993-ban zárult le.

---

*„A versenytörvény kartellszabályai, a 14-17. §-ok tiltják a versenytársak közötti összehangolt magatartást, amely a gazdasági verseny kizárását vagy korlátozását eredményezheti, s egyben megfogalmazza a tilalom alóli mentesülés feltételeit. Az év során három kartellügyben döntött a Versenytanács, ebből kettő hivatalból indult. Marasztaló határozat egy született: a **cukorkartell** ügyében állapított meg a Versenytanács versenykorlátozó áregyeztető magatartást, amely jelentős készletfelhalmozás mellett is lehetővé tette, hogy az egyes vállalatok a piaci részarány csökkenésének kockázata nélkül, együttesen emelhessék az áraikat. A 11 vállalatra összesen 96 millió Ft bírságot szabtak ki. A cukorkartellügy tanulságai közül fontos kiemelni azt, hogy várakozásaink szerint a versenykorlátozások – amelyek a közérdek szempontjából több hátránnyal, mint előnnyel járnak – az agrárrendtartási törvény életbelépésével sem kapnak szabad utat, bár úgy tűnik, egyes piaci szereplőkben van ilyen várakozás. Kétségtelen ugyan, hogy egyes termékkörökben a terméktanácsok irányárakat állapíthatnak meg, de a terméktanács – ha a törvénynek megfelelően szerveződik és működik – a piac különböző oldalán*

álló szereplők közös érdekei, nem pedig egy vertikum érdeke alapján dönt. Legfőképpen pedig a földművelésügyi miniszter minden versenykorlátozó döntése tekintetében köteles mérlegelni azt, hogy a megállapodás előnyei meghaladják-e annak hátrányait. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy az agrárrendtartás keretében kialakuló piacszabályozások versenyjognak megfelelő volta a terméktanácsok komplex érdekegyeztető képességétől és a miniszteri mérlegeléstől függ. A rendtartás ilyen értelmű működésére még nincs tapasztalat.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 1993. 10. oldal)

A **versenyszabályozás és az agrárrendtartás viszonya** az elmúlt húsz év alatt sosem volt problémamentes. A nem miniszteri felhatalmazáson alapuló versenykorlátozások tekintetében folytattunk jónéhány – bíróság által is megerősített elveken alapuló – versenyfelügyeleti eljárást, aktívak voltunk versenypártolásban, amit kevés eredmény és sok félreértés kísért. A 2009-ről szóló beszámolónk mellékleteként kiadtunk egy tájékoztatót „Miként segítheti a mezőgazdasági termelők életét a magyar és az uniós versenyjog?” címmel. Érzékelhető, hogy ebben a témakörben még hosszú ideig tartó szakmai viták következnek.

Az egyik korai nagy ügy, a **kávékartell** 1994-ben arról szólt, hogy a különböző kávégyártó cégek a kávé világgiazi árrobbanását követően nem kezdtek harcolni a piaci részesedések újraelosztásáért, hanem függetlenül attól, hogy egészen különböző költségviszonyok között dolgoztak, egységes mértékű áremeléseket érvényesítettek. Az ügyben a GVH-nak nem voltak közvetlen bizonyítékai, és hosszú évek bírósági küzdelmei végül a közvetett bizonyítékok elutasításával zárultak. Ez jelentős lendületet adott egy olyan versenytörvény-módosítás előkészítésének, amely a **váratlan rajtaütések** engedélyezésével lényegesen javította a közvetlen bizonyítékok fellelésének lehetőségét. Később ezt szolgálta az **engedékenységi politika** bevezetése majd törvényi megerősítése, amely lehetőséget adott arra, hogy a kartellt feltáró, bizonyítékokat szolgáltató szereplő bírságmentességben vagy -csökkentésben részesüljön. Ezekre az eszközökre nagy szükség volt a kartellek feltárásához, mert az első néhány sikeresen feltárt kartellügy a sorok szorosabbra zárására, a titkosság komolyan vételére készítette a kartellezőket.

Kamarák versenykorlátozó döntései

Tartósan ellenállásba ütközik a versenyszempontok érvényesítése a különböző hivatások kamaráinál. Annak ellenére, hogy az előző évtized utolsó harmadától folyamatosan voltak versenyfelügyeleti eljárásaink a témában, meg-megújuló, állandó törekvések tapasztalhatóak a verseny korlátozására, főként a **minimálárak meghatározására, a reklámozási tilalmak bevezetésére, fenntartására**. Mióta ebben bírósági megerősítések is kísérték a GVH döntéseit, a próbálkozások arra irányulnak, hogy mindezekre a kamarai törvényekben kapjanak felhatalmazást.

„A **Magyar Könyvvizsgálói Kamara** etikai szabályzatának egyes rendelkezései a kamara minimál díjaihoz képesti lényegesen alacsonyabb díjtételeken való ajánlattételt és megbízás vállalást megengedhetetlennek minősítették, ezen túl pedig különféle módokon (a rábeszélés, az összehasonlítás, az ügyféltoborzás, a gyorsaság és minőség feldicsérésének tilalma, a díjazásra vonatkozó információ adás, az újságokban, folyóiratokban való reklámozás tilalma stb.) korlátozták a tagok hirdetési lehetőségeit. A minimál árakkal kapcsolatosan a Versenytanács egyrészt megállapította, hogy ezek kiadására nincsen törvényes felhatalmazása a kamarának, s már ezek engedély nélküli közzététele is versenytörvényt sért, másrészt pedig egyértelműen versenykorlátozónak minősítette mind e rendelkezések célját, mind pedig hatását. A Versenytanács részletesen elemezte az egyes hirdetési szabályok verseny- és reklámtörvényhez való viszonyát, s ennek alapján a szabályok nagy részét (pl. díjak közlésének tilalma) versenykorlátozónak minősítette, másokról pedig megállapította, hogy azok összhangban vannak a törvényes rendelkezésekkel (pl. összeköttetésekre való hivatkozások, illetve túlzott várakozás ébresztésének tilalmai). Az eljárásban a kamara kérte, hogy az érintett rendelkezésekre adjon egyedi mentesítést a GVH, de a Versenytanács megállapította, hogy e rendelkezések nem felelnek meg a törvény által megkövetelt feltételeknek, ezért a mentesítés megadását megtagadta. Tekintettel a versenykorlátozások széles körére és súlyos voltára, 4.000 eFt bírságot is kiszabott.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 1993. 10. oldal)

Alexa Noémi

Ügyvezető igazgató

Transparency International Magyarország

Az üzleti korrupcióról készítettünk átfogó kutatást, és minden állami kontrollszerv vezetőjét meginterjúváltuk, 2008 elején. Elnök úr és Főtitkár asszony fogadott minket. Meglepően kellemes csatlódás volt a megbeszélés légköre, a GVH nyitottsága, szókimondása, őszintesége a többi államigazgatási szervhez képest.

Egyszer kísértünk egy közérdekű bejelentőt kartellügyben bejelentést tenni, a GVH-s munkatárs felkészült volt.

Legnagyobb eredménye, hogy a cégek számára visszatartó erővel bír, félnek a GVH fellépésétől. Ugyan a magyar üzleti kultúra miatt ez nem csökkenti jelentősen a korrupció kockázatát, mégis, kezd egyre kínosabbá válni, ha egy cég kartellügybe keveredik.

A GVH szakmailag felkészült, jó szakemberekből álló, határozott szervezet. A legnagyobb erényének a függetlenségét és hitelességet tartom, nagyon kevés államigazgatási szerv büszkélkedhet vele. Még akkor is, ha az üzleti szektor sokszor panaszkodik az elhamarkodott döntésekre. A GVH legnagyobb gyengeségének azt tartom, hogy nem marketingolja magát elég jól. A Versenykultúra Központ kezdeményezései korrektek és magalapozottak, de valószínűleg több PR-t lehetne a munkába vinni, még akkor is, ha ez az elv elsőre ellentmondani látszik a professzionalitásnak.

A kétharmados parlamenti többségnek lehetősége van a független kontrollintézmények politikai befolyására. Ilyen környezetben egyre nehezebb lesz megőrizni a GVH függetlenségét, az nagyban az új elnök személyén fog múlni.

Szaktámból kifolyólag a tisztességes versenyt elsősorban azért tartom fontosnak, mert ezáltal hatékonyan költjük el a magán- és közforrásokat. A tisztességtelen verseny utat enged a közpénzek pazarlásának, azokkal való visszaéléseknek. Ennek megakadályozása, és a tisztességes verseny biztosítása elengedhetetlen

ahhoz, hogy Magyarország versenyképessége tartósan javuljon, és stabil gazdasági növekedés induljon meg. Ugyanehhez járul hozzá a tisztességes verseny előnyeiről szóló társadalmi tudatosító munka, bár ennek eredményei csak hosszabb távon lesznek láthatók.

A tudatos fogyasztó egyben tudatos állampolgár, aki fel tudja mérni döntései következményét, legyen szó egy árucikk megvásárlásáról, a választásokon való szavazásról vagy az állampolgári jogok érvényesítéséről. A tudatos állampolgárok jelentenék a mindenkori hatalom egyik legfontosabb kontrollját, hiszen szavazatukkal annak megtartását vagy elvesztését idézhetik elő. A tudatos fogyasztók nevelése első lépés lehet afelé, hogy egyéb területeken is egyre felelősegteljesebben és körültekintőbben járjanak el az állampolgárok.

Közbeszerzési kartellek

A hazai versenyjog alkalmazásában a **legnagyobb társadalmi veszteségeket okozó kartelleket a különböző közbeszerzéseknél** tárta fel a GVH. Autópálya-építések, útfelújítások, irodaház-építés, kórházfelújítás és informatikai rendszerek kiépítése egyaránt volt a felderített ügyek között.

„Az **autópálya építések** érdekében 2002 tavaszán, nyarán és őszén zajlottak le közbeszerzési eljárások: tavasszal pályáztatás nélküli ajánlatkéréssel, júliusban meghívásos, majd miután ezt a kiíró eredménytelennek nyilvánította, nyílt előminősítéses pályáztatással. A kiírások érintették az M7-es autópálya balatonszárszói, valamint letenyei szakaszát, s ez utóbbihoz szorosan kapcsolódva az M70-es utat, továbbá az M3-as autópálya Polgár-Görbeháza szakaszát. Míg a tavaszi ajánlatkérés kormánydöntés alapján csak a Vegyépszer-Betonút konzorciumot érintette, addig a meghívásos, majd pedig a nyílt eljárásban fővállalkozói minőségben gyakorlatilag ugyanaz a vállalati kör vett részt (Strabag Rt., Hídépítő Rt., Betonút Rt. és a Colas vállalatcsoporthoz tartozó Egri és Debreceni Útépítő Rt. – EGÚT&DEBMÚT). Az előkészítésnek ez a módja, különösen az eljárás újramezsei megkönnyítették az érintett vállalati kör számára a versengő ajánlatokról való információszerezést, s az egyeztetéseket egyaránt. Valamennyi érvényes pályázaton részt vett önállóan a Strabag, közös vállalkozásként az EGÚT és a DEBMÚT, konzorciumot alkotva pedig a Betonút és a Hídépítő. Az M3-ast érintő kiírást az EGÚT&DEBMÚT nyerte, az M7-es balatonszárszói szakaszát a Betonút-Hídépítő konzorcium, a letenyei szakaszt az M70-es úttal pedig a Strabag.

A versenyfelügyeleti eljárás feltárta, hogy a tenderen elindult vállalatok között olyan megállapodás alakult ki, amely eredményeként előzetesen felosztották maguk között a mintegy 110 000 M Ft össz-nettóértékű autópálya építési munkákat. Ezt úgy érték el, hogy a pályázat beadása előtt megállapodtak abban, hogy melyik kiírást melyikük nyeri, tájékoztatták egymást arról, hogy milyen nagyságrendű árajánlatokat tesznek. Az egyeztetések alapján aztán a beadott pályázatban olyan ajánlatokat tettek, amelynek eredményeként a megállapodásnak megfelelő tenderyőztéseket hirdethetett csak ki a kiíró. Tekintettel arra, hogy ez a gyakorlat alkalmas arra, hogy a közbeszerzési eljárást látszólagos versennyé degradálja, a vállalatok kockázat nélkül nyerhetik meg a tendert, tehetnek szert extraprofitra az adófizetők kárára, ezért kiemelkedően magas mind a közvetlen, mind pedig a közvetett társadalmi kár, a Versenytanács összesen 7 043 M Ft bírságot szabott ki.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2004. 140-141. pont)

„A **Fővárosi Önkormányzat** 2001-ben és 2002-ben közel 40, Budapest különböző pontjait érintő **út- és műtárgyfelújítási munkálatokra** vonatkozó közbeszerzési pályázatot hirdetett meg, összesen mintegy 11 700 MFt értékben. A Versenytanács 19 pályázati kiírás esetében bizonyítottan látta, hogy nyolc eljárás alá vont vállalkozás – Betonút Rt., Strabag Rt., EGÚT Rt., Alterra Kft., Hídépítő Rt., Mota-Engil Rt., Mélyépítő Kft., Swietelsky Kft. – a nyertes vállalkozás pályázatbeadás előtti meghatározásával és bizonyos vállalkozások alváll-

lalkozói munkával való ellátásával versenyjogilag tiltott, piacfelosztó összejátszást valósított meg, mely megakadályozta az árverseny kialakulását. A Versenytanács a marasztalt vállalkozásokkal szemben összesen 593,9 MFt bírságot szabott ki.”

„Ilyen jellegű jogsértést állapított meg a Versenytanács az **Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság** (UKIG) által 2001-2002-ben **hat főútvonal-szakasz építésére** kiírt közbeszerzési pályázatok vizsgálata kapcsán is. Az eljárás alá vont vállalkozások versenykorlátozó céllal – üzleti titoknak minősülő adatokat is közölve – egyeztettek egymással az országos közútkezelő pályázatainak kapcsán, s felosztották egymás között, hogy mely vállalkozás milyen értékű részesedéshez jut a közbeszerzési eljárások kapcsán, meghatározva azt is, hogy az egyes pályázatokat mely vállalkozás nyeri meg, illetve mely vállalkozások részesednek alvállalkozóként a tervezett beruházásból. A Versenytanács a marasztalt vállalkozásokkal – Adeptus Rt., Betonút Rt., DEBMUT Rt., Strabag Rt., EGÚT Rt., Hídépítő Rt., Hódmezővásárhelyi Útépítő Kft., Hoffmann Építőipari Rt., MÁV Hídépítő Kft., Mota-Engil Rt., Mélyépítő Kft., Swietelsky Kft., Vakond Kft., Vegyépszer Rt. – szemben összesen 1313,3 MFt versenyfelügyeleti bírságot szabott ki. A Versenytanács a bírság mértékének -meghatározásánál súlyosító körülményként vette figyelembe azt is, hogy a versenyjogellenes megállapodások létrejötte az országos útépitési és -felújítási piacon 2001-2002-ben széles körben elterjedt gyakorlattá vált.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2005. 208., 210. pont)

Az elmúlt 20 évben 200-nál is több eljárást folytattunk le a tiltott versenykorlátozás témában. Több mint 100 esetben született elmarasztaló döntés, amelyek jelentős összegű bírságokkal párosultak. A 2005 szeptemberére után létrejött vagy működött kartellek esetében, amelyek jogosulatlanul használtak fel közpénzt, megtettük a törvénymódosításból eredő kötelességünket: büntető feljelentést tettünk. (A Büntető törvénykönyv ugyanis 2005. szeptember 1-től léptette hatályba azt a büntetőjogi tényállást, amely a kartellben marasztalt cégek esetében rendeli el a felelős személlyel szembeni büntető eljárást.) Más tekintetben jobb lehetőség nyílt a kárt szenvedetteknek a kártérítési igény érvényesítésére, amióta törvényi vélelem állt fel az okozott kár 10 százalékos mértékére. Ezek a bírósági eljárások még nem fejeződtek be, de **a kartellezés ellen hat a felderítés hatékonyságát szolgáló eszközök bővülése és a szankciók erejének növekedése.**

Egyéb versenykorlátozó megállapodások

Végezetül a sokszínűség érzékeltetésére **két, nem közpénzes** esetet idézünk fel, hogy ne keltsük azt a hamis látszatot, hogy a GVH csak a közpénzekre koncentrálna. A gazdaság minden területén vizsgálunk versenykorlátozó cselekményeket.

„2002 áprilisában a budapesti multiplexeket üzemeltető vállalatok néhány mozi (Csepel Plaza, Új Udvar, Corvin, Pólus egyes előadásai) kivételével, egyöntetű, 100Ft-os áremelést hajtottak végre. A budapesti mozipiacon a kínálat jelentősen átalakult a hagyományos filmszínházak jelentős részének megszűnésével, és a többtermes multiplex mozihálózat kiépülésével. A kereslet változásához képest, a lendületes bővülés nyomán jelentős túlkapacitások alakultak ki, melyek a négy nagy **multiplex hálózatot üzemeltető vállalatot** nehéz helyzetbe hozták, tekintettel arra is, hogy a moziüzemeltetésben magas az állandó költségek aránya, a szolgáltatások igénybevétele nagyon egyenetlen, miközben a fogyasztói kereslet árrugalmassága kicsi. Az összehangolás ösztönzőttségét erősíti még az is, hogy a piac oligopolisztikus szerkezetű, könnyen átlátható, homogén a kínálat (a szolgáltatási színvonalban nincsenek érdemi eltérések), s a terjesztés megszervezése érdekében a filmeket forgalmazó vállalatok piaci koordinációt is végeznek, de a moziműsorokat ismertető újságok heti megjelenése miatt is rendszeres az információáramlás. Bizonyos külső körülmények esetén (pl. új sikerfilmek megjelenése) a fogyasztói kereslet még kevésbé árérzékeny, ezért ezekre az időszakokra szokták időzíteni a vállalatok az áremeléseiket. Az előző alkalmak során a piaci szereplők, az oligopolisztikus viselkedés egy megszokott stratégiáját, az árkövető magatartást folytatták, azaz a piacvezető vállalat árváltoztatását követték. Ebben az időszakban azonban – a feltárt dokumentumok alapján bizonyíthatóan – ezen a gyakorlaton túlmutatóan előzetesen megállapodtak mind az áremelés mértékében, mind időpontjában. Erre a megállapodásra az adott okot, hogy a szolgáltatási árak elérték, a lélektanilag fontos korlátot jelentő 1000 Ft-os határt, amelyet minden egyes vállalkozás félt önmagában túllépni. Az alkalmat pedig az adta, hogy jelentős sikerfilmek (Skorpió király, Star Wars II) bemutatása előtt álltak a mozik. A Versenytanács a jogsértés miatt összesen 203 millió forint bírságot szabott ki a résztvevőkre (**Budapest Film** 37 MFt, **Intercom** 83 MFt, a **Ster Century** és az **UCICE** egyetemlegesen 83 MFt).”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2003. 154. pont)

„A két piacvezető biztosítótársaság, az Allianz és a Generali-Providencia 2003 és 2005 között „ajánlott árakban” (valójában emelt óradíjakban) állapodott meg a hat-hétszáz autókereskedőt magában tömörítő **Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetségével** (GÉMOSZ). A GÉMOSZ – bár társadalmi szervezet – a gyakorlatban kartellként működött, s lehetővé tette tagjai számára az árverseny korlátozását, a magasabb, egységes árak érvényesítését. Az összehangolt magatartás révén a gépjárműjavítóknak 2003 és 2005 között évente az inflációt meghaladó, 10 % feletti óradíjakra vonatkozó áremelést sikerült véghezvinniük.

A biztosítási piac működésében kulcsszerepet játszanak a biztosítási alkuszok. A biztosítási alkusz a biztosítási szerződés létrehozására közvetlenül irányuló rendszeres üzletszerű tevékenységét nem a biztosító, hanem a szerződő fél megbízásából eljárva végzi. A független, azaz a biztosítótól független biztosításközvetítő szerepe az, hogy a biztosítási piacon hozzásegítse az őt megbízó személyt (a szerződőt) a számára legmegfelelőbb biztosítási szerződés létrejöttéhez, ez a sajátos helyzet pedig azt eredményezi, hogy a biztosítási piacon a hozzáférők vonatkozásában mintegy ő hozza létre és működteti a piacon lévő termékek versenyét. Az eljárás alá vont alkuszcégek, a **Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft.**, a **Magyar Opelkereskedők Bró-**

ker Kft. és a Porsche Biztosítási Alkusz Kft., szintén részt vettek a biztosítók és a javítók közötti megállapodások létrejöttében, illetve a biztosítókkal „alkuszi céljutalék”-ban állapodtak meg, az általuk értékesített biztosítások számára kötve a nekik járó jutalékot. Emiatt a biztosítási alkuszok a jogszabályban és a megbízási szerződésben rögzítettektől eltérően nem a megbízóik (a fogyasztók) érdekeit tartották szem előtt.

A biztosítók, alkuszok és javítók magatartása számos negatív következménnyel járt:

- *a biztosítások értékesítéséért cserében jelentősen megemelt óradíjnak komoly szerepe volt a kötelező gépjármű felelősségbiztosítási díjak emelkedésében;*
- *a megemelt biztosítói óradíj miatt nőtt az önrészesedés alá eső, illetőleg a biztosítási fedezetben nem részesülő károk vagy más okból szükségessé váló javítások esetén a nemcsak a fogyasztókat, de az alacsony biztosítási díjakkal fogyasztószerzésre törekvő kisebb biztosítókat is sújtotta.”*

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2006. 253.,255-256.. pont)

Thomas O. Barnett

Partner, Covington & Burling LLP

Former Assistant Attorney General of the Antitrust Division, United States Department of Justice

I first met the GVH in August 2004 when I participated in a conference for competition officials in Budapest. The purpose of the conference was to provide training to personnel from the relatively new competition agencies in the Eastern European region. The multi-day event was hosted by the GVH and was co-taught by the U.S. Department of Justice (where I was at the time a Deputy Assistant Attorney General in the Antitrust Division), the U.S. Federal Trade Commission, and the GVH. It was also the first time that I met President Nagy. I was immediately impressed by the knowledge, sophistication, and dedication of all of the GVH personnel. They were well versed in economic principles, legal analysis, and investigative techniques. What became clear is that the GVH had not only established itself as a first-rate competition agency within its own borders, but it was showing leadership within the region in helping other agencies to achieve their own progress.

My initial impressions about the high quality of the GVH were only confirmed over the next four years as I worked with GVH personnel, including President Nagy, in the context of the OECD Competition Committee and the International Competition Network. The GVH consistently contributed to each of those organizations on substantive issues and in organizing and managing specific events. Indeed, the OECD's creation of a regional center for competition law hosted by the GVH is a recognition of the leadership that the GVH has shown in this area.

The GVH has been an instrumental part of the transition to a market economy in Hungary, which has been crucial to furthering economic growth and increasing consumer welfare. The GVH's most significant achievement is establishing the legitimacy and effectiveness of competition law enforcement as an alternative to direct government control over marketplace activities.

I expect the GVH to continue to demonstrate that it is a well-run, effective competition agency that helps promote consumer welfare within Hungary and that shows leadership in helping other competition agencies to improve their operations as well. Every competition agency faces the challenge of continuing to improve its ability to identify accurately and efficiently anticompetitive activity. This requires continuous

training in economic developments as well as investigative techniques. In this regard, I expect the GVH to continue its internal training efforts and to continue to participate in the exchange of ideas among competition agencies around the world on best practices.

Competition is the most effective means we have discovered to spur economic growth and to increase consumer welfare. Competition drives efforts to lower costs and increase quality and encourages research and development to create innovative new products and services. Thus, economies are most likely to grow most quickly if they can permit market competition – as opposed to government direction – to drive economic decisionmaking. A competition enforcement regime is an important means of advancing this goal.

Thomas O. Barnett

Partner, Covington & Burling LLP

az Amerikai Egyesült Államok Igazságügyi Minisztériuma Antitröszt Részlegének (Antitrust Division, United States Department of Justice) korábbi vezetője

2004 augusztusában, egy budapesti versenyjogi konferencián nyílt először alkalom találkozni a GVH-val. A konferencia keretében az akkoriban viszonylag újnak számító, kelet-európai versenyhatóságok szakemberei részesültek versenyjogi képzésben. Ennek a komplex rendezvénynek a GVH volt a házigazdája, de az előadók közt szerepeltek szakemberek az amerikai Szövetségi Igazságügyi Tárcától, (ahol akkoriban antitröszt szekció vezetőjének a helyettese voltam), az amerikai Szövetségi Kereskedelmi Bizottságtól és a GVH-ból is. Ekkor ismerkedtem meg Nagy Zoltánnal, a GVH elnökével. Már elsőre lenyűgözött a GVH munkatársainak szaktudása, tapasztalata és elkötelezettsége. Egyaránt jártasak voltak közgazdasági és jogi alapelvekben, elemzésekben és vizsgálati módszerekben. Egyértelmű volt, hogy a GVH nem csupán odahaza számít első osztályú intézménynek, de a régióban is vezető szerepet tölt be a versenyhatóságok fejlődésének elősegítésében.

Kezdeti benyomásaim a GVH munkatársainak kimagasló szakmai tudásával és hozzáállásával kapcsolatban csak megerősödtek az azt követező négy évben, amikor együtt dolgoztam velük – beleértve Nagy Zoltán Elnök urat – az OECD Versenyügyi Bizottság és a Nemzetközi Verseny Hálózat keretei közt. A GVH folyamatosan hozzájárult e szervezetek munkájához alapvető szakmai kérdésekben, valamint azzal, hogy ő maga is szervezett programokat. És valóban, az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ létrehozása is annak az elismerése, hogy a GVH vezető szerepet vívott ki magának a régióban.

A GVH munkája komoly szerepet játszott Magyarország piacgazdaságra való átállásában, ami elengedhetetlen volt a további gazdasági növekedéshez és a fogyasztói jólét emeléséhez. A GVH legjelentősebb eredménye, hogy megalapozta a versenyjogi jogérvényesítés – mint a piaci folyamatok feletti kormányzati közvetlen felügyelet egyik alternatívája – legitimitását és eredményességét Magyarországon.

Remélem, hogy a GVH továbbra is egy jól működtetett, eredményes versenyhatóság lesz, amely segíti a fogyasztói jólét előmozdítását Magyarországon és jó példával jár elől más versenyhatóságoknak azok önfejlesztésében nyújtott segítséggel. Minden versenyhatóság szembesül azzal a kihívással, amit a versenyellenes tevékenységek még pontosabb és hatékonyabb beazonosításának igénye támaszt. Ez állandó tanulást kíván mind a közgazdaságtan újabb eredményeit, mind a vizsgálati módszereket illetően. Arra számítok, hogy a GVH folytatni fogja a belső képzéseit és továbbra is megosztja majd a véleményét a világ versenyhatóságaival az ún. legjobb gyakorlatokat illetően.

A verseny a leghatásosabb általunk ismert eszköz arra, hogy ösztökéljük a gazdasági növekedést és növeljük a fogyasztói jólétet. A verseny alacsonyabb árakat és jobb minőséget generál, valamint új és innovatívabb termékekhez és szolgáltatásokhoz vezető kutatás-fejlesztésre ösztönöz. Így tehát a gazdaságok minden bizonnyal gyorsabb növekedésre képesek, ha – szemben a központi irányítással – lehetővé teszik, hogy a piaci verseny vezérelje a gazdasági döntési folyamatokat. A versenyjog érvényesítésének rendszere pedig e cél elérésének egyik fontos eszköze.

Az erőfölénnyel való visszaélés tilalma

A versenytörvények legnehezebb tényálláscsoportja a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés esete, s ehhez fűződik a legtöbb irreális várakozás is. Éppen ezért a hazai versenytörvény is igyekszik korrekt definíciót adni az erőfölény mibenlétére és széles példálózó felsorolást ad a visszaélés eseteire is, beleértve a **kizsákmányoló** – általában a versenyipiaci árnál magasabb árakban megnyilvánuló – és a **kiszorító** típusú visszaéléseket is. Az eddig lefolytatott több mint 600 eljárásból másfélszáz ügyben született elmarasztaló határozat, és mintegy 1,9 milliárd forint bírságot szabtuk ki. Az ezeket gyakran követő bírósági döntések ma már **gazdag esettárat** jelentenek. Ezen is alapulóan az utóbbi időkben már nem ritkaság, hogy eljárás közben akár **kötelezettségvállalás elfogadására is sor került**, ami azt is jelenti, hogy bírság és elmarasztalás nélkül küszöbölhető ki a versenyre gyakorolt kedvezőtlen hatás.

---

*„1999-ben a Versenytanács a legsúlyosabb erőfölénnyel való visszaélésnek a **Déldunántúli Gázszolgáltató Rt. és három leányvállalatának** törvénysértő magatartását ítélte, amit a viszonylag magas, összesen 12.000 eFt-os bírság is kifejez.*

Az eljárás alá vont vállalkozások a gázellátásba bekapcsolódó fogyasztóktól a gázszolgáltató tulajdonát képező mérőóra és nyomásszabályozó felszerelését – ami a szolgáltatás megkezdésének előfeltétele – 7500 Ft-os díj ellenében végezték. A Versenytanács szerint visszaélés történt akkor, amikor olyan munkafázisok elvégzéséért számítottak fel díjat, amelyek nélkülözhetetlenek a törvényben rögzített kizárólagos jogaik és az ezzel járó kötelezettségeik teljesítéséhez. A számlában feltüntetett tevékenységek bármelyikének elhagyása ugyanis veszélyeztette volna a gázszolgáltatás biztonságát.

A jogi monopóliumot élvező vállalkozás olyan közérdekű tevékenységet lát el a fogyasztásmérő és a nyomásszabályozó beszerelésekor, amelyért díjat csak akkor és olyan mértékben számíthatna fel, ha és amire jogszabály kifejezetten feljogosítja, márpedig jogszabály a tevékenység egyes mozzanatairól ellenkezőleg rendelkezik, amennyiben díjmentes bekapcsolás előtti ellenőrzésről és nyomásszabályozó szerelésről intézkedik.

A Versenytanács tehát megállapította, hogy a közös erőfölényben levő eljárás alá vont vállalkozások olyan pótlólagos forrást biztosítottak maguknak, amelyet sem jogszabályi felhatalmazás, sem pedig szakmai indok nem támaszt alá. A jogok és kötelezettségek egyensúlyának indokolatlan megbontása pedig gazdasági erőfölénnyel való visszaélésnek minősül.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 1999. 23. old)

---

*„A **UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.** ellen hozott határozatában a Versenytanács megállapította, hogy a kábeltelevíziós szolgáltató azáltal élt vissza erőfölényével, hogy programcsomagjainak összetételét*

a fogyasztók preferenciáit és a műsorköltség arányait figyelmen kívül hagyva módosította, továbbá az általa alkalmazott általános szerződési feltételek egyes pontjaiban indokolatlan előnyt kötött ki a programcsomagok módosításával kapcsolatban.

A vizsgálat arra is választ keresett, hogy az inflációt meghaladó díjemelést követően kialakult ár miképpen minősíthető. A Versenytanács kialakult gyakorlata szerint az ár akkor minősül túlzottan magasnak, ha az meghaladja a vállalkozás gazdaságilag indokolt költségeinek és a befektetéssel arányban álló tisztességes haszonnak az összegét. A vizsgálat feltárta, hogy az eljárás alá vont vállalkozás 2001-es működése veszteséges volt. A vizsgálat az átlagos díjemelést összevetve az árbevétel-arányos veszteséggel változatlan költségviszonyok figyelembe vételével prognosztizálta a 2002-es eredményességet. Az elvégzett számítások alapján megállapítást nyert, hogy a UPC díjemelése összességében nem volt jogsértő.

Felmerült az a kérdés is, hogy megengedhető-e az olyan gyakorlat, miszerint egyik terület vagy programcsomag előfizetői finanszírozzák a másik terület vagy programcsomag előfizetőit. A Versenytanács főszabályként leszögezte, hogy önmagában egy vállalkozás különböző tevékenységei közötti keresztfinanszírozás nem törvénytörő, mert a vállalkozás fogyasztóit összességükben nem éri veszteség. Versenytörvénybe ütközik viszont a keresztfinanszírozás akkor, ha a szolgáltató az egyik területen szerzett többletbevételét olyan tevékenységek árainak alacsonyán tartására használja fel, ahol versenyhelyzetben van.

A Versenytanács jogellenesnek ítélte az eljárás alá vont piaci szereplő programcsomag kialakításának gyakorlatát, mert az alapsomag összeállításával a szolgáltató olyan programokat kínáló csatornák vételét kényszerítette rá az előfizetőkre, melyeket azok kevésbé néztek, miközben az általuk preferált csatornákat a legdrágább csomagban értékesítette – függetlenül a leginkább népszerű csatornák műsordíjaitól.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2003. 174-177. pont)

„A **MATÁV Rt.** ellen marasztaló versenytanácsi határozat született, mert árprést alkalmazott és ezzel a magatartásával akadályozta más távközlési szolgáltatások piacon való megjelenését. A Versenytanács az eljárás alá vont szolgáltatóra 70 M Ft bírságot szabott ki. A Versenytanács a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján egyértelműen megállapította, hogy 2002 első felében, amikor a MATÁV még autonóm módon, kereskedelmi szerződésekben állapíthatta meg az összekapcsolási díjait, üzleti előfizetői számára úgy határozta meg a távbeszélő díjcsomagok árait, hogy ezen szolgáltatások versenytársak általi nyújtásához elengedhetetlenül szükséges nagykereskedelmi szolgáltatások ára a közöttük kialakult árrés negatív mértéke miatt alkalmas volt arra, hogy korlátozza, késleltesse a piacra történő belépést, elbizonytalanítsa a potenciális versenytársakat.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2004. 172.,177. pont)

„A vasúti piac liberalizációja megteremtette annak lehetőségét, hogy a korábban valamennyi vasúti tevékenységet és szolgáltatást, így a vasúti pályahálózat üzemeltetését, illetve az áru fuvarozást és a személyszállítást is, egységesen ellátó két vasútvállalat – a MÁV és a Győr-Sopron-Ebenfurti Vasút Zrt. (GySEV) – mellett új vasúti szolgáltatók jelenjenek meg. A piacnyitás hónapokon belül több, az áru fuvarozásban és a vontatásban érdekelt magánvasút belépését hozta. A saját hálózattal nem rendelkező vasúttársaságok részére a működéshez szükséges vasúti pálya és tartozékainak használatához, illetve egyes járulékos szolgáltatásokhoz az infrastruktúra kezelőjeként eljáró MÁV-nak (illetve a kezelésébe utalt pályaszakaszok esetében a GySEV-nek) kell diszkriminációmentes hozzáférést biztosítania. A piacra lépő magánvasutak száma és belépésének viszonylagos gyorsasága (már 2004 folyamán három új vasúttársaság is működési engedélyt szerzett) ellenére a piacnyitás tényleges eredményeket nem hozott, amelyet a hivatal a szabályozási háttér – az új vasúti törvény elfogadásával jelentős részben orvosolt – hiányosságai és következtelenségei mellett a MÁV vizsgálat alá vont magatartásainak is tulajdonított.

Az eljárásban megállapítást nyert, hogy a vasúti infrastruktúrához való hozzáférés (upstream) piacán és a vasúti áru fuvarozás (downstream) piacán egyaránt erőfölényes helyzetben lévő MÁV több magatartásával is megsértette a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmára vonatkozó – a versenytörvény 21. S-ában, valamint az EKSz. 82.cikkében, illetve a 2002. évi X. törvényben foglalt – rendelkezéseket.

Egyrészt azzal, hogy a MÁV Pályavasúti Üzletága (MÁV PV) a magánvasutakkal, a 2005. évre megkötött pályahasználati szerződésekben indokolatlanul – az egy hónapra eső pályahasználati díj 250 %-ának megfelelő összegű – feltétel nélküli bankgaranciát vagy más hasonló fizetési biztosítékot kötött ki, a MÁV Áru fuvarozási Üzletága (MÁV ÁFU) downstream piaci versenytársainak számító vasúttársaságok számára indokolatlanul hátrányos piaci helyzetet teremtett.

Másrészt jogsértőnek minősült, hogy a MÁV megnehezítette, illetve késleltette, valamint egyes esetekben meg is akadályozta e társaságok hozzáférési igényeinek teljesítését a tulajdonában, illetve kezelésében álló (nem közforgalmú) ipar- és rakodóvágányokhoz (ideértve a vonatok kiszolgálását is).

Harmadrészt a MÁV egyes kiemelt jelentőségű tömegáru fuvaroztató vállalkozásokkal (BorsodChem Nyrt., Magyar Alumínium Zrt., Mátrai Erőmű Zrt., MOL Nyrt.) 2003-ban, 2004-ben, illetve 2005-ben kizárólagossági kikötést tartalmazó, több évre szóló fuvarozási szerződést kötött. E hosszú távú keret-megállapodások versenykorlátozó jellege a 2002. évi X. törvény (Európai Megállapodás Végrehajtási Szabályai) alapján, a piacnyitást megelőző időszakra vonatkozóan is megállapítható, mivel a megállapodások megkötésének egyetlen magyarázata a várható liberalizáció lehetett, illetve azon szándék, hogy a piacon újonnan megjelenő, a MÁV-nál vélelmezhetően hatékonyabb magánvasutak (potenciális verseny) belépését késleltessék, nehezítsék, a számukra potenciálisan elérhető legjobb ügyfeleket elzárják előlük.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2006. 311-315 pont)

„A **személyi kölcsönök** esetében az **OTP** a lejárat előtti (részbeni vagy teljes) visszafizetéskor felszámított elő-, illetve végtörlesztési díjat emelte fel 5.000 forintról 35.000 forintra. A változtatás következtében nemcsak magasabb díjat kellett fizetniük a végtörlesztő ügyfeleknek, hanem a végtörlesztések emelkedő trendje is megtört egy olyan piaci környezetben, ahol a csökkenő kamatok, illetve új termékek (devizahitelek, szabad felhasználású jelzáloghitelek) kedvezőbb feltételekkel történő refinanszírozást tettek lehetővé.

A Versenytanács előzetes álláspontja a bank terhére róttá, hogy a régi kondíciókkal leszerződött fogyasztók ezreinek nem volt reális lehetősége megismerni az őket potenciálisan érintő díjtételváltozást, mivel az OTP Üzletszabályzatában előírt (a hatálybalépést megelőző legalább 15 nappal korábban a bankfiókokban, illetve a honlapon közzétett hirdetményi) tájékoztatás nem biztosította megfelelően az ügyfelek tudomásszerzését. A Versenytanács szerint a fogyasztók kizsákmányolásának minősülhet, ha kellő időt nem adva az egyoldalú felmondásra, az erőfölényes helyzetben levő vállalkozás egyoldalúan, jelentősen megemeli a szolgáltatás egyik díjlemét, ezzel a meglévő ügyfelekre nézve hátrányos feltételeket kényszerítve ki. A díjemelések további, versenyszempontból káros hatása volt az, hogy ezzel a meglévő ügyfelek egy részét eltántorította a szerződésből való kilépés terén, elvonva egy potenciális ügyfélkört a személyi hitelezési piacon jelen levő, relatíve egyre erősödő versenytársak elől, korlátozva ezzel a piaci versenyt.

Az előzetes álláspont ismeretében az OTP arra vállalt kötelezettséget, hogy a szerződésmódosítások esetében javítja az ügyfelek részére rendelkezésre álló tájékoztatást (hosszabb határidők, illetve személyre szabott tájékoztatás vállalása), valamint visszafizeti az áremelésből elért bevétel egy részét, és meghatározott ideig lehetővé teszi az ezzel megegyező feltételekkel történő végtörlesztést a szerződésmódosítással érintett ügyfelek részére.

Egyes **lakáscélú jelzáloghitel** termékek esetében az OTP ugyancsak módosította az elő- és végtörlesztési díjakat, két lépcsőben 0 %-ról 3,6 %-ra emelte fel a futamidő lejártá előtt a rendkívüli törlesztésekért felszámított díjakat. Néhány hónappal ezután az OTP a 2001 és 2003. június 16. között nyújtott, államilag támogatott Forrás Hitelek esetében eltörölte a kezelési költség addigi 9000 forintos maximumát, és 2 %-os kezelési költséget érvényesített valamennyi ügyfelével szemben, ami az 5,4 millió forintnál nagyobb összegű hitellel rendelkező ügyfelek esetében a hitel költségeinek jelentős emelkedését eredményezte. Az OTP magatartása, a fenti személyi kölcsön ügyben kifejtettekhez hasonlóan, a díjmelésből fakadó többletfizetés – ügyfeleket érintő – kizsákmányoló hatása mellett azért is kifogásolható, mert a kilépési (végtörlesztési) és ezáltal a váltási költségek emelésének – a versenytársakat érintő – piaclezáró hatása is lehetett.

Vállalásai alapján a GVH kötelezte az OTP-t, hogy az eredeti kezelési költségmaximum és ennek eltörlése után a ténylegesen megfizetett havi kezelési költség közötti különbözetet térítse vissza függetlenül attól, hogy az ügyfél szerződése az OTP Bank vagy az OTP Jelzálogbank állományába tartozik-e. Az elő- és végtörlesztési díjak tekintetében az OTP Bank állományába tartozó ügyfelek vonatkozásában ugyancsak a megváltoztatott díjak visszatérítésére, valamint az eredeti feltételek mellett történő végtörlesztés lehetőségének biztosítására kötelezte az eljárás alá vontat a GVH. A kötelezettségvállalások értelmében a visszatérítésről, illetve az eredeti feltételek szerinti végtörlesztési lehetőségről az OTP az érintetteket írásban közvetlenül is értesíti. A vállalások

a jövőre nézve kitértek a kezelési költség módosításával kapcsolatos ügyféli tájékoztatás javítására (hosszabb határidő, illetve közvetlen tájékoztatás vállalása) is. Ennek révén az új kondíciókkal elégedetlen ügyfelek kellő időben értesülhetnek a hátrányos változásról és módjuk nyílik – akár bankváltás révén is – kiváltani a kedvezőtlenebb feltételekhez kötött hitelt.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2007. 403-405., 407-408. pont)

Gémesi György

**Gödöllő város polgármestere,
a Magyar Önkormányzatok Szövetsége elnöke**

A Gazdasági Versenyhivatal tulajdonképpen egyidős az önkormányzati rendszerrel, hiszen mindkettő az 1990-ben megalkotott törvények alapján keletkezett. A GVH és az önkormányzatok között kezdetben alig volt kapcsolat, hiszen az önkormányzatoknak a versenyszférával kevés dolga akadt. A közbeszerzés elterjedése azonban gyökeresen megváltoztatta a helyzetet, hiszen a GVH egyik alapvető feladata a tisztességes verseny felügyelete, amire a közbeszerzéseknél nagy szükség van. Az önkormányzatok a közbeszerzési eljárásokban megrendelőként, mint fogyasztó jelenik meg, s a GVH a verseny tisztaságának felügyeletével az önkormányzatokat szolgálja. A GVH jogosítványai azonban csak az események követésére adnak lehetőséget, bejelentésre tud lépéseket tenni, így szükséges az önkormányzatokkal való együttműködés. Az önkormányzatok azonban ma még idegenkednek a GVH-val való együttműködéstől, ami részben a felszínes ismeretekből, félreértésből, részben a pillanatnyi és a hosszú távú érdekek közötti látszólagos ellentmondásból adódik.

Ez utóbbi talán abból fakad, hogy a GVH az önkormányzatok rendeletalkotási és vállalkozási tevékenységét is ellenőrizheti. A GVH akkor is megteszi a szükséges lépéseket, ha azt tapasztalja, hogy az önkormányzati rendelet alkalmas a versenyfeltételek szűkítésére, vagy az önkormányzati vállalat visszaél monopol helyzetével.

Gödöllő város önkormányzata a korábbi időkben is kapcsolatban volt konzultációs szinten a GVH-val, de az utóbbi időben két konkrét ügyben is kérte a GVH véleményét. A regionális vízművek összevonása kapcsán aggályok vetődtek fel az önkormányzatoknak a vízellátási kötelezettségek teljesíthetősége terén, mivel a kialakítani szánt konstrukció nem akadályozta volna meg a vízvezeték privatizációját. Az érintett önkormányzatok veszélyeztetve látták a kialakuló fúzió nyomán a lakossági ellátást, és az árstabilitást, de az erőfölénnyel való visszaélés lehetősége ugyancsak felvetődött. A fúziót a törvényhozás leállította, és törvényben garantálta a vízvezeték közösségi tulajdonban tartásának kötelezettségét.

A másik kérdésben azt nehezményezte a gödöllői önkormányzat által irányított regionális hulladékgazdálkodási önkormányzati társulás, hogy a térségben egy magánvállalkozás számára olyan könnyítéseket biztosított az engedélyezési eljárás a hulladéklerakó kialakítására, ami eltorzította a beruházás megtérülését és az árversenyt, ezáltal piaci előnyt biztosított a magánvállalkozásnak a társulással szemben. A GVH az eljárás lefolytatása után megállapította az eljárás versenytorzító hatását és megtette a hatáskörébe tartozó intézkedést. Véleményünk szerint a GVH a korrupció elleni küzdelem egyik legfontosabb intézménye, az elmúlt időszakban számos területen tárt fel olyan jelenségeket, amelyek a korrupció gyanúját alapozták meg. Szerepkörét, lehetőségeit bővíteni kellene a megelőző intézkedések és az egyes ügyek átfogó folyamatainak vizsgálata irányába. Különösen érzékenyen érintik az önkormányzatokat a közbeszerzés terén előforduló korrupció gyanús jelenségek, melynek feltárása, de már a vizsgálatok megkezdése is jelentősen csökkenti a következő előfordulásának valószínűségét.

Összefonódások

A vállalkozások összefonódásának ellenőrzése azért fontos, hogy a **jövőbeni versenyt megakadályozó összefonódások, összevásárlások ne mehessenek végbe**. Az ilyen eseményeket a GVH megakadályozhatja, vagy kedvezőtlen hatásaik mérséklésére az egyesüléskor **feltételeket szabhat**. Közel 900 ilyen tranzakciót vizsgált a GVH az eddig eltelt időben; ezek közül 9-et tiltott meg és 26-nál határozott meg káros versenyhatásokat mérséklő feltételeket. Utóbbi módot adott az összefonódás előnyös hatásainak érvényesülésére, miközben a feltételek teljesítésével kiküszöbölte a kedvezőtlen hatásokat. A vizsgált esetek között volt olyan fúzió is, amely az országhatárokon túlnyúlt vagy éppen más országban indult, de hazai hatása is volt. Voltak továbbá esetek is, amelyekre az uniós eljárási hatáskör vonatkozott.

„Először fordult elő, hogy egy magyarországi vállalkozásnak külföldi vállalkozás feletti irányításszerzésére irányuló kérelmét bírálta el a Versenytanács. Az ilyen összefonódásokra összhangban az előzőkkel kiterjed a versenytörvény hatálya, ha a külföldi vállalkozás áruival jelen van a magyar piacon. A MOL Rt.-Slovnaft a. s. ügy a közös és az egyedüli irányításszerzés tartalma tekintetében is figyelemre méltó. A MOL Rt. 2000 márciusában Részvényesi Szerződést, valamint Részvényvásárlási és Jegyzési Szerződést kötött a szlovákiai Slovnaft a. s. kőolajipari vállalkozás irányító részvényeseivel, a Slovintegra és Slovvena a. s. gazdasági társaságokkal. A szerződések alapján a MOL Rt. jogosulttá vált a Slovnaft részvényei 36,2 %-ának alaptőke emelés illetve adásvétel útján történő megszerzésére, oly módon, hogy a Slovintegra a.s.-Slovvena kezében 33,3 %-os részvény maradt, és a közgyűlésen valamennyi döntéshez 69 %-os többség szükséges. Egyidejűleg a MOL vételi opciót szerzett a Slovnaft részvényeinek 51 %-ára, amely legkorábban 2002. júniusában gyakorolható, de a Slovintegrának és Slovvenának azt követően is vétőjoga marad számos jelentős irányítási kérdésben, amelyek a Slovnaft piaci magatartására, üzletmenetére is kiterjednek. A Versenytanács megállapította, hogy a részvényvásárlást követően a MOL és a Slovintegra-Slovvena közös irányítása jön létre, mert a két tulajdonosnak minden lényeges irányítási kérdésben egyetértésre kell jutnia abból adódóan, hogy a 69 %-os többséget együttesen és csakis együttesen képesek biztosítani. A közös irányítás a vételi opciót követően is fennmarad mind addig, míg a Slovvena-Slovintegra a Slovnaft üzletpolitikájának fenti lényeges kérdéseire vétőjoggal bír.

A Slovnaft és a MOL Rt. azonos tevékenységi köre a kőolaj feldolgozás és nagykereskedelem, a piac harmadik szereplője az OMV. Új belépés a magas költségek és kockázat miatt nem várható, ezért a Versenytanács bár kimondta, hogy az üzemanyagok nagykereskedelmi piacán a jelenlegi piaci körülmények között az összefonódás erősíti a MOL-csoport gazdasági erőfölényes helyzetét, azonban nem valószínűsíthető érdemleges hatása a versenyhelyzetre, illetve ezen keresztül a MOL-csoport üzemanyag ár- és üzletpolitikájára, elsősorban azért, mert a MOL és a Slovnaft-csoport nem válik egy gazdasági és irányítási egységgé. Mindezek alapján a Versenytanács engedélyezte, hogy a MOL Rt. irányítást szerezzen a Slovnaft a.s. felett, az azt irányító Slovintegra a.s. és Slovvena a.s. gazdasági társaságokkal közösen. Azonban ha a közös irányításból a jövőben a MOL Rt. egyedüli irányítása lesz, ismételten a GVH engedélyét kell kérni.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2000. 138-139. pont)

„Az **infokommunikációs piacon** kilenc összefonódást bírált el 2004-ben a Versenytanács. A **vezetékes távközlési szolgáltatást** öt számozási körzetben nyújtó Hungarotelt irányító **HTCC** irányítást szerzett a **PanTel** felett, a **HTCC** felett pedig a dán **TDC** szerzett irányítási jogot. A **mobil távközlési piacon** a **Westel** megvásárolta a **Fotex**-csoporttól a Westel termékeire vonatkozó viszonteladói jogokat, így a Westel a továbbiakban közvetlenül használhatja a Fotex-csoport hálózatát termékei terjesztésére. A **kábeltelevíziós piacon** a Versenytanács engedélyezte, hogy a **MatávKábelTV** megvásárolja a **gödi hálózatot**, két másik esetben – a győri ViDaNet és a budapesti Kis-Astrasat ügyében – viszont a GVH várható negatív reakciójára tekintettel a Matáv visszavonta kérelmét.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2004. 231. pont)

„A nyomtatott sajtó piacán a GVH Versenytanácsa – megismételt eljárásában – kötelezettségek előírása mellett engedélyezte, hogy a Ringier-csoport egyik tagja, a holland **B.V. Tabora** irányítást szerezzen a **Népszabadság Rt.** felett. A kérelem benyújtásakor az irányítási viszonyokra tekintettel a Versenytanács úgy ítélte meg, hogy az összefonódás révén a Ringier-csoport olyan jelentős piaci erőre tett volna szert, mely versenytársai és üzletfelei által kellően nem kontrollálható mozgásteret biztosított volna számára, s a tranzakciót megtiltotta. A Fővárosi Bíróság által elrendelt új eljárásban a GVH a 2003 szeptembere óta bekövetkezett, a tranzakció versenyjogi megítélése szempontjából lényeges lappiaci változásokat, így a Magyar Hírlap Ringier-csoport általi értékesítését, valamint az Axel-Springer Reggel című napilapjának megjelenését is figyelembe vette, melyek következtében a Ringier-csoport olvasói piacon fennálló jelentős piaci erejével, s az ebből eredő káros horizontális hatás lehetőségével már nem kellett számolni.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2005. 327. pont)

„Kiemelkedő jelentőségű volt az a **Magyar Telekom Nyrt.** kérelmére indított eljárás, amelyben a GVH megtiltotta a vállalkozás **ViDaNet Kábeltelevíziós Szolgáltató Zrt.** feletti kizárólagos irányítástervezését, amellyel az összefonódással érintett földrajzi területen a vezetékes telefon-, illetve kábeltelevíziós hálózatok – mint a határos, infrastruktúra-alapú verseny zálogai – egyetlen cégcsoport kezébe kerültek volna. A GVH ezzel a döntéssel egyértelműen az infrastruktúra-alapú verseny mellett tette le a voksát. Az építőipar területén a GVH azzal a feltétellel engedélyezte a **Strabag SE** irányítástervezését a **Cemex Austria AG** felett, ha a vevő eladatja a Cemex Hungária Kft. salgótarjáni előkevert betont gyártó telephelyét egy tőle független vállalkozásnak. A lapterjesztés piacán a Blikk című bulvárlapot kiadó **Ringier Kiadó Kft.** és a **Ringier AG** a versenyhatóság engedélyét kérte a Bors című napilapot kiadó **Híd Rádió Zrt.** részvényei 100 %-ának megvásárlásához. A GVH a versenyfelügyeleti eljárásban lefolytatott vizsgálatot követően előzetes álláspontjában jelezte, hogy a Híd Rádió Zrt. feletti irányítás megszerzése esetén a Ringier-csoport erőfölényes helyzetbe kerülne a bulvár napilapok piacán, ezért a kérelmezett összefonódást nem kívánja engedélyezni. A Ringier Kiadói Kft. azonban összefonódási kérelmét visszavonta, így a versenyhatóság az eljárást vizsgálói végzéssel megszüntette. Az elmúlt

évben a GVH javasolta a **Syngenta Crop Protection AG** és a **Monsanto Company** összefonódás engedélyezése iránti kérelmének Európai Bizottsághoz való áttételét. Tette ezt arra figyelemmel, hogy a tranzakció nem érte el ugyan a bizottsági vizsgálathoz szükséges küszöbszámokat, de tartalmában sokkal több volt annál, mint amit egy nemzeti vizsgálat áttekinthet.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2009. 60. pont)

Király Júlia

alelnök

Magyar Nemzeti Bank

Alapításától kezdődően ismerem a Versenyhivatalt, mivel korábbi – alelnöki kinevezésemet megelőző - munkahelyem, a Bankárképző Rt. első pillanattól kezdve együttműködő partnere volt a GVH-nak. A támogatás mindig kölcsönös volt – a GVH megalakulása óta fontosnak tartotta a pénzügyi képzést, kutatást. A Magyar Nemzeti Bank pénzügyi stabilitásért felelős alelnökeként pedig ez a személyes és az intézményi jó kapcsolat töretlenül folytatódott.

Megalapítása óta folyamatosan kapcsolatban voltam a Versenyhivatallal, így nem csak egyetlen „közös” munkát idéznék fel. A megalakulás utáni első évtizedben közösen dolgoztunk a tisztességes verseny elveit is tartalmazó tananyagok, ismeretterjesztő anyagok kialakításán – valamennyi bankárképzős tananyagban fontosnak tartottuk a Versenyhivatal szerepének kiemelését. A második évtizedben számos közös tanulmányunk készült a 2000-es lakossági verseny piac helyzetét elemző kutatástól kezdve a potenciális banki fúziók elemzésén keresztül az ún. „Várhegyi-bizottság”-beli együttműködésig. Megtisztelő volt számomra, hogy már MNB alelnökként a GVH 2008 májusában rendezett a bank- és energiaszektor vizsgáló nagyszabású nemzetközi konferenciáján az egyik panel elnöke lehettem. Az elmúlt évben közösen dolgoztunk a bankkártya-piac interchange-díj megállapodásainak vizsgálatán is, ezen a téren az együttműködés ebben az évben is folytatódik a tavaly született, e piacra vonatkozó szabályozás felülvizsgálatával.

A tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról szóló törvény megalkotásával párhuzamosan létrejött Gazdasági Versenyhivatal a piacgazdaság szabályozott működésének egyik kulcsszereplőjévé vált. Azonban míg a fejlett országok gazdaságaiban a versenyszabályozás evolutív fejlődésen ment keresztül, addig a magyar gazdaságban a versenyhatóság egyszerre követte le a tervgazdaságból a piacgazdaságba történő átmenetet és az elmúlt húsz év globális változásait.

Azt gondolom, hogy a GVH fejlődésében példát tudott mutatni sok hazai közintézmény számára abban, hogy hogyan kell tartalmi kérdésekre koncentrálni objektív, a közérdeket szolgáló, elvszerű döntéseket hozni. A legnagyobb eredménynek a nagy kartellek (autópálya, telekommunikáció) elleni lépéseket tartom, de idesorolom az elmúlt évek jelentős bankszektorral kapcsolatos döntéseit is (fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat, fogyasztók megtévesztése, erőfölénnyel való visszaélés, tiltott megállapodások). A pénzügyi szektorbeli döntéseket megalapozó tanulmányok, elemzések (pl. a bankváltás

hazai jellemzőit vizsgáló, 2009-ben publikált ágazati vizsgálat, a bankhasználat, illetve a banki tájékoztatás minőségével foglalkozó versenyhivatali tanulmányok stb.) szakmailag komoly háttérrel jelentenek a jövőbeli döntésekhez is.

Ne felejtjük el, a GVH évi több mint 100 (időnként több mint 200) esetben hoz szakmailag megalapozott döntést, amelyek nélkül a normális piaci működés ma már elképzelhetetlen lenne.

A Gazdasági Versenyhivatal professzionális hatóságként működik, a hazai államigazgatás kiemelkedő szakértelmű központjai közé tartozik.

Egyik erénye a felépített elméleti bázis. A pénzügyi szféra vizsgálata az elmúlt időszakban rendkívül látványos fejlődésen ment keresztül, így nagyon színvonalas, közgazdaságilag is alátámasztott jelentések, vizsgálati anyagok születtek. A Közgazdaságtudományi Intézettel közösen működtetett kutatói fórumon a későbbi állásfoglalásokat, vizsgálatokat megalapozó, nemzetközileg is jelentős alkalmazott kutatási eredményeket lehet megismerni. A Versenyhivatali füzetek és a GVH tanulmányok ennek a munkának számos fontos eredményét tartalmazzák.

Másik erénye, hogy független, objektív és elfogulatlan „versenybíróvá” vált – elismerten befolyásolhatatlan és megvesztegethetetlen. Eljárásai, döntései megalapozottak, elvszerűek, a tartalmi kérdésekre koncentrálnak – mernek komoly gazdasági érdekeket is sérteni, de céljuk soha nem az öncélú „büntetés”, hanem a jogszerű magatartás kikényszerítése. A GVH – a saját benyomásaim szerint – általában rossz kompromisszumok nélkül képviselte a verseny és a fogyasztók érdekeit. Ehhez olyan stábot kellett kialakítania, amelyik megfelelő gazdasági – pénzügyi – jogi tudással rendelkezik, képes elfogulatlanul tényeket mérlegelni és elemző módon tényeket összekapcsolni. A versenyhivatali stáb felkészültsége és objektivitása szerintem nemzetközi összehasonlításban is kiváló.

A legfőbb gyengeségnek a túlszabályozottságot és az ebből fakadó erősen bürokratikus működési kereteket látom, amelyek nyilván a versenyjog túlszabályozásából fakadnak (ez az európai versenyjogra is igaz – ahogy az a válságin intézkedésekre adott európai versenyjogi állásfoglalásokból kiderült). A túlszabályozás és az ebből fakadó túlzottan bürokratikus működés veszélyezteti egy közintézmény hatékonyságát, tartalmi kérdésekre koncentráló, a köz valódi érdekében végzett tevékenységét. Erre sajnos sok magyarországi közintézmény példa, a GVH teljesítménye éppen azért figyelemre méltó, mert még ilyen keretek között is képes volt jelentős tartalmi kérdésekben fejlődést elérni Magyarországon.

A Versenyhivatal másik gyengesége sokkal kevésbé magának az apparátusnak a gyengesége, sokkal inkább a Versenyhivatalt körülvevő társadalmi-politikai közegé, amelyik még mindig, mint szükséges rosszra tekint a versenyszabályozásra és versenyellenőrzésre, amelyik egy jelenlegi, tervezett törvénymódosítással a Versenyhivatal függetlenségét támadja, kivívott szakmai presztízsét rombolja. A GVH gyengesége, hogy minden erőfeszítése ellenére sincs a magyar közéletben becsülete a tiszta versenynek, és elismertsége a GVH eddigi teljesítményének: egy olyan társadalmi-politikai közegben, ahol „bankadóval” büntetik a bankok úgymond „fogyasztót megkárosító versenyellenes magatartását” és nem versenyhivatali vizsgálatot kezdeményeznek, nehéz prófétának lenni. Mindeközben a GVH nemzetközi elismertsége messzemenően visszaigazolja a GVH elmúlt 20 évi teljesítményét.

Az elmúlt húsz évben jelentősen átalakult a nemzetközi és hazai gazdaság működése, az egyes üzleti tevékenységek határai kevésbé konkrétak már, így a versenyhatósági feladat is jelentősen komplexebbé válik, vált. A kérdések ma már „határokon átnyúlva” értelmezendők, a termékek és piacok összefonódása is új megközelítést kíván. A pénzügyi termékek piacán is több, különféle jogi formában lehet szolgáltatást nyújtani (pl. bankok, pénzügyi vállalkozások, befektetési vállalkozások), így a pénzügyi szektorban sem az azonos jogi formában működő intézmények közötti versenyt kell vizsgálni, hanem az adott szolgáltatást nyújtókat kell komplexen elemezni.

A GVH-nak idehaza is el kell ismertetnie és meg kell őriznie kivívott nemzetközi presztízsét, függetlenségét, tudásbázisát. Az egyik legfőbb kihívás a fogyasztók, polgárok, gazdasági és politikai szereplők megfelelő tájékoztatása, edukációja. Nagyon fontos, hogy mindenki megértse Magyarországon, hogy mi az a piacgazdaság, milyen alapelvei vannak, és hogy miért szolgálja a közjót, valamint, hogy milyen mechanizmusok, érdekek veszélyeztethetik a piaci mechanizmusokat. Csak ekkor képzelhető el, hogy megváltozik az a társadalmi-politikai közeg, ami mint „kontrollálandó” szükséges rosszra tekint a Versenyhivatalra.

A verseny védelme, erősítése a pénzügyi közvetítő szektorban is csökkenti a társadalmi holtteher-vesztéseket. Az MNB korábbi tanulmányai (összhangban a GVH hasonló célú vizsgálataival) azt állapították meg, hogy a bankszektorban alacsony fokú a verseny a folyószámla, az áruvásárlási és személyi hitelek, valamint a látra-szóló és a rövid lejáratú hitelek piacán. Az elemzések alapján szinte kizárólag a hosszú távú betétek esetén azonosítható versenyzői piac.

A hazai pénzügyi piac sajátossága, hogy míg az áralapú verseny erősen korlátozott volt, a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válság közvetlen előzményeként erős kockázatalapú verseny alakult ki a pénzügyi szolgáltatók között, ami viszont növelte a rendszer sérülékenységét. A nagyobb verseny növelheti a pénzügyi szektor hatékonyságát, ugyanakkor a stabilitásra ellentétes hatással lehet. Az elméleti elemzések azonban arra is rávilágítanak, hogy a verseny egészséges szintje stabilitásnövelő hatással bírhat, másrészt azt is megállapítja a szakirodalom, hogy bár a túlzott piaci koncentráció tökéletes stabilitáshoz vezethet, de a társadalmi szintű jólétet erősen csökkentheti.

Látszólag tehát egy erős átváltás („trade off”) létezik a „verseny” és a „stabilitás” között. A pénzügyi szektoron belül a közeljövő egyik legfontosabb kihívása ennek a dilemmának a pontos megértése, feloldása és a megfelelő cselekvési alternatívák kidolgozása. A hazai lakossági bankpiacokon több tényező is akadályozza az áralapú verseny fokának növelését. Ezek a problémák a piaci szerkezettel, a piac transzparenciájával, a fogyasztóvédelemmel, illetve a pénzügyi szektor közvetítő szerepének korlátozott voltával kapcsolatosak. A versenykorlátozó tényezők csökkentésével társadalmilag nagyobb hasznot eredményező pénzügyi közvetítőrendszer érhető el. Ebben a munkában a GVH és az MNB mindig is partnerek voltak és maradnak.

A racionális fogyasztói magatartás a verseny érvényesülésének legalapvetőbb biztosítékát jelenti. A pénzügyek terén otthonosan mozgó, tudatos fogyasztó kellően tájékozódik és megfontoltan, élethelyzetének és anyagi körülményeinek leginkább megfelelően, a várható előnyök és kockázatok ismeretében választ pénzügyi szolgáltatást is. Ugyanilyen fontos, hogy a fogyasztónak megfelelő érdekérvényesítési lehetőségek álljanak rendelkezésére.

A Magyar Nemzeti Bank egyik kiemelt feladatának tartja a pénzügyi kultúra terjesztését, nemcsak az elsődleges célcsoportnak tekintett, tágran értelmezett középiskolás korosztály (12-20 évesek), hanem a felnőtt lakosság körében is. Az MNB kezdeményezésére létrejött Pénziránytű Alapítvány életre hívta a Pénziránytű iskolahálózatot, elindította a Pénzügyi Oktatási Programot és számos, a lakosság pénzügyi ismereteinek bővítését szolgáló programot dolgoz ki. A GVH Versenykultúra Központja fontos szerepet tölt be a versenybarát szabályozás és a tudatos fogyasztói döntések támogatásában – ebben is szoros együttműködés a GVH és az MNB között.

Ágazati vizsgálatok

A versenytörvény módosítása 2001 februárjától meghonosította a nemzetközi versenyjogban már akkor is ismert ágazati vizsgálat intézményét. Ennek értelmében, ha a GVH a piac rendellenes működését tapasztalja, felvilágosítást kérhet a piaci szereplőktől a piac működésével kapcsolatos tényekről, körülményekről. Az adatszolgáltatás kötelező, nem vagy nem időbeni teljesítése bírsággal büntethető. A vizsgálat nem irányul konkrét vállalkozás ellen, adott piac működésének megismerése, a tapasztalt piaci zavarok megoldása érdekében járhat versenyfelügyeleti eljárás indításával, szabályozási javaslatok kialakításával, de annak megállapításával is, hogy a piac maga képesnek tűnik a működési zavarok korrekciójára.

Az eddig lefolytatott öt ágazati vizsgálat mindegyike versenyszempontból érzékeny piacokon zajlott és az előbb említett összes fejlemény előfordult. **Két-két vizsgálatot folytattunk az infokommunikációs piacon és a bankpiacon, egy pedig a villamosenergia-piac első liberalizációját vizsgálta.** Mindegyik vizsgálat így utólag is nevezetes állomásnak tűnik.

Infokommunikációs piac

Az első ágazati vizsgálat már 2001-ben megindult, és a mobil rádiótelefon-piac versenyviszonyait elemezte egy olyan időszakban, amikor a verseny jellemzői már látszóttak, továbbá körvonalazódtak a valódi piacnyitás lehetőségei, az ellentmondásos piaci jelenségektől kísérvé. A vizsgálat versenyfelügyeleti eljárást is eredményezett (a nagykereskedő versenyfejlődést akadályozó magatartása miatt), de ennél fontosabb, hogy **katalizátora lett a hatásos versenynek teret engedő szabályozás kialakulásának.** Mindez megfelelő helyet biztosított a GVH tartós szerepvállalásának is a szabályozás kivitelezésében. Az éves beszámolóinkban **parlamentari ajánlást** is megfogalmaztunk a szabályozásra vonatkozóan.

„A Gazdasági Versenyhivatal 2002 novemberében zárta le a 2001-ben indított, a mobil rádiótelefon ágazat 1998 és 2001 közötti általános versenyviszonyainak elemzését, a piaci folyamatok irányainak feltárását és az érintett piacoknak a meghatározását célul tűző ágazati vizsgálatát. A GVH az ágazati vizsgálat során összegyűjtött tapasztalatait 2002 szeptemberében átfogó tanulmányban rögzítette (a továbbiakban ágazati tanulmány), amelyet – az érintett vállalkozások, a közigazgatásban érintett szervek és a tudományos élet képviselői bevonásával lefolytatott – szakmai egyeztetést követően 2002. novemberében hozott nyilvánosságra. Megemlítendő, hogy a tanulmány egyes következtetéseit az érdekelt vállalatok némelyike vitatta.

Olyan piaci zavarokra utaló jelek mutatkoztak már a wholesale piacon az ágazati tanulmány elkészítése előtt, melynek következtében a Hivatal 2002. február 7-én versenyfelügyeleti eljárást indított a közcélú rádiótelefon szolgáltatók és a közcélú távbeszélő szolgáltató MATÁV Rt. ellen. Valószínűsíthetően éppen a párhuzamosan zajló versenyfelügyeleti eljárás következtében több érintett vállalkozás is vitatta az ágazati tanulmány nyilvánosságra hozatalának körülményeit.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2002. 39-40.old)

„El kell végezni a hírközlési terület árszabályozási rendszerének teljes felülvizsgálatát, mely feltételezi az 1990. óta hatályban levő ártörvény korszerűsítését is. Az ártörvény korszerűsítésének középpontjában annak a törekvésnek kellene állnia, hogy a szabályozott ár végső deklarációja jogszabály helyett egyedi döntés formáját öltse, valamint bővüljön a beavatkozás eszköztára. A szabályozási és jogalkotási munka során támaszkodni kell a jogalkalmazás tapasztalataira, számba kell venni az árszabályozás összes, elvileg lehetséges eszközét, elemezni kell alkalmazhatóságukat és működésük várható hatásait, valamint a hírközlés tekintetében figyelembe kell venni az EU-ban 2003 júliusától hatályba lépő, az elektronikus kommunikációs szolgáltatásokról és hálózatokról szóló új szabályozási szerkezet követelményeit.

A GVH – a Nemzeti Hírközlési Hatósággal (NHH) együttműködésben – 2005 folyamán is intenzív versenypartolási tevékenységet folytatott az infokommunikációs szektorban, az elektronikus hírközlési piacok ex ante szabályozása céljából lefolytatott, 2004-ben megkezdett első piacelemzési eljárásokban való részvétellel. A GVH a piacelemzési eljárásokban az NHH Tanácsának határozat-tervezeteivel kapcsolatban megfogalmazott, minden esetben a lefolytatott versenyfelügyeleti és egyéb eljárások tapasztalatain alapuló szakmai észrevételeivel egyrészt a versenyjogi módszerek egységes alkalmazásának megteremtését kívánta elősegíteni, másrészt a Tanács egyes megállapításainak megerősítéséhez kívánt hozzájárulni. A hivatali álláspontban általánosabb, valamennyi piacelemzési eljárást egységesen érintő, illetve konkrétabb, az egyes piacokhoz kötődő észrevételek egyaránt szerepeltek.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2005. 73-74. old)

A sorrendben negyedik, 2007-2008-ban indított ágazati vizsgálat a **televíziós műsorszolgáltatás** – továbbá a **televíziós hirdetési piac**, a sport- és filmjogokhoz való hozzáférés és a műsorcsatorna-továbbítás – piaci folyamatainak megismerése és értékelése céljából indult.

A GVH ugyanis az említett piacokon olyan körülményeket azonosított, amelyek arra utalhattak, hogy a szükségtelen korlátozásoktól mentes piacra lépés feltételei nem adóttak, a médiapiaci verseny és a digitalizáció fogyasztói jólétet növelő sokszereplős, változatos médiakínálatot biztosító hatása esetleg nem érvé-

nyesül. Az ágazati vizsgálat indítására okot adó kezdeti probléma-felvetésekkel kapcsolatban a GVH nem azonosított olyan piaci zavart, amelynek felszámolása érdekében azonnali, egyedi versenyfelügyeleti eljárás indítására vagy speciális szabályozás kezdeményezésére lett volna szükség. Ugyanakkor a GVH szerint a digitális földfelszíni műsorterjesztés elindulásának felgyorsítása, illetve a nézettségmérés szolgáltatás hazai piacán nem megfelelően érvényesülő verseny problémája sürgős megoldást igényelnek. Hatékony piaci megoldások hiányában a szükségessé váló állami beavatkozások nyilvánvalóan a **médiaszabályozás** keretében tartoznak, ezért a GVH álláspontja szerint az ágazati vizsgálat eredményei és javaslatai is azt igazolták, hogy halaszthatatlanná vált egy új audiovizuális szabályozás kidolgozása és elfogadása.

Manuel Sebastião

President of the Portuguese Competition Authority

The Hungarian Competition Authority (GVH) has, in my opinion, established itself as a prominent, active and mature competition authority, dynamic within and beyond its borders in the promotion and defence of competition. More recently, under the leadership of its president, Zoltán Nagy, the GVH has actively sought to contribute to and create valuable fora for the theoretical and practical advancement of competition policy, competition law and competition culture.

While I had the opportunity to meet the GVH in the context of various international fora since my appointment in 2008, namely in the ICN, ECN and OECD, it was in November of 2009 in the context of the OECD Regional Centre for Competition in Budapest that I had my most important professional experience with the GVH. It was a privilege to participate in this valuable initiative that aims to foster the development of competition policy, competition law and competition culture in Europe. It was a particular honour to be invited by the president of the GVH, Zoltán Nagy, to present the 2009 PCA market study on the Portuguese liquid fuel and bottled gas sectors, a sector of policy interest for both institutions.

This type of initiative, led by the GVH, clearly contributes to a greater international understanding of challenges in competition policy, contributing to the dissemination of a competition culture, and providing a forum for the exchange of international best practices, experiences, and crucially, ideas for the advancement of competition policy. This experience left a lasting first impression of professionalism, competence and a profound understanding of the challenges and potential solutions in the field of competition enforcement and promotion, which has been consistently confirmed since this meeting. This successful collaboration and the resulting work product exemplify the wider role of the GVH in international cooperation in competition policy as a well-established, dynamic and knowledgeable actor.

Manuel Sebastião

a portugál versenyhatóság (Autoridade da Concorrência) elnöke

Úgy vélem, hogy a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) jelentős, tevékeny és tapasztalt hatóságként mára a magyar határokon belül és kívül is tekintélyt szerzett magának a versenypártolás és versenyfelügyelet terén. Az utóbbi időben, Nagy Zoltán vezetése alatt, a GVH aktívan részt vett olyan szakmai fórumok kialakításában és támogatásában, melyek célja a versenypolitika, versenyjog és versenykultúra elméletének és gyakorlatának fejlesztése.

Jóllehet a GVH munkatársaival 2008-as hivatalba lépésem óta többször is találkoztam különböző nemzetközi fórumokon – nevezetesen az ICN, az ECN és az OECD keretein belül – a legjelentősebb szakmai benyomást mégis 2009 novemberében szereztem az intézmény munkájáról, mikor az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ programján vettem részt. Kitüntetésnek éreztem, hogy részt vehettem ennek az értékes kezdeményezésnek a munkájában, melynek célja a versenypolitika, versenyjog és versenykultúra fejlődésének elősegítése a tág Európában. Különösen megtisztelő volt, hogy Nagy Zoltán elnök úr felkérésére bemutathattam a portugál versenyhatóság ágazati vizsgálatát a portugál folyékony üzemanyag- és gázszektorról – amely iparágak mindkét hatóság számára kiemelten érdekesek.

Az ilyen jellegű kezdeményezések, amelyekben a GVH vezető szerepet játszik, nemzetközi szinten is egyértelműen hozzájárulnak a versenypolitika kihívásainak jobb megértéséhez, fejlesztéséhez, a versenykultúra terjesztéséhez és keretet biztosítanak a nemzetközi gyakorlatok, tapasztalatok megosztásához. A látogatásomkor szerzett első, maradandó benyomások professzionalizmusról, hozzáértésről és a versenyfelügyelet előtt álló kihívások és a lehetséges válaszok mély megértéséről tanúskodtak. Ezt a benyomást azóta is csak megerősíteni tudták a GVH munkatársai. Sikeres együttműködésünk, illetve az abból fakadó eredmények remek példái annak, hogy a GVH, mint jól felépített, dinamikus és jól tájékozott hivatal, milyen széles szerepkörben vesz részt nemzetközi versenypolitikai együttműködésben.

Villamosenergia-piac

A villamosenergia-piacnyitás történetébe beágyazott, 2004 márciusában indított ágazati vizsgálatunk azóta is tartó vitát generált a versenypártolásról. A hazai villamosenergia-piacnyitás összes eddigi eseménye beleilleszkedik **a kötelező európai irányelvek átvételének folyamatába. A megfelelés azonban sokszor csak látszólagos, és a szükséges minimumra korlátozódik**, kihasználva azt, hogy a liberalizáció kissé lendületet veszített az utóbbi pár évben Európában, jóllehet egyes országokban megmutatkoznak a verseny fejlődésének részeredményei.

A GVH elszántságát – némi leegyszerűsítéssel – két dolog táplálja. Az egyik az, hogy ez egy olyan iparág, amelynek hatékonysághiánya jelentősen **visszahúzza az egész gazdaság versenyképességét**, így közvetetten a lakossági jólétét is. A másik indok a jövőre vonatkozik: **a regionális piacon** a lehetséges szerepünk esélyei egyre fogynak. A sok eseményből – ágazati vizsgálat, éves beszámolóban piacértékelések, ajánlások többször is, további rész- és összefoglaló tanulmányok – következzenek néhány kiemelés történeti sorrendben, a teljesség igénye nélkül.

„A villamosenergia ágazati vizsgálat előzetes megállapításai a modellváltás szükségességére hívják fel a figyelmet. A jelenleg működő modell ugyan alkalmas volt arra, hogy a verseny megjelenjen a szektorban, de egyben korlátozza is a valódi verseny kialakulását, s a villamosenergia belső piacára vonatkozó közös szabályokat tartalmazó uniós irányelv által megkövetelt magyar jogharmonizációs kötelezettség alkalmat teremt egy, elsősorban a fogyasztók versenyhez fűződő érdekeit szem előtt tartó, a kettős vertikum koncepcióját feladó új működési modell kialakítására.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2005. 9. old)

„Az ágazati vizsgálat eredményei nyomán 2006-ban a GVH versenyfelügyeleti eljárásokat indított a hat magyarországi áramszolgáltatóval szemben annak gyanújával, hogy az említett szolgáltatók versenyellenesen, a velük azonos vállalatcsoportba tartozó kereskedő vállalatok érdekében alakították közüzemi tevékenységüket, illetve kötöttek szerződéseket egyes feljogosított fogyasztókkal. A GVH eljárásában kiemelten vizsgálja a feljogosított fogyasztók tényleges szolgáltató váltási jogát akadályozó egyes áramszolgáltatói piaci magatartásokat (pl. hűség szerződés jellegű, a feljogosított fogyasztókat több évre a szolgáltatóhoz kötő egyedi szerződések), illetve a saját tulajdonú kereskedő vállalkozások előnyben részesítését. Ugyancsak az ágazati vizsgálat eredményeire támaszkodott a GVH 2006-os villamosenergia szektorral kapcsolatos versenypártolási tevékenysége is.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2006. 13. old)

„A megvalósított villamosenergia-piaci liberalizáció sikerességének biztosítása érdekében kerüljön sor a hosszú távon fenntartható verseny kialakulását és fejlődését akadályozó struktúrák lebontására, és az Országgyűlés gondoskodjon arról, hogy a piacnyitás jogi kereteit meghatározó ágazati szabályozás továbbfejlesztése, a fogyasztók hosszú távú érdekeit szem előtt tartva, késedelem nélkül megtörténjen.

A GVH határozott álláspontja, hogy a jelenlegi villamosenergia-piaci szabályozás ugyan biztosítja a piacnyitás jogi kereteit, azonban a valódi versenyfeltételeinek hiányában a kívánt hatás ellenkezőjét, a nagykereskedő monopolárazásra való képességét teszi lehetővé. A 2008-as évre vonatkozó aukció mindenféle hatósági kontroll nélkül zajlott le, tulajdonosi ráhatás volt szükséges az árak bizonyos mértékű féken tartására. A jelen piaci helyzetben rövid távon az állami beavatkozás képes egyedül tompító hatással lenni az árak alakulására. A GVH véleménye szerint a tulajdonosi eseti beavatkozásnál kiszámíthatóbb és átláthatóbb a szabályozás olyan típusú módosítása, amely hatósági kontrollt biztosít a domináns piaci nagykereskedő értékesítése felett. Annak érdekében, hogy ennek hatása már a 2009-es évben is érezhető legyen, a szükséges jogszabály módosításokat az Országgyűlésnek 2008 nyaráig célszerű lenne elfogadnia, hogy azok időben hatályba léphessenek és a piaci szereplőknek is kellő felkészülési idő álljon rendelkezésére.

A villamosenergia-piac hosszú távú gondolkodást igényel mind a politika, mind a gazdaság döntéshozói részéről, ezért a valódi verseny beindításához komoly strukturális változtatásokra van szükség. A GVH kiemelten foglalkozik minden kapcsolódó megnyilvánulásában a hosszú távú áramvásárlási megállapodások (HTM) kérdéskörével, hangsúlyozva, hogy azok felszámolása a verseny egyik elengedhetetlen feltétele. Egyrészt megszűnésükkel a jelenleginél nagyobb hatékonysági kényszer érvényesülne egy versenyző termelői piacon, másrészt az újrakoncentráció megakadályozása esetén megszűnne a nagykereskedő domináns piaci pozíciója. Ugyan a hatályban lévő HTM-ek az Európai Bizottság állami támogatásokat vizsgáló eljárása nyomán újratárgyalás alatt vannak, azonban versenyjogi szempontból ez nem feltétlenül elegendő. Amennyiben nem történik meg a lekötött kapacitások felszabadítása és elérhetővé tétele a piac számára, az egyik legkomolyabb versenyprobléma, a nagykereskedelmi piac koncentrációja nem kerül megoldásra, ott továbbra is lehetőség lesz monopolárazásra.

A valódi verseny megindulásának másik súlyos strukturális akadálya a GVH véleménye szerint az MVM-csoportba integrált rendszerirányító. Az Európai Bizottság által lefolytatott energiapiaci ágazati vizsgálat egyik fő következtetése, hogy az egységes belső villamosenergia-piac kialakulását és a sikeres piacnyitást nagymértékben akadályozza a hálózati és egyéb termelői/kereskedelmi tevékenységek elégtelen szétválasztása. A vizsgálat javaslata szerint a legjobb megoldás erre a problémára a tulajdonosilag leválasztott, eszközökkel rendelkező rendszerirányító. A GVH álláspontja szerint is, a teljes pártatlanságot a minden egyéb piaci szereplőtől tulajdonosilag elkülönülő, hálózati eszközei felett szabadon rendelkező rendszerirányító képes biztosítani, ez a struktúra tudja leginkább garantálni, hogy a piaci igényeket kielégítő infrastrukturális beruházások megvalósuljanak a szűk keresztmetszeteken és máshol. Számos európai példája (Portugália, Olaszország) van annak, hogy a jogi szétválasztást követően megvalósították a rendszerirányító teljes tulajdonosi leválasztását, amelynek hatására csökkentek a hálózat üzemeltetési költségei, javult a szolgáltatás színvonala és nőtt a beruházások

mértéke. Európa egyelőre megosztott ebben a témában, a GVH határozott álláspontja azonban, hogy Magyarországnak egy, az eszközeivel rendelkező, tulajdonosilag független rendszerirányító mellett érdemes letennie a voksát.

A GVH álláspontja szerint átgondolást igényel a kötelező átvétel alá eső energia kérdésköre is. A kialakult piaci árak tükrében elképzelhető, hogy számos olyan megújuló energiát előállító vagy kapcsoltan termelő szereplő van a hazai piacon, amelyek a garantált átvételi ár nélkül is már meg tudnának jelenni a versenypiacon. Ezzel egyrészt élénkíteni lehet a kínálati oldali versenyt, másrészt a garantált átvételi kör szűkítésével csökkenthető az összes hazai fogyasztó által fizetett rendszerhasználati díj mértéke is, hiszen a garantált átvételi ár a rendszerhasználati díjakra van építve. A GVH véleménye szerint a garantált átvételi kört csak azon beruházásokra kell fenntartani, amelyek piaci alapon még nem tudnak megjelenni termelésükkel az árampiacon, de hozzájárulnak Magyarországnak zöld energiákra vonatkozó uniós kötelezettségvállalásához.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2007. 15-17. old)

„A hosszú távú kapacitáslekötési és áramvásárlási szerződések (HTM) rendszere 2008-ra is rányomta bélyegét, továbbra is egy kézben koncentrálna a hazai termelői kapacitások mintegy 75 %-át, így a termelők között egyébként elvárható verseny 2008-ban sem éreztette jótékony hatását. Az Európai Bizottság 2008 nyarán határozatot hozott a HTM-eket állami támogatási szempontból vizsgáló eljárásában, amelyben a HTM-eket az állami támogatásra vonatkozó közösségi jogszabályokkal összeegyeztethetetlennek minősítette, és kötelezte a Magyar Államot azok felmondására és a kifizetett jogellenes állami támogatások visszafizetésére.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2008. 17-18. old)

Dr. Lakatos Péter**Irodavezető Partner****Lakatos, Köves és Társai Ügyvédi Iroda**

Az egyik legfontosabb szakmai élmény a HTCC-Matel összefonódás volt, amely során a méret szerinti harmadik inkumbens helyhez kötött telefon-szolgáltatás végző vállalkozás szerzett irányítást a második inkumbens felett. Az összefonódás engedélyezése iránti eljárás megindítása előtt, még a pre-notifikációs tárgyalásokon egyeztetésre kerültek a potenciális érintett piacok a GVH vizsgálóival, majd az engedély iránti kérelem benyújtását követően további egyeztetések váltak szükségessé. Ebben az eljárásban merült fel ugyanis a legelsők között egy részletes közgazdasági elemzés szükségessége, amelyet az akkoriban kinevezett vezető közgazdász bevonásával végeztek a vizsgálók. Az eljárás során tehát a közgazdasági elemzéshez további adatokat kellett beszerezni az érintett vállalkozásoktól és később harmadik felektől, hogy egy alternatív, igen részletes piacmeghatározás mellett tudja a GVH megvizsgálni az összefonódás piaci hatásait. A GVH végül ezen alternatív piaci meghatározás mellett is feltételek nélkül engedélyezte az összefonódást.

Az eljárás során a GVH vizsgálóival és a vezető közgazdással történő együttműködés mindvégig konstruktív és előremutató tudott lenni, amely a munka hatékonyságát növelte és lehetővé tette, hogy ebben a komplex ügyben is viszonylag rövid időn belül alapos, körültekintő és precedens határozat született.

A GVH egyik ritka és éppen ezért kiemelkedő példája annak, hogy egy közigazgatási szerv is tud hatékonyan működni és emellett egyre emelkedő színvonalú szakmai munkát végezni. Általánosan megállapítható, hogy a GVH munkatársai igen felkészült szakemberek, akik lelkesedéssel és odaadással végzik munkájukat. Az egyik legnagyobb erénye a GVH-nak az ügyfélbarát megközelítése, amely az átláthatóságot biztosító intézményekben (pl. közlemények) továbbá a munkatársak készséges és segítőkész hozzáállásában kristályosodik ki leginkább.

A GVH-nak a jövőben továbbra is biztosítani kell a piaci verseny kialakulását illetve fennállását.

Az, hogy ezt a piaci versenyt miként fogják befolyásolni a gazdasági válság Magyarországon még gyűrűző hatásai, illetve az azt követő időszakban kialakuló piaci trendek, az jelenleg még nem látható. Ezen új helyzetekben is törekednie kell a GVH-nak arra, hogy az újonnan kialakuló piaci folyamatokat és magatartásokat megvizsgálja és megértse, továbbá fellépjen az azokat torzító hatások ellen. Tehát az egyik legfontosabb kihívás a változó piaci folyamatok követése és az azokhoz való alkalmazkodás.

További kihívás lesz a tisztességes piaci verseny és ennek korlátozásával járó szankciók megismertetése az üzleti szféra minél szélesebb körével, tehát a versenyjogi edukáció fokozatos javítása.

Kihívás lesz az is, hogy a változó piaci folyamatokhoz igazodóan a törvényalkotó „szakhatóságaként” fellépjen a GVH a versenyjogi elvárásoknak megfelelő kodifikáció érdekében.

Nem utolsósorban pedig kihívásnak bizonyulhat a GVH függetlenségének és önálló ítélőképességének megőrzése is.

Bankpiac

A pénzügyi piacokon indított két ágazati vizsgálatunk (2004: jelzáloghitelezési piac, 2007: bankváltás a lakossági és kisvállalati hitel- és folyószámlapiacokon) abból a tapasztalatból indult ki, hogy a sokszereplős bankpiacon **nem működik hatásosan a verseny, jelentős az ügyfelek kiszolgáltatottsága, gyenge a bankváltási hajlandóság**, ami korlátozott versenyre utal.

„A hitelintézetekre vonatkozó szabályozások körében alkossa meg, illetve módosítsa az Országgyűlés azokat a jogszabályokat, melyek biztosíthatják a hitelintézetekkel kötött fogyasztói szerződések esetén a fogyasztói tájékoztatásra, a szerződések hitelintézetek általi egyoldalú módosítására, valamint a fogyasztónak a szerződéstől való elállási jogának gyakorlására vonatkozóan a fogyasztók jelenleginél differenciáltabb, eredményesebb védelmét.

A GVH 2005-ben befejezett, a lakáscélú hitelezés piacát érintő ágazati vizsgálata számos olyan hitelintézeti gyakorlatot azonosított, melyek alapvetően a célzott fogyasztóvédelmi intézkedések hiányára vezethetők vissza, ugyanakkor a verseny hatásos működésére is kedvezőtlenül hatnak. Ezen intézkedéseket elsősorban a – szektorra jellemző – információs aszimmetria magas foka, a hitelszerződésekben rejlő fogyasztói kockázatok laikusok általi átláthatatlansága, a különféle hitelintézetek által alkalmazott bonyolult, eltérő tartalmú szerződéses kondíciók (ideértve a díjtételeket is) összehasonlítási nehézségei teszik szükségessé. Emellett, a rendszerváltozást követően több területen is bekövetkezett fogyasztói tanulási folyamat ezeken a piacokon nehezebben halad előre, s a fogyasztói tudatosság és a fogyasztói kultúra – nemcsak a lakosság, de a mikro- és kisvállalkozói réteg esetében is – alacsonyabb szinten áll, mint más, könnyebben megismerhető termékek piaci esetében. Számos jel utal továbbá arra is, hogy a hitelintézetek a fogyasztói oldal hátrányos helyzetét tudatosan kihasználó szerződéses gyakorlatokat, illetve árazási politikákat alakítottak ki. Szembe kell nézni azzal is, hogy a hazai jogi kultúrában a másutt gyakran alkalmazott jogi eszközök (pl. közérdekű kereset, csoportos perlés) kevésbé működnek, akár a felhatalmazott szervezetek passzivitása, akár a civil szféra gyengesége miatt. Ez a pénzügyi termékek sajátosságain túl is felerősíti a korlátozott fogyasztói racionalitásból fakadó hátrányokat, s végeredményben ahhoz vezet, hogy még többszereplős piaci struktúra mellett is a lehetségesnél alacsonyabb szinten marad a verseny intenzitása. Ez jelenik meg az ágazat nemzetközi összehasonlításban is magas profitabilitásában, a fogyasztói oldalon pedig a fogyasztók kiszolgáltatottságának, illetve ezzel párhuzamosan a panaszok számosságának növekedésében. Hosszabb távon ez a folyamat a versenyképességre és a fogyasztói jólétre egyaránt negatív hatást gyakorol. Mindezen lehetséges következmények elkerülése, illetve megakadályozása érdekében célzott, s a jelenleginél hatásosabb fogyasztóvédelmi szabályozási és intézményi feltételek megteremtésére van szükség. Ezen intézkedéseknek érintenie kell különösen:

- A fogyasztói tájékoztatásra (szerződési feltételek, kockázatok, díjak közlése) vonatkozó szabályok differenciált szigorítását, átláthatóságának növelését.
- A szerződéses kapcsolatokban a fogyasztókat védő garanciális elemek minimum szintjének növelését.

- *Az általános szerződési feltételek fogyasztóvédelmi hatósági ellenőrzésének szigorítását.*
- *Bizonyos esetekben (különösen határozott idejű szerződéseknél) a szerződési feltételek egyoldalú módosítási lehetőségének korlátozását.”*

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2005. 12-14. old)

Az egyoldalú szerződésmódosítások tekintetében a szabályozás terén jó ideig nem történt semmi; a versenyfelügyeleti eljárásokban azonban haladtunk előre. Az eljárások tapasztalatai végképp világossá tették, hogy az alapprobléma – a verseny hiánya és az ügyfelek kiszolgáltatottsága – **egyedi versenyfelügyeleti eljárásokban hathatósan nem kezelhető**, ezért ismételt megfogalmaztuk a szabályozási igényt. Mivel elmozdulás nem történt, szokásainktól eltérően **törvénymódosítási javaslatot fogalmaztunk** annak érdekében, hogy a lehető legpontosabban megfogalmazhassuk, hogy mit tartanánk kívánatosnak. Mindezek miatt a támadások keresztútjába kerültünk. Jólesően nyugtázzuk, hogy az egyoldalú szerződésmódosításokat a politika mostanság napirendre tűzte.

A GVH versenyfelügyeleti eljárásainak és ágazati vizsgálatainak tapasztalatai elfogadottá tették, hogy a versenyre is hátrányosan ható és a fogyasztók helyzetét károsan befolyásoló piaci gyakorlatok megváltoztatására csak a vonatkozó jogszabályok pontosításával és az érintett hatóságok hatásosabb fellépésével van lehetőség. Jelentős részben a GVH kezdeményező szerepének tudható be, hogy **a már említett egyoldalú szerződésmódosítások és a végtörlesztési díjak terén jogszabály-módosításra került sor, illetve a szektorban önszabályozási kezdeményezések indultak el.**

„A hosszú távú hitelszerződések esetében jelentős versenyproblémát jelent az a gyakorlat, hogy a bankok általános szerződési feltételeikben rendkívül kiterjedt szerződésmódosítási jogot kötnek ki. Ez a szerződésmódosítási lehetőség jelentős piaci hatalmat keletkeztet a módosításra feljogosított bankok oldalán, ugyanis az egyes szerződésmódosításokra sem a meglévő, sem a jövőbeli fogyasztók nem képesek megfelelően reagálni. A már leszerződött fogyasztók a csupán hirdetményi kézbesítést előíró ágazati szabályok következtében általában nem szereznek időben tudomást a módosításokról, míg a jövőbeli fogyasztók a piac nem megfelelő transzparenciája, valamint a módosítások iparági szintű elterjedtsége alapján nem képesek megítélni, hogy melyik bank esetében számíthatnak a szerződési feltételek állandóságára.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2007. 10. old)

„A pénzügyi piacokon a hatásos verseny érvényesülésének egyik alapvető feltétele, hogy a pénzügyi szolgáltatások igénybe vevői szabadon választhassanak az ezen szolgáltatásokat kínáló piaci szereplők között. Ennek a választási szabadságnak nemcsak a pénzügyi szolgáltatások első alkalommal történő igénybevétele során kell

érvényesülnie, hanem akkor is, ha a fogyasztók valamilyen okból úgy döntenek, hogy egy szolgáltatást a jövőben egy másik pénzügyi szolgáltatótól kívánnak igénybe venni. Nemzetközi tapasztalatok és a GVH által Magyarországon észlelt piaci jelenségek valószínűsítik, hogy a lakossági és a kisvállalati piacon bizonyos termékek esetében ritkán fordul elő bankváltás, így a piaci verseny torzulhat vagy korlátozódhat.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2007. 11. old)

„Az Országgyűlés a vonatkozó törvényi rendelkezések módosításával, illetve megalkotásával gondoskodik arról, hogy csökkenjen a fogyasztók kiszolgáltatottsága, váljon egyértelművé az egyoldalú szerződésmódosítások szabályozása, javuljon a hitelintézeti termékek árazásának és feltételeinek átláthatósága, kiszámíthatósága és ellenőrizhetősége, azaz

- a hitelintézetek csak igen korlátozott körben és kivételes alkalmakkor változtathassák meg egyoldalúan a megkötött szerződések feltételeit,
- az esetleges változtatások esetében a felek legyenek kötelesek mindkét szerződő fél számára egyértelműen és ellenőrizhetően definiálni azokat az eseteket, amikor a változtatásra sor kerülhet,
- mind a szerződési feltételek kivételes egyoldalú módosíthatósága, mind a változási mechanizmus tekintetében követelmény legyen a kiszámíthatóság és ellenőrizhetőség, mind az időpont, mind a mérték tekintetében, megszüntetve az egyoldalú banki előnyöket, különösen a fogyasztó számára kedvező változások késleltetése, illetve a mértéktől való eltérés iránya és aránya vonatkozásában,
- az ügyfelek tényleges döntési helyzetbe kerüljenek, azaz személyre szóló kommunikációs forma használatára révén értesüljenek a szerződésben meghatározott változás bekövetkeztéről, a szerződésmódosításról, és – a bankváltás időszükségletére is figyelemmel – elég idejük legyen arra, hogy szükség esetén a szerződést felmondják.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2007. 15-17. old)

„2008 márciusában a GVH a pénzügyminiszternek, a szociális és családjogi miniszternek, gazdasági és közlekedési miniszternek, az igazságügyi és rendészeti miniszternek, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete és a Magyar Bankszövetség elnökének írt levélben javaslatot tett a hitelintézeti törvény fogyasztóvédelmi tartalmú rendelkezéseinek – különösen az egyoldalú, az ügyfél hátrányára történő szerződésmódosítási jog kikötés és az ezzel összefüggő tájékoztatás – módosítására. A GVH módosítási javaslata arra irányult, hogy a már megkötött, illetve jövőben kötendő szerződéseknél

- a hitelintézetek ne alkalmazhassanak olyan kikötéseket, amelyek kapcsán saját, minden külső körülménytől független döntésükkel változtathatják meg a szerződés feltételeit;

- a külső körülményekhez kapcsolódó módosíthatóságra olyan megoldás alakuljon ki, amely a módosításokat mind időpontjuk, mind mértékük tekintetében kiszámíthatóvá és ellenőrizhetővé teszi, megszüntetve az egyoldalú banki előnyöket különösen a fogyasztó számára kedvező változások késleltetése, illetve a mértéktől való eltérés iránya és aránya vonatkozásában;
- váljon transzparenssebbé a fogyasztók számára a hiteltermékek árazása;
- az ügyfelek – ésszerű, az adott banki termék jellegzetességeihez igazodó értesítési formát és időt biztosítva – tényleges döntési helyzetben legyenek a módosítás elfogadása vagy elutasítása tekintetében.

A GVH egyidejűleg szakmai egyeztetést is kezdeményezett a témában az érintettekkel, a hivatal felvetéseit azonban a kormányzati és felügyeleti szervek akkor elutasították. Decemberben viszont a Pénzügyminisztérium egy erre (is) kiterjedő törvényjavaslatot nyújtott be a parlamentnek, amelyet az Országgyűlés 2009 márciusában elfogadott.”

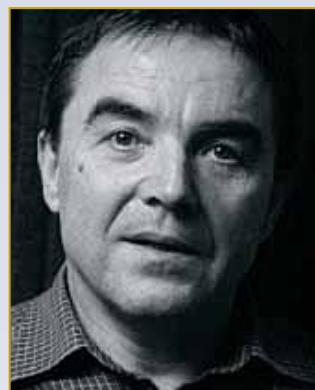
(Beszámoló az Országgyűlésnek 2008. 113-114. old)

Az eddigi öt ágazati vizsgálat összevont tanulsága abban áll, hogy, bár az ágazati vizsgálat igen jelentős erőforrásokat igényel, megalapozza a versenyfelügyeleti eljárásokat, és még inkább a szabályozási tennivalókat. Képes nehéz és kényes témákat felszínre hozni és a szakmai viták középpontjába állítani. Ezután lényeges pozitív változások indulhatnak el, vagy legalábbis napirendre kerülhetnek.

Pete Péter

tanszékvezető

ELTE TáTK, Közgazdaságtudományi tanszék

Épülő egyetemi oktatóműhelyként évről évre pályázunk a Versenykultúra Központhoz. A tankönyvfordításra nyújtott jelentős támogatások lehetővé teszik, hogy a hazai közgazdasági felsőoktatásban megjelenjenek olyan tankönyvek, amelyeket a világ vezető egyetemlein tanuló hallgatók is forgatnak. Az eddig pályázott tankönyvek azonban – kellemes meglepetésünkre – nem csak az egyetemeken terjednek, hanem szakemberek is örömmel használják őket ismereteik frissítésére. A nagy volumenű tankönyvfordítások mellett tananyagfejlesztésre is sikerrel pályáztunk. Ebben a munkában olyan oktatási segédanyagok készültek, amelyek megfelelnek a mai internetkultúrába belenőtt hallgatók igényeinek. Reméljük, ezek a produktumok méltóan tudnak hozzájárulni a Versenykultúra Központ szakmai műveltséget emelni kívánó munkájához.

Oktatási intézményként, kutatóműhelyként a GVH gazdasági szabályozásban betöltött intézményes szerepén túl különösen jó rálátásunk van a Versenyhivatalban folyó elemző munka színvonalára, a szakemberek felkészültségére. Több GVH-s fogadta már el meghívásunkat előadások tartására, amelyek mindig nagy sikert arattak a hallgatók körében. Akkor is, amikor a tapasztaltabb versenytanácsstagok esettanulmányyszerű történetekkel világították meg a diákok tankönyvekből származó tudását, akkor is, amikor rangos külföldi egyetemeken, a közelmúltban pallérozódott fiatal szakemberek ismertették a nemzetközileg aktuálisan elfogadott elméleteket. Hallgatóink közül máris a legkiválóbbak köteleződtek el a versenypolitika tanulása mellett. Nemcsak azért, mert érdekesnek és fontosnak gondolják a területet, hanem azért is, mert karriervágyaikban előkelő helyre teszik a GVH-t.

A bírósági felülvizsgálatok tapasztalatai

A bírósági felülvizsgálat lehetősége kezdetektől fogva nagy jelentőségű a versenyjog normáinak pontos értelmezésében. Nem elhanyagolható a **jogbiztonság** és a **GVH függetlensége** szempontjából sem. Az egyedi határozatokkal szemben hangoztatott kifogások egyedi véleményként kezelendők, hiszen a vitatott kérdésekben a bíróságok mondják ki a végső szót.

Összesen 749 határozatunkat támadták meg bíróságon 2009 végéig, amelyből 690-ben már született jogerős döntés, beleértve azokat is, amelyek több bírósági fórumot is megjártak. Ebből 44 esetben (szűk 6 százalék) változtatta meg a bíróság a jogalapot, további 9 esetben részben a GVH döntését és 73 esetben (az ügyek közel 10 százalékában) csökkentette a bírságot. További 25 esetben új eljárásra utasították a GVH-t, többnyire formai hiba miatt. Ezek a **számok a GVH és a bíróság közötti erős jogalkalmazási harmóniára utalnak**.

A GVH-határozatok bíróságon történt **megtámadásainak aránya** viszonylag stabil, bár **enyhe csökkenés** tapasztalható. Az első években a bírság befizetésére halasztó hatállyal volt a bírósági eljárás, ami a tapasztalatok szerint ösztönzőleg hatott a megtámadásra is. Az első években a mából visszanézve nem is túl nagy bírságok a hazai közigazgatási gyakorlatban szokatlanul nagyoknak tűntek. Oka lehet a bírságcsökkentésnek, hogy a GVH a mérlegelés körülményeit is rögzíti a határozataiban, s ezek egyes részletei aztán már néha jó érvekkel is vitathatók a bírósági szakaszban.

A GVH nagy jelentőséget tulajdonít a bírósági döntéseknek, azokat rendszeresen feldolgozza és beépíti későbbi döntéseibe. Az amúgy sem sok megváltoztatott határozatban alig van olyan tétel, amely befolyásolta volna munkánkat. Ellenben sok olyan, a jogértelmezést lényegesen fejlesztő részlet van, amelyeket nagyon fontos, értékteremtő, progresszív jogalkalmazási adaléknak tekintünk. Ezek közül a jelentősebbeket az **éves beszámolóinkban** is összefoglaljuk, hogy ezzel is segíthessük a piaci szereplők ismereteinek gazdagodását. A **honlapunkon** is közzéteesszük minden határozatunkat és az azokhoz kapcsolódó bírósági fejleményeket.

Mindazonáltal a bírósági szakasz tapasztalatai alapján a **piaci szereplők tanulási készségéről alkotott kép nem túl biztató**. Vélelmezhető, hogy a cégek vezető tisztségviselőihez a konkrét jogesetre vonatkozó bírósági tapasztalatok nem jutnak el. A megtámadási kedvet – pláne a világos bírói érvelés után a továbbvitelt – többnyire általunk nem ismert érdekek motiválják. Az elrettentő bírságok normakövetésre ösztönöznek, a jogkövetést szolgáló ismeretek terjedése azonban még gátolt: nagyon ritka, hogy a nagyvállalatok társadalmi felelősségvállalási programjai érintenék a piaci magatartásokra vonatkozó, immár kikristályosodottnak tekinthető versenyjog-alkalmazási tapasztalatok cégen belüli megismerését, az önkéntes jogkövetés érdekében adódó tanulságok levonását és a mindennapokban történő érvényesítését. Néhány ilyen pozitív tapasztalatot igyekszünk követendő példaként bemutatni a **Versenytükkör című folyóiratunkban**.

Lindita Milo

President of the Albanian Competition Authority

October 2006 was my first participation in the Competition Authorities' heads meeting and I realized that the GHV was not a simple agency responsible only for the protection of competition in Hungary but it has a special profile as „regional competition authorities' Home”. Not only a very professional and well-organised staff, but a charming and warm environment as well.

The Albanian Competition authority has considered all events organized by GVH's experts to be a very useful opportunity to exchange information, improve knowledge and share experience in the exercise of the powers granted from the respective competition laws of our countries. The outreach professional experience regarding to the competition issues is a strong and appreciated guaranty for good value added in such young agencies as our competition authority.

Fostering the credibility of competition agency through a proactive role to prevent and fight anticompetitive practices in internal market and a determinate role to spread out this experience among the external partners may be considered as essence of philosophy of the activity of the GVH in these twenty years.

Being simple and quite comprehensive these people have done enormous works and great achievements have been reached.

It is well articulated in theory and verified in practice that the competition is a necessity for the market efficiency, the promotion of innovation and productivity, and the creation of opportunities for economic growth and social welfare. Market efficiency is often hampered by anti-competitive practices, which affects either directly, or indirectly a negative impact on consumer welfare. The mission of the competition agencies is to detect, prevent and prohibit the competition restrictions. It might look easy or simple, but it is as complex as it is important for the whole society. Assuring free and undistorted competition in the markets is very important for the competitiveness of the economy of a country in international markets as well.

Lindita Milo

az albán versenyhatóság (Autoriteti I Konkurrencës) elnöke

2006 októberében vettem részt először a versenyhivatalok vezetői részére megrendezett találkozón és rádőbbsentem, hogy a GVH nem egyszerűen „a magyar versenyhivatal”, de a kelet-európai régió versenyhivatalainak „központi bázisaként” is szolgál. Nagy szakértelemmel bíró és jól szervezeten dolgozó munkatársai kedves, gondos házigazdáink is voltak egyben.

Az albán versenyhatóság munkatársai számára valamennyi, a GVH által szervezett esemény rendkívül hasznosnak bizonyult az információcsere, a tudásfejlesztés és a tapasztalatcsere szempontjából egyaránt. Egy olyan fiatal versenyhivatal számára, mint a miénk, rendkívül nagy jelentőségű a széleskörű szakmai tapasztalat megszerzésének lehetősége.

A GVH elmúlt húsz évéből az őt hitelessé tevő azon filozófia a legfontosabb számomra, hogy proaktív a hazai versenykorlátozó magatartások megelőzésében és felszámolásában és törekszik tapasztalatainak másokkal történő megosztására.

Egyszerűen annyit tudnék mondani, hogy ezek az emberek hatalmas munkát végeztek, és nagyon sokat tettek le az asztalra.

Elméleti és gyakorlati szempontból is igazolt, hogy a versenyre szükség van a piaci hatékonyság elérése, az innováció és termelékenység ösztönzése céljából, mely egyben megteremti a gazdasági növekedést és a fogyasztói jólét alapját is.

A piaci hatékonyságot gyakran gátolja a versenykorlátozó magatartás, amely – közvetve vagy közvetlenül – negatív hatással van a fogyasztói jólétre. A versenyhatóságok feladata éppen az, hogy feltárják, megelőzzék, illetve tiltsák a verseny korlátozását. Ez egyszerűen hangzik, de a feladat éppoly összetett, mint amennyire nagy jelentőségű az adott társadalom egésze szempontjából. A szabad és torzításoktól mentes piaci verseny

a nemzetgazdaság külpiaci versenyképessége szempontjából is rendkívül fontos.

Bírságkiszabás, bírságkezelés

Az 1997. januári törvénymódosítás óta a bírság **adók módjára behajtható köztartozásnak** minősül. A GVH-határozatban megadott határidőre be nem fizetett bírság behajtása iránt az **APEH meglehetősen nagy hatékonysággal intézkedik.**

„A jogerős bírságok meg nem fizetése esetén a GVH előbb felszólítja a vállalkozást, majd – a 1997. január 1-től érvényben lévő rendelkezések szerint – az APEH-t keresi meg a bírság beszedése érdekében. Amennyiben ez is sikertelen, úgy a GVH a bírságot, mint behajthatatlan követelést „leírja”. 2003-ban jelentősen megnőtt a leírt bírság állomány. Ez gyakorlatilag teljes egészében annak a következménye, hogy 2003-ban vált véglegesé, hogy a pilótajáték szervezése miatt a Mikroker Kft.-re kiszabott 400 millió forintos bírság nem hajtható be. Általában is igaz, hogy a „leírt” bírságok túlnyomórésze (több mint 95%-a) 1997. január 1-je előtt került kiszabásra, amikor még nem volt mód az APEH bevonására.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2003. 246.pont)

A GVH két **közleményt adott ki** arról, hogy mérlegelési jogkörében miként gondolkodik a bírsági gyakorlatról az antitröszt és a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos ügyekben. A bíróságok a GVH döntéseinek felülvizsgálatakor csak a törvényben foglaltak szerint járnak el. A közlemény ugyanis nem jogforrás, célja a piaci szereplők tájékoztatása a versenytörvény megsértésével járó jogkövetkezményekről. A bírságközleményeket az eddigi tapasztalatok felhasználásával jelenleg éppen átdolgozza a GVH.

A GVH **szigorú bírságolási politikát folytat**, részben a prevenció érdekében, részben azért is, hogy az európai versenyjog-alkalmazásban e tekintetben se legyen érdemi különbség a hazai és a brüsszeli eljárások között.

Az egyes években kiszabott bírságok (1991 – 2010. augusztus 31.)
(Adatok millió forintban, folyó áron)

Év	Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása	Versenyt korlátozó megállapodás	Erőfölénnyel való visszaélés	Fúziós kérelem elmulasztása	Összesen
1991.	6,4	8,7	46,7	-	61,8
1992.	124,6	2,1	3,7	-	130,4
1993.	201,9	96,0	6,3	-	304,2
1994.	215,1	388,0	24,4	-	627,5
1995.	568,4	-	8,9	-	577,3
1996.	45,7	3,2	62,6	-	111,5
1997.	86,3	-	17,8	-	104,1
1998.	35,7	5,0	29,0	-	69,7
1999.	21,4	7,0	13,5	2,2	44,1
2000.	46,6	96,0	11,8	2,7	157,1
2001.	49,7	-	10,0	13,9	73,6
2002.	35,0	182,5	219,5	8,2	445,2
2003.	90,0	638,5	55,5	8,4	792,4
2004.	321,5	8397,7	165,5	4,8	8889,5
2005.	438,5	2854,7	39,0	21,3	3353,5
2006.	1839,8	8649,9	1166,0	42,5	11698,2
2007.	1285,7	1069,0	-	5,2	2359,9
2008.	713,5	3,0	-	18,0	734,5
2009.	906,8	5080,0	-	38,5	6025,3
2010.	404,8	7 281,9	-	37,2	7 723,9
Összesen	7437,4	34763,2	1880,2	202,9	44283,7

Az egyes években kiszabott bírságok (1991 – 2010. augusztus 31.)
(Adatok millió forintban jelenértéken)

Év	Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása	Versenyt korlátozó megállapodás	Erőfölénnyel való visszaélés	Fúziós kérelem elmulasztása	Összesen
1991.	66,0	89,8	481,8	-	637,6
1992.	952,2	16,0	28,3	-	996,5
1993.	1254,4	596,5	39,1	-	1890,0
1994.	1091,2	1968,3	123,8	-	3183,3
1995.	2427,7	-	38,0	-	2465,7
1996.	152,2	10,7	208,5	-	371,3
1997.	232,5	-	47,9	-	280,4
1998.	81,3	11,4	66,0	-	158,7
1999.	42,6	13,9	26,9	4,4	87,9
2000.	84,4	173,9	21,4	4,9	284,5
2001.	82,0	-	16,5	22,9	121,4
2002.	52,9	275,7	331,6	12,4	672,7
2003.	129,2	916,3	79,6	12,1	1137,2
2004.	440,8	11514,3	226,9	6,6	12188,6
2005.	563,2	3666,7	50,1	27,4	4307,3
2006.	2281,5	10726,7	1445,9	52,7	14506,9
2007.	1534,3	1275,7	-	6,2	2816,2
2008.	788,5	3,3	-	19,9	811,7
2009.	944,9	5293,4	-	40,1	6278,4
2010.	404,8	7 281, 9	-	37,2	7 723,9
Összesen	13606,5	43834,4	3232,5	246,7	60920,1

dr. Hegyemi-Barakonyi Zoltán

ügyvéd

Kajtár Takács Hegyemi Barakonyi Baker & McKenzie

Ügyvédi Iroda

A GVH 20 éve - Gondolatok az ünnepi kiadványhoz

Nemrégiben került a kezembe egy New York-i ügyvéd, Albert H. Walker History of the Sherman Law című műve, amely 1910-ben került kiadásra először, és foglalta össze az amerikai versenyjog első húsz évének történetét, gyakorlatát és tapasztalatait. Sajnos nem áll módomban egy ilyen alapos és terjedelmes összefoglaló munkával kifejezni elismerésemet az elmúlt évek versenyhivatali teljesítménye iránt, azonban néhány személyes gondolatomat mégis szeretném megosztani az olvasóval a 20. évforduló alkalmából. A '90-es évek elején friss diplomásként kerültem a Gazdasági Versenyhivatalhoz. A versenyjogról vajmi keveset tudtam, csekély ismereteim is leginkább az Egyesült Államokban folytatott rövid antitröszt tanulmányaimon alapultak. Azonban tapasztalatlan fiatal jogászként is éreztem, hogy Dr. Vissi Ferenc elnök úr és lelkes csapata – az árhivatali múlttal szakítva – egy teljesen új könyv első fejezeteit írták. Az elmúlt 20 évben vas-kos kötetű terebélyesedett az újonnan megalakított Gazdasági Versenyhivatal kollektívája által megkezdett munka, és ez a mű mára már sok-sok száz olyan versenyjogi esetet tartalmaz, amely alapján méltán elmondható, hogy a Gazdasági Versenyhivatal, mint intézmény, a magyar piacgazdaság motorjának egyik legfontosabb alkatrészeként működik. Gondolom sokan egyetértenek velem abban, hogy a Gazdasági Versenyhivatal függetlensége és munkájának szakmai minősége alapozták meg azt, hogy magyar és – 2004 óta – európai versenyhatóságként „a GVH” betölthette kiemelkedő szerepét hazánk gazdasági és társadalmi fejlődésében, európai integrációjában. Véleményem szerint a Gazdasági Versenyhivatal ennek a hatalmas kihívásnak az elmúlt 20 évben megfelelt. Szívemből kívánom, hogy ez a jövőben is így legyen, és a hivatal minden munkatársa továbbra is legjobb tudása és lelkiismerete szerint teljesítse feladatát annak érdekében, hogy a magyar versenyhatóság megőrizze az elmúlt 20 évben itthon és külföldön kivívott tekintélyét és elismertségét. Volt versenyhivatali kollégaként és gyakorló jogászként – akinek szakmai pályafutását egy életre meghatározta a Gazdasági Versenyhivatalnál eltöltött rövid, de rendkívül tartalmas időszak – kívánok sok sikert és jó egészséget a Gazdasági Versenyhivatal minden jelenlegi és jövőbeni munkatársának feladataik teljesítéséhez – ahogy ezt születésnapkor mondani szokták: az elkövetkező 100 évre!

Versenypártolás

A versenyfelügyeleti eljárások hozadékaként a kezdetektől fogva adódtak olyan tapasztalatok, amelyekben látszott, hogy egyes versenyproblémák oka nem a vállalatok magatartásában, hanem valamilyen rájuk vonatkozó szabályozásban rejlik. Már a versenytörvény előkészítése során világos volt, hogy a hatékonyan működő verseny kifejlődése, fennmaradása versenybarát szabályozásokat igényel, ezért került a versenytörvénybe egy olyan rendelkezés, hogy **a versenyt érintő szabályozási koncepciókat, jogszabálytervezeteket a GVH véleményezze.**

A rendszerváltást követő első pár év sajátossága az volt, hogy miközben érzékelhető egyetértés és törekvés volt a piacgazdaság kiépítésére, ezt két különleges nehezítő körülmény kísérte. Egyrészt nagyon **sok alapvető jogszabály hiányzott**, másrészt jelentős **ismerethiány** volt tapasztalható a verseny intézményeit, működési logikáját illetően. Sajátos volt az is, hogy nagy lendülettel zajlott a privatizáció. A gazdaságban végbemenő átalakulások, a keleti piacok összeomlása és a versenyképesség hiánya miatti külpiaci tévesztés alig elviselhető mértékű bizonytalanságot hozott, a piacgazdasági normák ellentmondásos körülmények között formálódtak. Természetesen azok a gazdasági szereplők, amelyeknek érdekei a változások elkerüléséhez vagy elodázásához fűződtek, erős lobbitevékenységet folytattak – nem is eredménytelenül.

Ellensúlyként is értékelhetjük, hogy elindult közben az **Európai Megállapodás előkészítése** és az automatikusan hozzátartozó **jogharmonizációs munka.**

„A jogszabály-előkészítésben a versenyszabadság és a versenysemlegesség szempontjainak érvényesítése az esetek többségében nem volt nehéz; sok esetben nem is volt ilyen típusú probléma. A néhány kiemelt jelentőségű ügyben vagy sikerült a verseny szabadságára és semlegességére vonatkozó szempontjainkat érvényesíteni (pl. biztosítási törvény tervezete, jövedéki szabályozás, FORD Transit vámpreferenciája), vagy kielégítőnek tűnő kompromisszumokra jutni (pl. a különböző alapok szabályozása, agrárrendtartási törvény tervezete). Más esetekben azonban nem sikerült érvényesítenünk a versenyfejlesztés érdekében képviselt álláspontunkat, s az illetékes minisztérium, illetve a kormány külön véleményünk ellenére – néhány esetben annak feltüntetése nélkül – versenyszempontból aggályos megoldásokat fogadott el, terjesztett a parlament elé (pl. a vízügyi és egyes közlekedési törvények koncessziós törvénnyel összefüggő módosítása, személytaxi-engedélyek kontingenztálása, a közúti közlekedésről szóló törvény módosítása során).

Miként azt az előző évi beszámolóinkban jeleztünk, továbbra is gondot okoz több, a verseny szempontjából jelentős jogszabály hiánya, s itt lassú az előrelépés. A közszállítások szabályozása egyre sürgetőbb, egyes fontos ágazati törvények (pl. energiatörvények, vasúti, vízi, légi közlekedés) csak előkészületi stádiumban vannak, és ez bizonytalanná teszi a koncessziós törvény alkalmazását. A fogyasztóvédelmi törvény és a kamarai törvény nagyon hiányzik a piaci magatartási normarend kialakulása szempontjából és az érdekegyeztetés, érdekvé-

nyesítés intézményesüléséhez. Az agrárrendtartási törvény hiánya tartós bizonytalanságot jelentett a verseny terjedelme és szabályozottsága tekintetében az egész agrárszférában. A sajtó- és a médiumtörvény hiánya egy gyorsan változó piacon teszi ellenőrizhetetlenné a piaci szerkezet változását, vagy akadályozza magát a szerkezetváltozást. A monopóliumok szabályozása körüli szakmai munka ugyan felgyorsult, de eredmények csak hosszabb idő múlva várhatók.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 1992. 17-18.old)

„A Gazdasági Versenyhivatal közreműködése a privatizációban 1992 során lényegesen kibővült. Az egyedi privatizációs tranzakciókban az ÁVÜ kérésére a Gazdasági Versenyhivatal a verseny szempontjából véleményt nyilvánít. 1992-ben is érkezett ilyen megkeresés 15-20 ügyben.

Az egyedi véleménynyilvánítási forma 1992 tavaszától olyan módon is megerősítést nyert, hogy a Gazdasági Versenyhivatal képviselője az ÁVÜ Igazgatótanácsának ülésein állandó meghívottként részt vesz, és a napirenden levő privatizációkhoz kapcsolódó véleményét a döntés meghozatalakor mérlegelik. Egyazon ügyben tehát többször is adódik véleménynyilvánítási lehetőség, hiszen egy-egy vállalat átalakulása és privatizációja több ponton is igényelhet igazgatótanácsi döntést. Az eddigi együttműködés fő pozitív tapasztalata, hogy az ÁVÜ Igazgatótanácsának szemlélete versenypárti, ami az utóbbi időben decentralizált privatizációs alternatívák kidolgoztatásában, összevásárlásokat korlátozó tenderek kiirattatásában is többször megjelent.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 1992. 9-10.old)

„Végezetül ismét jelezniünk kell, hogy a versenyviszonyok szabályozása szempontjából jelentős jogszabályok hiányoznak. Amiket tavaly a hiánylistán felsoroltunk (közbeszerzések szabályozása, az energiatörvények, a vízi és a légi közlekedés törvényi újraszabályozása, a vámtörvény, a fogyasztóvédelmi törvény, a reklámtörvény és a sajtó- és médiatörvény) annak jelentős része még mindig hiányzik.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 1994. 28-29.old)

A 90-es évek közepétől a piacnyitások előkészületei mentén a versenypártoló tevékenységünk közvetlenül is aktívabbá vált. Beszámolóinkban a **létező szabályozások versenyszempontú kritikáját adtuk, kitérve a kívánatos változásokra.**

„A hivatal elnöke a Gazdasági Kabinet ülésein rendszeres meghívottként kifejtheti álláspontját. A kormányzati szervekkel való együttműködésben a hivatal, a jogszabályvéleményezésen túl, állandó résztvevője a Deregulációs Tanács, a Gazdaságvédelmi Koordinációs Bizottság, a Közbeszerzési Tanács, a Vámtarifa Bizottság, a Piacvédelmi Bizottság munkájának és az ÁPV Rt. igazgatósági ülésein is állandó résztvevőként ismertetheti a privatizációs koncepciókkal és döntésekkel kapcsolatos versenypolitikai véleményét.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 1996. 29.old)

Külön elemzést készítettünk 1997-ben az Országgyűlés Gazdasági Bizottsága részére Egyes természetes monopóliumok vagy kizárólagosságok versenypolitikai kérdései címmel, amelynek többszöri vitája során világossá váltak a törésvonalak a versenypárti és a protekcionista megközelítések között. Később, 1999-ben ismét összefoglaltuk versenypolitikai álláspontunkat. Ennek is szerepe lehetett abban, hogy a következő évtizedben többször tapasztaltuk, hogy a készülő jogszabályok előkészítői igyekeztek elkerülni a törvényben előírt véleményezést minden olyan tervezet esetében, amelyekben előre tudhatták a GVH kifogásait. Mindazonáltal maradtak **hosszan elnyúló szakmai csaták**, amelyekben versenypártolásunk különböző mértékű eredményeket ért ugyan el, de ma sem tekinthetők lezártnak a piacnyitási folyamatok. A verseny fejlődésével a távközlés területén vagyunk a leginkább elégedettek. A **legkevésbé kielégítő** eredményeket az alábbi ágazatokban tapasztalhattuk: **energiapiacok, közlekedés, posta, pénzügyi szektor, egészségügy, agrárium. Külön fájdalom, hogy elmaradt a gazdasági tevékenységek fejlődését akadályozó bürokrácia deregulációja.** Ezekon a területeken, bár az európai jogharmonizáció követelményei miatt történtek előrelépések, nem ment végbe mélyreható változás; a hatásos verseny kialakulása helyett a hatásos **lobbitevékenység** szabott korlátot a változásoknak. A gazdaság emiatt mind a mai napig jelentős **hatékonysági veszteségekkel** működik, és a **versenyképesség szempontjából egyre inkább lemaradunk.**

„Továbbra is hiányzik egy, a fogyasztók érdekében folyó, valódi verseny megteremtésére irányuló **szabályozási reform.** Ilyen szabályozási reformot mind a GVH mind az Országgyűlés évek óta szorgalmaz, és mellette a kormány is elkötelezte magát. Ennek ellenére a folyamatban levő piacnyitási programok egymás mellett, egymástól elszigetelten zajlanak. Az átfogó szabályozási reform lényege éppen abban állna, hogy egységes megközelítés alapján születnének döntések, akár a versenyben nem érdekelt csoportok (pl. a korábbi monopólium) érdekeinek rovására is. Bár a villamos energia, a földgáz és a távközlés illetve hírközlés tekintetében előkészítés alatt áll a piacnyitás, e programok akadozva, esetenként jelentős kompromisszumokat, a verseny és a fogyasztók szempontjából kedvezőtlen megoldásokat is elfogadva haladnak előre. Továbbra sem látszik például, hogy hogyan jönnek létre a szabályozás kulcsszereplői, az autonóm felügyelő hatóságok, amelyek feladata lesz, hogy a szabályozást érvényesítsék, illetve további finomítását kezdeményezzék.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2000. 9.old)

„A **kereskedelemről** szóló törvény tervezetének egyeztetése során a GVH következetesen arra törekedett, hogy a kereskedelmi tevékenység gyakorlásának – alapvetően liberalizált – szabályai fennmaradjanak, az állam szabályozói jelenléte a kereskedelemben inkább mérséklődjön, de legalább érdemben ne növekedjen, s az 1978-as belkereskedelmi törvényt felváltó új jogszabály ne tartalmazzon a kereskedelemben folyó versenyt gátoló, indokolatlan szabályozási akadályokat.

A hivatal – közgazdasági érvekre és nemzetközi tapasztalatokra alapozva – nem támogatta sem a beszerzési ár alatti eladásokat tiltó, sem a nagyméretű kereskedelmi létesítmények létrehozását nehezítő rendelkezések törvénybe iktatását. A GVH a beszerzési ár alatti értékesítés tilalmának káros következményei közül annak árfelhajtó hatását emelte ki. Egyes uniós tagállamokban a korlátozás bevezetése következtében megugrott fogyasztói árak éppen azokat a csoportokat (az alacsony jövedelműeket, a nyugdíjasokat, a nagycsaládosokat stb.) érintették kedvezőtlenül, melyek leginkább rászorultak az olcsó termékek megvásárlásának lehetőségére, emellett nem mérséklődött a kis és közép méretű beszállítók kiszolgáltatottsága sem, ráadásul a profittöbbletek jelentős része a már piacon lévő, gazdaságilag amúgy is szilárd kereskedőket erősítette. Ezzel ellentétben támogathatónak tartotta – bár a problémakör közgazdasági elméleti háttere erősen vitatott, és széleskörű nemzetközi szabályozási tapasztalatok sem állnak rendelkezésre – a nagyméretű kereskedelmi vállalatoknak a kisméretű beszállítókkal szemben alkalmazott üzleti gyakorlatai tekintetében a jelentős piaci (vevői) erővel történő visszaélésre vonatkozó sajátos magatartási szabályok törvénybe foglalását.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2005. 360.,362. pont)

„A GVH 2009 elején hozta nyilvánosságra **ágazati vizsgálati jelentését a bankváltással kapcsolatban**. A folyószámla és személyi hitel termékek mellett a vizsgálat kiemelt figyelmet fordított a jelzáloghitelekre. A vizsgálat megállapításai szerint a vizsgált piacokon, elsősorban a hitelezés területén számos akadály gátolja a fogyasztók mobilitását, és ezáltal a hatásos verseny érvényesülését, aminek következtében a fogyasztók a versenypiacról elvárhatónál magasabb díjakkal szembesülhetnek.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2008. 33. pont)

A versenypártolási munkák egyes részletei felvillantását a gyógyszerforgalmazás témájával zárjuk. Javaslatunk is hozzájárult ahhoz, hogy a gyógyszertárak piacán a fogyasztók szélesebb körű szolgáltatásokhoz juthattak.

„A 2007-ben indult **gyógyszertári piacnyitás** döntően a GVH által 2003-ban javasolt modell elemeire épült. Ennek lényege egy olyan új rendszer felépítése volt, amelyben a gyógyszertár alapítást adminisztratív korlátozások nem akadályozzák, ellenben az egészségügyi prioritások (pl. területi, időbeli hozzáférés, megfelelő választék) érvényesítését, valamint a verseny fennmaradását, a túlzott koncentráció megelőzését külön szabályozási elemek (területi és nyitvatartási időhöz kötődő támogatások, minimális kiskereskedelmi árás, sajátos összevásárlási korlátok) garantálják. Az új rendszerből néhány általunk javasolt garanciális elem kimaradt (pl. garantált árás, ügyelet és készenlét finanszírozása), de a szabályozás ezzel együtt is kiállta az alkotmányosság próbáját, s az eddigi piaci folyamatok a GVH által prognosztizált változásoknak megfelelnek. Ez persze nem jelenti azt, hogy a hiányzó garanciális elemek rendszerbe illesztésével, illetve egyes szabályozási elemek finomhangolásával nem lenne kívánatos javítani az ellátási garanciákon.

A kialakított modell életképességét jelzi, hogy a piacnyitás lendületét még a gazdasági válság sem tudta megtörni: 2009-ben is tovább nőtt a gyógyszertárak, s ezáltal a gyógyszertári piacon foglalkoztatottak (Az első két évben 2 800-zal több foglalkoztatott volt a szektorban, ezen belül 440-nel több gyógyszerész, és 1 100-zal több asszisztens) száma. Az gyógyszertárak számossága – a megtérüléssel nem kecsegtető kistelepiüléseket kivéve – dinamikusan bővült minden 5000 lakosnál nagyobb településtípuson. Köszönhetően a falusi gyógyszertárakat érintő területi alapú támogatásoknak, ezekben a községekben is alig volt gyógyszertárbezárás. A dinamikus verseny hatására egyes gyógyszertárak veszteségesekké váltak, s a tulajdonosok ezek bezárására kényszerültek. Ezzel együtt is közel 400 gyógyszertárral több van, (a 2010. március közepéig kiadott 494 gyógyszertári működési engedély mellett 126 engedély került visszavonásra úgy, hogy ebből egyenlegében – a korábbi mintegy 700-ból – összesen 6-tal van kevesebb az 5000 fő alatti településeken, miközben már az 5-10 ezer közötti létszámú településeken is 41-gyel több a gyógyszertár.) mint a piacralépést adminisztratív módon korlátozó rendszerben. Az üzletközpontokban, forgalmas helyszíneken működő gyógyszertárak nyitvatartási ideje lényegesen hosszabb (eléri a 80-90 órát egy héten), ami megkönnyíti a vények beváltását az esti órákban és hétvégén is. Egyes helyeken megjelent a szolgáltatási kínálatban a házhozszállítás, ami főként az idősebb korosztálynak, vagy más okból helyhez kötötteknek jelenthet segítséget. Bővült a gyógyszertárak saját web-es online – elsősorban a fiatalabb korosztályok által használt – eladási csatornája, s mintegy 600 gyógyszertáron kívüli értékesítő helyen is lehet már – korlátozott gyógyszerkörben – gyógyszerhez jutni. Ugyancsak érzékelhetően bővülnek a gyógyszertárak által nyújtott egészségügyi különszolgáltatások, ami 2010-ben már jogszabályi háttérrel is kap.

A gyógyszertári piac változásai döntően organikus jellegűek voltak, azaz az új patikák nyitása a domináns piacbővülést okozó elem. A számszerű bővülés mellett enyhe koncentrációs folyamatok is zajlanak: a legnagyobb – mára közel 150 gyógyszertárat üzemeltető német érdekeltségű – lánc is valamelyest bővült, de kisebb helyi (Szeged, Pécs stb.) jelentőségű hálózatok is terjeszkedtek. A GVH fúziós eljárásai e tárgykörben jellemzően a gyógyszertárakra vonatkozó külön törvényi összevásárlási szabályok ellenőrzésére terjednek ki, s ennek keretében kerül sor egyes esetekben, egyes földrajzi piacokon beavatkozásra (pl. Győr esetén be kellett zárnia egy gyógyszertárát a felvásárló vállalatnak, mert túllépte volna a megengedett határt). Egyes – korábban e piacon is érdekelt, ám mérsékelten aktív – nagykereskedők saját érdekeltségű hálózat kialakításába fogtak (Hungaropharma: Alma patikák), de stabilizálták helyzetüket a nagykereskedők, gyártók által szervezett – vertikális

megállapodásokon nyugvó – hálózatok, együttműködési rendszerek (Gyöngy, Szimpatika, Teva partner patikák stb.) is. Sem a koncentrációs folyamatok, sem a vertikális megállapodásokon alapuló rendszerek nem adnak alapot eddig a versenyt és az ellátás minőségét érintő aggodalmakra.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2009. 53-55. pont)

Simonné Gombos Katalin

a Szegedi Ítéltábla, Polgári Kollégiuma

bírāja,

**egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi
Kar, Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék**

A GVH több munkatársával évek óta munkakapcsolatban állok. Engem mindig lenyűgöz a jó szakmai felkészültség és alapos szakmai tudás, így a GVH munkatársaival történő első találkozásom, a róluk kialakult első személyes benyomásom mindenképpen e kategóriába sorolható. Fiatal, lendületes csapat dolgozik a GVH-ban, munkájuk szakmai színvonala igen magas, ezért mind a GVH-ról, mind konkrétan az általam ismert munkatársakról csak a legnagyobb tisztelet és elismerés hangján tudok szólni.

A GVH-val, mint intézménnyel először Európa-jogi szakjogász tanulmányaim során kerültem kapcsolatba, részben oly módon, hogy a tárgyat a GVH egyik vezető munkatársa oktatta, részben pedig a tanulmányaim során jól tudtam hasznosítani a GVH honlapján közzétett információkat.

Összességében így az első benyomásom: kíváncsisággal, várakozással teli, de feltétlenül nagyon pozitív volt.

A GVH Versenykultúra Központja, illetve az OECD-GVH Budapesti Oktatási Központja több olyan, bírák számára szóló szemináriumot, konferenciát rendezett, melynek résztvevője voltam. Az egyes szemináriumok nagyon jól átgondolt tematikával, a versenyjog egyes részterületeire speciálisan koncentráló témakörökben kerültek megrendezésre. Az előadók mindig magas szintű, kiváló előadásokkal segítették a konkrét szakmai kérdésekben való elmélyülést. Nagyon tetszett a szemináriumok hangulata, légköre. Örvendetes, hogy Európa több országából vehettek részt bírák ilyen rendezvényeken, sőt voltak olyan nagyszabású konferenciák, amelyen nem csupán Európából, hanem a világ több helyéről érkeztek érdeklődő kollégák. A jogeset megoldások, „perszimuláció” is hasznos volt az egyes speciális szakkérdések feldolgozásához.

Fontos szakmai élményem még, hogy a GVH Versenytanács egyik tárgyalásán uniós versenyjogot tanuló hallgatóim társaságában vehettem részt. Nagyon érdekes volt bírói szemszögből látni a polgári peres eljárás és a Versenytanács előtti eljárás azonosságait és különbségeit. Fontos feladatnak érzem azt is, hogy már az egyetemi tanulmányok során a hallgatók bizonyos mértékű gyakorlati ismeretek megszerzésére kapjanak lehetőséget, ehhez pedig rendkívül jó alkalom volt a Versenytanács egy tárgyalásán való részvétel lehetőségének biztosítása.

A versenyjog a piacgazdaság feltételeinek megteremtődésével együtt született új jogág Magyarországon, ezért a GVH-nak, mint a versenyjog vezető intézményének nagyon fontos szerep jutott a gazdaság számára veszélyeket rejtő versenyjogi jogsértések feltárásában. A tisztességes piaci magatartás a verseny szereplői részéről feltétlenül elvárható, így minden olyan tevékenység, ami ezen általános tilalomba ütközik, vagy

valamely konkrét versenyjogi tényállás megvalósítására alkalmas, sérti a piac többi szereplőjének érdekét és végső soron a fogyasztók érdekeit is. Ezért nagyon fontos, hogy jól felkészült szakembergárda álljon rendelkezésre az ilyen cselekmények felderítéséhez és szankcionálásához. A GVH legnagyobb eredménye e területen, hogy az utóbbi évek során több komoly versenyjogi jogsértést sikerült feltárni, és a GVH által kiszabott bírságoknak nyilvánvalóan elrettentő és további jogsértések elkövetését megelőző funkciója mutatható ki.

A jelenlegi GVH átláthatóan működő, dinamikus, korszerű intézmény. Megfelelő közkapcsolatokat épít ki, és jónak tartom a GVH kommunikációját is. Fontos, hogy a GVH honlapján minden közérdeklődésre számot tartó információ nyilvánosságot kapjon, és mind az egyszerű fogyasztók, mind pedig a mélyebb szakmai érdeklődéssel rendelkező közönség számára kielégítő információs bázist adjon. Nagy erénye a GVH-nak a Versenykultúra Központ működése, ami a versenyjog minél szélesebb körben történő megismertetése érdekében nagyon hasznos tevékenységet tud ellátni.

A GVH működésében gyengeséget az jelenthet, hogy a versenyjogi jogsértések feltárásához szükséges háttérbázissal nem minden tekintetben rendelkezik. Ez részben technikai, személyi körülményekre vezethető vissza, részben pedig az eljárási szabályok elégtelensége, a vizsgálati jogosultságok jelenlegi törvényi szabályai mellett állapítható meg. Olyan szemléletű és intézményi besorolású versenyhivatalok esetén mutatható ki nagyobb hatékonyság véleményem szerint a versenyjogi jogsértések feltárásában, ahol „ügyészség jellegű” hatósági jogkörök segítik a versenyhivatalok tevékenységét. Sajnálatosnak tartom, hogy a mai Magyarországon a közbeszerzések területe az egyik legfertőzöttebb jogterület a versenyjogi jogsértések szempontjából. A közbeszerzések területén lévő súlyosabb versenyjogi jogsértések feltárásához más szabályozási modell mellett erősebb vizsgálati jogosultságok törvényi szabályozásával valószínűleg sokkal nagyobb hatékonyságot lehetne a jövőben elérni.

A GVH-nak piacgazdasági körülmények között a jövőben is rendkívüli szerepe lesz mind a tisztességtelen piaci magatartás üldözése, mind a kartellezési tevékenység, a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés, a fúziós szabályozás, illetve felügyelet területén, mind pedig a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása jogterületén. Jósolható, hogy az európai trendeknek megfelelően Magyarországon is meg fog erősödni a közérdekű jogérvényesítés mellett a magánjogi jogérvényesítés szerepe, amelyben az újszerű megközelítésű, további jogi szabályozás (pl. class action) bevezetése esetén a GVH-nak is oroslánrész juthatna. A jövő egyik legdinamikusabban fejlődő jogterületének a fogyasztóvédelem területét jósolom, így várható a hivatal tevékenységének e jogterületen történő megerősödése is.

Sokat lehet vitatkozni a különböző gazdasági modellek alapján arról, hogy miért jó a verseny, milyen mértékű versenyjogi szabályozást igényel, igényel-e egyáltalán jogi szabályokat e jogterület. Történelmi példák mutatják, hogy a versenynek jogi szabályozás nélkül is van egy önszabályozó mechanizmusa, ami a mai magyar gazdasági viszonyok mellett nyilvánvalóan elfogadhatatlan szélsőséges megoldás lenne. A verseny

jogi szabályozására, a versenyjogi jogsértések szankcionálására mindenképpen szükség van modern gazdasági körülmények között. A szabályozás egyik fontos célkitűzése lehet magának a versenynek, és ezáltal a fogyasztóknak a védelme. A verseny önmagában hasznos a versenytársak piaci magatartásának formálásában, jogi szabályokkal való beavatkozás nélkül azonban kellő hatékonysággal nem tud működni. A különböző méretű és potenciállal rendelkező gazdasági szereplők részvétele mellett működő piaci verseny szabályozásra, és a szabályozás révén védelemre szorul, a védelem alapelve pedig általában a polgári jogi jogviszonyokban érvényesülő tisztesség és jóhiszeműség alapkövetelménye lehet.

A versenyjog nagyon fontos szelete a fogyasztók védelme, jogaiknak közigazgatási, hatósági tevékenység útján történő óvása, védelme. Ahhoz, hogy a verseny a fogyasztóvédelem területén is kellően hatékonyan tudja kifejteni hatását, feltétlenül szükségesnek látom a fogyasztói döntés megalapozásához megfelelő informáltság meglétét, hiszen tudatos fogyasztói magatartás csak akkor várható, ha a fogyasztó a kellő információk birtokába jutott. A versenyjog magyarországi megjelenése óta fokozatos tendencia a fogyasztói tudatosság lassú lépésekkel történő erősödése. A jövő útjának mindenképpen azt látom, hogy a verseny védelme nem csupán a verseny szereplői közötti magatartások vizsgálatával és a verseny szereplőinek befolyásolásával zajlik, hanem a fogyasztó magatartásának tudatossá tételével is. Ez utóbbinak ugyanis jótékony visszacsatoló hatása lehet magára a tisztességes és fogyasztóbarát versenyre, így végeredményében a fogyasztói döntések tudatosságának alakításával nagyot lehet előrelépni a valóságos piaci verseny feltételeinek megteremtésében. Tudatos fogyasztói magatartás erősítésére ezért mindenképpen szükség van, ezt hivatali eszközökkel is erősíteni kell, prioritásként kell kezelni a versenykultúra további fejlesztését, erősítését, hiszen a piac fogyasztói oldala rendkívül sokat tehet a tisztességes és piaci alapon működő verseny szabályainak formálásában (például ha fogyasztói döntések nem csupán a termék vagy szolgáltatás ára, hanem egyéb információk alapján hozhatók). A tudatos fogyasztói magatartás eredményeként kialakulhat egy olyan fogyasztói kultúra, ami jótékony hatással lehet a versenyre, amikor nem a pillanatnyi fogyasztói érdekeknek megfelelő, hanem hosszú távú eredménnyel járó fogyasztói gondolkodás is befolyásolhatja a verseny szereplőinek tevékenységét. (Például: az olcsó ár nem kizárólagos szempont, hosszú távú tudatos fogyasztói gondolkodás mellett a felfaló típusú árazást alkalmazó versenyjogi szereplők magatartása nem biztos, hogy fogyasztói oldalról támogatható, ezért magának a fogyasztói döntésnek, ami kellő informáltság alapján tudatos fogyasztói döntésnek tekinthető, végeredményében a verseny szereplőire, a verseny tisztaságára és megfelelő versenyfeltételek kialakulására lehet dierkt vagy indirekt visszahatása).

A versenykultúra fejlesztése

A GVH versenykultúra-fejlesztő tevékenységének kezdeti lendülete nagy volt, de az eszköztár szegényes. Induláskor, a törvény hatálybalépésekor legfeljebb ezer körülire tehető azok száma, akik pár mondatnál többet tudtak a versenytörvény tartalmáról, gondolatvilágáról, majd a frissen alakult Gazdasági Versenyhivatalról. Ebbe belefértek az előkészítésben résztvevők, a törvényhozók, az érdeklődőbb jogászok és a gazdasági szakemberek egyaránt. A működés első éve együtt járt az offenzív ismeretterjesztéssel.

„A Versenyhivatal sokat tett azért, hogy a versenytörvény – részben a versenyfelügyeleti határozatok nyilvánosságra hozatalával, részben egyéb módokon – minél részletesebben és minél gyorsabban ismertté váljon. Ennek hivatalos és rendszeres formáját jelenti, hogy „Versenyfelügyeleti Értesítő” címen olyan hivatalos lapot jelentetünk meg, amely az összes versenytanácsi határozatot tartalmazza, s a versenyjog alkalmazása körébe tartozó más ismereteket, szakkikkeket is közöl. A törvény értelmezését segítő kézikönyvünk 1991 márciusában forgalomba került. Sok „érintetthez” közvetlenül is eljutottunk, mintegy 100 előadáson, konzultáción ismertettük a versenytörvényt 5-6 ezer érdeklődő szakembernek. Nem jelentéktelen a sajtóbeli megjelenésünk sem, a hivatal munkatársai is publikálnak, interjúkat adnak, s a versenytanácsi tárgyalásokat, határozatokat is figyelemmel kíséri a sajtó. Mindezek ellenére azt tapasztaljuk, hogy a versenytörvény ismerete felszínes. Ezért az ismeretterjesztés további formáit, fórumait alakítjuk ki, például az érdekképviseletek, s az iskolarendszerű oktatás (egyetemek, főiskolák), kutatóintézetek felé is fordulva.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 1991. 27.old)

Fokozatosan szélesedett az eszköztár is. Először nyilvánosságra hoztuk a határozatokat, bírósági döntéseket, szakmai elemzéseket, eleinte a **Versenyfelügyeleti Értesítő**ben, később a honlapon. További, ilyen irányú tevékenységünk címszavai: **szakkikkek**, **konferenciák**, az ügyeket és az éves beszámolókat követő **sajtóhírek**, kisebb-nagyobb **tájékoztató kiadványok**, a **Versenyjogi Egyesület** megalakulása (1993) és rendezvényei, majd 1998-tól az EU anyagi támogatásával létrejött és azóta fejlődő **honlap**. Az **Ügyfélszolgálati Iroda** (1997) létrehozása is mérföldkőnek bizonyult, csakúgy mint a **szakkönyvek megjelentetése** a versenyismeretek bővítésére, beleértve az európai versenyjogi jogalkalmazást is; oktatás-**versenykurzusok** különböző felsőoktatási intézményekben és gyakorlati szakembereknek; **tanulmányi pályázat** jogász és közgazdász egyetemi hallgatók részére 1999-től, **gyakornokok** fogadása, diplomatémák segítése. Amit így az első évtizedben elértünk, az nem kevés, de nem is elegendő.

„2003 folyamán a TÁRKI Társadalomkutatási Intézet a GVH megbízásából felmérést készített a hivatal és a versenytörvény ismertségéről, ezek megítéléséről. A közvélemény-kutatás a lakosság, a gazdasági újságírók, a vállalkozási szféra és a jogásztársadalom véleményét vizsgálta. A megkérdezettek közül – a jogászok mellett – a legtájékozottabbnak a gazdasági újságírók bizonyultak, közülük gyakorlatilag mindenki találkozott már a versenytörvénnyel illetve a hivatallal, ezzel szemben a lakosságnak csupán ötöde hallott a versenytörvényről és kétötöde a GVH-ról. A GVH kompetenciájával kapcsolatos válaszok viszont azt tükrözik, hogy a jogászok között is számos olyan akad, aki nincs tisztában a hivatal működésével, így például közülük a válaszadók harmada vélte úgy, hogy bennfentes információk alapján történő tisztességtelen löversenyfogadás is a hivatal hatáskörébe tartozik. A vállalati vezetők általános tájékozottságuk ellenére meglepően erős tájékoztatlanságot mutattak a hivatal vizsgálati hatásköreivel kapcsolatban, hiszen csak ötödük volt tisztában azzal, hogy a hivatal vizsgálói a vállalat minden iratába betekintheznek, minden helyiségébe beléphetnek például egy kartell vizsgálat során. A lakosság körében még nagyobb a tájékoztatlanság, hiszen minden második válaszadó úgy gondolta, hogy a külföldi vállalatok féken tartása miatt is fel kell lépnie a GVH-nak, ahogy minden ötödik személy a sportolók doppingolásának büntetését is a hivataltól várná. A jövőre nézve a GVH a felmérés rendszeres megismétlését tervezi.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2003.343.pont)

Szilágyi Pál

Intézetvezető

Versenyjogi Kutatóközpont, Pázmány Péter Katolikus Egyetem

A Gazdasági Versenyhivatal a közigazgatás egyik talán leginkább független intézménye, amely folyamatosan törekedett a szakmai fejlődésre. A szakmai nyitottságát jelzi, hogy a határozatait és azok bírósági felülvizsgálata kapcsán született jogerős ítéleteket széles körben hozzáférhetővé tette. A GVH ugyanakkor más szempontokból egy zárt hivatal és szakmai kérdésekben és együttműködésekben a zártság jellemezte. Legnagyobb gyengesége a GVH-nak a kifelé irányuló kommunikáció.

A Gazdasági Versenyhivatal előtt az egyik legnagyobb kihívás, hogy miként tudja szakmai munkáját egy várhatóan iparpolitika által dominált európai gazdasági környezetben végezni, illetve miként tud reagálni a versenypolitikai elvek megújulására. Szintén jelentős kihívás lehet, hogy miként tudja a GVH pozicionálni munkáját más állami szervekhez képest.

Az európai uniós csatlakozás tartalmi előrelépést követelt meg a versenykultúra fejlesztésében. Ennek fogalmi elemeit és anyagi alapjait megteremtette a második évtized közepére az a törvénymódosítás, amelynek folyamányaként nevesítetten bekerült a GVH elnökének feladatai közé a versenykultúra fejlesztése. Az anyagi forrást is megteremtették azzal, hogy **az előző évben befolyt bírság 5 százalékát a GVH a versenykultúra fejlesztésére fordíthatja**. Ekkor jött létre egy külön szervezeti egység is a hivatalon belül: a Versenykultúra Központ (VKK), amelynek feladata a versenykultúra fejlesztésének és terjesztésének végrehajtása, koordinálása. A versenykultúra-fejlesztő tevékenységben nem kizárólag a GVH-nak magának kellett közreműködnie, hanem a GVH-tól független szakembereket, intézményeket, szervezeteket kell arra biztatni és sarkallni, hogy töltsék be azt az űrt, amely ezen a területen a korábbiakban kialakult.

A VKK ennek szellemében, éves munkaterv alapján végzi munkáját, és miközben maga is létrehoz olyan „termékeket”, amelyek elősegítik a versenykultúra terjedését, kiemelt feladatának azt tartja, hogy anyagi támogatással és szakmai hozzájárulással másokat sarkalljon e tevékenység hatékony ellátására.

„A hivatal versenykultúra fejlesztő tevékenységének hatékonyabbá és szervezettebbé tételét szolgálta a Versenykultúra Központ (VKK) 2005. évi létrehozása. A VKK nyilvános éves munkaterv alapján működő szervezeti egység, amely egyrészt a versenykultúra fejlesztését szolgáló – a GVH szakmai háttérére építő – tevékenységek, programok szervezésével és működtetésével, másrészt a versenykultúra fejlesztésében és terjesztésében részt vevő más személyek és szervezetek munkájának – pályázatok útján történő – támogatásával törekszik az említett célok megvalósítására. A VKK 2007 szeptemberében megjelentette Massimo Motta: Versenypolitika – Elmélet és Gyakorlat című művének magyar nyelvű kiadását, hogy ezt a nemzetközileg elismert szakkönyvet magyar nyelven is elérhetővé tegye a versenyjogi, versenypolitikai kérdésekkel foglalkozó szakemberek és az érdeklődők számára. A VKK tájékoztató füzetek, szórólapok, illetve a Versenytükrök c. időszaki lap megjelentetésével, valamint nemzetközi versenypolitikai konferencia és rendszeres, szűkebb körű szakmai beszélgetések szervezésével tett a versenyjoggal, versenypolitikával kapcsolatos széles körű tájékoztatás érdekében. A VKK folytatta a versenyjogi, versenypolitikai, illetve piacelméleti képzést nyújtó magyarországi felsőoktatási intézmények könyvtárfejlesztési célú támogatását is. A VKK 2006 őszén – külsős szervezetnek a versenykultúra fejlesztésébe és terjesztésébe való bekapcsolódását előmozdítandó – pályázatokat hirdetett szakmai rendezvények, kutatások és más tudományos-oktatási projektek, valamint a fogyasztóvédelmi célú civil munka támogatására. 2007 folyamán a VKK-hoz 87 pályázati anyag került benyújtásra, amelyek elbírálása, illetve jelentős részben a megvalósítása is 2007 végéig megtörtént. 2007-ben elindult a VKK honlapja is, amelyen a központ céljaival, működésével és tevékenységével kapcsolatos valamennyi információ megtalálható.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2007. 35.pont)

Az első sikeres év (2006) után az összes elindított program évről évre új tartalmakkal telítődött. A hivatal új kiadványa, a negyedévenként megjelenő, ingyenes **Versenytükkör** fontos fóruma a versenyjogi, versenypolitikai ismeretek terjesztésének. Számos szakmai pályázat és kutatás nyert támogatást a VKK által erre elkülönített forrásból, és több olyan kiadvány is megjelent, amelyben a szakszerzők a versenyjogi, versenypolitikai vagy fogyasztóvédelemmel kapcsolatos újabb elméleteket vagy gyakorlatokat elemezték. A pályázók színvonalas szakmai rendezvények keretében, széleskörű célközönségnek mutatják be a versenyjog, a versenypolitika egyes szeleteit. A civil szervezetek szintén rendezvényekkel vagy kiadványokkal tájékoztatják az érdeklődőket, és nyújtanak segítséget a versenyjogi, fogyasztóvédelmi kérdések megoldásában.

Emellett, a GVH sokrétű tevékenységével maga is hozzájárul a magyarországi versenykultúra színvonalának emeléséhez, így felsőoktatási intézmények szakmai támogatása mellett a könyvtárak fejlesztését anyagilag is támogatjuk. Kiadványaink, szakkönyv-fordításaink és azok kiadása, így Massimo Motta Versenypolitika – elmélet és gyakorlat című munkája, William W. Lewis: A termelékenység ereje: Gazdagság, szegénység és a globális stabilitás fenyegetettsége című kötete, vagy Richard Whish: Versenyjog című műve a szakmai közvélemény látásmódjának szélesítését szolgálja. Szakmai rendezvényeink teret biztosítanak a párbeszédre, valamint a szakintézményekkel létesített formális együttműködéseink is a hozzánk kapcsolódó szakismeret elmélyítését szolgálják.

„A GVH 2008-ban is figyelmet fordított tevékenységének harmadik pillérére, a versenykultúra és a fogyasztói kultúra fejlesztésére. A hivatal ez irányú tevékenységét összefogó Versenykultúra Központ (GVH VKK) – nyilvános éves munkaterve alapján – egyrészt a GVH szakmai háttérére építő programok szervezésével és működtetésével, másrészt a versenykultúra és a fogyasztói kultúra fejlesztésében részt vevő más személyek és szervezetek munkájának pályázati úton történő támogatásával járul hozzá ezen célok megvalósításához. A GVH VKK 2008-ban is széles körű információközvetítő és ismeretterjesztő tevékenységet folytatott, valamint közreműködött a szakmai közélet fejlesztésében. Megjelentette William W. Lewis A termelékenység ereje: Gazdagság, szegénység és a globális stabilitás fenyegetettsége című könyve magyar nyelvű kiadását, amely a gazdasági növekedés és a verseny összefüggéseire irányítja rá a figyelmet, aktualizálta a hivatalról szóló ismertetőfüzetet, illetve folytatta negyedévente megjelenő lapja, a Versenytükkör kiadását. A GVH VKK szervezésében 2008. május 9-én került megrendezésre az „Aktuális versenypolitikai fejlemények Európában, különös tekintettel a bankszektorra és az energiaszektorra” elnevezésű nemzetközi konferencia, illetve folytatódott a „Versenyjogi beszélgetések délidőben” elnevezésű rendezvény-sorozat. A hivatal szakkönyvtárának fejlesztése mellett GVH VKK 2008-ban is hozzájárult a felsőoktatási, illetve tudományos képzést nyújtó intézmények könyvtárainak, valamint a Magyar Bíróképző Akadémia könyvtárának szakirányú fejlesztéséhez. A magyarországi versenykultúra állapotának empirikus vizsgálatára készült kisebb felmérés-sorozat mellett a GVH VKK gondozásában létrejött a Versenystatisztika adatbázis. A GVH VKK szorosabbra fűzte a versenykultúra fejlesztése érdekében végzett szakmai együttműködését az ágazati felügyeleti hatóságokkal, amelynek keretében a pénzügyi kultúra fejlesztése céljából intenzív együttműködést folytat a Magyar Nemzeti Bankkal (MNB) és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével (PSZÁF).

A GVH VKK 2008-ban a munkaterve négy pontjához kapcsolódóan jelentetett meg – rendezvények, tudományos, oktatási projektek és fogyasztóvédő civil szervezetek munkájának támogatására szóló – pályázati felhívást külsős személyek, szervezetek versenykultúra és fogyasztói kultúra fejlesztő tevékenységének támogatására. 2008 folyamán a GVH VKK-hoz 112 pályázati anyag került benyújtásra, amelyből 53 pályázat nyert támogatást, közel 180 millió forint értékben. A pályázatok megvalósítása nagyrészt lezárult 2008 végére, azonban néhány kutatási tárgyú pályázat – a megvalósítás időigényére tekintettel – csak 2009 folyamán kerül majd befejezésre. Kilencedik alkalommal került meghirdetésre az egyetemi és főiskolai hallgatóknak szóló „Versenyjog Magyarországon és az EU-ban” címet viselő országos tanulmányi pályázat, amelyre tizenegy pályamunka érkezett.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2008. 27-28.pont)

A VKK segítségével az utóbbi években jelentősen bővült a **szakmai rendezvények** köre, széles közönség ismerheti meg a versenyjog aktuális kérdéseit. A speciális szakmai kérdésekben támogatott kutatási eredmények születnek; ezek ismertetésére is különböző fórumokat működtetünk. A 2007-ben megismételt felmérés a versennyel kapcsolatos ismeretek valamelyes javulását mutatja, de teendő bőven van még. A versenykultúra terjesztésében nincs egyedül a GVH. Legkiemelkedőbb segítőtársainkat ismeri el a **Versenykultúráért kiosztott éves díjunk**.

A „Versenykultúráért” díjat ünnepélyes keretek között, egy meghívott díszvendég jelenlétében minden évben a GVH elnöke adja át:

2006-ben Voszka Éva volt a díjazott, az esemény díszvendége pedig Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság elnöke volt;

2007-ben Boytha Györgyné kapta az elismerést, az ünnepség díszvendége pedig Sólyom László, a Magyar Köztársaság akkori elnöke volt, aki az esemény kapcsán beszédében a verseny szerepéről és fontosságáról beszélt;

2008-ban Szamosi Katalin volt a díjazott, a díszvendég pedig Kovács Árpád, az Állami Számvevőszék elnöke;

2009-ben Alexa Noémi, a Transparency International Magyarország ügyvezetője kapta a díjat, az átadási eseményen Gregory John Dorey, brit nagykövet vett részt.

A Versenykultúráért Média Díjat 2009-ben első alkalommal az InfoRádió szerkesztősége kapta meg.

Pieter Kalbfleisch

Chairman of the Netherlands Competition Authority

First of all the Management Board of the Netherlands Competition Authority (NMA) would like to congratulate you with the twentieth anniversary of the first modern Hungarian competition act!

The NMa first met the GVH in 2006 by visiting the GVH. A former member of the Board of the NMa, Mr. Jansen, and some of our colleagues had an informal meeting with colleagues of the GVH. During the informal meeting we spoke about the structure and the organisation of the NMa (including the regulatory authorities inside the NMa), ECN experiences and liberal professions. Furthermore the NMa present her NMa-strategy, the setting of priorities and the leniency programme of the NMa.

The meeting was very successful. This visit was followed by a visit of myself in February 2007 at with occasion I spoke about different aspects of the competition authority as a continuous learning organisation. I do remember the frank and professional discussion with representatives of your authority giving me the impression that the both our authorities did strive for working up to standards. Our first impression of the GVH was and still is, that the GVH is a well organised and professional organisation.

The role of competition and competition policy can in my view be explained concisely: effective competition contributes to a healthy economy, a healthy economy is good for prosperity and prosperity is good for consumers. A competitive environment keeps a company alert and is an incentive to innovation, good performance and 'beating' competitors and is the end for the benefit of the consumer welfare. It is for this reasons that having a public policy protecting competition in every (European) country is of importance.

Pieter Kalbfleisch

a holland versenyhatóság (Nederlandse Mededingingsautoriteit) elnöke

Először is, kérem, fogadják a Holland Versenyhivatal vezetőségének gratulációit az első modern magyar versenytörvény elfogadásának huszadik évfordulóján!

A holland versenyhatóság, az NMa, képviselői először 2006-ban érkeztek rövid látogatásra a GVH-ba, melynek keretében a NMa igazgatótanácsának egy korábbi tagja, Jansen úr, és néhány további kollégánk informális megbeszéléseket folytattak a GVH munkatársaival. E beszélgetéseken ismertettük az NMa felépítését (ideértve az NMa-n belül található szabályozó hatóságokat is), az Európai Versenyhálózattal kapcsolatos tapasztalatainkat, és szót ejtettünk a szellemi szabadfoglalkozásúakkal kapcsolatos kérdésekről. Bemutattuk továbbá stratégiánkat, prioritásaink meghatározását és az NMa engedékenységi politikáját.

E találkozó nagyon sikeres volt, így ennek nyomán 2007 februárjában ellátogattam a GVH-hoz, ahol „a versenyhivatalokról mint folyamatos tanulásban lévő szervezetekről” tartottam előadást. Ma is emlékszem, milyen őszinte és mély szakmai beszélgetést folytattunk a GVH-s kollégákkal, ami megerősítette azt a benyomásomat, hogy mind az Önök, mind a mi versenyhivatalunk munkatársai a lehető legjobban igyekeznek végezni a munkájukat. Itt, az NMa-nál a mai napig igazolva látjuk a magyar versenyhivatalról szerzett első benyomásainkat, melyek szerint a GVH egy jól szervezett, magas színvonalú szakmai munkát végző hivatal.

Meglátásom szerint a szabad piaci verseny, és az ezt biztosító versenyjogi szabályozás szerepe a társadalomban így foglalható össze: a verseny hozzájárul a gazdaság egészséges működéséhez; az egészséges gazdaság jólétet biztosít, ami pedig jó a polgároknak. A versenyző piac éberén tartja a vállalkozásokat, valamint ösztönző erőt jelent a fejlesztésre, a teljesítmény növelésére és a versenytársak „leelőzésére”, ami végső soron a fogyasztók érdekeit szolgálja. Ezért fontos, hogy minden (európai) országban legyen, és jól működjön a verseny tisztaságának hatósági védelme.

A nemzetközi kapcsolatok alakulása

Mindjárt az első évben kialakultak a **GVH nemzetközi kapcsolatainak irányai**. Alig kezdett el működni a GVH 1991 januárjában, amikor az OECD Verseny- és Fogyasztóvédelmi Részlegének (OECD Competition and Consumer Protection Division, a névváltozást követően: OECD Competition Division) munkatársai máris a GVH-ba látogattak, hogy a **magyar versenyjogról és az új jogalkalmazó szervezetről, annak felépítéséről és munkájáról tájékoztassanak**.

Az **európai integrációs folyamat során** 1991-ben kezdődtek meg érdemben az ország társulási megállapodását (a későbbi Európai Megállapodás) előkészítő tárgyalások az Európai Közösségekkel, illetve annak 12 tagállamával. Valamivel később, de még mindig a Hivatal „életútjának” elején indult meg az együttműködés az **Egyesült Államok versenyhatóságaival**.

A képet **kétoldalú együttműködések** színezték; ezek részben formális együttműködési megállapodásokon alapultak / alapulnak. Kiterjedt és nagyon intenzív kapcsolata van a GVH-nak több ország versenyhatóságával – mindenféle formalizált dokumentum nélkül is. 2000 után jelentek meg új együttműködési fórumok. Közülük kiemelkedik a **Nemzetközi Versenyhálózat** (ICN – International Competition Network), amely a világ csaknem valamennyi versenyhatóságának informális együttműködését koordinálja. 2003-ban alakult meg a CECI (Central European Competition Initiative – **Közép-Európai Versenyügyi Kezdeményezés**), amely öt közép-európai hatóság (a lengyel, a cseh, a szlovák, a szlovén és a magyar versenyhivatal) együttműködése, amelyhez 2008-ban az osztrák versenyhatóság is csatlakozott. A 2000-es évek során a GVH a technikai segítségnyújtás fogadója szerepköréből egyre inkább a segítségnyújtó szerepébe alakult át. Ennek keretében fontos állomás volt a GVH életében az **OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK)** megalapítása 2005 februárjában, mellyel a GVH a régió versenyjogi központjává vált. Azóta erre az intézményre épül a GVH technikai segítségnyújtásának meghatározó hányada. Ugyancsak a 2000-es évek második felében indult a GVH „twinning” tevékenysége, amelynek keretében különböző országok versenyhatóságait segíti a GVH.

A GVH, mint nemzeti versenyhatóság komoly nemzetközi elismerést vívott ki magának az utóbbi években. Ezen túlmenően ez az elismerés annak tudható be, hogy a **GVH komoly aktivitást mutat a nemzetközi együttműködésben**, s ehhez anyagi és emberi erőforrásokat is hozzárendel.

Voszka Éva

**Tudományos tanácsadó
Pénzügykutató Zrt.**

Kutatóként kerültem kapcsolatba a GVH-val, talán nem először, de igazán intenzíven akkor, amikor jó tíz évvel ezelőtt a privatizáció és a verseny kapcsolatát próbáltam elemezni. Azt vizsgáltam, hogyan hatottak a különböző privatizációs módszerek a versenyhelyzet alakulására, és milyen szerepet játszott a versenyszabályozás és a Versenyhivatal a magánkézbe adásban. A GVH vezetői és munkatársai több beszélgetésen is elmondták személyes élményeiket, véleményüket erről a kérdésről, tanácsokkal láttak el, hogy jobban tájékozódni tudjak a szakirodalom és a dokumentumok feldolgozásában, és átadták saját korábbi elemzéseiket is.

Ez a nyitottság és segítőkészség, ami az empirikus kutatások egyik fontos feltétele volna, ritkán, talán egyre ritkábban tapasztalható az államapparátusban az elmúlt két évtized során. De az igazi meglepetés csak azután ért, amikor elemzéseimet publikáltam. A Versenyhivatal magatartásával szemben több ponton kritikus tanulmány nem felháborodást vagy elutasítást váltott ki, hanem egészen váratlan elismerést. Amikor abban a megtiszteltetésben volt részem, hogy 2006-ban megkaptam a GVH Versenykultúra Központja által alapított „Versenykultúráért” díjat, a hivatalos köszöntő éppen ennek a tanulmánynak az eredményeit emelte ki.

A Versenykultúra Központ évek óta a kutatók széles körének is támogatást nyújt a rendszeresen megjelenő pályázatok keretében. A világos eljárásrenden alapuló, mindenki számára hozzáférhető, a feltételeket és az eredményeket is nyilvánosságra hozó pályázati rendszer ugyancsak szinte egyedülálló a hazai közintézmények körében.

A GVH legfontosabb feladata a tisztességes verseny feltételeinek védelme marad. A piacok és az ügyletek egyre bonyolultabbá válásával az elbírálás módszereinek is egyre kifinomultabbá kell válniuk – például a matematikai apparátussal is felvértezett közgazdasági megközelítések alkalmazásával –, ami nyilvánvalóan komoly szakmai kihívást jelent. Ezzel azonban a hivatal felkészült munkatársai minden bizonnyal megbíróznak.

Nehezebb feladata véleményem szerint a GVH pártatlanságának, függetlenségének és hitelességének megőrzése legalább olyan (a hazai körülmények között igazán jónak számító) mértékben, mint az elmúlt két évtized során – már csak azért is, mert ezeket az alapértékeket, amelyek elengedhetetlenek a hatékony működéshez, nemcsak a vállalatok, hanem a politikusok is fenyegethetik. Ezért nagyon fontos lenne, hogy a hivatal vezetői és munkatársai a lehető legnagyobb mértékben kihasználják a függetlenségüket védő intézményes biztosítékokat, és szakmai felkészültségükre, személyes autonómiájukra támaszkodva az informális nyomásgyakorlásnak is ellent tudjanak állni.

Az **európai együttműködés** (ma: ECN) 1991 márciusában azzal indult, hogy a GVH az Európai Megállapodást tárgyaló magyar delegáció tagja lett.

„A magyar közigazgatási szerkezetből következően az EM versenyjogi rendelkezései közül a Gazdasági Versenyhivatal azok végrehajtásáért felel, amelyeket a közösségi versenyjog „a vállalatokra vonatkozó versenyjogi szabályok” gyűjtőfogalommal illet (EM 62. Cikkely) és a vállalatok versenykorlátozó megállapodásait (kartelleket), valamint az erőfölénnyel való visszaélést minősítik az EM-sal összeférhetetlen gyakorlatnak, ha azok nemcsak a tagállamok közti, hanem a Közösségek és Magyarország közötti kereskedelem befolyásolására is képesek.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 1995.26.old)

Az EM „**Versenyjogi Albizottság**”-ban kezdődött az a munka, amely az EM vonatkozó antitröszt rendelkezéseinek végrehajtását szolgáló részletszabályok kidolgozását szolgálta. E szabályrend 1996-ra készült el, és a magyar jogrendbe egy kormányrendelet formájában került be (230/1996 (XII. 26.) Korm. Rendelet).

„Az EU Verseny Főigazgatóságával zajló együttműködés kiemelkedő eseménye a versenyjogi rendelkezések végrehajtási szabályainak elkészítése volt. Az 1991. december 16-án aláírt EK/magyar Európai megállapodás (a továbbiakban: EM) jogszabályok közelítéséről rendelkező 67-68. Cikkelyei a versenyjogot tételesen említik. A racionalitás azt diktálja, hogy a magyar versenyjogi harmonizáció lehetőleg a végrehajtási szabályok jóváhagyásának időpontjára, vagy azt viszonylag jól közelítő időpontra megvalósuljon. A végrehajtási szabályok szerint ugyanis a magyar versenyhatóságnak eljárási kényszere adódhat, az EM hatálya alá eső, versenyjogi természetű ügyekben. Mivel a Gazdasági Versenyhivatal csakis a magyar jog alapján járhat el az EM hatálya alá tartozó ügyekben is, érdekünkben áll, hogy a magyar versenytörvényt, természetesen a nemzeti érdekek értelemszerű figyelembe vétele mellett, az európai szabályrendhez a lehető legjobban közelítsük.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 1995. 26. old)

Az európai együttműködésben az 1990-es évek második felétől egyre inkább a **tagsági felkészülés** került előtérbe. A **versenyjog antitröszt részére vonatkozó szabályrendje** a csatlakozási tárgyalások során problémamentesnek bizonyult.

„A versenyjogi albizottsági üléseken csakúgy, mint az Európai Bizottság 1997. nyarán „Magyarország Európai Unióba történő jelentkezéséről” megfogalmazott véleményében a magyar versenyjog GVH-t érintő részének harmonizációjának igen pozitív megítélést adtak a brüsszeli szakértők. Két olyan észrevétel található

a dokumentumban, amely további tennivalókról tesz említést, a fúziószabályozást és az eljárásjogot illetően. A decemberi versenyjogi albizottsági ülésen az e témában felvetett kérdésre kapott válasz alapján az a következtetés vonható le, hogy a felvetések miatt a jelenleg hatályos versenytörvényünk nem szorul változtatásra.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 1997. 40. old)

Jelentős előnyt jelentett a Bizottság Verseny Főigazgatóságának az a gyakorlata, hogy a csatlakozásra akkor **jelölt 10 ország versenyhatóságát** 2002 őszétől kezdődően **bevonta a közösségi versenyjog eljárásjogi reformjának az előkészítésébe**. A GVH ebben a munkában komoly aktivitást mutatott. Részben ennek tudható be, hogy az ECN (European Competition Network – a Bizottság Verseny Főigazgatóságából és a 27 tagállam versenyhivatalaiból álló Európai Versenyhálózat) 2004. május 1-jei indulását követően, a Gazdasági Versenyhivatalt kérte föl a Bizottság arra, hogy a német versenyhatósággal együtt vállalja el az ECN egyik legfontosabb horizontális munkacsoportjának, az „Átmeneti Kérdések Munkacsoportjának” társelnökségét.

A GVH aktívan vesz részt az ágazat-specifikus témákkal foglalkozó **szektorális ECN munkacsoportokban** is. Az ECN működésének több mint öt éve során ezek az ágazati munkacsoportok sikeresen járultak hozzá, hogy személyes kapcsolatok alakuljanak ki a tagállamok versenyhatóságainak munkatársai között annak érdekében, hogy a hálózatszerű együttműködés általánossá váljék.

A közösségi versenyjog alkalmazása során – a vonatkozó szabályoknak megfelelően – a GVH szorosan együttműködik az ECN többi tagjával. A közösségi jogalapon indított ügyek aránya a GVH gyakorlatában közelíti a 40 százalékot, ami a többi tagállamhoz viszonyítva meglehetősen magas arálynak mondható.

Az ECA (European Competition Authorities – az európai versenyhatóságok hálózata) **együttműködés** 2001 tavaszán kezdődött. Az ECA együttműködésben az EU tagállamok versenyhatóságai mellett az EFTA tagországok hatóságai is részt vesznek. A GVH nagy sikerrel rendezte meg 2008-ban Budapesten a szervezet éves konferenciáját.

„Az európai versenyhatóságok hálózata (ECA) 2008. május 7-8-án Budapesten tartotta a szervezethez tartozó országok versenyhatósági vezetőinek éves, Brüsszelen kívüli találkozóját. A zártkörű, informális rendezvényen a résztvevők szabadon vitathatták meg az aktuális versenypolitikai kérdéseket, fejleményeket; valamint az ECA által kiemelten kezelt témákban létrehozott munkacsoportok (szankcióalkalmazás, a versenyhivatali működés vállalati és fogyasztói érintettjeivel való kapcsolattartás) szintén ezen a rendezvényen számoltak be az elért eredményekről.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2008. 127. old)

Alberto HEIMLER

Central Director for Research and International Affairs at the Italian Competition Authority

Professor of Economics at SSPA (the Italian School of Government)

Chairman of the Working Party on Competition and Regulation of the Competition Committee of the OECD

I met Ferenc Vissi, the first chairman of the Hungarian Authority, in a number of OECD/World Bank events in the early 1990's. One of the problems of the Hungarian Authority in those early days was how to identify the „best” market structure of a given industry, say steel or cement, when the starting point was a State monopoly. How should the industry be prepared for privatization? What was the optimal number of firms in a competitive market? Ferenc Vissi was asking these questions to us, „experienced” antitrust agency. We did not have an answer to these questions. We simply did not know. Ferenc was very surprised that we had never thought about these issues.

And he was right to be surprised. Those were very relevant questions. Knowing the answer, or even knowing from where to start for providing an answer, would have made our judgment on antitrust enforcement more solid. The questions also showed that the Competition Authority wanted to play a strategic role in Hungary, much beyond what the antitrust rules allowed or suggested. It showed the relevance of the institution and the determination of its leaders for it to become a top institution in the country. With these questions, the Hungarian Authority anticipated issues that a few years later we would also address when our public utilities were being privatized and issues like vertical and horizontal separation were being discussed. It became clear that also we, not just economies in transition, had to identify the optimal industry structure. And the same mistakes Ferenc Vissi was trying to avoid were made in countries like the UK or Italy where unfortunately not enough competition was introduced in electricity generation through horizontal separation. A theory on the optimal industry structure would have helped us as well.

This example shows that the Hungarian Authority started as a top institution in the country. It has lived up to that standard since then.

Competition makes it possible for firms to better satisfy always changing consumer needs. The fear of losing market shares makes firms very careful not to dissatisfy their customers and induces them to innovate and differentiate their products. The lack of competition is associated with a much less innovative economy, with a much lower quality of production and with higher costs. I always recall that before competition started in telecommunications, in Italy we had to wait a year before receiving a telephone line. Competition and a competition oriented regulatory approach changed the industry

upside down, to the benefit of consumers and overall economic wellbeing. Prices were reduced, quality improved, products/services differentiated. Nothing like that could have happened without competition. We still would have waited a year, if not more, for a telephone line!

But if competition is so beneficial why it is so difficult to introduce it? We all know that markets sometimes fail and need to be corrected in the case of asymmetries of information, externalities, the provision of universal services. However the opposition to competition goes much beyond these very well accepted instances where regulatory interventions are necessary. First of all there are quite a number of interested parties to any restriction, especially to those restrictions, and there are so many in all our countries, that impede or restrict entry. As a consequence of legal barriers, protected existing producers get higher profits, employees get higher pay, suppliers get better deals, ministries of industry get their national champions. Second, special-interests are quite effective in lobbying for protectionist regulations that benefit them, because such regulations get always justified in terms of what are widely perceived as general interest objectives: employment, social cohesion, quality, universal service, market stability etc. With respect to such objectives, competition is often pictured as disruptive. The difficulty for competition advocates is that they have to prove case by case that market failures are not relevant or that they can be addressed with less intrusive solutions. Third, special interests are concentrated and gain substantially from any restriction of competition. On the other hand, losers from such restrictions are scattered across society each losing a minimal amount. This is why it is very difficult for them to organize their own pressure group. A public agency that has a mandate to promote competition is therefore very important. Without such a public agency competition may never make it in the political debate.

But a competition authority is particularly necessary for enforcing the antitrust rules. These are meant to discipline the artificial exercise of market power, i.e. preventing anti-competitive agreements, impeding the abuse of a dominant position and monitoring mergers. In principle, antitrust rules could be enforced directly by private parties in litigation in front of a judge. However without a public Authority, most antitrust violations would not be identified since it would be very difficult (if not impossible given the weak discovery powers of civil courts in Europe) for a private party to prove them in Court. So a public Authority is essential. The more so within the European Union where a domestic national Authority serves a subsidiary function with respect to the European Commission, enforcing the law on cases that are not of European significance and co-operating with the Commission in the enforcement of European rules and in the development of European-wide regulations. In all these tasks the contributions of the Hungarian Authority have been outstanding.

Alberto HEIMLER

az olasz versenyhatóság (Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato) kutatásért és nemzetközi ügyekért felelős igazgatója

az olasz Kormányzati Vezetőképző Intézet közgazdaságtudományi professzora

az OECD Versenyügyi Bizottsága verseny és szabályozás munkacsoportjának elnöke

A 90-es évek elején, különböző OECD-s és világbanki rendezvényeken több ízben is találkoztam Vissi Ferencel, a magyar versenyhivatal első elnökével. Azokban az időkben a GVH által megragadni kívánt egyik fő elméleti kérdés az volt, hogy vajon hogyan lehetne definiálni valamely iparág – mondjuk a cement – vagy az acélipar – „ideális” piaci szerkezetét, ha a fejlődés kiindulópontja egy állami monopóliummal lefedett piac? Hogyan készítsünk elő egy ilyen iparágat a privatizációra? Vajon „ideális esetben” hány darab cégnek kell lennie egy versenypiacon? Vissi úr ezeket a kérdéseket tette fel nekünk, „tapasztalt” versenyhivatali szakembereknek, de nem tudtunk választ adni a kérdéseire. Egyszerűen nem voltak a fejünkben ilyen „ideális” számok – Ferencet pedig az lepte meg, hogy ezek szerint mi még soha nem gondolkodtunk el ezeken a kérdéseken.

Ma azt mondom joggal találta ezt furcsának. Ezek ugyanis nagyon is releváns kérdések voltak. Ha tudtuk volna a választ, vagy legalább tudtuk volna, honnan induljunk ki a kérdés megválaszolásához, akkor a versenyfelügyeleti döntéseink is szilárdabb alapokon álltak volna. Vissi úr kérdéseiből az is kiviláglik, hogy a GVH a versenyszabályok betartatásán messze túlmutató stratégiai szerepet kívánt játszani a magyar piacgazdaság felépítésében. E kérdésekből kiderült, hogy nagyon határozott karakterrel bíró intézmény volt ez, amelynek vezetői elszántan dolgoztak azon, hogy országuk egyik legjobban működő hatóságává tegyék a GVH-t. E kérdések felvetésével a GVH olyan problémák feldolgozásának ment elébe, melyekkel pár évvel később mi, fejlettebb hatóságok is szembesültünk – pl. a közművek privatizációjakor vagy a vertikális és horizontális leválasztás kérdéseinek megvitatásakor. Ekkor világossá vált, hogy nem csak az „átalakuló gazdaságokban”, de nálunk is szükségessé vált „meghatározni” az optimális iparági struktúrákat. És azokat a hibákat, melyeket Vissi úr már a kilencvenes évek elején igyekeztek tudatosan elkerülni, sajnos később elkövtették olyan országok, mint Nagy-Britannia vagy Olaszország, ahol a megfelelő horizontális leválasztás híján nem alakult ki kellően erős verseny pl. az áramszolgáltatás területén. Bizony, jól jött volna nekünk ekkor, ha rendelkezésünkre állt volna egy kidolgozott elvrendszer az „optimális iparági szerkezetről”.

E példa jól mutatja, hogy a Gazdasági Versenyhivatal az országának egyik kimagasló színvonalú állami hivatalaként kezdte meg működését – és azóta is e magas szinten tevékenykedik.

A versenynek köszönhetően a vállalkozások igyekeznek követni a folyamatosan változó fogyasztói igényeket. A piacvesztéstől való félelem ugyanis arra sarkallja a cégeket, hogy folyton megújítsák és bővítsék kínálatukat; illetve igyekezzenek a vevői igényeknek megfelelően működni. Általános tapasztalat, hogy a verseny hiánya csökkenti az innovációt, rontja a minőséget és növeli a termelési költségeket. Mindig eszembe jut, hogy Olaszországban a távközlési piacnyitást megelőzően, egy évet kellett várnia az embernek egy új

telefonvonalra. A verseny, illetve a versenyszempontú szabályozás a fejről a talpára állította ezt az iparágat – a fogyasztók és az egész nemzetgazdaság javára. Csökkentek az árak, javult a minőség, és differenciálódtak a választható termékek és szolgáltatások. A verseny megjelenése nélkül ez nem történhetett volna meg. Még ma is egy évig – ha nem tovább – kellene várnunk arra, hogy bekössék a megrendelt telefonvonalat! Felmerül a kérdés, hogy ha a verseny megléte ilyen előnyös, miért olyan nehéz bevezetni? Mind tudjuk, hogy előfordulnak piaci kudarcok például információs aszimmetria, externáliák vagy közszolgáltatások esetén szükség lehet szabályozói beavatkozásokra is. Ne feledjük azonban, hogy minden korlátozásnak vannak érdekeltjei; különösen azoknak a korlátozásoknak – és országainkban rengeteg ilyen létezik – amelyek megakadályozzák vagy lehetetlenné teszik más, további szereplők piacra lépését. A már fennálló jogi korlátozásokkal védett gyártók és termelők nagyobb profitot élveznek, alkalmazottaik többet keresnek, beszállítóik előnyösebb szerződésekhez juthatnak, a kormányok pedig diadalmasan mutogathatják az eredményes nemzeti sztárvállalatokat.

Másodszor, a különleges érdekekkel bíró vállalatok nagyon hatékonyak az olyan protekcionista szabályozásért való lobbizásban, ami számukra kedvező – még hozzá azért, mert az ilyen protekcionista szabályozást általában jól meg lehet védeni az olyan hangzatos, közérdekűnek tekintett célok emlegetésével, mint a foglalkoztatás növelése, társadalmi kohézió, minőség, közellátás, piaci stabilitás stb. E szellemben beszélve a versenyt gyakran romboló hatású jelenségnek festik le. A verseny mellett érvelőknek azért van nehéz dolguk, mert nekik viszont esetről-esetre kell megmutatniuk, hogy az adott helyzetben nincs releváns piaci kudarc, vagy van, de kevésbé korlátozó eszközökkel is kezelhető.

Harmadsorban, a versenykorlátozásban érdekelt csoportok összetartanak, és náluk összpontosul a korlátozásból származó jövedelem, így ők a kis korlátozásokból is jelentős hasznot húznak. A versenykorlátozás vesztesei ezzel szemben nagyon széttagoltak és egyenként csak keveset veszítenek, ezért nehezen szerveződnek meg érdekeik védelmére. Épp emiatt nagyon fontos társadalmi intézmény az a közhivatal, aminek hivatása a szabad verseny ösztönzése. Egy ilyen hatóság nélkül a versenyszempontú érvek soha nem jelenhetnek meg a politikai vitákban.

De a versenyhivatalok különösen fontos szerepe az antitörst szabályok alkalmazásában áll, melyek célja, hogy megregulazzák a piaci erővel való visszaélést úgy mint a versenykorlátozó megállapodások, az erőfölénnyel való visszaélés és ellenőrizzék az összefonódásokat. Elviekben a versenyszabályokra hivatkozva maguk az érintett magánszemélyek is fordulhatnak bírósághoz. A valóságban azonban a versenyszabályok megsértését a legtöbb esetben igen nehezen (ha egyáltalán) lehetne bizonyítani egy magánszemélynek vagy vállalatnak hatósági támogatás nélkül, tekintve az európai polgári bíróságok igen gyenge tényfeltárási jogosítványait. Éppen ezért egy versenyhatóság nélkülözhetetlen; különösképpen az Európai Unióban, ahol az egyes tagországok nemzeti versenyhivatalai az Európai Bizottság „kinyújtott karjaként” kötelesek betartatni a vonatkozó EU-jogszabályokat (a nem európai léptékű ügyek esetében); illetve együttműködnek a Bizottsággal az EU-szintű szabályozás fejlesztésében. A GVH eddigi története során kimagasló teljesítménnyel járult hozzá a közös munkához mindezeken a területeken.

Meghatározónak bizonyult a GVH nemzetközi kapcsolatai szempontjából **az OECD együttműködés**. Ez lényegében a GVH megalakulását (1991) követően azonnal elkezdődött, és az első hat évben, egészen Magyarország OECD tagországi státuszának az elnyeréséig, úgynevezett „megfigyelői státuszban” nyilvánult meg. Ennek során a GVH mindvégig részt vehetett az OECD keretében folyó versenyjogi együttműködésben.

Az **OECD két alkalommal világitotta át a magyar versenyjogot** (1999-ben és 2004-ben), ami lehetővé tette a magyar versenyjogi szabályozásnak, az intézményi háttérnek és a jogalkalmazási gyakorlatnak a megmérettetését e magas szakmai színvonalú fórumon.

„Az OECD Szabályozási reform” programja keretében, három másik ország mellett, 1999-ben sor került Magyarországra átvilágítására is. A felmérés kiterjedt a versenypolitika és a versenyjog, valamint a kereskedelempolitika, az energia és a távközlési szektorra vonatkozó szabályozás felmérésére és értékelésére. A hivatalt közelebből érintő téma (versenyjog) esetén elmondható, hogy a magyar versenyjog rendelkezései és a jogérvényesítés gyakorlata, valamint a GVH versenypártolási tevékenysége a világ élenjáró versenyhatóságainak közös fórumán méretett meg, és a minősítés összességében kedvező képet adott a GVH működésének kilenc évről. Ez azt mutatja, hogy a GVH a versenyfelügyeleti eljárások tekintetében alapvetően jó és korszerű megközelítést követ, és a versenypártolási tevékenység irányultsága is megfelelő. Az elkészült jelentés ugyanakkor számos ajánlást is megfogalmazott. Az ajánlások alapvetően visszaigazolják a GVH eddigi gyakorlatát, továbbá a jelenlegi rendelkezések, illetve gyakorlat – többnyire eljárási kérdésekkel kapcsolatos – finomítását javasolják. Az utóbbiak többé-kevésbé egybevágóan a GVH-n belül is meglévő fejlesztési szándékokkal, így ezeket a jövőre nézve a GVH mindennapi munkájába építi, illetve megfontolja, hogy a későbbiekben kezdeményezze-e a versenytörvény egyes részeinek módosítását.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 1999. 39. old)

„A GHV az év során megállapodott az OECD Titkárság Versenyjogi és Versenypolitikai Részlegével, hogy 2002-től egy hivatali munkatárs delegálásával hozzájárul a nemzetközi szervezet munkájához. Ennek keretében 2002 januárjától a hivatal egy munkatársa egyéves munkaszerződéssel az OECD Titkárság Versenyjogi és Versenypolitikai Részlegén dolgozik.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2001. 57. old)

Az **OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK)** 2005. február 16-án jött létre az OECD és a GVH közötti megállapodással és a magyar kormány anyagi támogatásával. Az alapító

okirat szerint a ROK az OECD Versenyügyi Részlege és a GVH szakmai háttérére építve oktatási és szakmai programok szervezésén keresztül nyújt segítséget elsősorban a kelet-, délkelet- és közép-európai országok versenyhatóságai számára.

A ROK létrehozásának elsődleges célja a **versenypolitika, versenyjog és a versenykultúra fejlesztése, valamint a versenyhatóságok munkájának elősegítése**, hozzájárulva a verseny javításához és ezzel a gazdasági növekedéshez. A GVH fontosnak tartja a saját gyakorlati tapasztalatainak továbbadását a hasonló fejlődési stádiumokat bejáró kelet- és délkelet-európai államok számára.

A ROK négy típusú programcsoportot foglal magában. Az első csoportba a **kelet-európai országok és a balkáni térség versenyhatósági szakembereinek**, azaz Albánia, Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Fehéroroszország, Grúzia, Horvátország, Kazahsztán, Koszovó, Kirgizisztán, Macedónia, Moldova, Montenegró, az Orosz Föderáció, Örményország, Románia, Szerbia és Ukrajna szakértőinek **képzései** tartoznak. Ezek az országok azonos történelmi örökséggel rendelkeznek: gazdaságukat korábban központi tervezdálkodás jellemezte. A ROK elsődleges célként jelöli meg ezen országok piacgazdaságra való átállásának elősegítését. A ROK munkájának másik kedvezményezettje az az országcsoport, amelynek tagjai a **Közép-Európai Versenyügyi Kezdeményezés (CECI)** keretében tevékenykednek együtt. A résztvevő országok versenyhivatalai számos közös kihívással és nehézséggel néznek szembe, illetve esetenként olyan piacokat kell felmérniük, elemezniük, amelyek az országokon átnyúlnak; gyakran azonos ügyfélkörrel kell kapcsolatba lépniük. A ROK **tevékenységének harmadik ágát maga a GVH adja**. A ROK a GVH munkatársai számára is rendez különféle versenyjogi és versenypolitikai témákban továbbképzéseket, találkozókat. E tréningprogramok tematikája általában egy éppen folyamatban lévő feladathoz kötődik, vagy rendkívül aktuális, napirenden lévő témához kapcsolódik. A ROK negyedik célcsoportját **az Európai Unió tagállamaiban versenyjoggal foglalkozó bírák** képezik.

„A ROK 2008-ban – valamennyi rendezvényét számításba véve – összesen 201 résztvevőt és 43 előadót látott vendégül programjain, ami 785 ember napnyi szakképzést jelent. Tizenegy ország szakértői, 34 ország résztvevői látogatták a ROK programjait. A résztvevők között voltak Albánia, Ausztria, Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Csehország, az Egyesült Királyság, Észtország, Fehéroroszország, Finnország, Franciaország, Grúzia, Hollandia, Horvátország, Izrael, Kirgizisztán, Lengyelország, Lettorság, Litvánia, Macedónia, Moldova, Németország, Örményország, Olaszország, Oroszország, Románia, Svédország, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Ukrajna, Üzbegisztán és Magyarország képviselői. Az előadók az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, az Európai Bizottság, Franciaország, Kanada, Németország, az OECD, Olaszország, Portugália, Svédország és Magyarország szakértői voltak.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2008. 132. old)

A 2001 őszen megalakult, a világ csaknem valamennyi versenyhatóságát magába foglaló nemzetközi együttműködéshez, a **Nemzetközi Versenyhálózathoz** a GVH az elsők között csatlakozott. A GVH munkája nemzetközi elismerésének jeleként értékelhető, hogy 2004-ben a GVH-t az ICN Kartell Munkacsoport társelnökének választották. A GVH aktívan közreműködik az ICN Kartell Munkacsoport tevékenységében; az évek során több munkacsoporti projektben is kiemelkedő munkát vállalt.

A Kartell Munkacsoport mellett a GVH időről időre részt vesz a Fúziós Munkacsoport, valamint a Versenypolitika Végrehajtása Munkacsoport tevékenységében is, ez utóbbiban komoly technikai segítségnyújtó szerepet vállalva a fiatal, nemrég alakult versenyhatóságok számára.

Valentiny Pál

Tudományos főmunkatárs

MTA Közgazdaságtudományi Intézet

A GVH az elmúlt két évtizedben képes volt a folyamatos megújulásra, a versenyszabályozási feladatok egyre magasabb színvonalon történő elvégzésére. Fokozatosan bővült a tevékenységi köre, a hagyományos hatósági feladatokat egyre felkészültebb szakembergárda látta el, ezáltal döntéseik is egyre megalapozottabbá váltak. Ezt jelezte a közgazdasági elemzések fokozottabb felhasználása, a vezető közgazdász pozíciójának létrehozása, a GVH által vallott irányelvek – „soft law” – rendszeres nyilvánosságra hozása. Mindezt a versenyszabályozás nemzetközi „közvéleménye” is kedvezően értékelte, 2006-ban, amikor először került be a versenyszabályozó intézmények nemzetközi rangsorát készítő elemzésbe (globalcompetitionreview.com), azonnal jó értékelést kapott. Ezt a minősítést alapozta meg az OECD-vel közösen létrehozott OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ megalapítása és erősítették meg az olyan külső elemzések is, mint például az OECD 2004-es jelentése (Hungary - Report on Competition Law and Institutions (2004) DAF/COMP(2005)7), amely kedvező képet festett a hivatal működéséről. A GVH egyik legnagyobb értéke a függetlensége, pontosabban az informális függetlensége. A formális függetlenséget eddig szigorú előírások biztosították, ennek egyes pontjai (például az elnökhelyettesek kinevezése ügyében) a jövőben sérülhetnek. A GVH a szabályozó hatóságok között is előkelő helyett vívott ki a verseny következetes pártolásával és a kormányzati beavatkozásnak a látszatát is sikerült elkerülnie. Ezt a fajta hitelességet meg kell őriznie, mert a sok szálon futó, önmagukban is hasznos tevékenységeknek ez a legnagyobb hozadéka. Különösen nehéz volt ezt megőrizni olyan időszakban, amikor a válságra való hivatkozással a közvetlen beavatkozások iránti igény mind a politika, mind a vállalatok és a lakosság oldaláról erőteljesen megnőtt. Amennyiben a GVH informális függetlenségébe vetett hit elveszik, úgy a hivatal legfontosabb feladata – a versenyre épülő jólét növekedésének elősegítése – sérülhet, illetve nem teljesülhet.

A GVH eddigi működése során gyakran bizonyult a társhatóságok – ágazati szabályozó szervezetek – támaszának. Az ágazati szabályozás módszertana az utóbbi évtizedben erősen közeledett a versenyhatósági elemzésekéhez és ez a tendencia a jövőben is folytatódni fog. Ebben a folyamatban a GVH olyan verseny-pártolási szempontokat is képviselni tudott, amelyet a társhatóságok számára kevésbé voltak észrevehetőek. Ugyanakkor arra is fel kell figyelni, hogy sok esetben még a társhatóságokkal közös, együttes fellépés sem volt elegendő egyes ágazati törekvések, részérdekek visszaszorítására. A sikeres fellépéshez nem csak a GVH függetlenségének megőrzésére, hanem a társhatóságok tényleges függetlenségének megteremtésére is szükség lenne, amelynek hangsúlyozására a GVH-nak további, újabb fórumokat kellene találnia.

A **GVH kétoldalú együttműködései** részben formalizált, részben pedig informális keretek között történnek. Az elmúlt 20 év során a GVH formális együttműködési megállapodást kötött az orosz, az ukrán, a bolgár, a román, a horvát, a lengyel, az albán, a moldáv, a szerb és a tajvani versenyhatóságokkal, továbbá együttműködési jegyzőkönyvet írt alá a kínai versenyhivatallal. Jelenleg előkészületi fázisban van az együttműködési megállapodás az azerbajdzsáni versenyhatósággal.

„A formális együttműködésektől függetlenül a GVH jó kapcsolatokat ápol több versenyhatósággal is, főleg az európaiakkal. Élénk kapcsolatunk van a német Bundeskartellamt-tal, a svéd versenyhivatal kartell- és nemzetközi részlegének munkatársai pedig személyesen is ellátogattak a GVH-ba.”

„Külön említést érdemel, hogy a svéd versenyhatóság az ECN-en belüli kapcsolatépítés keretében a magyar versenyhatóságot választotta ki elsőként arra, hogy munkatársai ide látogassanak általános ismerkedésre, ezen belül az ECN együttműködés tapasztalatainak megtárgyalására, illetve a magyar versenyjog szerinti döntéshozatali rendszer alaposabb tanulmányozására. A Konkurensverket nyolc munkatársa 2005 decemberében látogatott a GVH-ba.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2005. 91. old)

Az **Egyesült Államok két versenyhatósága**, az Igazságügyi Minisztérium Antitröszt Részlege (DoJ), valamint a Szövetségi Kereskedelmi Bizottság (FTC) munkatársai 1992 elején vették föl a kapcsolatot a GVH-val. Az első években, 1996-ig az Egyesült Államok Fejlesztési Szervezete (USAID) által finanszírozott formában, különböző időtartamú technikai segítségnyújtási programokat szerveztek a GVH munkatársai képzésére. A segítségnyújtás 2000-tól – ugyancsak a USAID finanszírozásban – más formában folytatódott: a Budapestre szervezett szakmai rendezvényekre meghívták a régió versenyhatóságának képviselőit, a GVH-t pedig a szervezői és előadói oldalon vonták be a programokba. 2008-tól újabb formában kerül sor az amerikai-magyar versenyjogi együttműködésre: a Szövetségi Kereskedelmi Bizottság munkatársai évi 2 alkalommal 1-1 hetes szakmai eszmecserere jönnek Budapestre, és a GVH által előzetesen megjelölt témában biztosítanak konzultációs lehetőséget.

A GVH 2006-ban kezdett el a technikai segítségnyújtásnak egy sajátos, „twinning” formájával foglalkozni. Azóta három projektet sikerült megnyerni, az **ukrán, a ciprusi és az albán versenyhatóság technikai megsegítésére** kiírt pályázatokat.

„A GVH még 2006 végén a francia versenyhatósággal együttműködésben uniós pályázatot nyert az ukrán versenyhatóság „twinning” konstrukcióban történő technikai megsegítésére. Ennek keretében 2008-ban egy sor szakmai eseményre került sor. A GVH munkatársai átvilágították az ukrán versenyjogi szabályozást, és részletes javaslatokat tettek a módosítására. Ukrán szakértők látogattak el a GVH-ba, és a helyszínen konzultáltak a magyar versenyjogról és jogalkalmazási tapasztalatakról. Ezeken túlmenően a GVH szakemberei szemináriumok formájában tartottak előadásokat az ukrán versenyhatóságnál a távközlés és a pénzügyi szolgáltatások terén folyó versenyjogi fellépésről, valamint a kartellek elleni eredményesebb fellépés tapasztalatairól. A francia versenyhatóság és a GVH informatikai szakemberei együttműködésében folyik az ukrán versenyhivatal számítástechnikai rendszerének átvilágítása, ez több más tevékenységgel együtt 2009-ben is folytatódik. Az ukrán versenyhivatal a visszajelzések szerint messzemenően elégedett a GVH közreműködésével a projektben.

2007 végén a GVH megpályázta és elnyerte a ciprusi versenyhatóság szakmai megsegítését célzó uniós „twinning light” pályázatot. A szakmai munka e téren 2008-ban lezárult. A GVH munkatársai számos konzultáción és szakmai rendezvényen vettek részt a program keretében. A ciprusi versenyhatóság a projektet egyértelműen eredményesnek minősítette, ami a szakmai ismeretek átadásán túl hozzájárult ahhoz is, hogy a két hatóság munkatársai között szoros kapcsolatok alakuljanak ki. A két hatóság az együttműködés folytatását és együttműködési megállapodás formájában való megerősítését tervezi.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2008. 132. old)

Bernard Joe Phillips

Former Head of the OECD's Competition Division

My first contact with the GVH was at an OECD seminar for the competition authorities of transition economies held in about 1992. I remember everyone's nervousness at first and the emotional release as they discovered how similar their challenges were. I could see how the participants, isolated at home, drew strength from one another in the seminar.

There are two experiences I would like to share. The first concerns the ambitions of the GVH to raise the role of competition not just in the Hungarian economy but in the entire region. Thus, the GVH joined forces with the OECD to create the OECD/GVH Regional Centre for Competition, which has just celebrated its fifth anniversary. This center serves as a training facility for dozens of national competition authorities throughout the region and also for competition judges from across Europe. And the GVH's ambitions for the RCC continue to grow with increasing cooperation Russia and the CIS now underway. I was privileged to work with the GVH on the creation and running of the RCC from its creation in 2005 until my retirement earlier this year.

The second experience concerns a recent project done with the GVH to increase its effectiveness as an organisation – to help it review its capabilities in a number of areas where excellence is required if the organisation is to be successful and to help it build a self improvement plan. This project worked well on a number of levels and the GVH is now engaged in implementing its first self improvement plan. Moreover, the leadership of the GVH is committed to helping other authorities in the region build their own capabilities. The area of organisation assessment and improvement is a cutting edge issue among competition authorities and the GVH is again in a leadership position.

From the beginning, the GVH has been a driving force in Hungary's move to establish an efficient market economy, increase its competitiveness and raise its citizens' standard of living. I am not aware of another agency in Hungary which has played a comparable role in the transition. Perhaps the most important achievement of the GVH is not strictly related to its competition enforcement or competition advocacy, but due rather to its demonstration that an arm of the Hungarian government can be motivated by a desire for excellence, positive impact and service to the citizenry while remaining untainted by questionable influences. In other words, the GVH has become a model for the entire government.

In 2008, I had the opportunity to interview many Hungarians, leaders in a variety of fields, including judges, lawyers, regulators, current and former government officials, educators and journalists, about their views of the GVH. I learned that they held the GVH in high esteem, considering it to be one of the best and most honest agencies in the government. I was impressed by the widespread view that the GVH was a serious law enforcement agency, uncorrupted and driven by a mission to strengthen the Hungarian economy for the benefit its citizens.

Many competition agencies around world share the GVH's sense of mission and face similar challenges in getting compliance from the private sector and strong support from the political class. Too often, political leaders are complicit with economic interests which benefit from restrictions on competition, to the detriment of citizens and the health of the economy. A great virtue of the GVH has been its willingness to prosecute violations of the law in the face of powerful interests. At the same time, this strength may foreshadow future weakness if the political class bow to the pressure of interest groups opposed to vigorous competition.

Bernard Joe Phillips

az OECD Versenyügyi Részlegének korábbi vezetője

Először egy, „az átmeneti gazdaságok” versenyhatóságai számára rendezett 1992-es OECD szemináriumon találkoztam a GVH képviselőivel. Emlékeim szerint eleinte minden résztvevő nagyon izgult; de ahogy kiviláglott, hogy az előttük álló, megoldandó feladatok nagyon hasonlóak minden országban, úgy egyre felszabaldtabban vetették bele magukat a beszélgetésekbe. Láttam, milyen erőt ad nekik, hogy végre mások is értik azokat a problémákat, amikkel otthon süket fülekre találtak, és emiatt elszigetelteknek érezték magukat.

Két élményemet szeretném felidézni. Az első a GVH-nak azzal a törekvésével kapcsolatos, hogy szerették volna erősíteni a verseny szerepét nem csak a magyar gazdaságban, de az egész régióban is. Ennek érdekében az OECD-vel karöltve megalapították az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központot, amely épp nemrégiben ünnepelte ötödik születésnapját. E központban számos régióbeli versenyhatóság munkatársai, illetve Európa különböző részeiről érkező, versenyügyekben eljáró bírák számára tartanak képzéseket. És itt még nem állnak meg a GVH tervei a központtal kapcsolatban: jelenleg az orosz illetve a FÁK országok partnerhatóságaival való együttműködés bővítésén dolgoznak. Nekem abban a szerencsében volt részem, hogy a kezdetektől fogva együttműködhettem a GVH-val e központ létrehozásában és működtetésében, 2005-től egészen idei nyugdíjba vonulásomig.

A második élményem egy közelmúltbeli projektre vonatkozik, melyet a GVH szervezeti hatékonyságának javítása érdekében vittünk végbe. Ennek keretében áttekintettük a szervezet képességeit olyan területeken,

melyek kiváló működése elengedhetetlen a hivatal egészének sikeres működéséhez; illetve kidolgoztunk egy fejlesztési tervet a szervezet részére. A projekt számos szempontból hasznosnak bizonyult, és a GVH-ban éppen folyamatban van a fejlesztési terv megvalósítása. Ezen túlmenően a GVH vezetése céljának tekinti azt is, hogy a régió más hasonló hatóságainak segítsen az ilyen jellegű önfejlesztésben. Manapság a versenyhatóságok számára aktuális és fontos kérdés a saját tevékenységük értékelésére illetve fejlesztésére való képesség – és a GVH e területen is élen jár közöttük.

A GVH a kezdetektől fogva motorja volt az olyan magyar átalakulásoknak, mint a jól működő piacgazdaság kiépítése, az ország versenyképességének javítása, és az állampolgárok életszínvonalának emelése. Tudtommal nem is volt más olyan magyar hatóság vagy hivatal, mely a GVH-éhoz fogható szerepet játszott volna a gazdasági rendszerváltásban. A GVH legnagyobb érdeme így talán nem is szigorúan a versenyfelügyelethez és versenypártoláshoz köthető, hanem inkább ahhoz, hogy e hivatal bebizonyította, hogy egy magyar közigazgatási szerv is működhet úgy, hogy mindenkor a tökéletességre törekszik a munkájában, és arra, hogy a lehető legjobban szolgálja az állam polgárait, miközben nem inog meg minden kétes eredetű fuvallatra. Más szóval, a GVH működése az egész magyar közigazgatás számára követendő modellül szolgál.

2008-ban egy felmérés során számos magyar vezetőt, bírót, ügyvédet, szabályozással foglalkozókat, aktuális és korábbi kormányzati tisztviselőket, szakoktatókat és újságírókat kérdeztem a GVH-ról. Azt tapasztaltam, hogy nagyra becsülték a hivatalt, és a kormányzat egyik legjobb, és legtisztességesebb hivatalának tartották. Különösen feltűnt nekem, hogy széles körű volt az a vélekedés, hogy a GVH egy korrupciómentes jogalkalmazó szervezet, mely eltökélten dolgozik azon, hogy a magyar gazdaságot annak polgárai javára erősítse. A világon sok versenyhivatal dolgozik még hasonló eltökéltséggel, és azok is hasonló kihívásokkal szembesülnek, amikor el akarják érni, hogy a magánvállalatok betartsák a szabályokat, vagy meg akarják szerezni a politikai elit határozott támogatását. Sajnos a politikai vezetők érdekei gyakran fonódnak össze olyan gazdasági érdekekkel, melyek a szabad verseny korlátozását kívánják, a gazdaság egészségének és a polgárok javának rovására. A GVH-nak igen nagy erénye volt az évek folyamán, hogy a hatalmi érdekekkel szemben is kész volt fellépni a jogsértésekkel szemben. Ugyanakkor e kérlelhetetlenség a későbbiekben a GVH hátrányára is válhat, ha az uralkodó politikai szféra behódol olyan érdekcsoportoknak, melyek a szabad verseny ellenségei.

A 2000-es évek közepétől fokozott mértékben fejlődésnek indultak és egyben felértékelődtek a GVH nemzetközi kapcsolatai a fogyasztóvédelem területén is. A kereskedelmi kapcsolatok nemzetköziesedése egyben azzal a következménnyel is jár, hogy egyre több, a fogyasztói döntések befolyását érintő ügynek van nemzetközi vonatkozása – ennek megfelelően fontos cél a más hatóságokkal, illetve a nemzetközi szervezetekkel való kapcsolatok megerősítése.

Az Európai Unió fogyasztókat illető stratégiája nyomán az uniós fogyasztóvédelmi jogalkotás felgyorsult, az európai fogyasztóvédelmi jog harmonizáltabbá, intézményrendszere teljesebbé vált. A GVH – jogalkalmazó hatóságként – kapcsolatokat épített ki az Európai Bizottság fogyasztóvédelemért felelős DG-jével, a DG Sancoval, továbbá aktív szerepet játszik a fogyasztóvédelmi hatóságok együttműködésén alapuló nemzetközi hálózatban (Consumer Protection Cooperation System).

A GVH az európai együttműködésen kívül tagja az ICPEN (International Consumer Protection Enforcement Network) hálózatnak, amely elsősorban jogalkalmazó hatóságok számára biztosít lehetőséget tapasztalatok cseréjére, valamint, közös akciók szervezésével, az országhatárokon átnyúló problémák megoldására kínál lehetőséget.

A hivatal munkatársai rendszeresen részt vesznek az OECD fogyasztóvédelmi kérdésekkel foglalkozó bizottságának, a Committee for Consumer Policy-nek (CCP) ülésein.

Az elmúlt években – a fentiekén túl – a GVH elsősorban olyan hatóságokkal törekedett kétoldalú kapcsolatok kialakítására, amelyek a versenyhivatalhoz hasonlóan mind antitröszt-, mind pedig fogyasztóvédelmi hatáskörrel rendelkeznek. Ennek megfelelően jól működő kapcsolatot épített ki az amerikai Federal Trade Commission-nel és kétoldalú megállapodást kötött a lengyel fogyasztóvédelmi- és versenyhatósággal (UOKIK).

„Az Európai Unió 2006-ban állította fel a fogyasztóvédelmi hatóságok együttműködésén alapuló nemzetközi hálózatot (CPCS). A GVH jelenleg a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv, illetve a magyar átültetést megvalósító jogszabály, az Fttv. rendelkezéseinek végrehajtásával vesz részt a rendszerben. Az egyes versenyfelügyeleti eljárásokban hasznosítható információcseréjén és a végrehajtási cselekményekben való együttműködés keretében a GVH munkatársai a 2009. évben számos alkalommal kértek információt más tagállambeli társhatóságoktól, valamint folyamatosan hasznosították a rendszeren keresztül érkező riasztásokat is. A hálózat a fentiekén túl évente egyszer sweep-ben való részvételt is lehetővé tesz. 2009-ben a GVH és a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (NFH) munkatársai együtt küldtek közös jelentést a Bizottság DG Sanco egysége számára.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2009. 895.pont)

SzecsKay Ügyvédi Iroda

Irodánk munkatársai – jogi képviselőként – a GVH 1991 évben történt megalakulása óta folyamatosan kapcsolatban állnak a GVH-val. Mind a klasszikus versenyjogi kérdésekben, mind pedig a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal (fogyasztók megtévesztésével) kapcsolatos számos ügyben képviseltük és képviseljük ügyfeleinket.

Megítélésünk szerint a GVH megalakulásától kezdve nagyon magas szakmai színvonalat képvisel. E téren külön kiemelendő az Európai Unió joganyagának mélyreható és naprakész ismerete. Mindezeknek köszönhetően a GVH előtti eljárás szakmai szempontból izgalmas és kihívásokkal teli, különösen olyan esetekben, amelyekben a hatóság más szakmai állásponton van, mint az ügyfél (amely természetesen mindennapos jelenség).

Egyik kiemelkedő szakmai élményünk volt a „Kávékartell” néven elhíresült ügyben a jogi képviselet ellátása. Az üggyel kapcsolatos eljárás és bírósági felülvizsgálat túlnyomórészt a GVH 20 éves működésének első felére esett, és 10 év után, a második felülvizsgálati eljárásban tett végül pontot a nem kevés izgalmat kiváltó ügyre a Legfelsőbb Bíróság. Nagyra értékeltük, hogy – az ügyben elfoglalt álláspontjától függetlenül – a GVH is kifejezésre juttatta elismerését az Irodánk – EU jogra és gyakorlatra is kiterjedő – jogi munkájával kapcsolatban.

A GVH rendkívül fontos, esetenként meghatározó jogalkalmazói szerepet tölt be, amely egy versenyorientált piacgazdaságban nélkülözhetetlen.

Különösen megnyugtató és kiemelendő, hogy a GVH munkáját is kiváló szakmai felkészültségű és elkötelezett kollégák segítik, tapasztalatunk szerint bármiféle politikai részrehajlás nélkül, szigorúan szakmai alapon. Ezt értékeli a vállalkozások is, akiknek magas színvonalon képzett szakemberei megfelelő nemzetközi összehasonlítási tapasztalattal rendelkeznek.

A Gazdasági Versenyhivatal jelentős mértékben alakítja a magyar piac szereplőinek magatartását mind a klasszikus versenyjog, mind pedig a fogyasztóvédelem területén hozott döntéseivel.

A Gazdasági Versenyhivalt magas szintű szakmaiság, naprakész ismeretek és ügyfélbarát, rugalmas hozzáállás jellemzi a napi ügyek ellátása során. Emellett a GVH a versenykultúra, valamint a fogyasztói döntéshozatal kultúrájának fejlesztésében is tevékenyen részt vesz.

Nagyra értékelendő, hogy a GVH a törvényes keretek között, de nagyfokú kollegialitással esetenként lehetőséget biztosít konzultációra, különösen olyan ügyekben, ahol korábban precedens nem volt.

Különösen összefonódások engedélyezése körében, olyan esetekben, amikor külföldi vállalkozások külföldön megvalósuló, és Magyarországon kisebb hatással bíró összefonódásáról van szó, amely egyszerűsített eljárásban elbírállható, nagyban megkönnyítené a tranzakció tervezését és időzítését, ha a GVH eljárási határidején belül az eljárási szakaszok belső ügyrend szerinti menetrendje és határidejei ismertek lennének az ügyfelek részére.

Ezen túlmenően – a versenyfelügyeleti eljárások gyorsítása céljából a tényállás mielőbbi tisztázása végett – célszerűnek látszik a személyes meghallgatás még gyakoribb alkalmazása. Hasonlóképpen hasznos lehet, ha az eljárás során a GVH az eljárás során érintett piac speciális jellemzőivel kapcsolatban fokozottan nyitott az eljárás alá vontak speciális szaktudására és tapasztalataira is.

Megfontolásra érdemesnek tartanánk, hogy a GVH egyes, a piaci szereplők szélesebb körét érintő, a gyakorlatban tapasztalhatóan problémás kérdésekben közleményt bocsásson ki a jogkövető magatartás elősegítése érdekében. Ez elsősorban fogyasztóvédelmi területen lenne hasznos, akár tipikus reklámkampányokhoz, akciókhoz kapcsolódóan, akár olyan kiemelt témákban, mint a kötelezettségvállalási tervezetek elbírálásának szempontjai, az egyes reklámállítások alátámasztására szolgáló, fogyasztói körökben történő kutatások elvégzésének, a mintaképzésnek a szempontjai stb. Nagyobb jelentőségű reklámkampányok kapcsán a piaci szereplőkkel történő előzetes egyeztetés is nagyban elősegíthetné a jogkövetést.

A GVH működésének fontos alapja a transzparencia: valamennyi határozat – az üzleti titkot tartalmazó adatok nélkül – elérhető a honlapon. A GVH a versenyfelügyeleti eljárás megindításáról is közleményt tesz közzé. A piaci versenyben, a fogyasztók megnyerése szempontjából kiemelkedő jelentősége van a vállalkozásokról a fogyasztókban kialakított értékítéleteknek. A vállalkozásokról kialakult képet nagyban befolyásolják azok a közlemények, hogy valamely vállalkozással szemben versenyfelügyeleti eljárás indult tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat (fogyasztók megtévesztése) miatt. Az eljárás megindításának alapja a jogsértés valószínűsítése. Az eljárás megindítását követően van lehetősége a vállalkozásnak a reklámállítás igazolására. Számos esetben előfordul, hogy a vizsgálati szak után a vizsgálói jelentés megállapítja a jogsértés hiányát. Mivel a sajtó már az eljárás megindításáról szóló közlemény alapján tájékoztatást ad valamely termék reklámjával kapcsolatos eljárásról, a vállalkozás számára rendkívül hátrányos, hogy a nyilvánosság miatt cégének és termékének hírneve sérülhet (mert „kabátlopási ügybe keveredett”), pedig a reklámállításokat az eljárás során megfelelően igazolni tudja. Erre tekintettel javasoljuk, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat – különösen a fogyasztók megtévesztése – miatt indított eljárásokban az eljárás megindítására vonatkozó (rövid) sajtóközlemény kiadására csak a vizsgálói jelentésnek (Tpvt. 71.§) az eljárás alá vont vállalkozás részére történt kézbesítését és az eljárás alá vont vállalkozással történő egyeztetést követően kerüljön sor.

A fentiekhez hasonlóan megfontolásra érdemesnek tartanánk, hogy az utóvizsgálati eljárás megindításáról és az utóvizsgálati szakaszban bírság kiszabásáról szóló közleményeket követően – az eljárás alá vont kezdeményezése esetén – arról is kerüljön kiadásra sajtóközlemény, ha az eljárás alá vont vállalkozás a határozatban foglaltaknak megfelelt és végrehajtási bírságfizetési kötelezettsége megszűnt.

A kötelezettségvállalással lezárható ügyekben – a Tpvt. módosításáig is – lehetőséget kellene találni arra, hogy az egyeztetésre a vizsgálati szakaszban úgy kerülhessen sor, hogy megfelelő valószínűségét adja annak, hogy a versenytanácsi szakaszban esélyes legyen annak elfogadása.

A GVH előtt álló egyik nagy feladat az, hogy megtalálja az egyensúlyt az Európai Unió belső piacára jellemző szabad áru- és szolgáltatásmozgás, valamint a fogyasztóvédelem ezeket esetleg korlátozó imperatívusza között.

Az UCP irányelv célja egységes szabályozás kialakítása az EU-ban. Figyelemmel arra, hogy a multinacionális vállalkozások általában azonos tartalmú reklámkampányt használnak a tagállamokban (a nyelvi adaptációt követően), célszerű, hogy a reklámok megítélése a különböző tagállamokban – az esetlegesen eltérő kulturális hagyományok / szokások figyelembe vétele mellett is – egységes joggyakorlat alapján történjen.

A GVH a fogyasztók megfélemlítésének elkerülése érdekében igen magas mércét állít a joggyakorlatában a reklámozókkal szemben. Vizsgálandó, hogy az átlagos fogyasztó GVH által alkalmazott zsinórmércéje megfelel-e a közösségi joggyakorlatnak. A reklámozói oldalon elterjedt az a vélemény, hogy a hazai gyakorlat – összehasonlítva más államok gyakorlatával – szigorúbb. Ezért olyan esetekben, amikor a vállalkozás ugyanazon tartalmú reklámot a régióban több államban is sugározni kívánja, és a reklámozás előtt előzetes jogi vizsgálatot végez, a legszigorúbbnak tartott magyarországi mércét alkalmazzák, mert ha Magyarországon elfogadhatónak minősül a reklám, várhatóan más országokban sem kerülhet sor a jogsértés megállapítására.

Intézményi és működési feltételek

A GVH az első modern versenytörvény révén jött létre 1991. január elsején, és a fő vonásokat illetően **törvényi rendelkezések** szabályozzák az elnök, elnökhelyettesek szerepét és funkcióját, valamint kinevezési módját, a vezetők és a munkatársak jogállását, valamint a döntéshozatali funkciót betöltő Versenytanácsot. Ezek a szabályok valamelyest finomodtak a két évtized során, de a lényegük változatlan, vagyis törvényi szintűek, ami lényeges a hivatal **függetlenségének szempontjából**. Fontos jellemzője a hivatal működésének **a vezetés stabilitása**: húsz év alatt két elnök, három elnökhelyettes és négy versenytanácsi elnök volt, a jelenlegieket is beleértve.

„A Versenyhivatal szervezete – melyet részletes belső működési, hatásköri és eljárási előírások szabályoznak – jól működik. Az eredetileg engedélyezett 150 fős létszámkeretből az eddigi igényeknek megfelelően 123 fő volt 1991. év végén a létszám. Az ügyeket kivizsgáló szakértők (mintegy 50 fő) jelentős részét pályázat útján vettük fel. Mintegy 15 szakértő a versenypolitika és a versenyjog elvi kérdéseivel, nemzetközi összehasonlító elemzéssel, illetve a hivatali információs rendszerrel foglalkozik. A Versenytanács 7 főből áll, közülük négy bírói gyakorlattal rendelkezik. Nem könnyű a megfelelő szakemberállomány biztosítása, megtartása. Bérezési lehetőségeink ahhoz képest szűkösek, hogy a szerzői jogvédelem vagy oktatási tevékenységen kívül mindenféle egyéb pénzkereseti lehetőség összeférhetetlen a versenyhivatali munkával. Működési feltételeink egyébként megfelelően biztosítottak.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 1991.28.old)

A tapasztalatok növekedése és a mindenkori munkatársak terhelhetősége folyamatosan működőképessé tette a hivatalt, beleértve az európai uniós működésre való átállást is. **Az állomány jól képzett**, döntően jogász és közgazdász végzettségű; általános az angolul történő munkavégzés, sok a fiatal munkatárs. Az anyagi megbecsülés az első években problémás volt, tekintettel a függetlenség érdekében megszabott szigorú összeférhetlenségi korlátokra, amely kizárta a kormányzati tisztviselők körében szokásos pénzkereseti lehetőségeket.

„Igen nehéz helyzetet teremt a dolgozók megtartásában, és a megfelelő minőségű új munkaerő megszerzésében a versenytörvényben megfogalmazott – egyébként pozitív hatású – összeférhetlenségi szabály, amely jóval szigorúbb, mint a köztisztviselői törvényben található megfelelője. A törvény szelleméből fakadóan több-letjövédlemre szert tenni gyakorlatilag nem, vagy csak igen hátrányos feltételek mellett lehet. A GVH dolgozói számára kizárt például igazgatótanácsi tagság és egyéb olyan gazdasági érdekelttség is, amely más hasonló

feladatot, felügyeletet tejesítő hivatal, minisztérium esetében a jövedelem kiegészítésére rutinszerűen használatos. Az átlagosnál szigorúbb összeférhetlenségi szabályokból eredő anyagi hátrányok kompenzációja – a kormányzat korábbi ígéretei ellenére – a hivatal megalakulása óta nem megoldott, ahhoz törvénymódosításra volna szükség.

Összességében 1998-ban a GVH-nak feladatait a – hivatal funkciójához és státuszához képest egyaránt méltatlanul – szűkös pénzügyi feltételek mellett kellett teljesítenie.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 1998. 44-45.old)

A 2001-től alkalmazott kedvezőbb illetményezési rendszer hozzájárul a hivatal állománymegtartó képességéhez, bár **a versenyszféra (ügyvédek, vállalati jogászok) béreihez képest növekszik a lemaradásunk.** A létszám szűkösségén az utóbbi években az ösztöndíjas foglalkoztatású, pályakezdő kollégák alkalmazásával igyekszünk segíteni, bár ők a szabályok értelmében csak bizonyos részmunkákra foglalkoztathatók, ugyanakkor hasznos betanulási időszakot jelent ez mindkét fél számára. Mindinkább úgy érezzük, hogy létszám-beli erőforrásaink erős korlátot képeznek a megoldandó feladatok előtt.

A **GVH belső szervezete** a fő vonásokat illetően stabilitást mutat: az ügyeket vizsgálók és a döntéshozó Versenytanács különálló szervezetben, egy-egy elnökhelyettes irányítása alatt dolgozik. A munkájukat segítő szervezeti egységek közül kezdettől létezik a Nemzetközi Iroda és a Versenypolitikai Iroda. Legutóbb a vizsgálók munkája megerősítésére a módszertani fejlesztést segítő Vezető Közgazdász és az eljárásjogi segítséget biztosító Jogi Iroda létrehozásáról döntöttünk. A vizsgálók szervezeti formációi a hivatali munka súlypontjainak változásait követték: a kezdeti ágazati felépítéstől mára a tematikus és funkcionális felépítésre váltottunk: létrejött a Kartell Iroda, a Fogyasztóvédelmi Iroda, a Hálózatos Ágazatok Irodája a Termelő és Szolgáltató Ágazatok Irodája (utóbbiból a legutóbbi időkben vált önálló egységgé a Pénzügyi Szolgáltatások Irodája). Öt éves múltat tekinthet vissza a Versenykultúra Központ és a Regionális Oktatási Központ. Emellett természetesen kezdettől fogva létezik a költségvetési ügyekkel foglalkozó szervezeti és az informatikai egység.

Az intézmény 2002 februárjában a Lánchíd irodaházból költözhetett át az **új székházába**, az Alkotmány utca 5-be.

A GVH költségvetésének húsz éve a számok tükrében I.

Év	Költségvetés kiadási teljesítési adatai (Adatok millió forintban, folyó áron.)				Létszám adatok (fő)
	összes kiadás (a személyi juttatás, dologi kiadás, intézményi beruházási kiadás és egyébek)	személyi juttatások	dologi kiadások	intézményi beruházási kiadások	
1991.	155,6	56,2	72,8	-	123
1992.	209,1	69,8	102,9	-	119
1993.	196,3	86,8	72,8	-	113
1994.	258,0	98,9	114,2	-	116
1995.	231,4	111,4	33,8	6,4	117
1996.	291,5	154,1	46,2	4,9	106
1997.	370,5	199,5	44,0	13,3	106
1998.	425,0	230,5	46,4	12,6	106
1999.	524,8	277,8	58,5	36,7	104
2000.	544,4	287,2	75,6	31,6	104
2001.	827,7	423,2	157,5	54,9	120
2002.	1136,5	608,3	153,7	102,8	120
2003.	1114,0	657,9	152,7	42,8	119
2004.	1160,9	721,6	129,0	17,8	119
2005.	1469,5	858,7	178,3	37,0	116
2006.	1567,4	971,3	269,3	19,3	116
2007.	1794,8	1107,4	314,8	34,7	114
2008.	1799,4	1150,7	267,2	23,5	120
2009.	1680,1	1077,0	271,6	10,7	125
2010. első félév	826,5	526,9	113,9	8,7	120

Megjegyzés: 1996-ig zárólétszám, 1997-től átlagos állományi létszám

A GVH költségvetésének húsz éve a számok tükrében II.

Év	Költségvetés kiadási teljesítési adatai (Adatok millió forintban 2010-es áron)			
	összes kiadás (a személyi juttatás, dologi kiadás, intézményi beruházási kiadás és egyébek)	személyi juttatások	dologi kiadások	intézményi beruházási kiadások
1991.	1605,3	579,8	751,1	-
1992.	1598,0	533,4	786,4	-
1993.	1219,6	539,3	452,3	-
1994.	1308,8	501,7	579,3	-
1995.	988,3	475,8	144,4	27,3
1996.	970,8	513,2	153,9	16,3
1997.	998,0	537,4	118,5	35,8
1998.	967,5	524,7	105,6	28,7
1999.	1045,6	553,5	116,6	73,1
2000.	986,0	520,2	136,9	57,2
2001.	1365,5	698,2	259,8	90,6
2002.	1717,2	919,1	232,2	155,3
2003.	1598,7	944,2	219,1	61,4
2004.	1591,7	989,4	176,9	24,4
2005.	1887,5	1102,9	229,0	47,5
2006.	1943,7	1204,5	334,0	23,9
2007.	2141,8	1321,5	375,7	41,4
2008.	1988,6	1271,7	295,3	26,0
2009.	1750,7	1122,2	283,0	11,1
2010. első félév	826,5	526,9	113,9	8,7

**A GVH Versenykultúra Központja és az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi
Regionális Oktatási Központ költségvetése a számok tükrében**

Év	Költségvetés kiadási teljesítési adatai (Adatok millió forintban folyó áron)			
	összes kiadás	személyi juttatások	dologi kiadások	intézményi beruházási kiadások
2006.	174,9	29,2	82,3	5,6
2007.	395,5	17,4	321,9	14,1
2008.	442,8	16,4	285,1	3,5
2009.	297,3	18,2	149,8	0,0
2010. első félév	190,7	37,7	86,5	0,0

Év	Költségvetés kiadási teljesítési adatai (Adatok millió forintban 2010-es áron)			
	összes kiadás	személyi juttatások	dologi kiadások	intézményi beruházási kiadások
2006.	216,9	36,2	102,0	6,9
2007.	472,0	20,8	384,1	16,8
2008.	489,3	18,1	315,0	3,8
2009.	309,8	18,9	156,0	0,0
2010. első félév	190,7	37,7	86,5	0,0

William E. Kovacic

Commissioner of the U.S. Federal Trade Commission
Former Chairman of the U.S. Federal Trade Commission

My first introduction to the GVH came in the mid-1990s in the course of meeting senior GVH officials and case handlers at conferences and workshops dealing with the development of new competition policy systems in Central and Eastern Europe. I formed two strong impressions about the GVH that have stayed with me to this day. From my first encounters, I knew I was observing something special.

First, the high quality of top officials and professional staff members who had joined the GVH showed that Hungary had taken a crucial step toward making its new competition system successful. A vital measure of the quality of a competition system is the human capital of the competition agency. It was apparent to me from day one that Hungary had decided to recruit and retain the best.

My second impression involves the emerging culture of the new institution. I saw a powerful drive to learn and improve. These impulses continue to motivate the GVH. To this day, the GVH takes nothing for granted, strives to grow in knowledge, and always asks how it can do better.

For me the most important professional experience concerning the GVH has been to witness the agency's progression from an entirely new institution in the early 1990s to a position of significant leadership in today's international competition policy community. I could point to many examples, but one development that stands out for me is the role that the GVH has played in creating a major hub in Hungary for the development of the competition policy systems of Central and Southern Europe. The events in Budapest surrounding the 5th anniversary of the GVH/OECD Regional Competition Center underscored this. It is obvious from that celebration and other activities that the countries of the region look to Hungary for guidance about the substance and implementation of competition policy. Nothing compelled other countries to look to the GVH for leadership. The GVH attained this position of respect and influence by reason of the power of its ideas and the quality of its work. Years ago, the GVH was the student. Today it is the teacher – an excellent teacher.

For the most important achievement of the GVH, I have two categories in mind. The first involves economic policy as a whole. I believe the GVH's most important achievement in this respect has been to facilitate the transition from central planning to a market economy. GVH has played a vital part in changing the role of the state from being the central participant in the economy to being the referee of a match in which the contestants are mainly private firms. I do not see how the transition in Hungary could have occurred without this contribution.

The second category involves the implementation of competition law. To me, the GVH's „greatest hit” has been its law enforcement program to attack collusion in the construction sector. By addressing a serious problem and raising public and business awareness of the competition law, this initiative truly put the GVH on the map. Even small improvements in the performance of the construction sector will yield major benefits to the citizens of Hungary.

My overall assessment is that the GVH is one of the great success stories in the modern history of competition policy. I do not think I am alone in reaching that conclusion. Since 1990, over 50 new competition authorities have come into being. Suppose we conducted a survey that asked officials from the world's competition agencies and expert academics and practitioners to list the five best competition authorities created since 1990. The GVH would be on everyone's list of the top five. It stands in the front ranks of public institutions at home and abroad. That is a tremendous accomplishment.

I see many admirable virtues in the GVH. I have spoken earlier about the quality of its programs and its contributions to policy. In all of this, its greatest virtue is its people. The indispensable ingredient for the success of the GVH has been the agency's ability to attract first-rate talent from the most senior leaders to the most junior case handler. I and my colleagues at the U.S. Federal Trade Commission work closely with the GVH, its leadership, and its professional staff. We have been engaged with the GVH in projects in many settings – at seminars in Budapest, in working groups and committees for international organizations such as the ICN, OECD, and UNCTAD, and in programs at our agency's headquarters in Washington, D.C. (For example, in recent years one outstanding GVH official spent several months at the FTC's main office as part of our International Fellows Program, which brings representatives from agencies around the world to work side-by-side with our staff.) In all of these settings, we have seen the superb quality of the people of the GVH first-hand. By themselves, good people do not ensure good results. Without good people, there is no realistic hope for success.

To me, the main weakness of the GVH is one shared by many relatively new competition agencies. It is the difficulty of building and sustaining a consensus that market-based processes provide the best means for organizing the economy, and for gaining acceptance for the centrality of competition law and policy as valuable foundations for an effective market economy. Particularly amid economic distress and the political turbulence that such distress can cause, many countries face temptations to adopt policies that ignore the positive contributions of markets and competition law to economic progress. All competition agencies, old and new, face continuing challenges to make the case for competition as powerful force for economic growth. This challenge is perhaps most acute for newer competition agencies, such as the GVH, that operate in a context in which political and social support for competition is still relatively fragile.

The GVH has excellent prospects for the future. In twenty years, the GVH not only has carried out important substantive programs but also has constructed a good institutional framework for the future. It has excellent human capital, it has chosen good programs, it has earned a superb reputation, and it has

a spirit of continuous improvement that characterizes successful institutions. It is in a great position to play an ever greater role in policy making in Hungary, in the region, and in the larger global competition community. I cannot emphasize too strongly the significance of this accomplishment. Few of the world's competition agencies, looking at their first two decades, can claim the record of achievement – in building an institution and in delivering programs – that the GVH has realized in its first twenty years.

Yet it is one thing to achieve excellence. It is another to sustain and extend it. Several challenges stand in the path of realizing the possibilities for still larger contributions to policy at home and abroad. These are difficult matters, and the ability of the GVH to surmount them will determine whether its stature and accomplishments will be greater at 30 years than they are today.

One major challenge is the circumstance mentioned above: will there continue to be a political and social consensus in Hungary that supports reliance on market processes and recognizes the value of competition in spurring economic progress? If this consensus falters, the position and vitality of the GVH could diminish, as well.

A second challenge is a paradox of the GVH's success. The stronger and more effective an agency becomes, the more difficult it can be to retain the talent – especially in the form of more experienced managers – that make the agency successful in the first place. A good agency attracts attention from private sector employers and from public bodies that seek to hire away the managers and professional staff of the competition agency. It is a mark of the stature and success of the GVH that other institutions covet its people. It is also an imperative to continue to bring in exceptional talent as lateral hires and at the entry level, and to develop means to ensure that technical skills and know-how remain in the GVH when individual employees leave to take other opportunities.

A third important challenge also could be seen as a paradox of success. Major accomplishments can create heroic expectations for the GVH to realize still greater achievements. If a competition agency achieves the equivalent of going to the Moon, questions soon will arise about when the agency plans to go to Mars. In times of economic austerity and severe pressure to reduce public expenditures, greater expectations for the GVH are unlikely to be accompanied by larger budgets. This circumstance places a premium on bolstering techniques for effective strategic planning that allow the GVH to focus resources on activities that promise the greatest return for Hungary's citizens.

A fourth challenge also falls into the category of what might be called consequences of success. As the GVH has come to be seen as a leader in the international competition policy community, it has encountered additional requests from international organizations that it devote still more attention to international programs. Because its contributions to international policy making have been highly valued, the international community desires more of them. This creates difficult choices for the leadership of the GVH: should the agency commit more effort to international matters, or should it focus discretionary resources more intensely on projects within Hungary? My agency and other foreign counterparts of the GVH are most grateful for its willingness to play a key leadership role internationally, and we wish for the GVH to sustain and perhaps expand its contributions to the development of cross-border cooperation. At the same time, we recognize the difficult balance that a domestic competition agency must achieve between its responsibilities at home and its commitments abroad. I see the participation in international

activities as being the equivalent of a long-term capital investment in creating an international policy infrastructure that will make each of our domestic agencies more effective and will make all of our citizens better off.

Competition is a powerful stimulus for economic progress. It creates a singular urgency to reduce costs, improve productivity, develop new products and services, devise superior methods of production, and achieve more effective forms of business organization. It discourages the complacency that otherwise might encumber an economy. Coupled with other economic policies, it provides an environment in which those with entrepreneurial DNA can give their skills the fullest possible expression.

There are important instances in which private entities and public institutions, unless constrained, will take measures to subvert competition and damage the larger interests of society. For example, private entities might form cartels that reduce the supply of goods and services and raise the price that consumers must pay. The construction cartel in Hungary is a good example of this form of socially destructive behavior. Public bodies, often acting at the behest of incumbent firms, may adopt legislation or regulatory policies that unnecessarily restrict entry by new firms, set limits on output, or discourage new product development.

These forms of failure – one a product of private action, the other a result of public intervention in the economy – are the appropriate focus of public policies to promote competition. The establishment of a competition law and a competition agency provides means to arrest and deter private misconduct (e.g., producer cartels) and to challenge public actions that impede business rivalry. Well-conceived public competition policies supply an important measure of assurance that neither private conduct nor public intervention will frustrate the attainment of the immense economic benefits that competition generates.

Competition provides a stimulus for businesses to offer consumers the array of goods and services that best satisfy consumer preferences. Consumer protection – in the form of prohibitions upon false advertising or deceptive marketing practices – helps ensure that consumers can make meaningful choices among the alternatives that producers give them.

The second element (consumer protection) is an important complement to the application of competition laws. Truthful advertising provides information that assists consumers in making choices that satisfy their desires and promotes competition enabling suppliers to draw attention to attributes that distinguish their products from those of rivals. The ability to make a truthful and reliable claim about a product is a strong incentive to invest in efforts to achieve improvements in product quality or reductions in cost.

The effectiveness of advertising suffers badly if Hungarian consumers come to doubt its truthfulness. An agency, such as the GVH or the U.S. FTC, which attacks false advertising plays a valuable role by increasing consumer confidence in advertising. The same is true for efforts to police fraud involving internet sales. If consumers begin to fear that e-commerce is a neighborhood badly infected by fraudulent

sellers, they are less likely to use this tool, and it becomes difficult for honest firms to persuade consumers that their offers are genuine. The consumer protection programs of the GVH are an important antidote to false advertising, fraud, and other forms of misconduct that would destroy consumer confidence.

William E. Kovacic

az Amerikai Egyesült Államok Kongresszusához rendelt versenyhatóságának (U.S. Federal Trade Commission) biztosa

az Amerikai Egyesült Államok Kongresszusához rendelt versenyhatóságának (U.S. Federal Trade Commission) korábbi elnöke

A kilencvenes évek közepén részt vettem több, a közép- és kelet európai új versenyszabályozási rendszerek fejlődésével foglalkozó szakmai rendezvényen. Ezeken a rendezvényeken ismerkedtem meg a Gazdasági Versenyhivatal néhány vezetőjével és vizsgálójával. Az első pillanattól kezdve tudtam, hogy valami különlegesnek vagyok a részese, és ekkoriban alakult ki a magyar hivatalról az a két meghatározó benyomásom, amelyek azóta sem inogtak meg.

Először is a GVH vezetőinek és szakembereinek akkori magas képzettsége bebizonyította, hogy Magyarország megtette az új versenyszabályozási rendszer sikerességéhez szükséges egyik döntő lépést. Egy versenyhivatal minőségének az egyik fokmérője, hogy milyen humán tőkével rendelkezik. Kezdetből fogva világosnak tűnt számomra, hogy a GVH a legjobbakat akarja felvenni és megtartani. A második komoly benyomást az új hivatal kialakulóban levő szervezeti kultúrája gyakorolta rám. Láttam, hogy készek tanulni és fejlődni. És azt is látom, hogy a mai napig ez vezérli őket. Semmit nem tekintenek kőbe vésettnek, mindig azt keresik, hogy hol lehetne fejlődni, hogyan lehetne valamit még jobban csinálni.

Számomra szakmai téren az volt a legérdekesebb tapasztalat, hogy ez az intézmény hogyan vált a 90-es évek elejének frissen alapított hivatalából napjainkra a nemzetközi versenypolitikai közösség egyik élénjárójává. Sok példát tudnék említeni, de ezek közül számomra talán a legfontosabb, hogy Magyarországon jött létre a közép- és dél-európai országok versenypolitikai továbbképzési központja. Az OECD-GVH Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központnak (ROK) az 5. születésnapja alkalmából tartott szakmai rendezvények tapasztalatai is ezt az érzést erősítik. Az ebből az alkalomból szervezett ünneplésből, valamint más tevékenységek alapján is egyértelmű, hogy a régió országainak versenyhatóságai a GVH tevékenységét tekintik irányadónak tartalmi és jogalkalmazási kérdésekben. A GVH e régión belüli helyzetét kizárólag szakmai ügyekben szerzett tekintélyével, útmutató ötleteivel, munkájának magas minőségével érte el. Míg pár éve a GVH tanoncnak számított, most ő a tanár ezen a területen, és ráadásul kiváló tanár.

A GVH legjelentősebb eredményeit illetően két területet említenék. Az első a versenypolitika egésze. Véleményem szerint a GVH legnagyobb erénye e tekintetben, hogy hozzájárult Magyarország központi tervgazdálkodásból piacgazdaságra való áttérésére. Nélkülözhetetlen szerepet játszott abban, hogy az állam gazdaságban betöltött szerepe megváltozzék, és gazdasági kérdésekben főszereplőből játékezővé váljon, ahol a vetélytársak túlnyomó részben magánvállalkozások. Nem is tudom, hogyan alakult volna Magyarországon a gazdasági átmenet a GVH közreműködése nélkül.

A második kategóriában – a versenyjogi jogalkalmazás terén – számomra a GVH „legnagyobb dobása” az az eljárásorozat volt, amely az építőiparban tapasztalható összejárások felszámolására irányult. Azzal, hogy egyrészt megcéloztak egy komoly problémát, másrészt a köz- és az üzleti szféra versenyjogi tudatosságának növelését, a GVH igencsak felhívta magára a figyelmet. Ha csak kicsit is javul ettől az építőipar teljesítménye, az is igen nagy hasznot hajt a magyar polgároknak.

Általánosságban úgy értékelem, hogy a GVH a modern kori versenypolitika történetében az egyik legjelentősebb sikertörténet. Azt hiszem, hogy ezzel a véleményemmel nem vagyok egyedül. 1990 óta a világ különböző országaiban ötven új versenyhatóság kezdte meg működését. Feltételezem, hogy ha egy nemzetközi kérdőíves felmérést végeznék a világ versenyhivatali munkatársai, illetve elméleti és gyakorlati szakemberei körében, hogy melyiket tartják az öt legjobb, 1990. után alapított versenyhatóságnak, akkor a magyar versenyhivatal mindegyikőjük listáján benne lenne a legjobb ötben. A GVH Magyarországon belül is és külföldön is nagyon elismert állami intézménynek számít, ami óriási teljesítmény.

Az én szememben a magyar versenyhivatal számos erénnyel bír. Programjaik minőségét és a versenyjoghoz való hozzájárulásukat már említettem, a legfontosabb azonban a GVH rendkívül jó szakembergárdája. A felső vezetéstől a kezdő munkatársakig a legjobb embereket foglalkoztatják. Én és a kollégáim szoros munkakapcsolatban vagyunk a GVH-val, annak vezetőivel és szakmai apparátusával. Több területen, több projektben is együtt dolgoztunk már a GVH-val, így budapesti szemináriumokon, olyan munkacsoportok és nemzetközi szervezetek bizottságainak keretében, mint pl. az ICN, OECD vagy UNCTAD vagy a mi washingtoni székhelyünkön tartott programokban. (Például egy kiváló GVH-s kolléga pár éve több hónapot töltött az FTC központjában nemzetközi csereprogramunk keretében, amelynek lényege, hogy a külföldről érkező kollégák együtt dolgoznak a saját munkatársainkkal.) Minden alkalommal első osztályú GVH-s szakemberekkel volt dolgunk. A jó munkatársak persze önmagukban nem jelentenek garanciát a sikerre, de nélkülük esély sincs arra.

Hogy mi a szememben a GVH legnagyobb gyengesége? Nos, az a nehézség – amiben sok más, viszonylag fiatal versenyhatósággal osztozik –, hogy küzdenie kell azért, hogy megteremtse és fenntartsa azt a társadalmi egyetértést, miszerint a gazdaság legjobban a piaci alapú mechanizmusok mentén működik, illetve, hogy elfogadtassa a versenyjog és a versenypolitika, mint a hatékony piacgazdasági működés biztosító fontosságát. Különösen a gazdasági recesszió idején vagy az általa okozott politikai zűrzavarban sok országban megerősödnek azok a hangok, melyek csökkentenék a piac és a versenyjog szerepét a gazdasági fejlődés terén. Minden versenyhatóság, legyen az új vagy régi, folyamatosan szembesül azzal a kihívással,

hogy el kell fogadtatnia, hogy a versenynek erőteljes a szerepe a gazdasági növekedésben. Ebből a szempontból különösen nehéz a GVH-hoz hasonló fiatal versenyhatóságok szerepe, amelyek olyan közegben dolgoznak, ahol a verseny politikai és társadalmi támogatottsága még mindig igen törékeny.

A GVH fényes kilátásokkal vághat neki a jövőnek. Történetének első húsz évében az intézmény nem csak fontos programokat valósított meg, de meg is teremtette önmaga jól működő szervezeti kereteit. Kiváló humán erőforrásra támaszkodhat; jó programokat indított el, rendkívül jó a szakmai hírneve, és a sikeres intézményekre jellemző fejlődőkészséggel is rendelkezik. Minden adott ahhoz, hogy ez a hatóság még nagyobb szerepet játsszon a magyar, a regionális és a globális versenypolitika formálásában. Nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy ez milyen nagy teljesítmény. A világban működő versenyhatóságok között kevés olyan akad, amely már működése első húsz évében annyit tett volna le az asztalra az intézményi keretek kiépítése, illetve a szakmai projektek terén, mint a GVH. Kiválónak válni azonban egy dolog: megtartani és emelni a színvonalat, pedig egy másik dolog. A GVH számos kihívással fog szembesülni, ha odahaza és külföldön még jobb versenypolitikai teljesítményre törekszik. Ez nehéz feladat, de a GVH képes arra, hogy ezt megoldja, ami meghatározó lesz abban is, hogy vajon a szellemi képessége és a teljesítménye a fennállásának 30. évében meghaladja-e a jelenlegi színvonalat.

Az egyik legfőbb kihívás az a már említett körülmény, hogy fennmarad-e Magyarországon az a politikai és társadalmi konszenzus, ami a piaci folyamatokat és a versenyt tekinti elsődlegesnek a gazdasági fejlődés szempontjából. Ha ez a konszenzus megszűnik, a GVH pozíciója és aktivitása is megrendülhet.

A második kihívás a GVH sikerének látszólagos ellentmondásában rejlik. Minél erősebbé és eredményesebbé válik egy hatóság, annál nehezebben tudja megtartani azokat a tehetségeket – elsősorban tapasztalt menedzserek formájában – akiknek e sikereit köszönheti. A jól működő versenyhivatal felhívja magára a magánszféra, valamint a közszféra intézményeinek figyelmét, akik megpróbálják elcsábítani a versenyhatóságnál dolgozó vezetőket és szakértőket. A GVH sikerességét és erős pozícióját mutatja, hogy más szervezetek is szemet vetnek az embereire. Ezért is muszáj folytatnia az utánpótlás-toborzást minden szinten; és megtalálni annak módját, hogy a know-how és technikai tudás a GVH falain belül maradjon, amikor a munkatársak máshol próbálnak szerencsét.

A harmadik fontos kihívás is a siker látszólagos ellentmondásában rejlik. A jelentősebb teljesítmény nagy elvárásokat támaszthat, azt illetően, hogy a GVH még nagyobb eredményeket érjen el. Ha egy versenyhivatal saját területén megvalósította a „holdraszállást”, akkor előbb-utóbb megkezdődik annak találgatása, hogy vajon mikor sikerül eljutniuk a Marsra. A gazdasági megszorítások idején, amikor erős az elvárás az állami kiadások csökkentésére, bizonyára nem fog a GVH nagyobb költségvetési keretet kapni a nagyobb elvárásoknak való megfelelésre. E körülmény felértékelheti a stratégiai tervezést, melynek révén olyan projektekre lehet összpontosítani az intézmény tevékenységét, amelyek a legnagyobb relatív haszonnal járnak a magyar emberek számára.

A negyedik kihívás szintén a „siker csapdájának” nevezhető. Mivel a GVH vezető szerepet szerzett a világ versenyjogi közösségében, különböző nemzetközi szervezetektől egyre több felkérést kap nemzetközi programokban való egyre erőteljesebb részvételre. Mivel a GVH közreműködése a nemzetközi elvrendszer

kialakításában értékesnek bizonyult, a nemzetközi közösség egyre többet „kér” belőle. Ez a tény nehéz választások elé állítja a GVH vezetőit: vajon szenteljenek-e több energiát a nemzetközi ügyeknek, vagy a szűkülő erőforrásokat összpontosítsák inkább a hazai projektekre? Mi az FTC-nél – és más külföldi hatóságok is – hálásak vagyunk a GVH-nak az eddigi vezető szerepéért, és azt kívánjuk, bár fenn tudná tartani, sőt növelni tudná a határokon átnyúló együttműködésekben való részvételét. Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy nehéz egyensúlyoznia egy nemzeti hivatalnak a hazai feladatai és a külföldről érkező megkeresések teljesítése között. Én a magam részéről a nemzetközi tevékenységekben való részvételt „hosszú távú befektetésnek” tekintem egy olyan nemzetközi közpolitikai „infrastruktúrába”, melynek révén minden résztvevő nemzeti versenyhatóság gazdagodik, és országaink polgárai is jól járnak.

A verseny erőteljes ösztönzője a gazdaság fejlődésnek. Arra készíti a szereplőket, hogy csökkentsék a költségeket, javítsák a termelékenységet, új termékeket és szolgáltatásokat fejlesszenek, tökéletesebb termelési technikákat dolgozzanak ki és hatékonyabban működtessék az üzleti szervezeteket. A verseny megléte megóvjá az adott gazdaságot az „elkényelmesedéstől”. Egyéb gazdaságpolitikákkal társulva, a verseny olyan környezetet teremt, amelyben a kellően vállalkozó szellemű egyének a legjobban ki tudják teljesíteni képességeiket.

Vannak olyan helyzetek, melyekben akár a magán- akár a közszféra szereplői korlátozni próbálják a versenyt a társadalom nagy részének kárára, hacsak valaki meg nem akadályozza őket ebben. Például magánvállalatok kartellekbe tömörülhetnek, aminek eredményeképpen csökken az áruk és szolgáltatások kínálata, és a fogyasztók kénytelenek magasabb árat fizetni. Az ilyen, társadalmilag romboló tevékenységre jó példa a magyarországi építőipari kartellek esete. Gyakran előfordul, hogy közhivatalok vagy hivatalos személyek, a piacon már jelen lévő cégek nyomására olyan szabályozást fogadtatnak el vagy támogatnak, ami szükségtelenül gátolja új szereplők piacra lépését, korlátot szab a termelésnek vagy az adott iparág szereplőit ellenérdekeltté teszi új termékek fejlesztésében.

Az ilyen hibás lépések – az egyik a gazdasági szféra akciójának eredménye, a másik a közszféra beavatkozása a gazdaságba – állnak a versenyt ösztönző közpolitikák fókuszában. A versenyjog és versenyhivatal hivatott feltárni és visszaszorítani olyan magánvisszaéléseket, mint pl. termelői kartellek, vagy megakadályozni olyan közintézményi intézkedéseket, amelyek gátolják a versenyt az üzleti szférában. A jól kidolgozott állami versenypolitikák kínálta eszközök képezik annak garanciáját, hogy sem magán-, sem közszereplők ne foszthassák meg a közösséget a verseny teremtette előnyöktől.

A verseny megléte arra ösztönzi a vállalkozásokat, hogy olyan termékkínálattal álljanak elő, ami a lehető legjobban megfelel a vevők igényeinek. A fogyasztókat megtévesztő reklámokat és marketingtevékenységeket tiltó fogyasztóvédelem segít abban, hogy a fogyasztóknak valós választásuk lehessen a termelői kínálatból.

A második alkotóelem, a fogyasztóvédelem, fontos kiegészítője tehát a versenyjogi jogalkalmazásának. A valós tartalmú reklámok olyan információkkal szolgálnak a fogyasztóknak, amelyek segítik őket a szük-

ségleteiknek megfelelő választásban, támogatják a szabad versenyt, hisz így a gyártók és forgalmazók ki-domboríthatják termékeik azon vonásait, amelyek megkülönböztetik azokat versenytársaik hasonló áruitól. Az a képesség, hogy egy vállalkozás valódi és megbízható információt szolgáltasson egy áruval, egyben ösztönzés is arra, hogy csökkentse költségeit és jobb termékeket állítson elő.

A reklámok hatékonysága csökken, ha a magyar fogyasztók megkérdőjelezzik azok valóságtartalmát. A hamis reklámozás ellen fellépő hatóságok, mint pl. a GVH vagy az FTC tehát abban is közreműködnek, hogy fenntartsák a fogyasztók reklámokba vetett bizalmát. Ugyanez áll az elektronikus kereskedelemmel kapcsolatos visszaélésekre. Ha ugyanis a fogyasztók körében elterjed az a vélekedés, hogy az e-kereskedelemben sok a csalás, akkor kevésbé fognak az Interneten vásárolni, aminek eredményeképpen a becsületes cégek is nehezebben tudják meggyőzni a vásárlókat arról, hogy ajánlatuk valós. A GVH fogyasztóvédelmi tevékenysége nagyon hatásos ellenszere a megtévesztő reklámozásnak, a csalásnak és hasonló, fogyasztói bizalmat romboló metelyeknek.

Országgyűlési ajánlások, szavazások

Annak ellenére, hogy a Gazdasági Versenyhivatal a versenytörvényben foglalt kötelezettsége alapján az első három évben is elkészítette éves beszámolóját, csak **a negyedik beszámoló** kapcsán volt szó róla az Országgyűlés plenáris ülésén. Akkor sem magát a beszámolót, hanem az annak bizottsági tárgyalásáról készült **gazdasági bizottsági indítványt hagyta jóvá az Országgyűlés**. Az ezt megelőző **években a Gazdasági Bizottság vitatta meg** az éves beszámolóinkat, ami inkább szemléletformálásnak volt tekinthető a bizottsági tagok nem túl széles körében.

1996-ban a Gazdasági Bizottság elnöke, Tardos Márton, egy olyan határozatot terjesztett az Országgyűlés plenáris ülése elé, amely első ízben rendelkezett az (1995. évi) beszámoló elfogadásáról, és a verseny fejlesztése érdekében elveket, teendőket fogalmazott meg az alkotmányozást illetően. Támogatta a versenytörvény aktuális módosítását, további piacgazdasági törvények előkészítését szorgalmazta, és az Európai Megállapodásban foglalt versenypolitikai kötelezettségek szisztematikus kormányzati munkáit sürgette.

Érdekes módon a következő évi beszámoló (1996) ismét csak bizottsági figyelmet kapott. Két következő beszámoló (1997, 1998) együttes tárgyalásával alakult ki az a rendszer, amelyek keretében – ha nem is mindig az aktuális évben – a plenáris ülés témájává vált a GVH éves beszámolója. **Először 1998-ban készítettünk Ajánlásokat az Országgyűlés számára**. Ez azóta is gyakorlat, kiemelve az éves tapasztalatainkból azokat a teendőket, amelyek parlamenti megerősítésétől a versenyellenes tendenciák megtörését vártuk és várjuk. Az első ajánlás 1998-ban négy területet érintett: a távközlés, a villamosenergia-szektor, a helyi monopóliumok és a kiskereskedelem témakörben. Az első három, helyet kapott az országgyűlési határozatban.

„53/1999. (VI.3.) OGY határozat

A Gazdasági Versenyhivatal 1997. évi valamint 1998. évi tevékenységéről és a versenytörvény alkalmazása során szerzett, a verseny tisztaságának és szabadságának érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról szóló beszámolók elfogadásáról

Az Országgyűlés

- I. elfogadja a Gazdasági Versenyhivatal 1997. és 1998. évi tevékenységéről és a versenytörvény alkalmazása során szerzett, a verseny tisztaságának és szabadságának érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról szóló beszámolókat,
- II. felkéri a Kormányt, hogy
  - A. 1999. év végéig a természetes monopóliumok és a kizárólagosságok területén a gazdaság hatékonyabb működését és nemzetközi versenyképességét elősegítendő, tegyen további lépéseket a verseny bevezetésén alapuló szabályozási reformra,
  - B. elemezze a szabályozási rendszereket,

- C. készítse elő és dolgozza ki a szükséges jogszabály-módosításokat.
- III. javasolja a Kormánynak, hogy a szabályozási reform során, a valódi verseny kialakulása érdekében vegye figyelembe
- A. a távközlés szabályozásával kapcsolatosan, hogy aktív kormányzati lépésekre is szükség van: a piacnyitás előrehozatala csak akkor jár a kívánt eredménnyel, ha a verseny kibontakozásának más feltételei is biztosítottak, továbbá hogy a távközlési, média és informatikai piac jelentős mértékben összefonódott,
- B. az energiaszektor szabályozásával kapcsolatosan, hogy a verseny bevezetéséhez nélkülözhetetlen a versenyre alkalmas vállalkozások létrehozása, a természetes monopóliumot jelentő tevékenységek szétválasztása, ami nem jár együtt szükségszerűen a további privatizációval,
- C. a helyi monopóliumokkal kapcsolatosan, hogy e területeken is szükség van a versenypolitikai kérdések kezelésére, a szabályozási igények és a verseny bevezetési lehetőségek vizsgálatára.”

Bár a GVH azóta is töretlenül folytatja az éves beszámolóiban az ajánlások megfogalmazását, az előzőn kívül egyetlen alkalommal (2004-ben) fordult elő, hogy az Országgyűlés kitért a beszámoló elfogadásáról hozott határozatában az ajánlásokra is. Ajánlásaink egy része a kormányzati és parlamenti jogalkotó munkában több-kevesebb késedelemmel jutott érvényre.

Szemléltetésül álljon itt egy lista az ajánlásainkról.

1999.

- Pénzügyi szektor
- Távközlés
- Földgáz szektor
- A magyar szabályozási reform továbbvitele, az OECD átvilágítás tapasztalatainak hasznosítása.

2000.

- A Hírközlési Főfelügyelet és a Magyar Energia Hivatal erős és autonóm felügyeleti hatósággá válása

2001.

- Versenykorlátozó szabályozási megoldások elvetése, versenyt segítők kidolgozása
- Gyógyszerpiac újr szabályozása
- Ártörvény felülvizsgálata
- Villamosenergia-törvény módosítása

2002.

- A vevői erővel való visszaélések megakadályozása
- Kábeltelevíziózás szabályozása

- Hírközlési terület árszabályozási rendszerek felülvizsgálata
- Villamosenergia-törvény és a földgáztörvény fúziós szabálya felülvizsgálata

2003.

- Kapjon új lendületet a magyar szabályozási reform
- Kábeltelevíziós szabályozás
- Gyógyszer támogatási rendszer EU-konform átalakítása

2004.

- 70/2004. (VI. 22.) OGY határozat a Gazdasági Versenyhivatal 2003. évi tevékenységéről és a versenytörvény alkalmazása során szerzett, a verseny tisztaságának és szabadságának érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról szóló beszámoló elfogadásáról
Országgyűlés elfogadja a Gazdasági Versenyhivatal 2003. évi tevékenységéről és a versenytörvény alkalmazása során szerzett, a verseny tisztaságának érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról szóló beszámolót és egyben felkéri a Kormányt, hogy
  - folytassa a szabályozási reformot,
  - dolgozza ki a szükséges törvénymódosításokat ahhoz, hogy a kábeltelevíziós szolgáltatások piacán is az elektronikus hírközlésről szóló törvényben előírt és az uniós előírásoknak is megfelelő piacsabályozási elvek érvényesüljenek,
  - a korábbinál nagyobb figyelmet fordítson a fogyasztóvédelmi szempontok szabályozásban való érvényesítésére.
- Szakmai szolgáltatások szabályozása felülvizsgálata
- Közbeszerzési törvény módosítása a kartellek felderítése érdekében

2005.

- Villamosenergia-szektor újraszabályozása
- Digitális műsorterjesztés fejlődéséhez szükséges szabályozások
- Hitelszerződések egyoldalú módosítása lehetőségének korlátozása

2006.

- Regionális villamosenergia piac kialakítása, rendszerirányítás függetlensége
- Digitális műsorterjesztés fejlődését szolgáló jogszabályok

2007.

- Az egyoldalú banki szerződés módosítások szabályozása
- Villamosenergiapiacra a verseny fejlődését akadályozó struktúrák lebontása

2008.

- A jelzáloghitelezés piacán a verseny segítése

2009.

- Válságkezelés versenypolitikai szempontokkal
- Fogyasztói csoportok szervezése szabályozása
- Hatásvizsgálat jogalkotásban

„A Gazdasági Versenyhivatal javasolja, hogy a kormány a gazdaság élénkítését, egyben a válság következményeinek enyhítését célzó szakpolitikai döntései során – a döntéshozatali mechanizmus megfelelő kialakítása révén is – hangsúlyosan vegye figyelembe a versenypolitikai szempontokat, döntéseinek a versenyre gyakorolt hatásait.

Ahogy azt számos szakértő és elemzés kiemeli, a növekedés beindulása szempontjából a verseny nélkülözhetetlen, és különösen nagy a jelentősége a jelenlegi gazdasági helyzetben. A versenyjog érvényesítése és a megfelelően átgondolt, versenypolitikai szempontokat is figyelembe vevő strukturális reformok kombinációja a nemzetgazdaság versenyképességét szolgáló legjobb eszköz. Az olyan iparágak ugyanis, amelyekben erős a verseny, termelékenyebbek, mint azok, ahol a versenynyomás gyenge, mivel erősebb a késztetésük arra, hogy hatékonyabban használják fel az erőforrásokat, és innovatívabbak legyenek. Mindez alapvető a hosszú távú növekedés szempontjából, mely az új munkahelyek létrejöttének egyik záloga.

Az intenzív verseny jelentős előnyökkel jár a fogyasztók számára is, mivel alacsonyabb árakat, jobb minőségű és nagyobb választékban rendelkezésre álló termékeket és szolgáltatásokat eredményez. Ezek az előnyök jelenhetnek meg a közbeszerzések elnyeréséért folytatott versenyben is, ahol a vevő az adófizetői forintokat felhasználó állam.

Ezzel szemben a versenyt csökkentő és – a versenyképességet csupán látszólag javító – az egyes vállalkozásokat nem a hatékonyságukra, piaci működésükre tekintettel védelmező intézkedések rontják a gazdasági szereplők, ezen keresztül az egész nemzetgazdaság alkalmazkodó képességét, elodázva a gazdasági fellendülés megindulását, és lassítva kibontakozását. A tapasztalatok szerint a verseny, akár közvetett eszközökkel történő korlátozása – noha ez jellemzően csak hosszabb távon válik nyilvánvalóvá – komoly költségekkel jár a társadalom számára, és a verseny helyreállítása, illetve a korlátozásokból eredő károk felszámolása a későbbiekben gyakran rendkívüli erőfeszítéseket kíván.

Nyilvánvaló tehát, hogy a fentiek miatt a versenyszabályok következetes érvényesítése – különösen a kartellek és erőfölénnyel való visszaélések elleni, továbbra is folyamatos és következetes fellépés, valamint a versenyt csökkentő fúziók kiszűrése – csakúgy, mint az általánosabb értelemben vett versenyorientált gazdaságpolitika, a válságból való kilábalás tekintetében sem a probléma, hanem a megoldás része.”

(Beszámoló az Országgyűlésnek 2009. 115-118. pont)

**A Gazdasági Versenyhivatal adott évi beszámolóit elfogadásáról szóló
parlamenti szavazások összesítése**

Év	Szavazás eredménye		tartózkodott	összesen
	Igen	Nem		
1991.	Nem volt plenáris esemény.			
1992.	Nem volt plenáris esemény.			
1993.	Nem volt plenáris esemény.			
1994.	Bizottsági vita volt, a plenáris ülésen szavazás azonban nem volt.			
1995.	273	18	1	292
1996.	Bizottsági vita volt, a plenáris ülésen szavazás azonban nem volt.			
1997.	309	1	1	311
1998.	309	1	1	311
1999.	333	0	5	338
2000.	340	0	0	340
2001.	341	0	0	341
2002.	342	0	0	342
2003.	315	0	0	315
2004.	305	0	0	305
2005.	320	1	0	321
2006.	319	3	0	322
2007.	370	0	0	370
2008.	362	1	0	363
2009.	A beszámoló az Országgyűlés előtt van.			

Várhegyi Éva

az MTA doktora, a Pénzügykutató Zrt. tudományos tanácsadója

Bár 2002 óta vagyok szakmai kapcsolatban a GVH-val, és több tanulmányt illetve szakértői véleményt írtam a banki verseny tárgykörében, a legszorosabb kapcsolatot a 2006 őszen a lakossági banki szolgáltatások vizsgálatára létrehozott bizottságban folyó, időben rövid, de annál intenzívebb munka jelentette. Azt megelőzően önálló kutatásokat folytattam a bankverseny és a jövedelmezőség viszonyáról, valamint a hazai bankszektor versenyhelyzetének – részben az EU-csatlakozás hatására – várható változásairól, ezek során azonban nem alakult ki intenzív kapcsolat a Hivatal munkatársaival. Kicsit változott ez a helyzet akkor, amikor a Versenyhivatal által a jelzáloghitelezés tárgyában lefolytatott ágazati vizsgálat jelentéstervezetét véleményeztem, mert ennek kapcsán szakmai vitákat is lefolytattunk.

A lakossági banki szolgáltatásokat vizsgáló szakértői bizottságban azonban valódi csapatmunka folyt, a szó pozitív értelmében: különböző intézményi háttérű, szakmai előéletű és habitusú kollégákkal heves viták közepette alakítottuk ki véleményünket fontos kérdésekről. Az igazsághoz tartozik, hogy – tudomásom szerint – magának a bizottság létrehozásának ötletéhez is hozzájárult a GVH elnöke, aki mint megoldásra váró problémát vetette fel a miniszterelnöknek a lakossági bankszolgáltatások ügyét. Bár az elnökséggel felállt öttagú bizottságban egy személy képviselte a Versenyhivatalt, az ő szakmai felkészültsége és elhivatottsága talán a legfontosabb szerepet játszotta abban, hogy alig három hónap alatt olyan fontos javaslatokat tudtunk letenni, amelyek aztán alapját képezhették egyfelől a szakmai szervezetek (főként a Bankszövetség) munkájának, másfelől a jogszabályalkotásnak.

Miközben a bizottságunk működése alatt és később, a jelentésünk utóéletét képező kormányzati és szakmai érdekképviseleti javaslatok vitái során nagyra értékeltem a GVH munkatársainak a fogyasztók védelme iránti eltökéltségét, nem állítom, hogy minden részletkérdésben egyetértettem volna velük. Néhány kérdésben úgy vélttem, hogy a javasolt szabályozási változások túlzottan korlátozzák a piaci szereplők szabadságát, és ezzel hosszabb távon ronthatják a piaci szolgáltatások minőségét. Ugyanakkor beláttam (és ma talán még inkább belátom), hogy nagyon nehéz eldönteni, mikor mi a megfelelő arány a piaci erőfölénnyel való visszaélések regulákkal történő megakadályozása, illetve a szabad piaci versenynek utat engedő magatartás között. Mindenesetre a GVH-val való intenzívebb kapcsolat a saját gondolkodásomat is alakította, és úgy vélem, nem a hátrányára.

Meglátásom szerint a GVH az elmúlt húsz év hazai gazdaságának azon kevés intézménye közé tartozik, amelyek nagyon fontos szerepet tölthettek be a piaci viselkedés formálásában. A tisztességtelen piaci magatartás ellen folyó küzdelem különösen fontos a pozitív hagyományokkal nem rendelkező, frissen kiépülő

piacgazdaságban. Magyarországon nem csupán a gazdaság szereplői újultak meg a rendszerváltást követően, hanem az alapvetően új, addig nem tapasztalt működési mechanizmusoknak is gyökeret kellett (kell) ereszteniük, továbbá a magatartásmintáknak és a mindennapi gondolkodásnak is meg kellett (kell) változnia. Ilyen „átmeneti” helyzetben nagyon sokat tud segíteni egy világosan körvonalazott elvek és értékek alapján működő, megfelelő ellenőrzési és szankcionálási lehetőséggel rendelkező versenyhatóság. Talán még ennél is fontosabb az a függetlenség, amely az elfogulatlan véleményalkotáshoz és döntéshozatalhoz szükséges, és amely az intézmény és döntéshozóinak törvényi védelme mellett a vezetők habitusán is nagymértékben múlik. Meglátásom szerint a GVH eddigi működése, és különösen a kétezres években hozott döntései azt bizonyítják, hogy a törvényben biztosított függetlenség megfelelő személyi konstelláció mellett képes biztosítani azt, hogy a verseny tisztasága és a fogyasztók érdeke fölülírja a leghatalmasabb piaci szereplők érdekét, leküzdje azok lobbijét.

A GVH-nak az elmúlt 20 év alatt – talán éppen a kellő autonómiát biztosító törvényi és személyi konstelláció miatt – sikerült olyan reputációt felépítenie, ami előremutatón is megalapozza a verseny és a fogyasztók érdekében kifejtett pozitív tevékenységét. Ma már a GVH a piacgazdaság alapkövének, a versenynek a megkerülhetetlen és megkérdőjelezhetetlen öre, és ebben a minőségében a gazdaság fejlődésének fontos feltétele.

Számomra a Versenyhivatal és Versenytanács legnagyobb érdeme az, hogy indokolt esetben olyan szervezetek (pl. építőipari vagy energetikai nagyvállalatok, bankok) ellen is fellép, amelyek gazdasági erejük és politikai befolyásuk miatt „érinthetetlenek” tartják magukat. Úgy vélem, éppen az ilyen döntések adják meg az intézmény hitelességét, és ezek segítik abban, hogy a múltbeli döntések jövőbemutató, magatartásformáló tényezőkké váljanak.

A GVH gyengesége a rövid múltjából fakad: kevés még a kellően felkészült, az egymásnak ellentmondó szempontokat a tapasztalatok alapján sokoldalúan elemezni és értékelni képes munkatárs. Ez a probléma idővel, a kellő szakmai gyakorlat és tapasztalat felgyülemelésével, fokozatosan megoldódik.

Mint már eddigi válaszómban is írtam, a pozitív előzmények nélkül, alig két évtizedes tőkés gazdaságunkban gyakorlatilag „nulláról” kellett és kell kialakítani azt a piaci szerkezetet és magatartási mintákat, amelyek mellett a fogyasztók sérelme nélkül és a társadalmi jólétet növelő módon működhet a gazdaság. Ráadásul Magyarországon, bizonyos „történelmi” okok miatt (a kényszerű privatizáció szükségszerű módja, a piac mérete, stb.) számos iparágban kisszámú piaci szereplő van, ami lehetőséget nyújt a fogyasztókat károsító megállapodásokra és az erőfölénnyel való visszaélésre. De még olyan iparágak esetében is oligopolisztikus piacok alakultak ki, ahol viszonylag nagyszámú szereplő működik: ilyen például a bankszektor, ahol jó néhány részpiacon a piacvezető bank dominanciája, illetve a többiek „követő” árazási magatartása torzítja a versenyt.

A kevés szereplős, illetve oligopolisztikus piacokon tág tér nyílik a fogyasztói jólétet csökkentő tisztességtelen magatartásra. A verseny erősítése, akár a piaci szerkezetre ható intézkedésekkel, akár a piacra lépést

elősegítő vagy más szabályozási eszközökkel, éppen az ilyen, a fogyasztókon keresztül végső soron az egész társadalmat károsító, a gazdasági fejlődést hátráltató struktúrák lebontását és magatartások módosulását eredményezheti. Ehhez tud hathatós segítséget nyújtani a független, szakmailag felkészült, szuverén döntéshozókkal működő, erős felhatalmazású versenyhatóság.

A GVH munkatársai

Ágoston Marika	Grimm Krisztina
Ale Mónika	Györki Gizella
Antalóczy György Zoltán	Hajnal Gábor
Ay Zoltán Nándor	Hajós Ádám
Bacsa Györgyné	Hanusz Tamás
Balog Cecília Csilla	Hargita Árpád
Balogh Virág	Hidvégi Fanni Zita
Baranyiné Bánkuti Ildikó	Hladony Orsolya
Bártfai Judit	Hódyné Sütő Sarolta
Basa Andrea	Horváth Lászlóné
Bauer Magdolna	Juhász Judit
Belényi Andrea	Kalas Beáta
Boda Andrea	Karaba Zsuzsanna
Borza Emese	Karádi Csaba Tamás
Bucsi Ildikó	Kardos László
Buránszki Judit	Karika Mária
Burger Anna Sára	Király-Bartha Márta
Butyka Károlyné	Kis Lászlóné
Csáky Katalin	Kiss Györgyné
Csépai Balázs	Kiss Katalin
Csorba Gergely	Kocsis Márton
Dán Judit	Komáromi Ágnes
Danitz Eszter	Kovács Anita
Dobos Gergely	Kovács Csaba
Dudra Attila	Kovács Richárd
Eisler Domokos	Kovácsffy Krisztina
Faragó Sándorné	Kovács-Hum Eszter
Farkas Dávid	Kovácsi Sára Ráhel
Farkas Tibor	Kovács Surd
Fekete István	Kőrösi Katalin
Felföldi Izabella	Kratochwill Györgyné
Filemon Zsófia	Lánchidi Péter
Füredi Orsolya	László Ildikó
Füzesi Géza	Maraigené Váradi Katalin
Gadó Gábor	Márkus Elvira
Gerendai Rudolfné	Martinovic Boris

McLean Aliz	Szabados Anett
Mezővári Katalin	Szabó Gábor
Miks Anna	Szalatkay Judit
Miskolczi Bodnár Péter	Számadó Tamás
Molnárné Baráth Erika	Szántó Tibor
Morvayné Vigh Katalin	Szathmáry Judit
Nagy Aranka	Szendrő Szabolcs Koppány
Nagy Krisztina	Szijjártó Ilona
Nagy Lajosné	Szilágyi Gabriella
Nagy Petra	Szlyuka János
Nagy Zoltán	Szoboszlai Izabella Anna
Nedeczky Anna	Szolnoki Péter
Németh Erzsébet	Szókefalvi Nagy Gábor
Nyeső Anita	Szűcs Dóra Diána
Pálfalvy Hilda	Tari Zsófia
Pálvölgyi Balázs	Tarjányi Sándor
Pataky Sándor	Telegdi Réka Viktória
Pató László	Torjárné Amberger Teréz
Petes István	Tóth Adrienn
Pista Balázs	Tóth Ágnes
Pleskonics Józsefné	Tóth-Lenk Zsuzsanna
Priskin Boglárka	Tölgyes Katinka
Remetei-Filep Ádám	Váczai Nóra
Ring Lászlóné	Vadnay Zsuzsanna
Ruszthiné Juhász Dorina	Varga Antal
Rutkai Ágnes	Vékony András Benjámín
Sárai József	Wallacher Lajos
Sáriné Simkó Ágnes	Zavodnyik József
Sigmond Gáborné	Zenisek Andrea
Sükösd Péter	Zlatarov László
Sülecz Aranka	Zubriczky Barbara

